

INTERNATIONAL EXHIBITION

AWARDS TO

WADKIN & KING,

GOLD MEDAL.

AMSTERDAM.

HAVRE.

1869

PARIS 1875.

1868

FOR THEIR COTTON MANUFACTURES

SELECTED BY THE COUNCIL.

LONDON, 1872.

INTERNATIONAL EXHIBITION

AWARDS TO

WADKIN & KING,

GOLD MEDAL.

AMSTERDAM.

HAVRE.

1869

PARIS 1875.

1868

FOR THEIR COTTON MANUFACTURES

SELECTED BY THE COUNCIL.

LONDON, 1872.

Wadkin & King

456

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
Ἡ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΥΠΟ
Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ,

Κατ' ἐγκρίσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑκκλ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Β. Ὑπουργείου.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ.

Ὑπὸ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

Ἐπιδωρθωμένη μετὰ προσθήκης Γραφικῶν ὑποσημειώσεων.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΞ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ, Αρ. 215.

1851.

Πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας.

ΙΔΟΥ τὸ ὄγδοον ἤδη προβαίνει ἐκ τῶν πιεστηρίων μου ἡ ἱερὰ Κατήχησις, ἡ παρὰ τοῦ μακαρίτου Δαρθάρως ἐκ τοῦ Ῥωστικοῦ πρὸ-ἐτῶν μεταφρασθεῖσα. Προβαίνει δὲ προσλαβοῦσα τὴν ἐκ τῆς Στερεοτυπίας εὐκολίαν, καὶ πλουτισθεῖσα μὲ τὰς παραθέσεις τῶν Γραφικῶν χωρίων, ὅσα πρὸς μαρτυρίαν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ κειμένῳ ἔκρινε μὲν ἀναγκαῖον ὁ συντάκτης αὐτῆς νὰ καταχωρήσῃ ἐν εἴδει ὑποσημειώσεων εἰς τὸ πόνημά του, παρέλιπε δ' οὐκ οἶδ' ὅπως περὶ τὰ πρῶτα κεφάλαια. Ἐχω λοιπὸν τὴν πεποίθησιν ὅτι θέλει φανῇ ἄξια τῆς τε προθυμίας μεθ' ἧς οἱ εὐσεβεῖς διδάσκαλοι τὴν ἡσπάσαντο εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδόσεώς της, καὶ τοῦ μεγάλου καὶ θείου σκοποῦ, τὸν ὁποῖον προέθετο ὁ ταύτην φιλοπονήσας, λέγω δὴ τὴν διὰ τῆς θρησκείας ἡθικὴν διάπλασιν τῶν μαθητιώντων, χωρὶς τῆς ὁποίας ὅστις ἐλπίζει τελεσφόρους καρποὺς ἀπὸ τῆς παιδείας, ὁμοιάζει τὸν ἐπιχειροῦντα νὰ κτίσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου· διότι πῶς θέλει διαπλεύσει τὸ πολυκύμαντον τοῦτο τοῦ βίου πέλαγος ἀκατήχητος, ταῦτόν εἰπεῖν ἀνερμάτιστος, ὁ νέος Ἕλλην, ὁ καυχώμενος ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου; ἢ πῶς θέλει ἀντικρούσῃ τὰς βιαιὰς ἐπιφορὰς τῶν βιωτικῶν περιστάσεων, μὴ προκατηρτισμένος εἰς τὴν τῆς εὐσεβείας ὁδόν;

Τῶν ἀληθειῶν τούτων ὅλην τὴν δύναμιν ἐγνώρισαν πρὸ πολλοῦ ἤδη καὶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ βίβλος θέλει εὖρῃ ἐκ μέρους τῶν τὴν αὐτὴν πρὸς παραδοχὴν αὐτῆς προθυμίαν, ὅσην ἐγὼ κατέδαλα πρὸς τελειοποίησίν της.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἀπριλίου 1848.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΠΛΑΣ.

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ εἶνε σύντομος διδασκαλία τοῦ πῶς νὰ γνωρίζῃ τις τὸν Θεὸν καὶ νὰ πολιτεύηται κατὰ τὰς ἐντολάς του. Εἰς τοῦτο δὲ μᾶς ὁδηγεῖ αὐτὴ ἡ φύσις, καὶ ἡ θεία ἀποκάλυψις· καὶ οὕτως ἡ κατήχησις διαιρεῖται εἰς θεογνωσίαν

α. φυσικὴν.

{ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως,
περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας,
περὶ τῆς θεοσεβείας.

β. ἐξ ἀποκαλύψεως.

{ περὶ τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως,
περὶ τῆς τοῦ θείου νόμου,
περὶ τῆς κυριακῆς προσευχῆς.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΘΕΟΓΝΩΣΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΥΠΑΡΞΕΩΣ.

Θεὸν ὀνομάζομεν ἐκεῖνο τὸ ὄν, τὸ ὁποῖον ἐπλασεν ἡμᾶς καὶ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ διοικεῖ πάντα τὰ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ¹.

Α'. Ἡ τοῦ Θεοῦ ὑπαρξις ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν γινῶσιν ἡμῶν αὐτῶν· διότι, συλλογίζόμενοι ἡμεῖς, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ πλάσωμεν ἑαυτοὺς, συνάγομεν ἀναγκάτως, ὅτι ὑπάρχει ὄν, τὸ ὁποῖον ἐκτισεν ἡμᾶς καὶ ὅλα τὰ κτίσματα².

¹) Οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, Θεὸς Ἀβραάμ, ἡ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. Τοῦτό μου ἐστὶν ὄνομα αἰώνιον, καὶ μνημόσυνον γενεαῖς γενεῶν. Ἐξοδ Γ'. 13. Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου. αὐτῷ κεφ. κ'. 2. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ ὄνομα. Ἦσ. κεφ. μβ'. στίχ. 8. Θεὸς Πατέρων καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους σου, ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου, καὶ τῇ σοφίᾳ σου κτισκεύσας τὸν ἄνθρωπον ἵνα δεσπόῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων. Σοφ. Σολ. κεφ. θ' στίχ. 1, 2. Βασιλεῦ μεγαλοκράτωρ, ὠφιστε, Παντοκράτωρ Θεέ, τὴν πᾶσαν διακρίων ὧν ἐν ἐλκτιρμίσι κτίσιν. Γ'. Μακκαβ. κεφ. ζ'. στίχ. 2.

²) Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἐπλάσαν με. Ψαλ. ριζ'. στίχ. 72. Ἦδ' κεφ. ι. στίχ. 8. ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς α. Ψαλμ. ρ'. στίχ. 3. Κύριος ἐκτίσεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον.

Β'. Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως μᾶς πληροφορεῖ καὶ ἡ θεωρία τούτου τοῦ κόσμου⁵. ἐπειδὴ, θεωροῦντες εἰς τὸν οὐρανὸν μὲν τὴν ἡμέραν τὸν ἥλιον, καὶ τὴν νύκτα τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εὐτάκτως κινούμενα⁶· εἰς τὴν γῆν δὲ τὰ χόρτα, τὰ ὕδατα καὶ τὰ ζῶα, ἐπιτήδεια νὰ μᾶς χρησιμεύωσι, καὶ νὰ μᾶς δουλεύωσι⁷, καὶ βλέποντες τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ὑετοὺς, οἱ ὅποιοι συμβάλλουσιν εἰς τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, καὶ εὐφορίαν τῶν καρπῶν τῆς γῆς, τὰ ὅποια ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰς δυνάμεις του δὲν δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὸ εἶναι, καὶ νὰ διατάξῃ· συνάγομεν, ὅτι ὑπάρχει ὢν, τὸ ὁποῖον διέταξε καὶ διοικεῖ πάντα ταῦτα.

Γ'. Εἰς ἀπόδειξιν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως συντείνει καὶ ἡ καθολικὴ ἡ πάντων τῶν ἐθνῶν συμφωνία περὶ τούτου· διότι πανταχοῦ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, κατὰ τὰ ἄλλα βάρβαρα καὶ ἄγρια, ἐφαίνοντο βῶμοι, πανταχοῦ ἐκάπνιζαν τὰ θυσιαστήρια, καὶ ἡ αἰσθησις, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ἦτον εἰς τὸν ἄνθρωπον τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε κάλλιον ἐπρόκρινε νὰ προσκυνῇ ὡς Θεὸν ἢ ἄλλο τι φθαρτὸν⁸, παρὰ νὰ πιστεῦῃ, ὅτι δὲν εἶναι Θεός.

Δ'. Ἡ ἐσωτερικὴ πληροφορία τῆς συνειδήσεώς μας ἀποδεικνύει ὁμοίως τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ, ὅταν πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν ἢ συνειδήσις μᾶς χαροποιεῖ· ὅταν δὲ πράττωμεν τὸ πονηρὸν, αὐτὴ μᾶς ἐλέγχει, καὶ δι' αὐτοῦ τούτου μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὑπάρχει ὢν λογικὸν καὶ δίκαιον, τὸ ὁποῖον διακρίνει τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ τοῦτο μὲν κολλάζει, ἐκεῖνο δὲ ἀνταμείβει⁹.

πον, καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν· ἡμέρας ἀριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ' αὐτῆς. Σοφ. Σιράχ. κεφ. ιζ'. στίχ. ι. Ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ πάντα κοινῇ. αὐτοῖσι κεφ. ιη'. στίχ. 1.

⁵) Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι φύσει, οἷς παρὴν Θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ τῶν ὁρμμένων ἀγαθῶν οὐκ ἔχουσιν εἰδέναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθαρότατα. Ῥωμ. α'. στίχ. 20. Ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. Σοφ. Σολ. κεφ. ιγ'. στίχ. 1, 5.

⁶) Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει. . . . τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. . . τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. . . τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. Ψαλμ. ρλέ. στίχ. 3, 9. Ὅτι αὐτοὺς εἶπε καὶ ἐγεννήθησαν, αὐτοὺς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν. Ψαλμ. ρμή. στίχ. 5. Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ψαλ. λδ'. στίχ. 6.

⁷) Καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ψαλμ. ἡ. στίχ. 7, 8.

⁸) Ἠλλάξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιωμάτι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πειτεινῶν, καὶ τετραποδῶν καὶ ἐρπετῶν. Ῥωμ. α'. στίχ. 23.

⁹) Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 29. Τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσῃτε ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ ἰδίου σώματος πρὸς

Ε'. Ἡ ἔμφυτος εἰς ἡμᾶς ἐπιθυμία τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, ἡ τῆς τελείας μακαριότητος, ὡσαύτως εἶνε ἀπόδειξις τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως· διότι ἔχομεν ἐπιθυμίαν πάντοτε νὰ ἀπολαύωμεν ὅποιονδήποτε καλόν, καὶ αὕτῃ ἡ ἐπιθυμία εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε δὲν δύναται κανὲν ἀπὸ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα νὰ τὴν εὐχαρίστησῃ ἐντελῶς· καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν τελείαν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπιθυμίας ἡμῶν, εἶναι ἀναγκαῖον τὸ παντῆλειον ἀγαθόν. Τοιοῦτον δὲ ἀγαθὸν εἶναι ὁ Θεός.⁸ Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι ἡ ἀθεία, τουτέστι νὰ πιστεῦῃ τις ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός, εἶνε ἐναντία εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΟΥΣΙΑΣ.

Ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ἀναγκαῖον εἶναι ἔτι νὰ ἱξεύρωμεν, ὅποιον ὄν εἶνε ὁ Θεός· διότι ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας πηγάζει ἡ γνῶσις τῶν θείων αὐτοῦ τελειοτήτων.

Ὁ Θεός εἶνε ὃν πάντων ὑπέρτατον, τὸ ὅποιον μὴ ὑποκείμενον εἰς ἄλλο κανὲν, ὑπάρχει ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ δὲν δύναται νὰ μὴ ὑπάρχῃ.

Α'. Ὅταν ὁ Θεός ἦν ὃν ὑπέρτατον πάντων, τὸ ὅποιον ὄν ὑπόκειται εἰς ἄλλο κανὲν, ἔπεται·

α.) ὅτι ὁ Θεός εἶνε εἷς.⁹ διότι δὲν εἶνε κανὲν ἄλλο ὃν ἀνώτερον αὐτοῦ, ἢ ὁμοιον αὐτῷ.¹⁰ Ὅθεν ἡ πολυθεΐα εἶνε παντάπασιν ἀσύμφωνος μὲ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὅποιαν ἡμεῖς ἔχομεν περὶ Θεοῦ. προσέτι συνάγομεν,

β.) ὅτι ὁ εἷς καὶ μόνος Θεός εἶνε ἀνεξάρτητος, ἀπὸ τὸν ὅποιον ὅλα τὰ πλάσματα καὶ πράγματα ἐξαρτῶνται.¹¹

Β'. Ὅταν ὁ Θεός ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχῃ, ἔπεται, ὅτι αὐτὸς ἀπὸ κανέναν δὲν εἶχεν ἀρχήν.¹² καὶ οὕτως ὁ Θεός εἶνε ἀναρχος, ἀπὸ τὸν ὅποιον πάντα τὰ λοιπὰ πλάσματα ἔχουσι τὴν ἀρχήν των

Γ'. Ὅταν ὁ Θεός δὲν δύναται νὰ μὴ ὑπάρχῃ, ἔπεται, ὅτι

δὲ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν. Β'. Κορινθ. κεφ. ε'. στίχ. ι'. Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, καὶ ὁ πλάσας πᾶσαν πνοὴν αὐτὸς οἶδε πάντα, ὡς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Παροιμ. κδ'. στίχ. 12.

⁸) Χορτασθήσονται ἐν τῷ ὀφθῆναι μοι τὴν δόξαν σου. Ψαλμ. ις'. στίχ. 15.

⁹) Ἄκουε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστι. Δευτερ. γ'. στίχ. 5. ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν. Α'. Κορινθ. κεφ. ι'. στίχ. 5, 6.

¹⁰) Πόθεν ὁμοίός σοι κύριε; μέγας εἰ σύ. Ἰερεμ. κεφ. ι'. στίχ. 6. Οὐκ ἔστιν ὁμοίός σοι εἰ θεός κύριε. Ψαλμ. πς'. στίχ. 8. Ὁ θεὸς τίς ὁμοίός σοι; Ψαλμ. δ'. στίχ. 20.

¹¹) Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτόν τὰ πάντα. Ρωμ. κεφ. ια'. στίχ. 36.

¹²) Πρὸ τοῦ ὄντος γεννηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν, καὶ τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ οὐδενος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος εὖ εἰ. Ψαλμ. πβ'. στίχ. 2.

αὐτὸς εἶνε ἀτελεύτητος καὶ αἰώνιος⁴³. Ὁ αἰώνιος πρέπει νὰ ᾔηνε αὐ-
 λος⁴⁴, ἀσώματος καὶ ἀθάνατος⁴⁵, ἀκολούθως πνεῦμα καθαρώτατον⁴⁶, καὶ διὰ
 τοῦτο λογικὸς, παντεπιστήμων⁴⁷, πάνσοφος⁴⁸, παντελεύθερος⁴⁹, πανάγαθος⁵⁰,
 δικαιοτάτος⁵¹, πανάγιος⁵², παντοδύναμος⁵³. Ἐκ τούτου δὲ ἀναγκαίως συνά-
 γομεν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ἀπειροτέλειος, παμμακάριστος καὶ ὑπέρτατος κύριος
 πάσης τῆς κτίσεως⁵⁴. ἐπομένως,

Δ'. Ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τοῦτον τὸν κόσμον
 καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα⁵⁵. Ὅθεν πλανῶνται, ὅσοι δο-
 ξάζουσιν, ὅτι ὁ κόσμος μετέχει ἀπὸ τινος ὕλης αἰώνιον διότι, ἂν ἡ ὕλη
 τούτου τοῦ κόσμου ἦτον αἰώνιος, ἤθελεν ὑπάρχει ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ δὲν ἤθε-
 λεν ἐξαρτᾶσθαι ἐξ οὐδενός, οὐδὲ ἐδύνατο νὰ γένη παρ' ἄλλου τινός· ἐπομένως
 ἡ ὕλη ἤθελεν ἔχει τὴν τοῦ Θεοῦ ιδιότητα. Ἀλλὰ καθὼς δὲν δυνάμεθα οὐδὲ
 περὶ λογικοῦ τινος πλάσματος, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον περὶ ὕλης ἀψύχου, ἥτις
 δὲν ἔχει οὔτε αἰσθήσεις, οὔτε ἰδεᾶν καμμίαν, νὰ εἴπωμεν, ὅτι αὐτὸ δύνα-
 ται ἑαυτὸ νὰ πλάσῃ συνάγομεν ὅτι αὐτῇ, πρὶν πλασθῇ, ἦτον οὐδὲν ἐπο-
 μέως, καθὼς ἡ ὕλη, οὕτω καὶ ὅλη ἡ κτίσις, παρήχθη ἐκ τοῦ μηδενός. Ὅθεν
 πρὸ καταβολῆς κόσμου οὐδὲν ὑπῆρχεν, εἰμὴ ὁ Θεός.

⁴³) Κατ' ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρα-
 νοί, αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις, καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ
 περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλεί-
 ψουσι. Ψαλμ. ρδ'. στίχ. 23. Ὁ δὲ Κύριος ἀληθινὸς θεὸς ἐστὶ, θεὸς ζώντων, καὶ βασιλεὺς
 αἰώνιος. Ἰερειμ. κεφ. ι. στίχ. 10. ⁴⁴) Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομι-
 ζειν χρυσῷ, ἢ ἀργύρῳ, ἢ λίθῳ χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου τὸ θεῖον εἶναι
 ὅμοιον. Πράξ. ιζ'. στίχ. 29. ⁴⁵) Ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον. Τιμ. ζ'.
 στίχ. 16. ⁴⁶) Πνεῦμα ὁ θεός. Ἰωάν. κεφ. δ'. στίχ. 24. ⁴⁷) Οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώ-
 πιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυνὰ, καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Ἑβρ. δ'. στίχ. 13.
 Κύριε σὺ ἔγνωσ πάντα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Ψαλμ. ρλγ'. στίχ. 5. Οἱ ὀφθαλμοὶ κυ-
 ρίου μυριοπλάσιος ἡλίου φωτεινότεροι εἰσὶν, ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων καὶ κα-
 τανοοῦντες ἀπόκρυφα μέρη, πρὶν ἢ κτισθῆναι τὰ πάντα ἔγνωσται αὐτῷ, οὕτω καὶ μετὰ τὸ
 τελεσθῆναι καθορᾷ τὰ πάντα. Σοφ. Σιράχ. κγ'. 19 καὶ κεφ. μδ' 19. ⁴⁸) Ὡς ἐμεγαλύνθη
 ἐὰ ἔργα σου κύριε πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ψαλμ. ργ'. 24. Εἰς ἐς σοφὸς φοβερὸς σφόδρα
 καθήμενος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ κύριος. Σοφ. Σιράχ, κεφ. α' στίχ. 8. ⁴⁹) Ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν
 τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν. Ψαλμ. ριγ'. στίχ. 11. ⁵⁰) Οὐδεὶς
 ἀγαθός, εἰμὴ εἰς ὁ θεός. Λουκ. ιη'. στίχ. 19. ⁵¹) Δίκαιος κύριος, καὶ δικαιοσύνας ἡγάπησεν
 εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ψ. ι. 7. ⁵²) Ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Πέτρ.
 Δ'. α' στίχ. 16. Ἅγιοι ἐσεσθε, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Λευϊτ. ια'. στίχ. 44.

⁵³) Οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. Ἰώβ. μδ'. στίχ. 2.

⁵⁴) Ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γεννεᾷ
 καὶ γεννεᾷ. Ψαλμ. ρμδ'. στίχ. 13. Φοβερός κύριος καὶ σφόδρα μέγας, καὶ θαυμαστὴ ἡ δε-
 σποτεία αὐτοῦ. Σοφ. Σιρ. μγ'. στίχ. 29. ⁵⁵) Ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐ-
 ρανοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα. Κολασ. Α'. 16. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ
 πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Γεν. α'. στίχ. 31.

Ε'. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον τοῦτον οἰκειοθελῶς διὰ τὴν κἀμὴ αὐτὸν μέτοχον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἀγαθότητος. Ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ὁ Θεός, πανυπερέλειος ὢν ἀπ' αἰῶνος, δὲν εἶχε χρεῖαν οὐδεμίαν τῶν κτισμάτων, συνάγεται ἐκ τούτου, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔκτισε τὸν κόσμον τοῦτον ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐξ οἰκείας θελήσεως, διὰ τὴν κἀμὴ αὐτὸν μέτοχον τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθότητος. Αὕτη δὲ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ ἡ μετοχὴ εἶνε συγκοινωνία τινῶν τελειοτήτων καθ' ὅσον ἡ κτίσις εἶνε αὐτῶν ἐπιδεκτική. Αἱ δὲ τελειότητες τῶν κτισμάτων συνεδέθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν σφικτότατα, ὥστε αὐτὰ νὰ συνυπηρετῶνται, καὶ ὅλα ὁμοῦ νὰ συντρέχωσιν εἰς σύστασιν καὶ διατήρησιν τοῦ παντός²⁶ 142

ς'. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ~~ἔκαμεν αὐτὸν πε-~~ρισσότερον κοινωνὸν τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθότητος διότι ἔπλασεν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ἑαυτοῦ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν²⁷

Εἰκὼν δὲ καὶ ὁμοίωσις Θεοῦ εἶνε ἡ ὁμοιότης τῶν θείων τελειοτήτων. π. χ. ὁ Θεὸς ἔχει νοῦν ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νοῦν ὁ Θεὸς ἐξ ἰδίας του φύσεως προχίρεται τὸ καλὸν, καὶ ἀποστρέφεται τὸ κακόν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐμφυτόν τινα ἐπιθυμίαν τοῦ καλοῦ, καὶ ἀποστροφὴν τοῦ κακοῦ.

Ζ'. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ψυχὴν ἀθάνατον.

Προσηλόνοντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν προσοχὴν ἡμῶν, αἰσθανόμεθα ὅτι ἐν ἡμῖν εἶνέ τι τὸ ὅποῖον διαφέρει ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ ἔχει δύναμιν νὰ γνωρίζῃ ἑαυτὸ καὶ τὰ ἄλλα πράγματα. Τοῦτο ὀνομάζεται ψυχὴ²⁸. Αὕτη δὲ εἶνε ἀθάνατος, διότι εἶνε ἀσώματος· ἐπειδὴ τὸ σῶμα, ὑποκείμενον εἰς τὴν φθορὰν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὔτε νοῦν, οὔτε θέλησιν, τὰ ὅποια ἀμφοτέρω ἀνακαλύπτονται εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν. 143

Η'. Ὁ Θεὸς ὅστις ἔπλασε τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἔχει καὶ πρόνοιαν περὶ αὐτῶν· ἐπειδὴ συντηρεῖ ὅλων τῶν κτισμάτων τὴν ὑπαρξιν καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ κατευθύνει ὅλα πρὸς κάλλιστον τέλος²⁹.

²⁶) Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτο, εἰς τί τοῦτο; πάντα γὰρ εἰς χρεῖαν αὐτῶν ἔκτισται. Σπ. π. κ. κ. κεφ. λθ'. στίχ. 21.

²⁷) Καὶ εἶπε κύριος ὁ θεός, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν ἢ κατ' ὁμοίωσιν. Γεν. α'. Α'. Καὶ ἐποίησεν ὁ θεός τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. Γεν. α'. 26, 27.

²⁸) Καὶ ἔπλασεν ὁ θεός τὸν ἄνθρωπον, χεὶν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Γεν. α'. Β'. 7.

²⁹) Ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν ὁμοίως τε προνοεῖ περὶ πάντων. Σαφ. Σαλ. ε'.

Ἡ περὶ τοῦ κόσμου πρόνοια τοῦ Θεοῦ εἶνε τοῦτο, ὅτι αὐτὸς ὄλων τῶν κτισμάτων συντηρεῖ τὴν ὑπαρξίν καὶ τὰς δυνάμεις· διότι ὁ Θεὸς ἡυδόκησε, νὰ ἔχῃ ἕκαστον τῶν κτισμάτων τὴν ὑπαρξίν του, καὶ τὰς εἰς ἐνέργειάν τινα δυνάμεις του· ἀλλ' ἂν αὕτη τοῦ Θεοῦ ἡ εὐδοκία ἔπαυεν, εὐθὺς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τὰ πάντα ἤθελαν μηδενισθῆ⁸⁰. Ὅθεν εἰς τὸν κόσμον δὲν γίνεται οὐδὲν κατὰ τύχην καὶ ἐκ τοῦ αὐτομάτου, ἤγουν εἰς τὸν κόσμον δὲν γίνεται οὐδὲν δίχως τὴν θεϊάν θέλησιν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ Θεὸς συνέδεσε τὰ πάντα πρὸς ἄλληλα, διὰ νὰ συνυπηρετῶνται ὅλα, τὴν δὲ κοινὴν ταύτην καὶ ἀμοιβαίαν ὑπηρεσίαν ὀνομάζουσι κάλλιστον τέλος· συνάγεται τὸ ἐξῆς, ὅτι ὁ Θεὸς ὅλα τὰ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον κατευθύνει πρὸς τὸ κάλλιστον τέλος.

Θ'. Ὁ Θεὸς ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου· διότι διέθεσεν ὅλα πρὸς τὴν χρείαν τοῦ ἀνθρώπου⁸¹.

Βλέπομεν, ὅτι ὅλα τοῦ κόσμου τούτου τὰ πράγματα, συνδεδεμένα μὲ δεσμὸν σφικτότατον πρὸς ἄλληλα, τείνουσιν εἰς μίαν τινὰ ἐνέργειαν, καθὼς ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα, τὰ ὕδατα, οἱ ἄνεμοι καὶ οἱ ὑετοί. Ὅλα ταῦτα δὲν ἐνεργοῦσι, δὲν τείνουσι τόσον πρὸς ἰδίαν, ἢ τὴν ἀλλήλων ὠφέλειαν, ὅσον πρὸς τὸ κατὰ κειροῦς συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου⁸². Ἐκτὸς δὲ τούτων πρὸς ὁδηγίαν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀρετὴν ὁ Θεὸς μεταχειρίζεται πολλοὺς τρόπους· ἐπειδὴ τοῦτον μὲν ἀποτρέπει μὲ τὸν φόβον ἀπὸ τοῦ κακόν· ἐκεῖνον δὲ προτρέπει πρὸς τὸ καλὸν μὲ τὴν ἀνταμοιβήν, καὶ μὲ ἄλλους ἀναριθμήτους τρόπους διευθύνει τὰς πράξεις κατὰ τοὺς σκοποὺς τῶν ἀνθρώπων εἰς καλὸν τέλος, καὶ οὕτω συνάγομεν ἀναγκαιῶς, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου.

στίχ. 8. Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας· καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Ματθ. ζ'. 26.

⁸⁰) Τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχυεῖν σοι, πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχιονός σου τίς ἀντιστήσεται; ὅτι ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστιγγῶν ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον σου, καὶ ὡς ῥάνις δρόσου θορβὴν κατελθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν. . . Φεῖδῃ δὲ πάντων, ὅτι σὰ ἐστί πάντα, φιλόψυχε Δέσποτα, Σοφ. Σολ. κεφ. ια' 22. 27.

⁸¹) Τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκη αὐτοῦ, ἡ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; ἡλάττωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, πάντα ὑπέταξας ὑπὸ κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ψαλμ. ἡ. στίχ. 5, 8.

⁸²) Καὶ τοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανὸν ἡμῖν ἐτουὸς διδούς ἡ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλὼν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. Πράξ. ιδ'. 17.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΣΕΒΕΙΑΣ.

Θεοσεβεία εἶνε ἐνδείξις τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν εἰς τὸν Θεόν. Αὕτη αἶνε ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ. Καὶ ἐσωτερικὴ μὲν θεοσεβεία εἶνε ἐνδείξις τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας⁵⁵. αὕτη δὲ ὑφίσταται εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην⁵⁶, εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ⁵⁷, εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ ὀνόματός του⁵⁸, εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν καὶ ἀθλιότητος⁵⁹, καὶ εἰς τὴν ἐπικλησίν του εἰς βοήθειαν⁶⁰. Ἐξωτερικὴν δὲ θεοσεβείαν ὀνομάζομεν τὴν δι' ἐξωτερικῶν σημείων ἐνδείξιν τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἐνταῦθα δὲ ἀνήκει ἡ προσκύνησις⁶¹, ἡ ἀνάγνωσις τῶν προσευχῶν⁶², ἡ ἀκρόασις τῶν διδασχῶν⁶³, ἡ συντριβὴ εἰς τὴν ἐξομολόγησιν⁶⁴, ἡ ἰλαρότης τοῦ προσώπου εἰς τὴν εὐχαρι-

⁵⁵) Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ. ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. Ἰακ. 8', στίχ. 7, 10. Ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ καὶ ἰκέτευσον αὐτόν. Ψαλμ. λς' στίχ. 6.

⁵⁶) Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου. Λευκ. ι. στίχ. 27. Δευτερ. 5' στίχ. 3. Δευτ. ιθ'. στίχ. 18.

⁵⁷) Τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φύλασσε, ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος. Ἐκκλησ. ιβ'. στίχ. 13. Ἐν φόβῳ Κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. Παροιμ. κγ'. στίχ. 17. καὶ κεφ. ιη' στίχ. 23. καὶ ιθ'. 27. καὶ Σοφ. Σιράχ κεφ. α. στίχ. 11, 21, 13.

⁵⁸) Πάτερ ἡμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, Ματθ. 6'. στίχ. 9. Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ψαλμ. η'. στίχ. 2.

⁵⁹) Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλομαι; Λευκ. ιε'. στίχ. 17. Ἐγὼ δὲ εἶμι γῆ καὶ σποδός. Γεν. ιη'. στίχ. 23.

⁶⁰) Καὶ ἐπικάλεσάι με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελευμαί σε καὶ δοξάσεις με. Ψαλμ. μθ'. στίχ. 15. Ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν· σκεπάσω αὐτόν ὅτι ἐγὼ τὸ ὄνομά μου, ἐπικαλέσεται πρὸς με, καὶ εἰσακούσομαι αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ εἶμι ἐν θλίψει, ἐξελευμαί αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν. Ψαλμ. 90. στίχ. 14, 16. καὶ Ψαλμ. ρδ'. 1. καὶ Σοφ. Σιρ. ιγ', 14.

⁶¹) Ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσω ὑμῖν. Ἰωάν. ις'. στίχ. 23. Λευκ. κβ'. στίχ. 36, Ματθ. 6' στίχ. 6. Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Θεσσαλ. κεφ. γ'. στίχ. 17. Βούλομαι προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ κυρίῳ καὶ τόπῳ. Α'. Τιμ. β'. στίχ. 8 αὐτόθι 1, 2. Κορινθ. 14, 16. Ὅτι δεῖ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίαν σου καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτός ἐντυγχάνειν σοι. Σοφ. Σολ. ις'. στίχ. 18. καὶ Σοφ. Σιράχ. 5'. στίχ. 10. ιγ'. 14. λθ'. 13 νά, 11.

⁶²) Ὅλοι οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ, καὶ ἄλλαι γραφικαὶ προσευχαί, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα εἰς τοῦτο ἀποβλέπουσιν.

⁶³) Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Λευκ. ια'. στίχ. 28. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ψαλμ. α' στίχ. 2. Πρόσεχε τῷ ἀναγνώσει, τῇ πίστει, τῇ διδασκαλίᾳ. Α'. Τιμ. 8'. 12, 14.

⁶⁴) Πάτερ ἡμάρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. Λευκ. ιε'. 17. Μνήστητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, Λευκ. κγ'. στίχ. 42. Ὁ θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-

σίαν⁴⁵ ἢ σύγχανσις εἰς τὸν ναὸν⁴⁶, ἡ ἀποχή παντὸς κακοῦ· οἷον, τῆς μέθης καὶ τῶν λοιπῶν⁴⁷. Καὶ οὕτω τὴν ἔνδειξιν τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν εἰς τὸν Θεὸν ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τελείαν θεοσέβειαν⁴⁸.

Α'. Χρεωστοῦμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν ἄκρον σέβας, διὰ τὴν θείαν του ὑπαρξιν, καὶ διὰ τὰς θείας του τελειότητας· διότι, ὅταν ἡμεῖς εἴμεθα πληροφορημένοι, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε εἷς, καὶ αὐτὸς μόνος ἄναρχος, ἀτελεύτητος, καὶ αἰώνιος, χρεωστοῦμεν νὰ συμφωνήσωμεν ὅλα τὰ διανοήματα καὶ ἔργα ἡμῶν μετὰ τὴν θέλησίν του, καὶ νὰ τὸν σεβώμεθα ὡς τὸ ὕψιστον ὄν⁴⁹.

Ἐὰν ὁ Θεὸς ᾔηνε τὸ ἄκρον καὶ παντέλειον ἀγαθόν, πρέπει καὶ ἡ καρδιά ἡμῶν μετὰ ἄκραν προθυμίαν νὰ προσκολλᾶται εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ ζητῇ νὰ ἐνωθῇ μετ' αὐτόν⁵⁰.

Ἐὰν ὁ Θεὸς ᾔηνε δίκαιος καὶ ἀπροσωπώληπτος κριτὴς, πρέπει νὰ φυλαττώμεθα νὰ μὴ ὑποπέσωμεν μετὰ τὴν παράβασιν τοῦ αἰωνίου του νόμου εἰς τὴν δικαίαν του ὀργήν⁵¹.

τωλῶν Λουκ. ιγ'. στίχ. 13. "Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός. Ψαλμ. ν'. 3 καὶ λά. 5, 6.

⁴⁵) Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε, τοῦτο γὰρ τὸ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. Α'. Θεσσ. ε'. στίχ. 18. Εἴη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξε οὕτω καὶ ἐγένετο. Ἰωβ α'. στίχ. 21.

⁴⁶) Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίόν σου ἐν φόβῳ σου. Ψαλμ. ε'. στίχ. 8. » Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον Κυρίου πορευσάμεθα. ραά. 1.

⁴⁷) Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἶνον ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτεία. Ἐφεσ. ε' στίχ. 18. Φανερά δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκός· αἰτινά ἐστι μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσελγεία, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἐγθραϊ, ἔρις, ζῆλος, θυμὸς, ἐριθεία, διγοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν Γαλ. β. 19, 21. Α'. Κορινθ. γ'. 10. Ῥωμ. ιγ'. 13. Λουκ. κα'. 34.

⁴⁸) Ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Α'. Τιμ. μδ'. 8, 9. Τὸ ἐπίστασθαι σε ὁλόκληρος δικαιοσύνη· καὶ τὸ εἰδέναι σε τὸ κράτος ῥίζα ἀθανασίας, Σοφ. Σολ. ιε'. 3.

⁴⁹) "Ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅς τις ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς. . . Γίνεσθε οὖν τέλειοι, ὥσπερ καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. Ματθ. ε'. 45, 48. Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς. Α'. Κορινθ. ια'.

⁵⁰) Κύριον τὸν θεὸν σε φοβηθήσῃ, καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ. Δευτερ. γ'. 13. "Ὅν τρέπον ἐπιποθεῖ ἡ ἑλπίς ἐπὶ τὰς παγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σὲ ὁ θεός· ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα, τότε ἤξωμαι καὶ ὀφθῆσμαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ. Ψαλμ. μα'. 1, 2, 3. ⁵¹) Φοβερόν τὸ ἐμπροσθεῖν εἰς χεῖρας θεῶν

Ἐὰν αὐτὸς ᾔηε πανάγιος, πρέπει νὰ προσφέρωμεν τὸ ὄνομά του μὲ ὅλον τὸ σέβας, καὶ νὰ προσέχωμεν, ὥστε μῆτε νὰ στοχαζώμεθα, μῆτε νὰ πράττωμεν τίποτε, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνδέχεται νὰ ἀμαυρωθῇ ἡ δόξα του ἐνώπιον τῶν ἄλλων⁵⁰. Καὶ οὕτως ἡ προτροπὴ μας εἰς τὴν θεοσεβείαν θεμελιούται εἰς τὴν θεωρίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως καὶ τῶν θείων αὐτοῦ τελειότητων.

Β'. Ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ σεβώμεθα τὸν Θεόν, τὸν ποιητὴν καὶ ποιητὴν ἡμῶν, διὰ τὴν πλάσιν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τὴν θείαν του πρόνοιαν περὶ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ, βλέποντες τὴν τάξιν καὶ ἁρμονίαν τούτου τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ποικιλίαν τῶν ζώων καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, καὶ παρατηροῦντες, ὅτι ταῦτα πάντα, πανσόφως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθέντα, συντρέχουσιν εἰς τὴν ἡμετέραν διατήρησιν καὶ τροφήν, συναισθανόμεθα ἐνδομύχως, ὅτι εἶνε χρέος ἡμῶν νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν διὰ τὰς εὐεργεσίας του⁵¹. *Θωμαν ἐφη. Γιαννίδου*

Γ'. Χρεωστοῦμεν νὰ σεβώμεθα τὸν Θεόν καὶ διὰ τὴν ἀνταπόδοσιν· ἐπειδὴ, καθὼς ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀγιότης τοῦ Θεοῦ βεβαίως ἀποσρέφεται ἐκεῖνον, ὅστις καταφρονεῖ τὸ πρὸς αὐτὸν σέβας, καὶ παραβαίνει τὸ ἅγιόν του θέλημα⁵². οὕτως ἡ αὐτὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἀναντιρρήτως ἀγαπᾷ καὶ ἀνταμείβει ἐκεῖνον, ὅστις τὸν σέβεται καὶ τὸν προσκυνεῖ⁵³.

α.) Αὐτὴ ἡ ἀνταπόδοσις γίνεται εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, καὶ ὑφίσταται εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τῆς συνειδήσεώς μας, καὶ ἡμεῖς ἀπολαύομεν αὐτήν, ὅταν πράττωμέν τι καλὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ⁵⁴.

β.) Ἀνταπόδοσιν ἐλπίζομεν καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν⁵⁵. Αὐτὴ δὲ ὑφίσταται εἰς τὴν τελείαν μακαριότητα ἡμῶν, ὅταν ἐδῶ διευθύνωμεν πάσας ἡμῶν τὰς πράξεις κατὰ τὴν θείαν θέλησιν. Ἐπειδὴ γνωστὸν εἶνε, ὅτι εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι, ἂν καὶ ἔχωσι τὴν

ζῶντος. Ἑβρ. ι, 51. ⁵⁰) Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ἡμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι. Ῥωμ. β'. 24. ⁵¹) Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι. Ψ. ριέ, 3.

⁵²) Οὐ παροίκησῃ σοι πονηρεύμενος, οὐδὲ διαμανοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου· ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ανομίαν. Ψαλμ. ε'. 8. 9. Ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἀμαρτωλοὺς, καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀποδώσει ἐκδίκησιν. Σοφ. Σιργ. ιβ'. 6.

⁵³) Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνῃ παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν. Ῥωμ. β'. 10. καὶ ἡ. 23. Ὅτι τὸν ὕψιστον εὖτε καταφυγὴν σου, οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά. Ψαλμ. γ'. 9.

⁵⁴) Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνειδήσιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχω ἀδίκως. Α'. Πέτρ. β'. 19. ⁵⁵) Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Σοφ. ἁρ. θρ. 11, 12. Ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. Οὐκ ἔχομεν ὥς μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. Ἑβρ. ιγ'. 14 β'. Κορινθ. ε', 1.

ἑσωτερικὴν εὐχαρίστησιν τῆς συνειδήσεώς των, ὅμως ὅχι μόνον δὲν ἀπολαύουσιν εἰς ταύτην τὴν ζωὴν πάντοτε τὴν δικαίαν ἀνταμοιβήν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ διώκονται, καὶ παντοίας θλίψεις ὑπομένουσιν⁵⁶. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐξ ἐναντίας ὅχι σπανίως ἐν παντοίαις ἡδοναῖς καὶ εὐφροσύναις τελειοноуσι τὰς ἡμέρας των. Καὶ ὅλα ταῦτα γίνονται κατὰ τὴν εἰδικὴν τοῦ Θεοῦ πάνσοφον οἰκονομίαν⁵⁷. ἀλλ' ἐπειδὴ, καθὼς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ἡ θεοσέβεια δὲν δύναται νὰ μένῃ ἀβράβευτος, ἤτοι χωρὶς ἀνταπόδοσιν, καὶ ἡ ἀρετὴ ἐδῶ δὲν ἀνταμίσθεται πάντοτε κατ' ἀξίαν⁵⁸ ἔπεται, ὅτι πρέπει νὰ ᾔγνε ἄλλη ζωὴ μετὰ θάνατον, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐνάρετοι μέλλουν νὰ λάβωσι τὴν ἀνταπόδοσίν των⁵⁹.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΘΕΟΓΝΩΣΙΑΣ.

Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε νὰ παραβαίνει πᾶσαν ὥραν τὸν φυσικὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, τοῦτέστιν ἔπεσεν εἰς ἀπρεπεῖς κλίσεις, εἰς δυναστείας, εἰς ἀδικίας, εἰς πανουργίας, εἰς ἀπάτας, εἰς συκοφαντίας, εἰς τὰ αἰσχροτάτα πάθη τῆς σαρκὸς, εἰς τὴν μέθην, εἰς τὴν φιλαργυρίαν, εἰς τὴν ὑπεργράνειαν, εἰς τὸ μῖσος, εἰς τὸν φθόνον, καὶ ἄλλα ἀποτρόπαια κακὰ, καὶ διαφθαρεῖς ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἐλαττώματα, δὲν ἐδύνατο πλέον μόνος νὰ εὖρῃ ἱκανῶς ἰσχυρὰ μέσα εἰς τὸ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεόν⁶⁰. τότε δὴ τότε ὁ Θεὸς, μὴ βουλόμενος νὰ ἀφίσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐσχάτην του ἀπόγνωσιν καὶ παντελεῖ πτώσιν, ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς σωτηρίας του, τὸ ὅποιον ἡμεῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς θείας ἀποκαλύψεως σεβόμεθα⁶⁰. Εἰς ταύτην τὴν θείαν

⁵⁶) Γιὰ, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδίδεται. Παραοιμ. γ'. 12. Τέκνον, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν. Σοφ. Σιράχ. ζ'. 10. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίβῃν ἐξέτε. Ἰωάν. ις' 33.

⁵⁷) Τί ὅτι ὁδὸς ἀσεδῶν εὐδοῦται, εὐθύνησαν πάντες οἱ ἀθετοῦντες ἀθετήματα· ἐγγὺς εἶ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρῳ ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν. Ἰερεμ. ιε'. 1, 2. Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ ἀποκαλύψεις δικαιοκρισίας Θεοῦ. Ῥωμ. ε'. 8.

⁵⁸) Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καίρου πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ῥωμ. ἡ. 18 β'. Θεσσ. α'. 6, 7. Θεὸς οὐ μικτερίζεται. 3 γὰρ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Γαλ. ς'. 7.

⁵⁹) Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιών, ἡ ἐκζητῶν τὸν Θεόν· πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχρειώθησαν, οὐκ ἔστι πωτὶων χρησιμότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. Ψαλμ. ιγ'. 2, 3. Γεν. ς'. 11, 12.

⁶⁰) Κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνους αἰωνίους πεποιημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ

ἀποκάλυψιν περιέχεται τὸ εἰς τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν, τὸ τί νὰ πράττωμεν, καὶ τὸ τί νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, κατὰ τὴν πίστιν καὶ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν. Καὶ οὕτως ἀπὸ τὴν θείαν ἀποκάλυψιν μαθάνομεν τὴν εὐαγγελικὴν πίσιν, τὸν Θεῖον νόμον, καὶ τὴν κυριακὴν προσευχὴν.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Πίστις εἶνε ἡ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἀποδοχὴ τοῦ εὐαγγελίου.

Α'. Ἡ περὶ τῆς πίστεως διδασκαλία περιέχεται εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν. Ἡ ἁγία Γραφή διαιρεῖται εἰς τὴν παλαιάν καὶ νέαν Διαθήκην. Ἡ παλαιὰ Διαθήκη περιέχει τὸν νόμον, ὅστις προετοιμάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τελείαν ἀποδοχὴν τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως. Ἡ νέα Διαθήκη μᾶς ἀποκαλύπτει τῶν προφητειῶν καὶ τῶν προεικονισμάτων τὴν πληρώσιν, μᾶς κηρύττει τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν, τῆς ὁποίας ἔξωλήμεν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὴν μὲν παλαιάν Διαθήκην συνέγραψαν οἱ προφῆται· τὴν δὲ νέαν Διαθήκην οἱ ἀπόστολοι διὰ πνεύματος ἁγίου, καὶ διὰ τοῦτο, καθὼς αὕτη, οὕτω καὶ ἐκείνη, καλοῦνται κοινῶς ἁγία Γραφή^α.

Β'. Συντόμως δὲ ἡ περὶ τῆς πίστεως διδασκαλία ἐξηγεῖται εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον συνετέθη ὑπὸ τῶν τριακοσίων δεκαοκτῶ ἁγίων πατέρων εἰς τὴν πρώτην οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἥτις ἔγενεν ἐν Νικαίᾳ κατὰ τὸ 325 ἔτος. Τοῦτο ἐκ τὸ σύμβολον διαιρεῖται εἰς δύο τε ἀρχαὶ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Πρῶτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Δεύτερον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος. Ῥωμ. ις' 23, 26. Α'. Κορινθ. β'. 7. Ἐφεσ. α. 19, 20. γ'. 9, 11.

^{α)} Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι τοῦ θεοῦ ἄνθρωποι. Β'. Πέτρ. α. 21.

Τρίτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Τέταρτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Πέμπτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς.

Ἑκτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς.

Ἑβδομον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Ὀγδον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

Ἐννατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν.

Δέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Ενδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Δωδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

1. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως ἀποδεικνύει Α'. Ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε κατὰ τὴν οὐσίαν εἷς⁶², ἀλλ' εἰς τρία πρόσωπα, πατέρα, υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα· τουτέστι, Θεὸς ὁ πατήρ, Θεὸς ὁ υἱός, Θεὸς τὸ ἅγιον πνεῦμα· ὅμως δὲν εἶνε τρεῖς θεοί, ἀλλ' εἷς Θεός, καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται ἁγία Τριάς. Τὸ δὲ πρῶτον πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος εἶνε Θεὸς ὁ πατήρ⁶³.

⁶²) Ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν ἐμοῦ. Δευτερ. κεφ. 32. στίχ. 39. Ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι πλὴν ἐμοῦ Θεός. Ἠσ. κεφ. 43. στίχ. 3. — Οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς. Α. Κορινθ. κεφ. 8. στίχ. 4. Εἷς γὰρ Θεός. Α. Τιμ. κεφ. β'. στίχ. 5.

⁶³) Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ

Β'. Ὁ Θεὸς εἶνε ὕψιστος ὄν⁶³. Αὐτὸς εἶνε αἰώνιος⁶⁵, πνεῦμα καθαρῶτα-
τον⁶⁶, παντεπιστήμων⁶⁷, πάνσοφος⁶⁸, παντοδύναμος⁶⁹, πανταχοῦ παρὼν⁷⁰,
πανάγιος⁷¹, ἀληθινός⁷², ὑπεράγαθος⁷³, πανοικτίρμων⁷⁴, δικαιοτάτος⁷⁵, ἀντα-
μείβων τοὺς καλοὺς, καὶ κολάζων τοὺς κακοὺς⁷⁶.

Γ'. Ὁ Θεὸς μὲ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου τοῦ ἐπλασεν εἰς ἑξ ἡμέρας ὅλα
τὰ ὁρατὰ, καὶ τὰ ἀόρατα, τούτέστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὰ πνεύματα,
καὶ τὸν ἄνθρωπον⁷⁷.

Εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν, τούτέστιν ὅλην τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας σύγκειται οὗτος ὁ

οὔτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσι. Α'. Ἰωάν. κεφ. ε. στίχ. 7. — Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ
ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
Ματθ. κεφ. κη. στίχ. 19. — Εἰς ἀπόδειξιν τούτου συντείνουσι προσέτι τὰ ῥητὰ τῆς ἁγίας γρα-
φῆς. Γεν. κεφ. α. στίχ. 26. κεφ. β'. στίχ. 18. Ματθ. κεφ. γ'. στίχ. 16, 17. Α'. Πέτρ. κεφ. α.
στίχ. 2. ⁶⁴) Οὐκ ἔστιν ὁμοίος σοι, Κύριε. Ἰερ. κεφ. ι. στίχ. 6. — Ὅτι ἐξ αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ)
καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. Ῥωμ. κεφ. ια. στίχ. 36.

⁶⁵) Πρὸ τοῦ ὄρη γεννηθῆναι, καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην ἤ ἀπὸ τοῦ αἰῶ-
νος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. Ψαλμ. πθ'. στίχ. 2.

⁶⁶) Πνεῦμα ὁ Θεός. Ἰωάν. κεφ. δ'. στίχ. 24. — Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστι. Β'. Κορινθ.
κεφ. γ'. στίχ. 17.

⁶⁷) Ὅτι πάσας καρδίας ἐτάζει Κύριος, καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει. Α'. Παραλ. κεφ. κη.
στίχ. 9. — Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα γυμνά καὶ τετραχηλισμένα
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Ἑβρ. κεφ. δ'. στίχ. 13.

⁶⁸) Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ψαλμ. ρλ'. στίχ. 24. —
Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Α. Τιμ. κεφ. α. στίχ. 17.

⁶⁹) Ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· πάντα ὅσα ἠθέλησεν, ἐποίησε. Ψαλμ.
ργ'. στίχ. 11. Λουκ. κεφ. α. στίχ. 37.

⁷⁰) Πνεῦμα κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην. Σοφ. Σολ. κεφ. α. στίχ. 17. Μὴ οὐχὶ τῶν
οὐρανῶν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ; λέγει Κύριος. Ἰερ. κεφ. κγ'. στίχ. 24.

⁷¹) Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἅγιος ἐγὼ κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Α. Πέτρ. κεφ. α. στίχ. 15. — Δευτ.
κεφ. ια. στίχ. 44. κεφ. ιθ'. στίχ. 2. κεφ. κ'. στίχ. 7.

⁷²) Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. Ἰωάν. κεφ. ιθ'.
στίχ. 6. Ὁ λόγος ὁ σὺς ἀλήθεια ἐστι. Ἰωάν. κεφ. ιζ'. στίχ. 17.

⁷³) Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰμὶ εἰς ὁ Θεός. Λουκ. κεφ. ιη. στίχ. 19. καὶ Ψαλμ. ρλδ'. στίχ. 3.

⁷⁴) Κύριος ὁ Θεός, οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος ἢ ἀληθινός. Ψαλμ.
κέ. στίχ. 15. Ἐξόδος κεφ. λδ'. στίχ. 6.

⁷⁵) Δίκαιος καὶ ὁσιος κύριος. Δευτερ. κεφ. λδ'. στίχ. 4.

⁷⁶) Κατὰ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡ-
μέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάσῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
τοῦ. Ῥωμ. κεφ. β'. στίχ. 5. 6.

⁷⁷) Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅσα ἐποίησε. Γεν.
β'. στίχ. 2.

κόσμος, καὶ ἐπρόσταξε νὰ γείνη φῶς. Καὶ τὸ μὲν φῶς ὠνόμασεν ἡμέραν, τὸ δὲ σκότος νύκτα⁷⁸.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, τοῦτέστιν ὅλον ἐκεῖνο τὸ εὐρύχωρον διάστημα, τὸ ὅποιον βλέπομεν ἀπὸ τὴν γῆν ἕως τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ὅποιον περιέχει τὰ σύννεφα καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις ὑπεράνω τῆς γῆς⁷⁹.

Τὴν τρίτην ἡμέραν διεχώρισεν ὁ Θεὸς τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ ὕδωρ, καὶ οὕτως ἐφάνησαν αἱ θάλασσαι καὶ αἱ λίμναι, καὶ ἤρχισαν νὰ τρέχωσιν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ βρῦτεις. Ἡ δὲ διαχωρισθεῖσα γῆ ἀπὸ τοῦ ὕδωρ ἐστολίσθη μὲ διάφορα δένδρα, ἄνθη καὶ χόρτα⁸⁰.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς ταύτην τὴν τάξιν, εἰς τὴν ὅποιαν εὐρίσκονται καὶ τώρα αὐτὰ, διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ ἄνθρωποι ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ διὰ νὰ μᾶς δεικνύωσι τοὺς διαφόρους καιροὺς⁸¹.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν μὲ τὸν ἰσχυρὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐφάνησαν τὰ ὕψαρια, ὅσα πλέουσιν εἰς τὰ ὕδατα, καὶ τὰ πετεινὰ, ὅσα πετοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα⁸².

Τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς πάντα τὰ θηρία, τὰ ἐρπετὰ καὶ πάντα τὰ χερσαῖα ζῶα, καὶ τέλος πάντων καὶ τὸν ἄνθρωπον⁸³.

⁷⁸) Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα μία. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 1, 3, 5.

⁷⁹) Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα. . . Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα δευτέρα. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 7, 8.

⁸⁰) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· συνκρῆθω τὸ ὕδωρ καὶ ὑβθήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο οὕτως. . . Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. . . Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου. . . Καὶ ἔβλον κάρπιμον. . . Καὶ ἐγένετο οὕτως. . . Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα τρίτη. Γεν. κεφ. α'. ς. 9, 13.

⁸¹) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ διαχωρίζειν ἀναμέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀναμέσον τῆς νυκτός. Καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἀνιαυτούς· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα τετάρτη. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 14, 15, 19.

⁸²) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτωσαν τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα πέμπτη. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 20, 23.

⁸³) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζωῶν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἐρπετὰ καὶ θηρία ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· α Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. » Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ,

Δ'. Ὁ Θεός, πλάσας τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, πρόνοεῖ περὶ αὐτῶν, διὰ νὰ διατηρῶσι πάντα τὰ πλάσματα τὴν ὑπαρξίν των καὶ τὰς δυνάμεις⁸⁴. Ἡμεῖς βλέπομεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὅτι τὰ ἄψυχα πράγματα διατηροῦνται εἰς τὴν τάξιν των, ὡς ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, καὶ ἡ γῆ· διότι, καθὼς πρὸ ἐνίων χιλιάδων ἐτῶν ἐγένετο, οὕτω καὶ τώρα βλέπομεν, ὅτι διὰ τῆς θείας προνοίας τὴν νύκτα διαδέχεται ἡ ἡμέρα, τὴν ὥρην ἀνοιξιν τὸ καλοκαίριον, τὸ καλοκαίριον δὲ τὸ φθινόπωρον, καὶ τὸ φθινόπωρον ὁ χειμῶν.

Εἰς δὲ τὰ ἔμψυχα πράγματα ἔδωκεν ὁ Θεὸς ὄχι μόνον δύναμιν καὶ ἰσχὺν νὰ πληθύνωσι τὸ γένος των, ἀλλὰ προητοίμασεν εἰς αὐτὰ καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς των, προστάτων τὴν γῆν νὰ βλαστάνῃ τοιαῦτα φυτὰ, ὅποια συντείνουσι πρὸς τροφήν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλων τῶν ζώων⁸⁵. Ἐκαστον πλάσμα ἐγένετο ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ χρεῖαν τοῦ ἄλλου, ἡγουν τὸ χόρτον διὰ τὰ κτήνη, τὰ δὲ κτήνη καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, διὰ τὸν ἄνθρωπον⁸⁶. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἦτον ὁ Ἀδὰμ, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἐκ τῆς γῆς, καὶ τὸν ἐχάρισεν ἀθάνατον ψυχὴν⁸⁷. Βοηθὸν δὲ αὐτοῦ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὴν γυναῖκα⁸⁸, ὀνομασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀδὰμ. Εὐὰν, τὴν ὁποίαν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο⁸⁹.

Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἐπλάσθησαν κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ⁹⁰, τούτεστιν ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἦτον ἁγία, καθαρὰ, δικαία καὶ ἀναμάρτητος⁹¹. Ὁ Θεὸς τοὺς κατέστησεν εἰς τὸν παράδεισον, καὶ τοὺς ἐπρόσταξε νὰ μὴ φάγωσιν ἀπὸ τὸ ἀπηγορευμένον εἰς αὐτοὺς δένδρον, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωσιν⁹². Ἀλλ' ἀμφοτέροι παρέβησαν τὴν θείαν ἐντολήν, καὶ διὰ τῆς

ἡμέρα ἕκτη. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 24, 16 31. ⁸⁴ Ἐν αὐτῷ γὰρ (τῷ Θεῷ) ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμέν. Πράξ. κεφ. ιζ'. στίχ. 23. ⁸⁵ Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς. Ψαλμ. ργ'. στίχ. 14.

⁸⁶ Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς (τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα) ὁ Θεὸς λέγων « Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. » Γεν. κεφ. α'. στίχ. 28.

⁸⁷ Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν (λαβὼν) ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Γεν. κεφ. β'. στίχ. 7.

⁸⁸ Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 27. Καὶ ποιῆσεν αὐτῷ (τῷ Ἀδὰμ) βοηθόν. Γεν. κεφ. β'. στίχ. 18. ⁸⁹ Γεν. κεφ. β'. στίχ. 21, 22.

⁹⁰ Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· « Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν ». Γεν. κεφ. α'. στίχ. 26. ⁹¹ Πλὴν ἴδε τοῦτο εὖρον, ὃ ἐποίησεν ὁ Θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς. Ἐκκλησι. κεφ. ζ'. στίχ. 30. ⁹² Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φέ-

παραβάσεως ὄχι μόνον αὐτοί, ἀλλὰ δι' αὐτῶν καὶ ὅλοι οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν καθυπεβλήθησαν εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ αἰώνιον θάνατον, καὶ εἰς διαφόρους ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἀρρώστιας⁹⁵.

Ὁ Θεὸς ὁμῶς ἀπὸ εὐσπλαγγίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὅποῖον ἐπλάσθη διὰ τὴν αἰώνιον εὐδαιμονίαν, ὅν ἠθέλησε νὰ καταδικάσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν πτώσιν του ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν νὰ ἐξαποστείλῃ τὸν ἐλευθερωτήν⁹⁶, περὶ τοῦ ὁποίου μετὰ ταῦτα οἱ προφῆται εἰς διαφόρους περιστάσεις προέλεγαν, ὥστε ὅταν ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐπηγγελλόμενον ἐλευθερωτὴν, μετὰ χαρᾶς νὰ τὸν δεχθῶσι⁹⁸, καὶ οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν νὰ ἔχωσι ζωὴν αἰώνιον⁹⁶.

2. Τὸ δευτέρον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶλλον πληροφορεῖ, ὅτι τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος, Θεὸς ὁ υἱός, ὅςτις εἶνε κτιστός, ἀλλὰ πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννητός⁹⁷, ὁμοούσιος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα⁹⁸. Αὐτὸς εἶνε πανταχοῦ παρὼν⁹⁹, παντογνώστης¹⁰⁰, παντοδύναμος¹⁰¹, καὶ ὡς θεὸς ἀληθινὸς κατὰ τὴν οὐσίαν, ὁμοῦ μὲ τὸν πατέρα ἐπλασε τὸν κόσμον¹⁰². Αὐτὸς καλεῖται Κύριος¹⁰³.

γεσθε ἀπ' αὐτοῦ, ἥ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Γεν. κεφ. β'. ς. 17.

⁹⁵) Διὰ τοῦτο, ὡς περ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, ἡ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος· καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. Ῥωμ. κεφ. ε. στίχ. 12. ⁹⁶) Καὶ ἔχθραν θήσω ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον τῆς γυναίκος, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν. Γεν. κεφ. γ'. στίχ. 13.

⁹⁸) Τοῦτο πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφесιν ἁμαρτιῶν λάβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Πρ. κεφ. ι. στίχ. 43.

⁹⁶) Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Ἰωάν. κεφ. 3. στίχ. 16.

⁹⁷) Υἱός μου εἰ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ψαλμ. β'. στίχ. 7.

⁹⁸) Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. Ἰωάν. κεφ. ι. στίχ. 30. — Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα. . Ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι. Ἰωάν. κεφ. ιδ'. στίχ. 9—11.

⁹⁹) Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετ' ἡμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος. Ἀμήν. Ματθ. κεφ. κή. στίχ. 20.

¹⁰⁰) Αὐτὸς δὲ (ὁ Χριστὸς), εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς. Λουκ. κεφ. ια. στίχ. 17. — Εἰς τὸν Χριστὸν ἦτον γνωστὴ ἡ πολιτεία τῆς Σαμαρείτιδος (Ἰωάν. κεφ. ια. στίχ. 18), ἡ προδοσία τοῦ ἀπὸ τὸν Ἰουδαίαν, (Ἰωάν. κεφ. ιγ'. στίχ. 11), τὸ πάθος, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις του (Λυκ. κεφ. ιή. στίχ. 31, 32, 33), ἡ καταστροφή τῆς Ἱερουσαλὴμ (Ματθ. κεφ. κδ'. στίχ. 2). Ταῦτα δὲ εἰς μόνον τὸν Θεὸν εἶναι δυνατότα.

¹⁰¹) Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Ματθ. κεφ. κή. στίχ. 18.

¹⁰²) Πάντα δι' αὐτοῦ (τουτέστι τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ) ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονε. Ἰωάν. κεφ. α. στίχ. 3. — Καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ἀφ' οὗ τὰ πάντα ἡ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. Δ. Κορ. κεφ. ή. στίχ. 6. ¹⁰³) Ἡμεῖς φωνεῖτέ με « Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ

Α'. Ἀπὸ τὸ τρίτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μανθάνομεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, ἐγεννήθη ἐπελεύσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπὸ τὴν παρθένον Μαρίαν¹⁰⁴, ἀνεδέχθη τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, καὶ ἔγεινε τέλειος ἄνθρωπος πλήν τῆς ἁμαρτίας¹⁰⁵. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ὥρας τῆς ἐνανθρωπήσεώς του καλεῖται Ἰησοῦς¹⁰⁶, ἦγουν Σωτὴρ ἢ ἐλευθερωτὴς· ἐπειδὴ ἠλευθέρωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὸν αἰώνιον θάνατον. Ὀνομάζεται δὲ Χριστὸς, τουτέστι κεχωρισμένος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐπηγγελμένος εἰς ἡμᾶς Μεσίτης· ἐπειδὴ αὐτὸς ὡς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος, ἦτον πλήρης τῶν ἐξαιρέτων χαρισμάτων τοῦ ἁγίου πνεύματος¹⁰⁷, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἡμεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστὸν, ὀνομαζόμεθα Χριστιανοί. Αὐτὸς καλεῖται καὶ Μεσίτης ἡμῶν διὰ τοῦτο, ὅτι ἐφίλιψε μὲ τὸν Θεὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς παραβάσεώς του εἶχεν ὑποπέσει εἰς τὴν αἰώνιον θείαν ὀργήν¹⁰⁸. Διὰ τὴν φιλιωτὴν ὅμως ὁ Θεὸς μὲ τὸν ἄνθρωπον, δὲν ἐδύνατο ἄλλος τις νὰ ἀναδεχθῇ ταύτην τὴν μεσιτείαν, ἔργον τόσον μέγα καὶ ὑψηλόν, εἰ μὴ εἰς μόνος, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· διότι ὁ ἄνθρωπος, παραβάς ἅπας τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀπείρου καὶ αἰωνίου ὄντος, ἔγεινε διὰ τοῦτο εἰς τὸν αἰῶνα παντοτεινὸς καὶ αἰώνιος παραβάτης, καὶ ἀκολούθως ἐχρειάζετο νὰ ᾔηνε ἀναμάρτητον καὶ αἰώνιον καὶ τὸ ὃν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ δυνηθῇ νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ τὸν φιλώσῃ μὲ τὸν Θεόν, καθ' ὃ ἄνθρωπος¹⁰⁹. διότι τὸ φαρτὸν, καὶ εἰς τὰς ἀσθενείας ὑποκείμενον πλάσμα, ποτὲ δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὰ τὰ πταίσματά του, καὶ νὰ ἐξιλεύσῃ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον παρώργισεν. Ἀλλὰ κανὲν ἄλλο πλάσμα, ὃν

κύριος, » καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. Ἰωάν. κεφ. 13. στίχ. 13. — Ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Φιλίπ. κεφ. β'. στίχ. 11.

¹⁰⁴) Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστη ἐπισκιάσει σοι. Λευκ. κεφ. α'. στίχ. 35. ¹⁰⁵) Καὶ εἶδατε, ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Α'. Ἰωάν. κεφ. 3. στίχ. 6.

¹⁰⁶) Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Λευκ. κεφ. α'. στίχ. 31. ¹⁰⁷) Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰσσαι, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ ἀναθήσεται, καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας. Ἦσ. κεφ. ια', στίχ. 1, 2. — Ὡς ἐχρίσεν αὐτὸν (τὸν Ἰησοῦν) ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει. Πράξ. κεφ. 10, στίχ. 38. ¹⁰⁸) Εἰς γὰρ Θεὸς, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς. Α'. Τιμ. β'. στίχ. 5.

¹⁰⁹) Τοιοῦτος γάρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὁσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν χανόμενος. Ἑβρ. κεφ. γ'. στίχ. 26.

αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀτελὲς καὶ ὄχι αἰώνιον, δὲν εὐδύνατο ἐντελῶς καὶ αἰωνίως νὰ στερεωθῇ τὴν φιλίωσιν ἡμῶν μὲ τὸν Θεόν· δὲν εὐδύνατο ἐντελῶς καὶ αἰωνίως νὰ μᾶς υἱοθετήσῃ· δὲν εὐδύνατο ἐντελῶς καὶ αἰωνίως νὰ καθαρίσῃ ὅλας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ τῆς τελείας καὶ αἰωνίου μεσιτείας του πρὸς τὸν Θεόν, εἰ μὴ εἰς μόνος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὅστις, αἰώνιος ὢν Θεός, καὶ τέλειος ἄνθρωπος γενόμενος, ἔχει διηνεκῇ μεσιτείαν¹¹⁰, καὶ διὰ τῆς μεσιτείας του ἐλάβαμεν τὴν τελείαν καὶ αἰωνίαν ἄφρεσιν τῶν ἁμαρτιῶν¹¹¹. Ἐπρεπε δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ γείνη καὶ ἄνθρωπος,

α.) διὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὁ οὐράνιος πατὴρ μεσίτην καὶ ἐγγιήτην ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως, ὡς νὰ ἦτον μόνον ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου τὴν μορφήν ἔλαβεν· ἀλλὰ διὰ νὰ γείνη τοῦτο, ἦτον ἀδύνατον εἰς αὐτὸν νὰ μὴ λάβῃ ἀνθρωπίνην σάρκα¹¹².

β.) διὰ νὰ μᾶς ἐλκύσῃ εὐκολώτερα πρὸς ἑαυτὸν διὰ τῆς ὁρατῆς πρὸς ἡμᾶς παρουσίας του, καὶ νὰ μᾶς ἀναγγείλῃ ἐκ στόματος τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου πατρὸς, καὶ τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας¹¹³.

γ.) διὰ νὰ τελειώσῃ ἐντελῶς τὸν νόμον, καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον τὴν τοῦ νόμου παράβασίν μας νὰ συγκαλύψῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγιωσύνην του ζῶν νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὅλων τῶν πράξεων ἡμῶν κανόνα, τὸν ὁποῖον ἔχομεν χρέος νὰ ἀκολουθῶμεν, ἐὰν θέλωμεν νὰ σωθῶμεν¹¹⁴.

δ.) διὰ νὰ ἀποθάνῃ, καὶ ἱκανοποιῶν μὲ τὸν θάνατόν του τὴν θείαν δικαιοσύνην, νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν, τῆς ὁποίας ἐγείναμεν ἄξι·οι, καὶ νὰ μᾶς κερδήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν¹¹⁵.

¹¹⁰) Ὁ δὲ (Ἰησοῦς), διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἑβρ. κεφ. ζ'. στίχ. 24, 25.

¹¹¹) Ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἑβρ. κεφ. γ'. στίχ. 12.

¹¹²) Τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Β'. Κορ. κεφ. ε'. στίχ. 21.

¹¹³) Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους· ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους· ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Ἰωάν. κεφ. ιε'. στίχ. 15. ¹¹⁴) Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ Γαλάτ. κεφ. δ'. στίχ. 4.

¹¹⁵) Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετείχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦ-εἶστι τὸν διάβολον· καὶ ἀπαλλάξῃ τοὺς, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ πᾶντὸς τοῦ ζῆν ἐνοχοί

Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἔγεινεν αἰῶνάς τινας μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου. Ὁ θεὸς ἡμῶν μεσίτης δὲν ὑπόδεχσεν εὐθὺς μετὰ τὴν πτῶσιν νὰ φανερωθῇ ἐν σαρκὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ προητοίμασεν ἑαυτῷ τὴν ὁδὸν διὰ τοῦ φυσικοῦ καὶ γραπτοῦ νόμου, διὰ τῶν προφητῶν διὰ τῶν διαφορῶν τιμωριῶν τῶν παρανόμων, διὰ τῶν πλουσιοπαρόχων ἀνταμοιβῶν τῶν δικαίων, καὶ διὰ πολλῶν ἐπαγγελιῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ μὲ ὅλα ταῦτα τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔκλινεν εἰς τὴν πτώσιν του, καὶ τὸ κακὸν τῆς ἀμαρτίας διεχύνετο εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ δὲν ἦτον ἐλπίς σωτηρίας χωρὶς τὴν ἄμεσον τοῦ Θεοῦ βοήθειαν· τότε δὴ τότε, μετὰ τὴν πληρώσιν τοῦ ὁρισμένου καιροῦ εἰς τὴν προαιώνιον τοῦ Θεοῦ βουλήν, ἐφανερώθη τελευταῖον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ διὰ τῶν προφητῶν πάλαι λαλήσας Θεός, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ¹¹⁶. Αὕτη ὁμῶς ἡ μετὰ παρέλευσιν τινῶν αἰώνων τοῦ σωτῆρος παρουσία, δὲν φέρει καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἁγίων ἀνδρῶν, ὅσοι ἔζησαν πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας· διότι, καθὼς ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς τὸν ἐλθόντα σωτῆρα, οὕτως αὐτοὶ ἐπίστευαν εἰς τὸν μέλλοντα λυτρωτὴν. Ἡ δὲ πίστις αὐτῶν δὲν διέφερεν ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας¹¹⁷, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Παῦλος ὄχι μόνον ὀνομάζει τὸν Ἀβραάμ πιστὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν προβάλλει ὡς παράδειγμα εἰς ὅλους, ὅσοι θέλουν νὰ δικαιωθῶσι διὰ τῆς πίστεως¹¹⁸.

Καθὼς εἰς τὴν φιλίωσιν γίνονται συνήθως συνθήκαι, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ μεσίτης ἡμῶν, διατρίβων μεταξὺ ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπόδεχσε νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀφῇσῃ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ἐὰν ἡμεῖς μετανόσωμεν εὐκρινῶς δι' αὐτάς¹¹⁹, καὶ οὕτως ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ δεῖξῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὸ μέσον πρὸς διαλλαγὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ, μᾶς ἐφάνερωσε τὴν ἀγίαν του θέλησιν, καὶ ἐκήρυξε μετάνοιαν καὶ τὴν ἀληθῆ

ἦσαν δουλείας. Ἑβρ. κεφ. β'. στίχ. 14, 15. ¹¹⁶ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατέρας ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ. Ἑβρ. κεφ. α'. στίχ. 1.

¹¹⁷ Ἐν ταύτῃ γὰρ (τῇ πίστει) ἑμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Ἑβρ. κεφ. α'. στίχ. 2. — Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἑβρ. κεφ. γ'. στίχ. 8.

¹¹⁸ Ἐπίστευσεν Ἀβραάμ τῷ Θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Ῥωμ. κεφ. δ'. στίχ. 3. ¹¹⁹ Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννεήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχρουσι μετανοίας. Λουκ. κεφ. ιε'. στίχ. 7. — Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὀφείλει τὸν Κύριον. Ἑβρ. κεφ. ιε'. στίχ. 14.

θεογνωσίαν. Αὐτὸς μᾶς ἐδίδαξε νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης καρδίας¹²⁰, νὰ πιστεύωμεν εἰς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς εἰς τὸν ἔπεσταλμένον παρὰ Θεοῦ¹²¹, νὰ αἰτῶμεν ὅλα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ¹²², καὶ νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας¹²³. Πρὸς τούτοις μᾶς ἐξήγησεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τί ὑφίσταται ἡ ἀληθὴς τοῦ ἀνθρώπου μακαριότης¹²⁴, μᾶς ἐδίδαξε μὲ τὸ παράδειγμά του πῶς νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας¹²⁵, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ νὰ εὐεργετῶμεν αὐτοὺς, καὶ νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν¹²⁶. Ὅλην δὲ τὴν διδασκαλίαν του, αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν πάσης ἀποδοχῆς ἀξίαν, ἐβεβαίωσε διὰ παραδόξων θαυμάτων, τὰ ὅποια φανερὰ ἀπεκάλυπταν τὴν θεότητά του, ὥστε ὅλοι οἱ ἀκούοντες αὐτὸν μὲ ἀνέκφραστον θαυμασμόν ἔλεγαν, ὅτι δὲν ἐφάνη ἀκόμη ποτὲ τοιοῦτος εἰς τὴν γῆν¹²⁷.

Β'. Εἰς τὸ τέταρτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μαθάνομεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ δεῖξη τὴν ἄκραν του ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς, καὶ διὰ νὰ καθαρίσῃ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἐπλήρωσε τὸ μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεώς μας. Τὴν δὲ ἡμέραν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων, ἔφαγεν ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς μαθητάς του τὸ πάσχα¹²⁸, καὶ κατέστησε τὸ μυστήριον τῆς μεταλήψεως¹²⁹.

¹²⁰) Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἰωάν. κεφ. δ'. στίχ. 24.

¹²¹) Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱόν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Ἰωάν. γ'. στίχ. 40.

¹²²) Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. Ματθ. κεφ. γ'. στίχ. 33. — Καὶ ὅ,τι ἂν αἰτήσητε (παρὰ τοῦ πατρὸς) ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω. Ἰωάν. κεφ. ιδ'. στίχ. 13.

¹²³) Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἁμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ. Ἐφεσ. κεφ. α'. στίχ. 4. ¹²⁴) Ματθ. κεφ. ε' ἔξ γ'.

¹²⁵) Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν (τὸν Ἰησοῦν) λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων αὐτῷ «Ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι». Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ «Θέλω, καθαρίσθητι». Μάρκ. κεφ. α'. στίχ. 40, 41.

¹²⁶) Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς. Ματθ. κεφ. ε'. στίχ. 44.

¹²⁷) Καὶ ἐκδηθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες «Ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ». Ματθ. κεφ. θ'. στίχ. 33.

¹²⁸) Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταί, ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὁσίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. Ματθ. κεφ. κς'. στίχ. 19, 20.

¹²⁹) Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἑμὴν ἀνάμνησιν. «Ὡσαύτως ἔ

Μετὰ ταῦτα ἐπωλήθη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην¹⁵⁰. Οἱ Ἰουδαῖοι διέβλαν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἔλεγεν, ὅτι δύναται νὰ χαλάσῃ τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ πάλιν εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν καταστήσῃ, καθὼς ἦτον¹⁵¹, καὶ ὅτι ὠνόμαζεν ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ¹⁵², καὶ βασιλεία τῶν Ἰουδαίων¹⁵³, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέμεινε τιμωρίαν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πιλάτου, ἐπάρχου τότε τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ προσηλώθη ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν σταυρόν¹⁵⁴. Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς παραδόσεώς του τὴν παρασκευὴν, πρὸς τὸ ἑσπέρας, κατεβιβάσθη ἐκ τοῦ σταυροῦ ὑπὸ Ἰωσήφ τοῦ ἐξ Ἀριμαθαίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου, καὶ ἐτέθη εἰς μνῆμα καινόν¹⁵⁵. Ἡ ταφὴ τοῦ Σωτῆρος ἀποδεικνύει, ὅτι ἀληθῶς ἀπέθανεν. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ σημειώσωμεν καὶ ἐκεῖνο, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε τιμωρίαν καὶ θάνατον ὅχι ὡς Θεὸς, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος, καὶ ὅτι αὐτὸς ἂν καὶ δὲν εἶχεν οὐδεμίαν ἁμαρτίαν, ὅμως ἠθέλησε νὰ παραδώσῃ ἑαυτὸν εἰς τιμωρίαν καὶ εἰς σταυρικὸν θάνατον, διὰ νὰ μᾶς ἀποκτήσῃ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν¹⁵⁶, ἥτις ὑφίσταται εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν στερεὰν ἐλπίδα μας, εἰς τὴν φιλιώσιν μας μὲ τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὴν τελείαν πληροφορίαν, ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς ἀγαπᾷ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χριστὸς, χωρὶς κανὲν πταῖσμα, καὶ ἀπὸ μόνην

τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι λέγων. « Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ Διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον ». Λουκ. κεφ. κβ'. στίχ. 19, 20.

¹⁵⁰ Εἰσήλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς τὸν Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. Λουκ. κεφ. κβ'. στίχ. 3, 4.

¹⁵¹ Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες, εἶπον· « Οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν ». Ματθ. κεφ. κς'. στίχ. 60, 61. ¹⁵² Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ (τῷ Πιλάτῳ) οἱ Ἰουδαῖοι· « Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν ». Ἰωάν. κεφ. ιθ'. στίχ. 7. ¹⁵³ Ἐκ τούτου ἐξήτησε ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. κεφ. ιθ'. στίχ. 12. ¹⁵⁴ Τότε οὖν (ὁ Πιλάτος) παρέδωκεν αὐτόν (τὸν Ἰησοῦν) αὐτοῖς (τοῖς Ἰουδαίοις), ἵνα σταυρωθῇ. Ἰωάν. κεφ. ιθ'. στίχ. 16.

¹⁵⁵ Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας... ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος· ἦλθεν οὖν καὶ ἔρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ἦλθε δὲ καὶ Νικοδήμος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον), φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ὀθωνίους μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν. Ἰωάν. κεφ. ιθ'. στίχ. 38, 39, 40, 41, 42. ¹⁵⁶ Τὸν γάρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς χανώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Β'. Κορινθ. κεφ. ε'. στίχ. 21.

τὴν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀγάπην, ὑπέμεινε τιμωρίαν καὶ θάνατον, χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, οἱ ὅποιοι φέρομεν τὸ ὄνομά του νὰ μιμώμεθα τὸ παράδειγμά του, καὶ νὰ φυλαττώμεθα, διὰ νὰ μὴ κολαζώμεθα διὰ τὰ πλημμελήματά μας· τὰς δὲ συκοφαντίας καὶ τοὺς χλευασμοὺς, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐνίστε μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μας, καὶ μὲ τὴν σεμνὴν πολιτείαν ἐπισύρομεν καθ' ἡμῶν αὐτῶν, νὰ ὑπομένωμεν ἀγογγύστως, μᾶλλον δὲ προθύμως, ὥστε, ὑποφέροντες ταῦτα ὅχι κατ' ἀξίαν, νὰ πλησιάσωμεν περισσότερον εἰς τὴν ἁμωμον καὶ ἀγίαν πολιτείαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν⁴⁵⁷.

Γ'. Τὸ πέμπτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς δεικνύει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατόν του, ἦτις ἦτον πρώτη τῆς ἐβδόμαδος, καὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς τῶρα ὀνομάζεται Κυριακὴ, ἀνέστη μὲ τὴν δύναμιν τῆς θεότητός του ἐκ τοῦ τάφου⁴⁵⁸, καὶ διὰ τοῦτο ἐπλήρωσε τὰς προφητείας τῆς παλαιᾶς Διαθήκης⁴⁵⁹, καὶ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ πρόβρῃσιν περὶ τῆς ἀναστάσεώς του⁴⁶⁰, καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ὅτι ἡ εἰς αὐτὸν ἐλπίς ἡμῶν εἶνε στερεὰ καὶ βεβαία⁴⁶¹. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος ἐπιστηρίζεται καὶ τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως ἡ ἐλπίς⁴⁶².

Δ'. Εἰς τὸ ἕκτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μανθάνομεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν ἀνάστασίν του

⁴⁵⁷) Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεοῦ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπομιμνᾶν ὑπογραμμύν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ. "Ὁς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρεθῇ δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Α' Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 20, 21, 22.

⁴⁵⁸) Τῇ δὲ μιᾷ τῶν Σαββάτων, ὄρθρου βαθέος, ἦλθον (αἱ μυροφόροι γυναῖκες) ἐπὶ τὸ μνημα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματά· καὶ τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι συζητοῦν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Λυκ. κεφ. κδ'. στίχ. 1, 2, 3. — "Ὀντως ἠγέρθη ὁ Κύριος. Λυκ. κεφ. κδ'. στίχ. 34.

⁴⁵⁹) "Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ᾄδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ψαλμ. ιδ'. στίχ. ι.

⁴⁶⁰) Ἐδίδασκε γὰρ (ὁ Χριστὸς) τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Μάρκ. κεφ. θ'. στίχ. 31.

⁴⁶¹) Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν. Α'. Κορινθ. κεφ. ιε'. στίχ. 14.

⁴⁶²) Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἔξει σὺν αὐτῷ. Α'. Θεσσαλ. κεφ. δ'. στίχ. 14. — Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν Δ'. Κορ. κεφ. ιε'. στίχ. 21.

ἐφάνη εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἀληθῶς ἀνέστη¹³⁵. Ἐδῶκε δὲ εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν σωτηριῶδη διδασκαλίαν περὶ τῆς ἀποστολῆς των καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου¹³⁶ ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποστείλῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν¹³⁷. Καὶ μέινας ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀνελήφθη μὲ τὸ σῶμά του πρὸς τὸν πατέρα εἰς τὸν οὐρανόν¹³⁸, ὅπου κἀθήται ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς¹³⁹, τουτέστιν, ἔλαβε τὴν θείαν ἐξουσίαν καὶ ὄξαν, ἥτις, ἂν καὶ ἦτον εἰς αὐτὸν ἀπ' αἰῶνος πάντοτε οὐκεία, ὅμως ἐπὶ τῆς γῆς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἦτο κεκρυμμένη ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἀνθρωπότητος¹⁴⁰.

Ε'. Τὸ ἐβδόμον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς προστάττει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν του¹⁴¹ θέλει ἔλθει πάλιν μετὰ ὁδοῦς, ὡς κριτὴς καὶ βασιλεὺς, εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκροὺς¹⁴², καὶ βασιλέα δηλαδὴ, καὶ ἡγεμόνα, καὶ ἀρχιερέα, πλούσιον καὶ πτωχόν, μικρὸν καὶ μεγάλον, καὶ ὅλους κοινῶς τοὺς ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν¹⁴³. Ὁ Χριστὸς ὁὖν θέλει μᾶς κρίνει, ὡς κρίνουσιν οἱ κριταὶ τοῦ κόσμου· διότι οἱ κριταὶ τοῦ κόσμου, ὡς μὴ γινώσκοντες τὰ πάντα, καὶ διὰ τοῦτο μὴ γνωρίζοντες τοὺς διαλογισμοὺς ἡμῶν, μᾶς κρίνουσι μόνον κατὰ τοὺς λόγους καὶ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν· ὁ Χριστὸς ὅμως, ὡς κριτὴς ὅστις γινώσκει τὰ πάντα, θέλει μᾶς κρίνει ὅχι μόνον διὰ τὰ βάρεα καὶ φανερά

¹³⁵ Ἐρχεται Μαρία ἡ Μαгдаλινὴ, ἀναγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι εἶώρακε τὸν Κύριον. . . Ἐλεγον οὖν αὐτῷ (τῷ Θωμᾷ) οἱ ἄλλοι μαθηταί· α' Εἰδράκαμεν τὸν Κύριον ». Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 18, 25. ¹⁴¹ Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 21, 22, 23.

¹³⁶ Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας. Ἰωάν. κεφ. ιδ'. στίχ. 16, 17. — Ἐκεῖνος ἡμᾶς διδάξει πάντα. στίχ. 26.

¹⁴⁰ Δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὑπανόμενος (ὁ Χριστὸς). . . Βλεπόντων αὐτῶν (τῶν μαθητῶν) ἐπήρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Πράξ. κεφ. α'. στίχ. 3, 9. ¹⁴¹ Οὐδ' ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθημένος. Κολασ. κεφ. γ'. στ. 1.

¹⁴² Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἰωάν. κεφ. ιζ', στίχ. 5. ¹⁴³ Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. . . Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀποκ. κεφ. κβ'. στ. 7, 20. ¹⁴⁰ Οἱ αὐτοὶς (ὁ Χριστὸς) ἐστὶν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. Πράξ. κεφ. ι'. στίχ. 42.

¹⁵¹ Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν. Β'.

ἁμαρτήματα· οἷον, διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ βλασφημίαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὰ λοιπὰ¹⁵². ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα κακὸν λογισμόν¹⁵⁵. Πότε δὲ θέλει γείνειν ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Χριστοῦ¹⁵⁴, δὲν μᾶς τὸ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς· πούποτε εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν¹⁵⁵. τοῦτο δὲ ἔκαμε, διὰ νὰ εἴμεθα, μὴ γινώσκοντες τὸν καιρὸν ταύτης τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως, πάντοτε εἰς τὰ ἔργα ἡμῶν καθαροὶ καὶ ἁμωμοί¹⁵⁶. Ὁ Κύριος ὅμως δὲν ἀργεῖ νὰ ἔλθῃ, ἀλλὰ προσμένει μόνον νὰ καθαρίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ νὰ μετανοήσωμεν¹⁵⁷.

3. Τὸ ὁγδοὸν ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως περιέχει τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ τρίτου προσώπου τῆς ἁγίας Τριάδος, περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἐκπορεύεται ἀκατάληπτος ἐκ τοῦ Πατρὸς¹⁵⁸, καὶ εἶνε ἀληθὴς Θεὸς¹⁵⁹, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ μὲ μίαν ἀδιαιρέτον προσκύνησιν καὶ λατρείαν τιμώμενον καὶ δοξαζόμενον¹⁶⁰, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ προφῆται ἐπροφήτευσαν, καὶ οἱ ἀπόστολοι εὐγγ-

Κορ. κεφ. ε'. στίχ. 10. ¹⁵² Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίοις αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεθείας αὐτῶν, ὧν ἠσέθησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Ἰουδ. κεφ. α', στίχ. 14, 15.

¹⁵³ Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, δ' ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσει περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ματθ. κεφ. ιβ', στίχ. 36.

¹⁵⁴ Ἐν ἡμέρᾳ, ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ῥωμ. κεφ. β', στίχ. 16.

¹⁵⁵ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Λυκ. κεφ. κά. στίχ. 34. Ὁ δὲ θεὸς Παῦλος ὑπαινίττεται τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας οὕτως. » Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· » ἔσονται γὰρ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ΑΧΑΡΙΣΤΟΙ, ἄνοιστοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, » ἀφιλάγαθοι, προδότες, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντες τὴν δὲ δύναμιν αὐτοῖς ἡρνημένοι ». Β'. Τιμ. γ'. 1, 4. Β'. Θεσσαλ. β'. στίχ. 3. καὶ Α'. Τιμόθ. δ'. 1.

¹⁵⁶ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Ματθ. κεφ. κθ'. στίχ. 13.

¹⁵⁷ Οὐ βραδύνει ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας (ὥς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται), ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενος τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι Β'. Πιερ. κεφ. γ'. στίχ. 9. ¹⁵⁸ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. Ἰωάν. κεφ. ιε'. στίχ. 26.

¹⁵⁹ Εἶπε δὲ Πέτρος· « Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον;... Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ ». Πράξ. κεφ. ε'. στίχ. 3, 4.

¹⁶⁰ Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ

γέλισαν¹⁸¹, καὶ ὅτι αὐτὸ ζωοποιεῖ πνευματικῶς ὅλους τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, τουτέστιν, ἀνακαινίζει καὶ πληθύνει εἰς ἡμᾶς τὴν σωτήριον χάριν τοῦ Θεοῦ¹⁸² φωτίζει τὸν νοῦν ἡμῶν¹⁸³ καὶ κατευθύνει τὴν θέλησίν μας εἰς τὸ καλόν¹⁸⁴. Ὁ τοιοῦτος πνευματικὸς ἁγιασμὸς, ἡ ζωοποίησις ἡμῶν, εἶνε ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἀποδοδομένη εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Πνεῦμα ἅγιον, κύριον, ζωοποιόν. Αὕτη δὲ ἡ θεία χάρις πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς· κερδαίνεται εἰς ἡμᾶς ἐκ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποκτᾶται ἐκ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἡμεῖς, ἁγιασθέντες δι' αὐτῆς, λαμβάνομεν περισσοτέραν δύναμιν καὶ ἰσχὺν εἰς τὸ νὰ φυλάττωμεν τὴν εὐσέδειάν μας¹⁸⁵, καὶ νὰ διατηρῶμεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ἕως αὐτοῦ τοῦ θανάτου μας¹⁸⁶. Ἄν καὶ ὁ Κύριος ἦνε αἴτιος ταύτης τῆς ζωοποιήσεώς μας¹⁸⁷, ὅμως μᾶς μεταχειρίζεται εἰς τοῦτο ὡς λογικὸν πλάσμα, τουτέστι, χαρίζει εἰς ὅλους ἡμᾶς τοῦτον τὸν ἁγιασμόν¹⁸⁸, πλὴν ἀφίνει εἰς ἐκάστου τὴν προαίρεσιν διὰ νὰ τὸν λάβῃ ἢ ὄχι¹⁸⁹. Ἀλλὰ, διὰ νὰ λάβωμεν τοῦτον τὸν ἁγιασμόν, πρέπει νὰ ὑποτάσσωμεν τὰς σωματικὰς μαῶς αἰσθήσεις εἰς τὸ λογικόν, τὸ ὁποῖον συχνάκις ἀπὸ τὰ πάθη μας νικᾶται¹⁹⁰. Διὰ νὰ νικήσωμεν δὲ τὰ πάθη μας, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ὁ Χριστὸς ἀπὸ ὁ-

Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Μαθ. κεφ. κη'. στίχ. 19. ¹⁸¹) Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι. Β'. Πέτρ. κεφ. α'. στίχ. 21.

¹⁸²) Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποίησαμεν ἡμεῖς· ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λυτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου. Τιτ. κεφ. γ'. στίχ. 5. ¹⁸³) Ὁ δὲ παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ἡμᾶς διδάξει πάντα. Ἰωάν. κεφ. ιδ'. στίχ. 26.

¹⁸⁴) Ὁ Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. Φιλίπ. κεφ. β'. στίχ. 13.

¹⁸⁵) Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κατὰ τὸν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἰωάν. κεφ. ιε' στίχ. 5.

¹⁸⁶) Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθόν, ἐπιτελεῖται ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Φιλίπ. κεφ. α'. στίχ. 6.

¹⁸⁷) Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ, οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. Α'. Κορινθ. κεφ. ιε'. στίχ. 10.

¹⁸⁸) Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Μαθ. κεφ. ια'. στίχ. 28. ¹⁸⁹) Ἐποίησέ τε ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων . . . Ζητεῖν τὸν Κύριον. Πράξ. κεφ. ιε'. στίχ. 26, 27.

¹⁹⁰) Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. Γαλ. κεφ. ε'. στίχ. 17.

λους¹⁷¹, εἶνε ἀναγκαῖα ἡ συνέργεια τῆς θείας χάριτος¹⁷². Ὅστις θέλει νὰ ἐξεύρῃ, ἂν κατοικῇ εἰς αὐτὸν ἡ θεία χάρις, καὶ ἂν ἡγάσθῃ διὰ πνεύματος ἁγίου, πρέπει νὰ ἐρευνᾷ ἑαυτὸν, ἂν ἔχῃ εἰς τὴν ψυχὴν του ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, χρηστότητα, ἁγιοσύνην, πίστιν, πραότητα καὶ ἐγκράτειαν· τούτέστιν, ἂν ζῇ εἰρηνικῶς, φιλικῶς, συγκαταβατικῶς, καὶ ἂν ἀναπαύεται εἰς τὴν συνειδήσιν του· ἂν βοηθῇ τὸν πλησίον του εἰς τὴν ἀνάγκην· ἂν ἔχῃ πίστιν καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεόν· ἂν ᾔη εὐσεβὴς καὶ ἐγκρατὴς ἀπὸ παντὸς ἁμαρτήματος καὶ πλημμελήματος. Ταῦτα δὲ εἶνε τὰ ἀσφαλῆ σημεῖα τῆς ἐνοικήσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τὸν ἄνθρωπον¹⁷³. Ὅστις δὲ ταῦτα τὰ σημεῖα δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχὴν του, εἰς αὐτὸν δὲν κατοικεῖ ἡ χάρις τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ,

Ἐκ τῶν τρόπων, διὰ τῶν ὁποίων λαμβάνομεν τὸν ἁγιασμόν, εἶνε πρῶτος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οὗτος μᾶς ὑπαγορεύει τί πρέπει νὰ κάμνωμεν, ἢ νὰ μὴ κάμνωμεν, εἰς τί νὰ πιστεύωμεν, καὶ τί νὰ ἐλπίζωμεν. Ἐὰν λοιπὸν ἐπιθυμῶμεν νὰ γίνωμεν ἅξιοι τοῦ ἁγιασμοῦ, πρέπει νὰ ἀκούωμεν καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

α.) Διὰ νὰ ὁδηγηθῶμεν δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίσιν εἰς τὸν Χριστόν¹⁷⁴.

β.) Διὰ νὰ μάθωμεν ἐξ αὐτοῦ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον μᾶς προγράφει τὰς πράξεις ἡμῶν¹⁷⁵.

γ.) Διὰ νὰ παρηγορηθῶμεν εἰς τὰς θλίψεις καὶ δυστυχίας ἡμῶν¹⁷⁶.

δ.) διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ παραδείγματα τῶν εὐσεβῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς αὐτόν¹⁷⁷.

Ὅταν τοιουτοτρόπως ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν, θέλομεν ἐνισχυθῇ μεγάλως εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πνευματικοῦ ἁγιασμοῦ ἡ τῆς ζωοποιήσεως ἡμῶν.

¹⁷¹) Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Λουκ. κεφ. θ'. στίχ. 23. ¹⁷²) Οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογισασθαι τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Β'. Κορ. κεφ. γ'. στίχ. 5.

¹⁷³) Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια. Γαλάτ. κεφ. ε'. στίχ. 22.

¹⁷⁴) Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεῦσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 31. ¹⁷⁵) Ἐρευνάτε τὰς Γραφάς· ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 39.

¹⁷⁶) Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δοκιμὸς γενόμενος, λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἰακώβ. κεφ. α'. στίχ. 12.

¹⁷⁷) Συμμιμηταὶ με γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμῶν. Φίλιπ. κεφ. γ'. στίχ. 17.

Δεύτερος δὲ τρόπος τοῦ πνευματικοῦ μας ἁγιασμοῦ εἶνε ἡ ὁρβὴ χρῆσε-
 εῶν διατεταγμένων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν μυστηρίων ἢ la-
 ρῶν τελετῶν.

Μυστήρια, ἦτοι ἱεραὶ τελεταί, καλοῦνται τοιοῦτοι τρόποι, εἰς
 τοὺς ὁποίους δι' ὁρατῶν σημείων δίδεται εἰς τὸν πιστεύοντα ἡ ἄόρατος τοῦ
 Θεοῦ χάρις. Ὅταν τις προσέρχεται εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ δεικνύῃ τὴν
 ἐσωτερικὴν του ἐπιστροφὴν δι' ὁρατοῦ τινος σημείου, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Θεός,
 διὰ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περισσότερον περὶ τῆς ἀψευδοῦς πληρώσεως τῶν
 ἐπαγγελιῶν του, τὰς βεβαιῶι μὲ ἐξωτερικά τινα σημεῖα. Δὲν πρέπει ὁμως
 νὰ πιστεῖται, ὅτι ὁ Θεὸς χωρὶς ταῦτα τὰ αἰσθητὰ σημεῖα δὲν δύναται
 νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐπιστροφὴν ἡμῶν, ἢ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ τῆς πλη-
 ρώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν του, καὶ νὰ μᾶς δεχθῇ εἰς τὴν διαθήκην τῆς χά-
 ριτός του· μὴ γένοιτο! ἀλλὰ τὸ κάμνει μόνον διὰ περισσοτέραν στερέωσιν
 τῆς ἐκκλησίας του· διότι, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν σύγκειται μόνον ἐκ ψυχῆς,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ σώματος, καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις,
 ἐντυποῦται ἰσχυρότερον εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ ἡ ἐκκλησία εἶνε ὁρατὴ κοι-
 νότης εἰς τὸν κόσμον· ὁ προνοῶν περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας Κύριος ἡδὲ-
 κησε νὰ διατάξῃ ὁρατάς τινας τελετάς, ὅπως διὰ τῆς τούτων τηρήσεως, καὶ
 τὴν πίστιν ἡμῶν ἐνώπιον πάντων νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ νὰ βεβαιώσωμεν,
 καὶ περὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον νὰ πληροφορηθῶμεν, καὶ
 ἡμεῖς διὰ τούτων τῶν ὁρατῶν σημείων σφικτότερα πρὸς ἀλλήλους νὰ συν-
 δεθῶμεν, καὶ ἡ ἐκκλησία φανερὰ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην κοινότητα νὰ διακρίνη-
 ται. Ταύτας λοιπὸν τὰς τελετάς ἡ ἐκκλησία ὀνομάζει Μυστήρια· ἐπειδὴ
 ἡμεῖς εἰς αὐτὰ ἄλλο βλέπομεν, καὶ ἄλλο πιστεύομεν· π.χ. εἰς τὸ βάπτισμα
 βλέπω, ὅτι τὸ σῶμα λούεται μὲ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ πιστεύω, ὅτι ἐν ταύτῳ λούει-
 ται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν ἔχει ἑπτὰ μυστήρια, τὸ βάπτισμα, τὸ μῦρον,
 τὴν θείαν κοινωνίαν, τὴν μετάνοιαν, τὴν ἱερωσύνην, τὸν
 γάμον καὶ τὸ εὐχέλαιον. Καὶ δύο μὲν εἶνε τὰ κυριώτερα καὶ ἐπιση-
 μότερα τῆς καινῆς Διαθήκης μυστήρια, τὸ βάπτισμα καὶ ἡ εὐχαρι-
 στία, ἦτοι μετάλληψις· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν λαμβάνει ἕκαστος χριστια-
 νὸς τὸ μῦρον καὶ τὴν μετάνοιαν· ἡ ἱερωσύνη ὁμως καὶ ὁ γάμος
 καὶ τὸ εὐχέλαιον δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὰ δι' ὅλους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ.

Τὸ βάπτισμα εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον, ὅταν τὸ σῶμα λούηται μὲ τὸ ὕδωρ, λούεται καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ πιστεύοντος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦτο τὸ μυστήριον διετάχθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν αὐτὸν μὲ τὴν ἐντολὴν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του¹⁷⁸.

Ὁ βαπτιζόμενος βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ, ἐνῷ ὁ λειτουργὸς τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι ὁ ἱερεὺς, ἐκφωνεῖ ταῦτα τὰ λόγια· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ διὰ ταύτης τῆς ὁρατῆς πράξεως λαμβάνει αὐτὸς ἀοράτως κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ υπόσχεσιν τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν¹⁷⁹.

Ἡ ὠφέλεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἶνε διττή.

α.) Ἐξωτερικὴ, ἥτις ὑφίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ βαπτιζόμενος γίνεται μέτοχος ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα τόσον φανερά διακρίνουσι τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ ὅλων τοὺς ἄλλους ἑτεροβήσκους. Ταῦτα δὲ τὰ πλεονεκτήματα εἶνε ἐξαιρετος φιλανθρωπία, ἐπιείκεια καὶ συγκατάθεσις ἐφαπλουμένη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε χρεὸς ἔχουσιν οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀγαπῶσι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς των. Ἐντεῦθεν εἶνε πασιδῆλον, πόσον μεγάλη εὐεργεσία διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶνε ὁ χριστιανισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἡμεῖς διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἰσερχόμεθα¹⁸⁰.

β.) Ἡ ἐσωτερικὴ ὠφέλεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἶναι αὕτη, ὅτι ὁ βαπτισμένος ἄνθρωπος διὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἀξιοῦται τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ¹⁸¹. τουτέστι, λούεται ἀπὸ ὅλας τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ· διότι ὁ οὐράνιος πατὴρ συγχωρεῖ εἰς τὸν μετὰ πίστεως βαπτιζόμενον τὰς ἁμαρτίας, διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὸν θάνατον

¹⁷⁸) Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ματ. κεφ. κή. στίχ. 19.

¹⁷⁹) Ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιθωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι (τουτέστιν ὀκτὼ) ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος, ὃ καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα. Α'. Πέτρ. κεφ. γ'. στίχ. 20, 21. ¹⁸⁰) Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ὑμᾶς, ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. Τιτ. κεφ. β'. στίχ. 11, 12.

¹⁸¹) Κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινίσεως πνεύματος ἁγίου. ὥστε ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Τιτ. κεφ. γ'. στίχ. 5, 7.

τοῦ μεσίτου ἡμῶν Χριστοῦ¹⁸². Ὁ βαπτιζόμενος παραλαμβάνεται εἰς τὴν διαθήκην τοῦ Θεοῦ, τουτέστιν, ὑπόσχεται εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἀφιερώσῃ τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν τῆς ζωῆς τοῦ εἰς τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν¹⁸³, τὸ ὅποιον καὶ δηλοῖ τὸ, βαπτίζεσθαι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Διὰ τούτου δὲ λαμβάνει αὐτὸς καὶ τὸ δικαίον τῆς κληρονομίας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ὅστις δὲν ἔλαβε τὸ ἅγιον βαπτισμα, δὲν ἔχει ἐλπίδα νὰ σωθῇ¹⁸⁴, καθότι δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Πρὸς ἀπόλαυσιν δὲ τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος προερχομένων εἰς ἡμᾶς ὠφελειῶν, χρειάζεται ὁ προσερχόμενος εἰς τὸ βάπτισμα, ἂν ἔχῃ ἡλικίαν, νὰ διδασχθῇ ἱκανῶς τὴν εὐαγγελικὴν πίστιν¹⁸⁵. εἰς τὸ βάπτισμα δὲ τῶν ἀνηλίκων, ἀντὶ τῆς πίστεως αὐτῶν, συντείνει καὶ ἐνεργεῖ ἡ πίστις τῶν γονέων καὶ τῶν προσφερόντων αὐτὰ ἀναδόχων. Πρέπει ὅμως μετὰ ταῦτα, καθὼς φανῶσιν ἱκανὰ εἰς τὸ νὰ καταλαμβάνωσιν, εὐθὺς νὰ τὰ διδάσκωσι τὴν εὐαγγελικὴν πίστιν, διὰ νὰ τὰ στερεώνωσιν ἀξίως εἰς τὸ κάλεσμα, τὸ ὅποιον ἔλαβαν νὰ ᾔνη μέλη τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας¹⁸⁶. Ἐὰν δέ τις μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀπαρνηθῇ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, τουτέστι δὲν ζήσῃ οὕτω, καθὼς βαπτιζόμενος ὑπεσχέθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ ζήσῃ· ὁ τοιοῦτος δὲν θέλει ἀπολαύσει τὴν ἐσωτερικὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν ἐδύνατο νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἅγιον βάπτισμα· διότι ὁ Χριστὸς λέγει· Ὅστις πιστεύσῃ καὶ βαπτισθῇ, θέλει σωθῇ· ὅστις δὲ ἀπιστήσῃ καὶ δὲν φυλάξῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν ἐβαπτίσθῃ, θέλει κατακριθῇ¹⁸⁷.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΡΟΥ.

Τὸ Μῦρον εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὅποιον, ὅταν χρίωνται τὰ μέλη τοῦ σώματος διὰ τοῦ μύρου, ἐκχύνεται εἰς τὸν βαπτισθέντα ἄνθρωπον τὸ πνευματικὸν μῦρον, τουτέστι, τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος.

¹⁸²) Οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε. . . ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἁμνοῦ ἁμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ. Α'. Πέτρ. κεφ. ἀ. στίχ. 18, 19. ¹⁸³) Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Μάρκ. κεφ. ἡ. στίχ. 34. ¹⁸⁴) Ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. κεφ. γ'. στίχ. 5.

¹⁸⁵) Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν. Πράξ. κεφ. β'. στίχ. 41. ¹⁸⁶) Ἀφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ματθ. κεφ. ιθ'. στίχ. 14. ¹⁸⁷) Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Μάρκ. κεφ. ις'. στίχ. 14.

Τοῦτο τὸ μυστήριον ἐπιτελεῖται· εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα ἀπὸ τὸν λειτουργὸν τοῦ Χριστοῦ, ὅστις, χρίων μὲ τὸ μῦρον τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ σώματος, προσφέρει ταῦτα τὰ λόγια· Σφραγίς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου¹⁸⁸. Διὰ ταύτης τῆς ἱεροπραξίας κατέρχεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὸν βαπτιζόμενον, καὶ βεβαιοῖ αὐτὸν εἰς τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε διὰ τοῦ βαπτίσματος, καθὼς κατέβη εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ καθὼς αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ μετὰ τὸ βάπτισμα ἐπέβησαν τὰς χεῖρας εἰς τοὺς πιστεύοντας, καὶ διὰ τῆς χειροθεσίας ταύτης τῶν Ἀποστόλων ἐλάβαν οἱ βαπτιζόμενοι τὸ ἅγιον πνεῦμα¹⁸⁹. Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν μεταχειρίζεται προσέτι τοῦτο τὸ μῦρον, ὅταν δέχηται τινα ἐκ τῶν ἑτεροδόξων χριστιανῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν, καὶ διὰ ταύτης τῆς ὁρατῆς τελετῆς τὸν συναριθμεῖ εἰς τὰ μέλη τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ.

Ἡ εὐχαριστία, ἥτοι μετάληψις εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ πιστεύων μεταλαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου, αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἴνου, αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Τοῦτο τὸ μυστήριον διετάχθη ἀπὸ αὐτὸν τὸν σωτῆρα Χριστὸν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, ὡς γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, Α'. Κορ. κεφ. ια'. ς. 23, 26.

« Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ, ἣ παρεδίδετο, ἔλαβεν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα » τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καὶ νῦν, διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὅσακις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνετε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. » †

Ἡ διάταξις τούτου τοῦ μυστηρίου εἶνε κοινὴ εἰς ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, διότι ἡ ἐντολὴ τοῦ σωτῆρος, « Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν », ἔστι ἐδόθη εἰς τοὺς μαθητὰς, εἶνε κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς χριστιανούς, μάλιστα δὲ, ἀφοῦ ὁ σωτὴρ ῥητῶς παρήγγειλε νὰ ἐπιτελῇται ἡ ἱεροπραξία αὕτη

¹⁸⁸) Καὶ χρίσας ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Β'. κεφ. α'. στίχ. 21. ¹⁸⁹) Τότε ἐπέβησαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον Πνεῦμα ἅγιον. Πράξ. κεφ. ἡ. στίχ. 17.

εἰς τὴν ἐκκλησίαν του, ἕως ὅτου αὐτὸς ἔλθῃ νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς¹⁹⁰. Ἐντεῦθεν εἶνε φανερόν, ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία δὲν πρέπει κατ' ἄλλον τρόπον νὰ τελῇ τοῦτο τὸ μυστήριον, παρὰ καθὼς ἐτέλεσεν αὐτὸ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ Δεσπότης αὐτῆς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸς ἔλαβεν εἰς τὰς ἀχράντους χεῖράς του ἄρτον, ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μὲ τὸν οἶνον, καὶ προσευχή-θεῖς εὐλόγησε, καὶ εὐχαρίστησε τὸν οὐράνιον του πατέρα, ἔπειτα χωρίζων τὸν ἄρτον εἰς κομμάτια, τὸν ἐμόρασεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὸ ποτήριον ἐπρόσταξε νὰ μεταλαμβάνωσιν ὅλοι. Ἀπαρallάκτως κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἀκολουθεῖ καὶ ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος ἐκκλησία.

Πρὸς τούτοις πᾶς ἀληθινὸς χριστιανὸς πρέπει νὰ ᾔγῃ πληροφορημένος, ὅτι εἰς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν μυστήριον δὲν λαμβάνει ἀπλοῦν ἄρτον, οὐδὲ ἀπλοῦν οἶνον, ἀλλ' ὑπὸ τὸ εἶδος τούτου τοῦ ἡγιασμένου ἄρτου, μεταλαμβάνει αὐτὸ τὸ ἀληθινὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐπροσφέρθη θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ ὡς ἄρτος κατεκόπη ἀπὸ τὰ διάφορα πάθη, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τούτου τοῦ ἡγιασμένου οἴνου, μεταλαμβάνει αὐτὸ τὸ ἀληθινὸν αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἔρρευσε ἀπὸ τὴν ἀχραντον αὐτοῦ πλευρὰν, καὶ ἔγεινεν ἐξίλασμός ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἐπειδὴ, δίδων ὁ Κύριος εἰς τοὺς μαθητάς του τὸν ἄρτον, εἶπε, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου καὶ δίδων τὸν οἶνον, εἶπε· Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου.

Τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ Σωτὴρ, διατάττων τὸ μυστήριον τοῦτο, μᾶς τὸ ἐφανέρωσαν ῥητῶς οἱ Εὐαγγελισταὶ του, καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, δηλαδὴ νὰ ἐνθυμώμεθα εἰς τὸν καιρὸν ταύτης τῆς ἱερᾶς τελετῆς ὅλας τὰς εὐεργεσίας τοῦ¹⁹¹, καὶ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν ἡμῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ θανάτου μᾶς ἠξίωσε τῆς τοῦ Θεοῦ εὐ-σπλαγχνίας καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Συλλογισζόμενος τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας ταύτης τοῦ Χριστοῦ, χρεω-στεῖ πᾶς χριστιανὸς συχνὰ νὰ μεταλαμβάνῃ τὸ μυστήριον. Οἱ χριστιανοὶ τῆς πρώτης ἐκκλησίας ἐλάβαναν ταύτην τὴν πνευματικὴν τροφὴν κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα, καὶ δὲν ἐγίνετο λειτουργία, χωρὶς νὰ μεταλαμβάνωσι τινες. Ὑστερον ἐπληθιάζαν εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον κατὰ τὰς ἐπισήμους

¹⁹⁰) Ὅσάκις γάρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνετε, τὸν θά-νατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. Α'. Κορ. κρ. ια. στή. 26.

¹⁹¹) Τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκις ἂν πίνετε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Α'. Κορ. κρ. ια. ς. 25.

φορτάς. Πρέπει λοιπόν καὶ ἡμεῖς νὰ μιμώμεθα τὸ εὐσεβὲς αὐτῶν παράδειγμα, διὰ νὰ μὴ γείνη ἡ πολλὰ σπανία μετάληψις σημείου τῆς ψυχρᾶς ἡμῶν καρδίας πρὸς τὸν Χριστόν. 112

Τὸ ὄφελος τὸ ὁποῖον λαμβάνομεν ἀπὸ τὴν ἁγίαν μετάληψιν, ὑφίσταται εἰς τοῦτο·

α.) ὅτι διὰ τῆς μεταλήψεως γινόμεθα ἐν πνεῦμα μετὰ τὸν Κύριον¹⁹².

β.) ὅτι διὰ τῆς μεταλήψεως λαμβάνομεν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τὸ δίκαιον τῆς κληρονομίας τῆς οὐρανίου ζωῆς¹⁹³.

Ὅμως εἰς τὴν πνευματικὴν γεῦσιν τοῦ μυστικοῦ δείπνου εἶνε ἀναγκαῖα ἡ προσήκουσα προετοιμασία¹⁹⁴. Ἡ δὲ προετοιμασία αὕτη, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου, ὑφίσταται εἰς τὴν ἐξέτασιν, τούτεστιν, εἰς τὴν ἔρευναν ἑαυτῶν, δηλονότι πῶς διάγομεν τὴν ζωὴν, πῶς φροντίζομεν διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ ἂν ἐκπληρῶμεν τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα ὑπεσχέθημεν εἰς τὸ βάπτισμα. Ἐὰν δὲ εὖρωμεν ἑαυτοὺς εἰς πολλὰ παραβάτας, πρέπει διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῆς εἰλικρινοῦς ἐξομολογήσεως πρὸς τὸν ἱερέα, νὰ καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας· διότι, ἐάν τις ἐκ συνηθείας μόνον ἢ ἐξ ὑποκρίσεως, χωρὶς τὴν προσήκουσαν προετοιμασίαν, προσέρχεται εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον, αὐτὸς τόσον περισσότερον σύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν θείαν ὀργήν, ὥς καταφρονητὴς τοῦ ἁγιάσματος τοῦ Κυρίου¹⁹⁵. 113

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

Ἡ Μετάνοια εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ πιστεύων, γνωρίζων τὰς ἁμαρτίας του, καὶ ἔχων στερεὰν πεποίθησιν εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λαμβάνει παρὰ Θεοῦ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ πνευματικοῦ.

Δὲν εἶνε ἄνθρωπος χωρὶς ἁμαρτίαν¹⁹⁶. ἀλλ' ἐὰν ἁμαρτήσῃ τις ἀφοῦ ἀπελούσθῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ βαπτίσματος, δὲν ἔχει ἄλλον τρόπον νὰ ἀποκτήσῃ τὴν θείαν χάριν καὶ εὐσπλαγχνίαν, παρὰ τὴν μετάνοιαν¹⁹⁷. Ἡ δὲ ἀληθὴς μετάνοια ἀπαιτεῖ·

¹⁹²) Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

Ἰωάν. κεφ. 5'. στίχ. 36.

¹⁹³) Ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἰωάν. κεφ. 5'. στίχ. 51.

¹⁹⁴) Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. Α'. Κορ. κεφ. 14. στίχ. 28.

¹⁹⁵) Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρίμα ἑαυτοῦ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Α'. Κορ. κεφ. 14. στίχ. 29.

¹⁹⁶) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Α'. Ἰωάν. κεφ. 4. στίχ. 8.

¹⁹⁷) Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφ' ἡμῶν τὰς

α.) Νὰ γνωρίσῃ τις τὰς ἀμαρτίας του, καὶ νὰ κατακρίνῃ ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ¹⁹⁸.

β.) Νὰ στοχασθῇ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις τὸν μετανοοῦντα ἀμαρτωλὸν δὲν ἀποβάλλει¹⁹⁹.

γ.) Νὰ πιστεῦσῃ στερεῶς ὅτι ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δι' ἡμᾶς ἀπέθανε, καὶ μὲ τὸν θάνατόν του ἀπέκτησε τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ οὐρανοῦ πατρὸς δι' ὅλους, ὅσοι ἔχουν ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας των εἰς αὐτόν²⁰⁰.

δ.) Νὰ ἀποφασίσῃ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πολιτευθῇται ὁρθότερα καὶ προφυλακτικώτερα²⁰¹.

Αὕτη ἡ μετάνοια πρέπει νὰ γίνηται ἐνώπιον τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο μάλιστα.

α.) διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ διδασκαλίαν καὶ πνευματικὴν συμβουλὴν πρὸς τὴν εὐέλπιστον εἰς τὸ ἐξῆς διόρθωσίν του.

β.) διὰ νὰ ἀναγγείλῃ αὐτὸς ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν μετανοοῦντα τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἀπὸ τὸ εὐαγγέλιον περὶ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἔχει ἐλπίδα νὰ σωθῇ²⁰².

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ.

Ἡ ἱερωσύνη εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὅποῖον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον χειροτονεῖ διὰ τοῦ λειτουργοῦ του τὸν ἐκλεχθέντα, διὰ νὰ τελῇ τὰ μυστήρια, καὶ νὰ ποιμαίνῃ τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς εἰς εὐνομουμένην κοινότητα, εἶνε ἱεραρχία, ἥτοι ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις, συνισταμένη ἀπὸ ἐκκλησιαστικούς προσεστώτας καὶ διοικητάς. Τούτους δὲ τοὺς πνευματικούς διοικητάς ἐκλέγει τὸ ποίμνιον, καὶ διὰ τούτου αὐτὸς ὁ Κύριος ἐκλέγει τὸν ἄξιον ἄνδρα. Αὕτη δὲ ἡ ἀξία ἀπαιτεῖ νὰ ᾔνῃ ὁ ἐκλεγόμενος εἰς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν ἔργον, πρῶτον, πο-

ἀμαρτίας, καὶ καθάρσις ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Α'. Ἰωάν. κεφ. α. στίχ. 9. ¹⁹⁸) Γνωθὲ τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς Κύριον τὸν Θεόν σου ἠσέβησας. . . Ἐπιστράφητε υἱοὶ ἀφρασηκότες. Ἱέρ. κεφ. γ'. στίχ. 13, 14. ¹⁹⁹) Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει. Ψαλμ. ν'. στίχ. 17. ²⁰⁰) Καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας. Α'. Ἰωάν. κεφ. α. στίχ. 7.

²⁰¹) Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἀμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσωμεν ἐν αὐτῇ; . . . Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Ῥωμ. κεφ. γ'. στίχ. 2, 12.

²⁰²) Ἄν τινων ἀφῇτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 23.

λιτείας ἀμέμπτου, καὶ δεύτερον, διδασκτικός· διότι, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου (πρὸς Τιμόθ. Α', κεφ. δ'. στίχ. 12.) » Ὁ ποιμὴν ὀφείλει εἶναι τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει ἐν ἀγνείᾳ » καὶ (πρὸς Τιμόθ. Β', κεφ. δ'. στίχ. 2.) » Κηρύττειν τὸν λόγον, ἐπιστῆναι, εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἐλέγχειν, ἐπιτιμᾶν, » παρακαλεῖν ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδασχῇ ». Μετὰ τὴν τοιαύτην ἐκλογὴν γίνεται ἡ χειροτονία τῶν ἱερέων παρὰ τῶν μεγαλειτέρων ποιμένων τῆς ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι εἶνε οἱ ἐπίσκοποι, τῶν δὲ ἐπισκόπων παρ' ἄλλων ἀρχιερέων. Τελεῖται δὲ αὕτη ἡ χειροτονία διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, εἰς τὴν σύναξιν τῆς ἐκκλησίας, ἣτις ἐπιβεβαίωσεν αὐτήν τὴν ἐκλογὴν, ἐπιφωνοῦσα ἄξιος. Αὕτη ἡ χειροτονία ἢ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν γινομένη, ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦτος ἀλληλοδιαδόχως ἔφθασε καὶ ἔως εἰς ἡμᾶς. Οὕτω γράφουσι περὶ τούτου αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων κεφ. ιδ'. στίχ. 23, χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ.

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ.

Ὁ γάμος εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας στεφανώνει δύο ἡνωμένα πρόσωπα, καὶ εὐχεται εἰς αὐτοὺς τὴν παρὰ Θεοῦ εὐλογίαν²⁰³.

Εἰς ταύτην τὴν ἱεροπραξίαν πρέπει νὰ ᾔηνε δύο πρόσωπα, ἀνὴρ καὶ γυνή, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὴν ἀμοιβαίαν συμφωνίαν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, εἰσέρχονται εἰς νόμιμον γάμον. Ἀφοῦ δὲ τοὺς φέρωσιν εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ ᾔηνε βεβαιωμένη αὐτὴ ἡ ἀμοιβαία ἔνωσις μετὰ τὴν παρουσίαν τῶν ἄλλων, τοὺς στεφανώνει ὁ λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ παρακαλεῖ ὁμοῦ μετ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς χαρίσῃ ἀγάπην, εἰρήνην καὶ εὐτεκνίαν. Καὶ οὕτω διὰ ταύτης τῆς τελετῆς γίνεται καὶ ὁ σύνδεσμος στερεώτερος, ὥς βεβαιωμένος ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Κυρίου. Εἰς μόνον ἀνὴρ καὶ μία μὸν γυνὴ συνιστῶσι τοῦτον τὸν σύνδεσμον²⁰⁴. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστιανι-

²⁰³) Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· Ἐφεσ. κεφ. ε'. στίχ. 32.

²⁰⁴) Καὶ ἐσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Γεν. κεφ. β'. στίχ. 24.

κὺς νόμος δὲν συγχωρεῖ παντάπασιν τὴν πολυγαμίαν, ²⁰⁵ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ γάμου εἶνε ἡ διατήρησις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ ἀνὴρ ὡς κεφαλὴ ²⁰⁶ ταύτης τῆς συντροφίας, πρέπει νὰ ἀγαπᾷ ἐκ καρδίας τὴν γυναῖκα του ²⁰⁷, καὶ νὰ τὴν ἔχῃ εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων πιστοτάτην του βοηθήτριαν ²⁰⁸, νὰ μὴ τὴν μεταχειρίζεται αὐστηρῶς καὶ σκληρῶς, ἀλλὰ μὲ φρονίμην συγκατάθεσιν νὰ διορθῇ τὰς ἀδυναμίας τῆς ²⁰⁹. τῆς γυναικὸς δὲ χρέος εἶνε νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ τιμᾷ τὸν ἄνδρα τῆς ²¹⁰, τουτέστι νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἔθνη τῆς κατὰ τὴν ἀρέσκειαν αὐτοῦ, καὶ νὰ ὑπομένῃ καὶ αὐτὰς τὰς κακώσεις του μὲ προθυμία πνεύματος. Ἀμφοτέρων δὲ χρέος εἶνε νὰ φυλάττωσιν ἅμωμον τὴν ἀμοιβαίαν τῆς κοίτης των πίστιν ²¹¹, καὶ νὰ συνοικῶσιν ὁμοῦ, ἕως οὗ τοὺς χωρίσῃ ὁ θάνατος ²¹².

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΧΕΛΑΙΟΥ

Τὸ εὐχέλαιον εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας, χρίων τὸν ἀσθενοῦντα μὲ τὸ ἔλαιον, αἰτεῖ δι' αὐτὸν παρὰ Θεοῦ τὴν ἐλάφρωσιν τῆς ἀρρώστιας, καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν.

Αὕτη ἡ ἱεροπραξία θεμελιούται εἰς ταῦτα τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Ἰακώβου κεφ. ε'. στιχ. ιδ', ιε', » Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν » ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν » κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος. Κἂν ἁμαρτίας ἢ πεποιγκῶς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. »

4. Τὸ ἔννατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως διαλαμβάνει περὶ μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. Ἐκκλησία δὲ καλεῖται ἡ σύναξις τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν, τῆς ὁποίας μία εἶνε ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός. Ὀνομάζεται μία, ὅτι εἰς Θεὸς, μία πίστις, ἐν θεμέλιον

²⁰⁵) Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν Γεν. α'. στιχ. 28.

²⁰⁶) Καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει. Γεν. κεφ. γ'. στιχ. 16. ²⁰⁷) Οἱ ἄνδρες ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ὡς ἑαυτοὺς. Κολασ. κεφ. γ'. στιχ. 19.

²⁰⁸) Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Γεν. κεφ. α'. στιχ. 18. ²⁰⁹) Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικούντες (ταῖς ἰδίαις γυναῖξιν) κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρφ σκεύει τῷ γυναικεῖ, ἀπονέμοντες τιμὴν. Α'. Πέτρ. κεφ. γ'. στιχ. 7.

²¹⁰) Ἡ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα. Ἐφεσ. κεφ. ε'. στιχ. 33. ²¹¹) Τίμιος ὁ γάμος ἐστὶ πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἁμίαντος· πόρνοι δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. Ἐβρ. κεφ. γ'. στιχ. 4.

²¹²) Δέδεσται γυναικί; μὴ ζῆτε λύσιν... Γυνὴ δέδεσται νόμῳ, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Α'. Κορ. κεφ. ζ'. στιχ. 27, 39,

τῆς πίστεως, καὶ μία κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ὁ Χριστὸς· μία ὁδὸς σωτηρίας, καὶ μία ἐλπίς πάντων²¹⁵. Ἡ ἐκκλησία καλεῖται ἁγία, ὅτι πάντες οἱ ἀληθῶς πιστεύοντες ἡγιασθήσαν καὶ ἐξηγοράσθησαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ²¹⁶. Καθολικὴ δὲ ὀνομάζεται ὡς οἰκουμενικὴ, καὶ ὑπὸ ταύτῃν πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τὴν συνάθροισιν τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν, ὅσοι εἶνε διεσπαρμένοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον· διότι ὁ ἀληθῶς πιστεύων, εἰς ὅποιον δῆποτε τόπον καὶ καιρὸν κ' ἐὰν ᾔνη, ἀνήκει εἰς τὴν συνάθροισιν τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας· ἐπειδὴ κυβερνᾶται μὲ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν νόμον τοῦ εὐαγγελίου ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους, καὶ τρέχει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔσχατον μακάριον τέλος²¹⁷. Ἀποστολικὴ ἐκκλησία καλεῖται, διότι φυλάττει ἀπαρασαλεύτως τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀποστόλων, ἐπομένως δὲ καὶ τῶν προφητῶν, μὲ τὴν ὁποίαν αὐτὴ συμφωνεῖ, καὶ ἐπὶ ταύτης ἐθεμελιώθησαν οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοί²¹⁸.

Οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ποιμένες, καὶ οἱ διδάσκαλοι εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν εἶνε ὑπηρεταὶ τοῦ Θεοῦ, οἰκονόμοι τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, καὶ ἐπιστάται τῆς τοῦ Χριστοῦ ποίμνης, τοὺς ὁποίους κατέστησε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον νὰ ποιμαίνωσι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν²¹⁹.

5. Εἰς τὸ δέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως περιέχεται ἡ ἄφρασις τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἥτοι ἡ δικαίωσις μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Αὕτη δὲ γίνεται,

Α'. Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν σωτῆρα ἡμῶν, ὅστις διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος μᾶς ἐκαθάρισεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἁμαρτίας²²⁰.

²¹⁵) Ἐν σῶμα ἢ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. . . Εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα. . . Ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός. Ἐφεσ. κεφ. 5, στίχ. 4, 5, 15. ²¹⁶) Ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Α'. Κορ. κεφ. 5, στίχ. 11. — Ὁ Χριστὸς ἡγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. . . Ἵνα παστήσῃ αὐτὴν ἐαυτῷ ἑνδοξόν, τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' Ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἁμωμος. Ἐφεσ. κεφ. 5, στίχ. 25, 27.

²¹⁷) Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλληγ· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Γαλάτ. κεφ. γ'.

²¹⁸) Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνναίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐφεσ. κεφ. 2, στίχ. 20.

²¹⁹) Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Πράξ. κεφ. κ', στίχ. 28. ²²⁰) Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῖσει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Α'. Ἰωάν. κεφ. 1, στίχ. 7.

Πρὸς καθαρισμὸν δὲ τῶν ἁμαρτιῶν μας συντείνει·

α.) Τὸ ἅγιον βάπτισμα.

β.) Ἡ εὐχαριστία, ἥτοι ἡ θεία κοινωνία.

γ.) Ἡ μετάνοια.

Β'. Ἡ δικαίωσις μας γίνεται καὶ διὰ τῶν καλῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θείου νόμου²¹⁹.

6. Εἰς τὸ ἐνδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν θέλει γίνεαι ἀναμφιδόλως²²⁰. Οἱ νεκροὶ καὶ οἱ ζῶντες θέλουσι παρασταθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλουσιν ἀποδώσει λόγον περὶ τῶν ἰδίων ἔργων.

Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς εὐσεβείας ἀσχεῖται ὅχι μόνον κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα διὰ τοῦτο, ἂν καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ θανάτου, καὶ ἔπειτα φθιρῇται, ὅμως θέλει ἀνασθῇ εἰς τὸν καιρὸν του, καὶ θέλει ἐνωθῇ πάλιν μετὰ τὴν ψυχὴν, διὰ τὴν ἡμετέραν ἀνθρώπου εἰς ὅλην του τὴν σύστασιν ἐντελῶς μακάριος, ὃ ἀσπληγῶς τιμωρούμενος²²¹. Τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν, καθὼς εἶνε ἀρχηγός, οὕτω θέλει εἶσθε καὶ τελειωτὴς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός²²². Θέλουσι δὲ ἀνασθῇ ὅχι μόνον οἱ καλοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ κακοὶ, οἱ πιστοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι²²³. Μὲ ποῖον ὅμως τρόπον θέλει γείνει ἡ ἀνάστασις τῶν σωμάτων, ὅσα ἐφάρησαν καὶ ἔγειναν πλέον κονιορτός, τοῦτο ὁ ἀνθρώπινος ἡμῶν νοῦς δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ. Ἄν ὁ Θεὸς ἐδυνήθῃ ἐκ τοῦ μηδενὸς νὰ φέρῃ εἰς τὸ εἶναι ὅλα τὰ πράγματα, δὲν θέλει εἶσθαι ἀδύνατον εἰς αὐτὸν καὶ φθαρέντα νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν προτέραν μορφήν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Παῦλος ἐλέγχει τὴν μωρίαν ἐκείνων, ὅσοι τολμῶσι περὶ τῆς ἀλη-

²¹⁹) Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 21. — Ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον... Ὡςπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. Ἰακ. κεφ. β'. στίχ. 24, 26. ²²⁰) Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 28. ²²¹) ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακὰ. Β'. Κορ. κεφ. ε'. στίχ. 10.

²²²) Ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν ταῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 28.

²²³) Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φθάρτα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 29.

θείας ταύτης νὰ ἀμφιβάλλωσιν²²¹. Αὕτη ἡ κοινὴ ἀνάστασις μέλλει νὰ γείνη εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ²²⁵. Ὅσοι δὲ ἂν ἀπομείνωσιν ἕως ἐκείνης τῆς ἡμέρας ζωντανοί, δὲν θέλουσιν ἀποθάνει, ἀλλὰ θέλουσι λάβει ἀπροσδόκητον καὶ παράδοξον ἀλλαγὴν²²⁶.

7. Τὸ δωδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς δεικνύει, ὅτι ὅλοι θέλομεν ἀπολαύσει παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ τὴν αἰώνιον ἀνταμοιβὴν κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἤγουν οἱ μὲν δίκαιοι θέλουσιν εἶσθαι αἰωνίως μακάριοι, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ αἰωνίως κολασμένοι. Ὁ αἰώνιος δὲ μακαριότης, τὴν ὁποίαν θέλουσιν ἀπολαύσει οἱ δίκαιοι διὰ τὴν ἁμωμον αὐτῶν πίστιν, δὲν μᾶς εἶνε ἐντελῶς ἀποκεκαλυμμένη· ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ τὴν καταλάβωμεν· θέλει εἶσθαι ὅμως καλλιωτέρα παρ' ὅσον ἐμποροῦμεν νὰ τὴν φαντασθῶμεν²²⁷. Αὕτῃ δὲν θέλει ὑφίστασθαι εἰς σαρκικὰς ἡδονὰς²²⁸, ἀλλ' εἰς τὴν μακαριωτάτην κατάστασιν ἀπεράντου χαρᾶς· αὕτη δὲ ἡ χαρὰ θέλει εἶσθαι ἀληθὴς, στερεὰ καὶ μεγίστη, καὶ θέλει πηγᾶσαι ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ ἀπὸ τὴν θέλησιν. Καὶ εἰς μὲν τὸν νοῦν ἡμῶν θέλει εἶσθαι αὐτὸ τὸ καθαρὸν φῶς τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως· τότε θέλει ἀποκαλυφθῇ ὁ ὕψιστος Θεὸς μὲ ὅλας του τὰς ἀπείρους καὶ ὡραιότητας τελειότητας²²⁹. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ ὑπέρλαμπρον τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας κάτοπτρον θέλομεν ἰδεῖ καὶ τὰ ἄλλα πράγματα μὲ τὰς τελειότητας αὐτῶν τόσον, ὅσον δύναται ὁ ἀνθρώπινος ἡμῶν νοῦς νὰ χωρῇ. Εἰς τὴν θέλησιν δὲ πάλιν θέλει εἶσθαι τελεία ἀγιότης καὶ ἀάραχος γαλήνη· διότι ὁ σωτὴρ ὑπεσχέθη νὰ παραστήσῃ τότε τὴν ἐκκλησίαν του ἐνδοξον, μὴ ἔχουσαν σπιῖλον, ἢ ῥυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων²³⁰. Καὶ αὕτη μὲν

²²¹) Ἄλλ' ἔρεϊ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; πόῃ δὲ σώματι ἔρχονται; Ἄφρον, σὺ δὲ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἂν μὴ ἀποθάνῃ· Καὶ δὲ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἢ τινος τῶν λοιπῶν· Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠθέλησε. Α'. Κορ. κεφ. ιε'. στίχ. 23—38.

²²⁵) Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ματθ. κεφ. κδ'. στίχ. 31. ²²⁶) Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. Α'. Κορ. κεφ. ιε'. στίχ. 51. ²²⁷) Ὁ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Α'. Κορ. κεφ. β'. στίχ. 9. ²²⁸) Ἐν τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐγκαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Ματθ. κεφ. κθ'. στίχ. 30.

²²⁹) Βλέπομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Α'. Κορ. κεφ. ιγ'. στίχ. 12. ²³⁰) Ἐφ' ἑσ. κεφ. ε'. στίχ. 27.

εἶνε ἡ τῶν δικαίων μακαριότης· ἡ δὲ αἰώνιος κλάσις τῶν ἁμαρτωλῶν θέλει εἶσθαι φρικτοτέρα παρ' ὅσον δυνάμεθα νὰ τὴν φαντασθῶμεν²⁵¹. Αὐτοὶ θέλουσιν ἔχει ἀκατάπαυστον καὶ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τῆς αἰωνίου μακαριότητος, ἀλλὰ χωρὶς καμμίαν ἐλπίδα νὰ τὴν ἀπολαύσωσιν²⁵². Ἐπειδὴ ἡ συνείδησις θέλει τοὺς τύπτει διὰ τὰ ἰδιά των ἔργα, καὶ θέλει τοὺς βασανίζει φοβερά, μάλιστα δὲ, ὅταν ἴδωσι τοὺς μὲν ἄλλους εὐτυχεῖς, ἑαυτοὺς δὲ εἰς ἄκρον δυστυχεῖς²⁵³. καὶ θέλουσιν ἀποβληθῇ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸ ἄκρον ἐκείνο ἀγαθόν, τὸν ποιητὴν των²⁵⁴.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Οἱ κανόνες τῶν καλῶν ἔργων μᾶς προεγράφησαν εἰς τὸν θεῖον νόμον, ὅστις περιέχεται εἰς τὰς δέκα ἐντολάς, τὰς δοθείσας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ²⁵⁵.

Πρώτη ἐντολή.

Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ θεός σου· οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πληρ. μου.

Δευτέρα ἐντολή.

Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Τρίτη ἐντολή.

Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίσῃ Κύριος ὁ Θεός σου τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ.

Τετάρτη ἐντολή.

Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν· ἐξ ἡμέρας

²⁵¹) Φοβερόν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἑβρ. κεφ. ι. στίχ. 31.

²⁵²) Πέμψον Αἰζάκρον, ἵνα βάλῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσαν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Λουκ. κεφ. ις'. στίχ. 24.

²⁵³) Καὶ ἐν τῷ ᾄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραάμ παρρόθεν καὶ Αἰζάκρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Λουκ. κεφ. ις'. στίχ. 23.

²⁵⁴) Οἵτινες δίκην τίσσωσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Β'. Θεσσαλ. κεφ. α. στίχ. 9. ²⁵⁵) Ἑβρ. κεφ. κ'. 3—37.

ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ
σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Πέμπτη ἐντολή.

Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται,
καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς,

Ἑκτη ἐντολή.

Οὐ φονεύσεις.

Ἑβδόμη ἐντολή.

Οὐ μοιχεύσεις.

Ὀγδὴ ἐντολή.

Οὐ κλέψεις.

Ἐννάτη ἐντολή.

Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῇ.

Δεκάτη ἐντολή.

Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις
τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παῖδα
αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῖ
ὑπόζυγιου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλη-
σίον σου ἐστί.

Εἰς ταύτας τὰς δέκα ἐντολάς τοῦ Θεοῦ περιέχεται γενικῶς ἡ ἀγάπη
πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Πλησίον δὲ εἶνε πᾶς ἄν-
θρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ οὕτως

Α'. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν περιλαμβάνεται εἰς τὴν πρώτην,
δευτέραν, τρίτην καὶ τετάρτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

1. Ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ μᾶς διδάσκει μὲ τὴν καρδίαν νὰ
πιστεύωμεν, καὶ μὲ τὸ στόμα νὰ ὁμολογῶμεν ἓνα μόνον Θεόν, καὶ αὐτὸν
μόνον περισσότερον ἀπ' ὅλα ν' ἀγαπῶμεν καὶ νὰ τιμῶμεν²³⁶, καὶ εἰς αὐ-
τὸν μόνον νὰ ἐλπίζωμεν²³⁷. Τοὺς ἁγίους νὰ τιμῶμεν ὅχι ὡς αὐτὸν τὸν
Θεόν, ἀλλ' ὡς θεράποντας τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι παρακαλοῦσι τὸν Θεὸν διὰ
τὴν σωτηρίαν ἡμῶν. Ὅθεν ἁμαρτάνει ἀναπολογητῶς καὶ πολλὰ ἐναντίον
ταύτης τῆς ἐντολῆς, ὅστις προσφέρει εἰς τοὺς θεράποντας τοῦ Θεοῦ τὴν
αὐτὴν σχεδὸν τιμὴν, τὴν ὅποιαν προσφέρει καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίζει τόσον

²³⁶) Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ
ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Ματθ. κεφ κβ'. στίχ. 37, 38.

²³⁷) Ὁ Θεὸς τῆς βοηθείας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ Θεῷ. Ψαλμ. ξα'. στίχ. 7.

σχεδὸν εἰς αὐτοὺς, ὅσον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν· προσεῦχεται περισσότερα καὶ συχνότερα εἰς αὐτοὺς παρὰ εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν· ἐορτάζει τὴν μνήμην καὶ τὰς ἡμέρας αὐτῶν μὲ περισσότεραν εὐλάβειαν παρὰ τὰς δεσποτικὰς ἐορτάς· τιμᾷ περισσότερον τὰς εἰκόνας αὐτῶν παρὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν διότι οἱ τοῦ Θεοῦ θεράποντες, ὅσον μεγάλοι καὶ ἂν ᾔητε κατ' ἑαυτοὺς, εἶνε ὅμως δοῦλοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἁμαρτάνουσιν ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς.

α.) Οἱ ἄθεοι, τούτέστιν, ὅσοι δὲν πιστεύουσιν εἰς τὸν Θεόν· διότι χωρὶς πίστιν ἀδύνατον εἶνε νὰ ἀρέσῃ τις εἰς τὸν Θεόν²³⁸.

β.) Οἱ πολύθεοι, ὅποιοι ἦσαν οἱ ἐθνικοὶ, οἵτινες ἐθεοποίησαν ἀνθρώπους καὶ ἄλλα κτίσματα²³⁹.

γ.) Οἱ μάγοι ἢ γόητες, οἵτινες μὲ τὸν ψιθυρισμὸν τινων λέξεων ὑπόσχονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαν, ἢ θέλουν νὰ ἀποτρέψωσιν ἀσθένειάν τινα· προλέγουσι πράγματα τινὰ ἀπὸ τὰς γραμμὰς τῶν χειρῶν κρεμῶσιν εἰς τοὺς λαίμους των φυλακτῆρια ἢ πιττάκια, διὰ νὰ ἀποδιώξωσιν ὅποιαδήποτε κακὰ, καὶ ἄλλα μαγικὰ ἐφευρέματα μεταχειρίζονται, διὰ ν' ἀπατήσωσι τὸν κοινὸν λαόν. Ἀλλ' ὅχι ὀλιγώτερον ἁμαρτάνουσιν, ὅσοι προστρέχουσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐλπίζουσι βοήθειάν τινα παρ' αὐτῶν διότι ὅλα αὐτὰ εἶνε ἐναντίον τῆς θείας προνοίας, καὶ ἐξαιροῦσι τρόπον τινὰ τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆν διοίκησιν τοῦ κόσμου τούτου. Ταῦτα δὲ πάντα εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένα ἀπὸ τὸν Θεόν²⁴⁰.

δ.) Οἱ δεισιδαίμονες, οἵτινες κατὰ τὰ πράγματα ἢ κατὰ τὰ πρόσωπα κάμνουσιν ἀτόπους τινὰς ἐξηγήσεις, ἢ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰ κυρίαν τινὰ δύναμιν. Τοιοῦτοι εἶνε, ὅσοι ἐξηγοῦσι τοὺς ὀνείρους καὶ τοὺς πιστεύουσι, τεχνολογοῦσι τὰς προὔπαντήσεις, καὶ παρατηροῦσι τὰς ἡμέρας, ποῖαι εἶνε εὐχαεῖς εἰς ἐπιχείρησίν τινος ἔργου, καὶ ποῖαι ἀποφράδες.

ε.) Οἱ αἵρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ, οἵτινες παραμιγνύουσι τὰς βλαβεράς αὐτῶν δοξασίας εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τούτου λυποῦσι τὴν θείαν μεγαλειότητα, καὶ ἀπάγουσι τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆν ἀληθινὴν οδόν.

²³⁸) Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαι τῷ Θεῷ. Ἑβρ. κεφ. ια'. στίχ. 6. ²³⁹) Ἠλλαν-
ξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιωμάτι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν, καὶ
τετραπόδων, καὶ ἐρπετῶν. Ῥωμ. κεφ. α'. στίχ. 28.— Λευϊτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 4.— Α'. Κορ.
κεφ. ι'. στίχ. 7. ²⁴⁰) Οὐκ ἐπακολούθησατε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαυδοῖς οὐ προσκε-
ληθῆσατε ἐκμανθῆναι ἐν αὐτοῖς. Λευϊτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 31.

.) Οἱ ἀθετοῦντες τὴν θεῖαν πρόνοιαν. Ὅταν τις πιστεύῃ, ὅτι δὲν γίνονται ὅλα εἰς τὸν κόσμον κατὰ τὴν πάνσοφον τοῦ Θεοῦ οἰκονομίαν, ἀλλὰ κατὰ τινὰ τυφλὴν τύχην καὶ ἄφρευκτον εἰμαρμένην, τὴν ὁποῖαν καλοῦσι μοῖραν.

ζ.) Ἀπαγορεύει αὐτὴ ἡ πρώτη ἐντολὴ νὰ ἐλπίζῃ τις ὑπὲρ τὸ μέτρον εἰς τὸν πλοῦτόν του, ἢ νὰ θαρρῇ εἰς τὴν ἰδικήν του ἢ εἰς ξένην τινὰ ἀνθρωπίνην δύναμιν, ἢ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἰς τὴν σύνεσίν του, καὶ ὡς μηδὲν λογιζόμενος τὴν παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν, ἀλλὰ θαρρῶν μόνον εἰς τὴν τούτων βοήθειαν, νὰ ἐλπίζῃ πᾶσαν ἀσφάλειαν καὶ εὐτυχίαν ἀπὸ αὐτά.

2. Ἡ δευτέρα ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἀπαγορεύει νὰ προσκυνῇ τις τὰ εἰδῶλα, ἢ ἄλλο κἄνεν πλάσμα ὡς Θεόν. Καὶ οὕτως ἀμαρτάνουσιν ἐναντίον τῆς ἐντολῆς ταύτης.

α.) Οἱ εἰδωλολάτραι, οἵτινες προσκυνοῦσι τὰ ξόανα, εἰς εἶδος ἀνθρώπου ἢ κτήνους κατεσκευασμένα, ὡς Θεόν²⁴¹.

β.) Οἱ πλεονέκται καὶ οἱ φιλήδονοι, οἵτινες προσκολλῶσιν ὅλην τὴν καρδίαν των εἰς τὸ κέρδος καὶ εἰς τὴν κοιλίαν²⁴².

γ.) Οἱ ὑποκριτικοὶ προσκυνηταὶ, τῶν ὁποίων ἡ προσευχὴ ὑφίσταται μόνον εἰς λόγους τινάς, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν παντάπασι δὲν συμφωνοῦσι με' αὐτήν²⁴³.

δ.) Οἱ ὑποκριτικοὶ νηστευταὶ, οἵτινες ἐγκρατεύονται ἀπὸ τινος τροφῆς, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ μεθύουσι καὶ πράττουσι παντοίας ἀτοπίας.

ε.) Οἱ δεισιδαίμονες, οἵτινες ἐφευρίσκουσι θαύματα καὶ ὀπτασίας τινάς δι' αἰσχροκέρδειαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀμαρτάνει ἐναντίον τῆς ἐντολῆς ταύτης ἕκαστος, ὅστις κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ἔχει ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του εἰς ἐξωτερικά τινὰ πράγματα, καὶ ἀθετεῖ τὰ κυριώτερα τοῦ νόμου, δηλονότι τὴν δικαιοσύνην, τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν²⁴⁴.

²⁴¹) Ἀρκτεὸς ὑμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, κατεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις... καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. Α'. Πέτρ. κεφ. δ'. στίχ. 3.

²⁴²) Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία. Κολασ. κεφ. γ'. στίχ. 5.

²⁴³) Ἵποκριταί... Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ... Ματθ. κεφ. κέ. στίχ. 7, 8. ²⁴⁴) Οὐαὶ ὑμῖν... ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἥδυσμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν. Ματθ. κεφ. κγ'. στίχ. 23.

Πρέπει ὁμως νὰ τιμῶμεν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀλλὰ νὰ μὴ τὰς θεοποιῶμεν· διότι αἱ εἰκόνας εἶνε μόνον μορφώματα, καὶ συντείνουσιν εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. Ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων εἰκόνων δύναται νὰ καταντήσῃ εἰς ἀνυπόφορον ἐλάττωμα, ὅταν τις προσφέρῃ ὅλην του τὴν λατρείαν εἰς αὐτάς, καὶ ἔχῃ τὴν ἐλπίδα του εἰς τὴν ὕλην αὐτῶν· ὅταν, λόγου χάριν, εὐρίσκη τις περισσotέραν ἁγιότητα ἢ ἐλπίδα σωτηρίας εἰς τινὰ εἰκόνα παρὰ εἰς ἄλλην· καθὼς τινες φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν εἰκόνα των καὶ αὐτὴν μόνον προσκυνοῦσιν· ἢ σέβονται, καὶ τιμῶσι περισσotέρον τὴν στολισμένην εἰκόνα παρὰ τὴν ἀστολίστον, τὴν παλαιὰν παρὰ τὴν νέαν· ἢ δὲν θέλουν νὰ προσεύχωνται ἐκεῖ, ὅπου δὲν βλέπουσιν εἰκόνας. Οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι παρόμοιοι πολλὰ ἁμαρτάνουσι, καὶ προξενοῦσι μεγάλην ἐντροπὴν εἰς τὴν ἀληθινὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν.

3. Ἡ τρίτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἀπαγορεύει νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς μάτην²⁴⁵, ἀλλὰ συγχωρεῖ νὰ τὸ μεταχειρίζωμεθα εἰς τὰς προσευχὰς καὶ δοξολογίας καὶ ὑμνωδίας²⁴⁶, εἰς τοὺς ἀπὸ τὰ δικαστήρια ἐπαγομένους ὅρκους, ὡς δίδοντας τέλος πάσης ἀντιλογίας²⁴⁷, καὶ εἰς τὰς ἀπὸ τὴν νόμιμον ἐξουσίαν ἀπαιτούμενας ὀρκωμοσίας. Ὅμως πρέπει νὰ ὁμνῇ τις ἔχι εἰς πλάσμα, ἀλλ' εἰς τὸν Θεὸν μόνον, ὡς πανταχοῦ παρόντα, καὶ μόνον γινώσκοντα πάσας τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν²⁴⁸. Πλὴν καὶ τοῦτο χρειάζεται νὰ γίνεταί με μεγάλην εὐλάβειαν καὶ συστολὴν· διότι μεγάλη ἁμαρτία εἶνε, ἐάν τις ὁμιλῇ ἀνυποστόλως ἐναντίον τοῦ Θεοῦ²⁴⁹, τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· ἐάν τις πατῇ τὸν ὅρκον, ἢ ἐπιορκῇ²⁵⁰. ἐάν τις ὁμνῇ χωρὶς ἀνάγκην²⁵¹. ἐάν τις ζητῇ ἀπρεπῆ τινὰ πράγματα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ παραβαίνῃ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις τοῦ²⁵².

4. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ προστάσσει καθ' ὅλας τὰς κυρια-

²⁴⁵) Ἐξοδ. κεφ. κ'. στίχ. 7. ²⁴⁶) Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖται ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Κολασ. κεφ. γ'. στίχ. 16.

²⁴⁷) Πάσης ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος ἐστὶ. Ἐβρ. κεφ. γ'. στίχ. 16.

²⁴⁸) Κύριον τὸν Θεὸν σου φοβηθήσῃ... καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὁμῇ. Δευτερ. κεφ. γ'. στίχ. 13. ²⁴⁹) Ὁνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω. Δευτ. κεφ. κδ'. στίχ. 16.

²⁵⁰) Οὐκ ὁμεισθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ. Δευτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 12.

²⁵¹) Μὴ ὁμνῆτε μῆτε τὸν οὐρανὸν, μῆτε τὴν γῆν, μῆτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἦτω δὲ ἡμῶν εὐδοκίαν, καὶ τὸ οὐ, οὐ. Ἰακ. κεφ. ε'. στίχ. 12.

²⁵²) Ἐάν εὐξῇ εὐχὴν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ χρονίᾳς ἀποδοῦναι αὐτήν. Δευτερ. κεφ. κγ'. στίχ. 21.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΓΑΛΤΑΤ

κὰς²⁵⁵ καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, ἀφίνοντες τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ τὰς ἐνασχολήσεις, νὰ συντρέχωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς νὰ στεκώμεθα εὐτάκτως, νὰ μὴ ὀμιλῶμεν, νὰ μὴ γελῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἀκούωμεν καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν μετὰ προσοχῆς τὰς πνευματικὰς διδασκαλίας, καὶ νὰ φυλαττώμεθα νὰ μὴ μολύνωμεν καὶ πάσας μὲν τὰς ἡμέρας κοινῶς, ἐξαιρέτως ὅμως τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας μὲ ἀτίμους πράξεις καὶ ἐνασχολήσεις, μάλιστα δὲ μὲ τὴν μέθην. Εἰς τὸν οἶκον χρεωστοῦν οἱ γονεῖς κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ πᾶς προσεστὼς χρεωστεῖ κατὰ πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ ὠφελῇ πνευματικῶς τὸν ὑποτακτικόν του μὲ τὸ καλὸν παράδειγμα. Πρὸς τούτοις χρεωστοῦμεν νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὰς χρεῖας τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ εἰς διατήρησιν αὐτῶν, ἔτι δὲ εἰς οἰκοδομὴν νοσοκομείων καὶ γηροκομείων, εἰς σύστασιν σχολείων, εἰς ὑποδοχὴν ξένων, εἰς ἀγορὰν αἰχμαλώτων, καὶ νὰ πράσσωμεν τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Β'. Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη περιέχεται εἰς τὴν πέμπτην, ἕκτην, ἑβδομήν, ὀγδόην, ἐνάτην καὶ τὴν δεκάτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

1. Εἰς τὴν πέμπτην ἐντολὴν προστάσσει ὁ Θεὸς νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν²⁵³, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτῶν τὸν βασιλέα²⁵⁵. τοὺς πνευματικούς ποιμένας²⁵⁶ καὶ τοὺς πνευματικούς διοικητάς²⁵⁷, τοὺς διδασκάλους, τοὺς εὐεργέτας, τοὺς κυρίους²⁵⁸ καὶ τοὺς γεροντοτέρους, καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ βοηθῶμεν τὸν πλησίον μας κατὰ τὸ δυνατόν εἰς πᾶσαν χρεῖαν καὶ ἀνάγκην.

Οἱ γονεῖς χρεωστοῦν νὰ ἀνατρέφωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ τὰ διδάσκωσι τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ²⁵⁹, νὰ τὰ συνειθίζωσιν ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων εἰς τὴν φιλοπονίαν, τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὴν σεμνήν μετὰ τῶν ἀνθρώπων συμπεριφορὰν νὰ τὰ προφυλάττωσιν ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς· μάλιστα δὲ αὐτοὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν μῆτε νὰ λέγωσι, μῆτε

²⁵³) Ἐξ κεφ. κ'. στίχ. 8. ²⁵⁴) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Ἐφεσ. κεφ. ζ'. στίχ. 2. ²⁵⁵) Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στίχ. 1.

²⁵⁶) Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπαίχετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Ἐβρ. κεφ. ιγ'. στίχ. 17.

²⁵⁷) Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 13.

²⁵⁸) Οἱ οἰκέται ὑποτασσέμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 18.

²⁵⁹) Οἱ πατέρες... ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Ἐφεσ. κεφ. ζ'. στίχ. 4.

νὰ πράττωσί τι σκανδαλῶδες· νὰ τὰ διορθώσῃ περισσότερον μὲ πραότητα παρὰ μὲ αὐστηρότητα, καὶ νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὴν καρδίαν των, ὅτι μόνῃ ἡ ἀρετὴ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχεῖς, ἡ δὲ κακία εἶνε ὀλέθριος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τῶν τέκνων δὲ χρέος εἶνε νὰ ἀγαπῶσι τοὺς γονεῖς των, νὰ τοὺς τιμῶσι, καὶ νὰ πείθωνται εἰς αὐτούς²⁸⁰. ἐν δὲ καιρῷ τῆς ἐνδεείας τοῦ γήρατος, νὰ τοὺς τρέφωσι καὶ νὰ τοὺς περιποιῶνται, καὶ διὰ τούτου νὰ πληρῶνσι τὸ χρέος δικαίας εὐγνωμοσύνης²⁸¹.

Τὸ χρέος τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἡγεμόνων εἶνε νὰ προσέχωσι τὸ νὰ φυλάττεται ἡ δικαιοσύνη²⁸², νὰ ἐκπληρῶσιν ἀκριβῶς τὸ χρέος των οἱ πνευματικοὶ προεστώτες καὶ οἱ πολιτικοὶ ἐξουσιασταί, νὰ ἀνταμείβωνται οἱ καλοὶ, καὶ νὰ διορθώνωνται οἱ κακοὶ²⁸³. Οἱ δὲ ὑπῆκοοι ἔχουν χρέος νὰ ἀγαπῶσιν ἐκ καρδίας τὸν βασιλέα των, ὡς πρῶτον διοικητὴν μετὰ Θεόν, καὶ νὰ προσφέρωσιν ἄκρον σέβας εἰς αὐτόν²⁸⁴, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτόν, νὰ ἐκτελῶσι προθύμως τὰς προσταγὰς του χωρὶς γογγυσμὸν, νὰ πληρῶνσι μετὰ χαρᾶς τὸ δόσιμον²⁸⁵, νὰ παρακαλῶσι τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγείαν αὐτοῦ καὶ εὐμερίαν²⁸⁶, εἰς καιρὸν δὲ ἀνάγκης νὰ μὴ φεῖδωνται διὰ τὴν τιμὴν καὶ συντήρησιν αὐτοῦ μηδὲ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν ζωὴν ἐναντίον τῶν πολεμίων, τῶν ἀποστατῶν καὶ τῶν προδοτῶν. α Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε. α Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στιχ. 1, 2.

Τῶν ποιμένων τῆς ἐκκλησίας χρέος εἶνε νὰ δαχῶσι τὸ ποιμνιον εἰς οὐδὸν σωτηρίας, νὰ τὸ διδάσκωσι τὰ χρηστὰ ἡθῆ, νὰ εἰρηνεύωσι τὰς διχονίας καὶ ἐριδας αὐτοῦ, νὰ ἔχωσι τὴν πρέπουσαν μέριμναν περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, καὶ νὰ καταταστήσωσιν ἑαυτοὺς εἰς ὅλα παραδείγματα

²⁸⁰) Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' αὐτῶν. Σειρ. κεφ. γ'. στιχ. 8.

²⁸¹) Τέκνον ἀντιλαβὸν ἐν γήρᾳ πατρός σου. Σειρ. κεφ. γ'. στιχ. 12.

²⁸²) Ὁ Θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δός... κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ... Ὅτι ἐβρίσκατο πτωχὸν ἐκ θανάτου, καὶ πένητα, ὃ οὐκ ὑπῆρχε βοηθός. Ψαλμ. οά. στίχ. 1, 2, 12.

²⁸³) Οἱ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Ῥωμ. κεφ. ιγ'· στιχ. 3. ²⁸⁴) Ἰδὼν Θεὸν φρεσίνε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στιχ. 17.

²⁸⁵) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος. Ῥωμ. κεφ. κγ'. στιχ. 7. ²⁸⁶) Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων. Α'. Τιμοθ. κεφ. β'. σελ. 1, 2.

τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς²⁶⁷. Τοῦ ποιμνίου δὲ χρέος εἶνε νὰ ἀγαπᾷ αὐτοὺς μὲ υἱικὴν στοργήν²⁶⁸, νὰ ἀκούῃ τὴν καλὴν των διδασκαλίαν, καὶ νὰ ἀποδίδῃ εἰς αὐτοὺς τὴν προσήκουσαν τιμὴν²⁶⁹ καὶ βοήθειαν²⁷⁰.

Οἱ κύριοι χρεωστοῦν ὡς πατέρες νὰ φέρωνται πρὸς τοὺς δούλους, νὰ τοὺς διδάσκωσι τὸν θεῖον νόμον καὶ τὰ καλὰ ἔθνη, νὰ τοὺς δίδωσιν ἀρκούντως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, νὰ μὴ τοὺς βαρύνωσι μὲ υπερμέτρους ἀγαραείας καὶ μὲ χρέη²⁷¹, καὶ νὰ τοὺς τιμωρῶσι μετρίως μὲ σκοπὸν νὰ τοὺς διορθώσωσι, καὶ ὅχι νὰ χορτάσωσι τὴν ἄσπλαγγχον αὐτῶν καρδίαν²⁷². Οἱ δοῦλοι δὲ χρεωστοῦν νὰ φοβῶνται τοὺς κυρίους των μὲ υἱικὸν φόβον²⁷³, νὰ τοὺς δουλεύωσι πιστῶς καὶ ἐπιμελῶς, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτοὺς ἀγογύστως²⁷⁴, νὰ ὑποφέρωσι καὶ τὰς ἐναντιότητάς των μὲ ὑπομονήν²⁷⁵. νὰ μὴ κλέπτωσιν, ἀλλὰ νὰ φυλάττωσι τὰ τῶν κυρίων ὑπάρχοντα ὡς τὰ ἴδια ἑαυτῶν καὶ εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν τιμὴν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα αὐτῶν²⁷⁶.

Οἱ Πλούσιοι πρέπει νὰ μὴ ἐλπίζωσιν εἰς τὸν ἴδιον πλοῦτον²⁷⁷ νὰ μὴ θησαυρίζωσιν ὑπὲρ τὸ μέτρον πλούτη, τουτέστι, νὰ μὴ νομίζωσι πάντα τρόπον συγχωρημένον εἰς αὐξήσιν τοῦ πλούτου αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ τρυφῶσι,

²⁶⁷) Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκασίως καὶ κατὰ Θεόν· μὴδὲ ἀίσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, μὴδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. Α'. Πέτρ. κεφ. ε'. στίχ. 2, 3.

²⁶⁸) Ἐρωτῶμεν ὑμᾶς ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νοθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσὸν ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Α'. Θεσσαλ. κεφ. ε'. στίχ. 12, 13.

²⁶⁹) Οἱ καλῶς πρεσβύτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Α'. Τιμ. κεφ. ε'. στίχ. 17.

²⁷⁰) Ἀξίος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστί. Λουκ. κεφ. ι'. στίχ. 7.

²⁷¹) Οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς. Κολασ. κεφ. δ'. στίχ. 1.

²⁷²) Μὴ ἴσθαι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου. Σειρ. κεφ. δ'. στίχ. 30. ²⁷³) Υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ δούλος τὸν κύριον αὐτοῦ φοβηθήσεται. Μαλαχ. κεφ. α'. στίχ. 6. ²⁷⁴) Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς. Μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις. Ἐφεσ. κεφ. ζ'. στίχ. 6, 7.

²⁷⁵) Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐκ εἰκείν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 13.

²⁷⁶) Δοῦλους (παρακαλῶ) ἰδίαις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας. Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθῇ. Τιτ. κεφ. β'. στίχ. 9, 10. ²⁷⁷) Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μὴδὲ ἡλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι. Α', Τιμόθ. κεφ. ζ' στίχ. 17.

μηδὲ νὰ σπαταλῶσιν, ὅμως μηδὲ ἀκριβοὶ καὶ φιλάργυροι πάλιν νὰ ᾔνε, ἀλλ' ἐλευθέριοι καὶ πλουτισιπάροχοι πρὸς τοὺς ἐνδоеῖς καὶ πένητας²⁷⁸. νὰ μεταχειρίζωνται τὸν πλοῦτον εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ καθὼς εἰς τὴν κατὰστασίν των ἀρμόζει. Τῶν πτωχῶν δὲ χρέος εἶνε μὲ ἔντιμον τρόπον νὰ ἀποκτῶσι τὰ πρὸς ζωάρχειαν²⁷⁹, νὰ μὴ φθονῶσι τοὺς πλουσίους, νὰ μὴ ὑποκρίνονται πτωχεῖαν, νὰ ὑποφέρωσι τὴν πενίαν χωρὶς γογγυσμὸν καὶ μὲ καλὴν καρδίαν, καὶ εἰς τοὺς ἐλεοῦντας νὰ πληρῶναι τὸ χρέος των μὲ τὴν πρόθυμον εὐγνωμοσύνην, καὶ μὲ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις.

2. Διὰ τῆς ἑκτῆς ἐντολῆς ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς νὰ μὴ κάμνωμεν εἰς κανένα καμμίαν ἀδικίαν μήτε ἀμέσως, μήτε ἐμμέσως, μήτε μὲ ἔργον, μήτε μὲ λόγον, ἀλλὰ μάλιστα προστάσσει νὰ προφυλάττωμεν ἕκαστον ἀπὸ πᾶσαν βλάβην· καὶ διὰ τοῦτο εἶνε μεγάλη ἀμαρτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ θανατώσῃ τις ἄνθρωπον μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον, ἢ νὰ δώσῃ συμβουλὴν καὶ βοήθειαν εἰς ὅποιονδήποτε κακὸν ἔργον. "Ὅθεν ἀμαρτάνουσιν ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς.

α.) Ὅσοι φονεύουσιν ἄνθρωπον²⁸⁰ ἢ μὲ δαρμόν, ἢ μὲ ὄπλον, ἢ μὲ ἀγχόνην, ἢ μὲ πνίξιμον, ἢ μὲ φαρμάκιον, ἢ μὲ ὅποιονδήποτε ἄλλον τρόπον. Εἰς τὸν φόνον συναριθμοῦνται αἱ μονομαχίαι, αἱ προδοσίαι, αἱ ἀποστασίαι, οἱ ἄδικοι πόλεμοι.

β.) Καὶ ἐκεῖνος φονεὺς λογίζεται παρὰ τῷ Θεῷ, ὅστις, ἂν καὶ δὲν ἐφόνευσεν, ὅμως εἶχε βουλὴν νὰ φονεύσῃ, ἢ ἔδωκε συμβουλὴν, ἢ κρομήν, ἢ βοήθειαν εἰς καμμίαν ὅποιανδήποτε βλάβην τοῦ πλησίον²⁸¹.

γ.) Ἀμαρτάνουσι δὲ καὶ οἱ ἄδικοι κριταὶ, οἵτινες διὰ δωροληψίαν, ἢ διὰ συγγένειαν, ἢ διὰ κολαχείαν, ἢ ἀπὸ φόβον, δικαιούσι τὸν παῖστην, καὶ καταδικάζουσι τὸν ἀθῶον. Τοιοῦτοι κριταὶ εἶνε χειρότεροι ἀπὸ τοὺς φονεῖς· ἐπειδὴ προδίδουσι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν χρεωστοῦσι μάλιστα νὰ διατηρῶσι καὶ νὰ υπερασπίζωνται²⁸².

²⁷⁸) Δανείζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν· κατὰ δὲ τὸ δόγμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. Παρ. Σολ. κεφ. κβ'. στίχ. 17. ²⁷⁹) Λογισμοὶ συντέμνοντος πλην εἰς περισσεῖαν· καὶ πᾶς ἐπισπευδόμενος πλην εἰς ὑστέρημα. Παρ. Σολ. κεφ. κβ'. στίχ. 5.

²⁸⁰) Οὐ φονεύσεις. Δευτερ. κεφ. έ. στίχ. 17. ²⁸¹) Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί. Α'. Ἰωάν. κεφ. γ'. στίχ. 15. ²⁸²) Ποιεῖτε κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐξαιρεῖσθε διηρησμένον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν. Ἰερειμ. κεφ. κβ' στίχ. 3.

δ'.) Παρόμοιοι μὲ τοὺς φονεῖς εἶνε καὶ ὅσοι ἀφίνουσι ἄλλους νὰ φονεύωσιν, ἢ νὰ βλάψωσιν, ἐνῶ ἔχουν δύναμιν καὶ τρόπον νὰ τοὺς ἐμποδίζωσι· π. χ. ἐξεύρουσι κακὸν σκοπὸν, καὶ δὲν τὸν φανερόνουσιν, ἢ κρύπτουσι τοὺς κλέπτας εἰς τὸν οἶκόν των, ἢ βλέποντες ἀλληλομαχίαν, βὲν τὴν ἡσυχάζουσιν, ἢ δὲν σβύνουσι πυρκαϊάν, ἢ δὲν δίδουσι βοήθειαν εἰς τὸν κινδυνεύοντα νὰ πνιγῇ, ἢ δὲν παρηγοροῦσιν ἄνθρωπον πεσόντα εἰς ἡλεπισίαν, οὐδὲ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς κακοὺς συλλογισμοὺς του, ἢ, ζῶντες πλουσιοπαρόχως, ἀφίνουσι τοὺς πτωχοὺς νὰ ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν πείναν, ἢ ἀπὸ τὸ κρύον, ἢ, βλέποντες ἄλλους κακῶς πάσχοντας ὑπὸ ἀρρώστιων, καὶ ἔχοντες τρόπον νὰ τοὺς βοηθήσωσι, δὲν τοὺς βοηθοῦν· καὶ ὅσοι πράττουσιν ἄλλα παρόμοια.

ε'.) Ὅσοι κύριοι ἐπιφορτίζουσι τοὺς δούλους των μὲ βαρείας δουλείας, ἢ τοὺς θλίβουσι μὲ αὐστηρὰς τιμωρίας²⁸³.

ς'.) Οἱ αὐτόχειρες· ἐπεὶ δὴ ἡ ζωὴ ἡμῶν καὶ ἀναπνοὴ δὲν εἶνε εἰς τὸ θέλημα ἡμῶν, ἀλλ' εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς μόνος ἔχει τὴν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ καθὼς ἡμεῖς δὲν ἐδώκαμεν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ζωὴν, οὕτως οὐδὲ ἐξουσίαν ἔχομεν νὰ στερήσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ αὐτῆν. Διὰ τοῦτο χρεωστοῦμεν νὰ προσμένωμεν τὴν προσταγὴν τοῦ ποιητοῦ, διὰ νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ ταύτην τὴν ζωὴν, ὅταν εὐδοκήσῃ τὸ ἅγιόν του θέλημα· διότι ἀλλῶς ἡ αὐτοχειρία εἶνε τολμηρὰ ἀρπαγὴ τῆς ἐξουσίας τοῦ Κυρίου· καὶ ὁ τοιοῦτος θρασὺς παραβάτης τοῦ θείου νόμου ὑποβάλλει αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν αὐτοπροαίρετον ταύτην τιμωρίαν. Αὐτόχειρες δὲ πρέπει νὰ νομίζωνται ὅχι μόνον ὅσοι ἐξεπίτηδες φονεύουσιν ἑαυτοὺς, καθὼς ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης²⁸⁴, ἀλλὰ καὶ ὅσοι μὲ τὴν ἄτακτον αὐτῶν πολιτείαν, οἷον, μὲ τὴν μέθην καὶ μὲ τὰ παραπλήσια, συντέμνουσι τὴν ζωὴν των²⁸⁵, ἢ χωρὶς καμμίαν ἀνάγκην ῥίπτουσι ἑαυτοὺς εἰς προφανῆ κίνδυνον θανάτου²⁸⁶. π. χ. ἐὰν πλήρῃ τις ποταμὸν μὲ φανερόν κίνδυνον νὰ πνιγῇ, ἢ χω-

²⁸³) Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου. Σειράχ, κεφ. δ', στίχ. 30. ²⁸⁴) Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. Ματθ. κεφ. κζ', στίχ. ²⁸⁵) Μὴ μεθύσκεσθε ἐν οἴνοις. . . Ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας καὶ εἰς τὰ ποτήρια δῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρυ. Τὸ δὲ ἔσχατον, ὥσπερ ὑπὸ ὄψεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, καὶ ὥσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός. Παρ. Σολ. κεφ. κγ'. στίχ. 30, 31, 32. ²⁸⁶) Καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνῳ, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίας. Σειρ. κεφ. γ'. στίχ. 27.

ρὶς ἀνάγκην συγχάξῃ εἰς τοιούτους τόπους, ὅπου κυριεύει πανῶλη, καὶ ἄλλα παρόμοια.

ζ.) Διὰ ταύτης τῆς ἐντολῆς ἀπαγορεύονται καὶ ὅλα, ὅσα οἰδοῦσιν ἀφορμὴν εἰς φόνον, ἢ εἰς βλάβην ἄλλου, ὥς ἡ ὀργή²⁸⁷, ἡ διχόνοια, αἱ φιλονεικίαι, αἱ ἀλληλομαχίαι, ἡ μνησικακία, τὸ μῖσος²⁸⁸, ὁ φθόνος, ἡ θρασυτης, ἡ βαρβαρότης καὶ ἡ ἀπανθρωπία²⁸⁹. Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως δὲ τούτων τῶν ἐλαττωμάτων ὑπαγορεύονται αἱ ἐξῆς ἀρεταί· ἡ φιλική καὶ εὐλικρινὴς συμπεριφορὰ, ἡ πραότης, ἡ ὑπομονή, ἡ μεγαλοψυχία, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ πρὸς ὅλους φιλοφροσύνη²⁹⁰. Καὶ οὕτω πρέπει πᾶς ἄνθρωπος νὰ πολιτευῇται μὲ ὅλους εὐλικρινῶς, φιλικῶς, πολιτικῶς, συγκαταβατικῶς, καὶ νὰ ἦναι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων. Τῆς δὲ ἐλεημοσύνης ἔργον εἶναι νὰ τρέφωμεν τὸν πεινῶντα, νὰ ποτίζωμεν τὸν διψῶντα, νὰ ἐνδύωμεν τὸν γυμνόν, νὰ ἐπισκεπτῶμεθα τὸν ἄρρωστον καὶ τὸν φυλακωμένον, νὰ ὑποδεχώμεθα μετὰ χαρᾶς τὸν ξένον, νὰ ἐμποδίζωμεν τὴν ζημίαν καὶ πᾶσαν βλάβην τοῦ πλησίον, ἢ ἀλλέως νὰ ἐπιμελώμεθα διὰ τὸ καλόν του. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλα ἔργα τῆς πνευματικῆς ἐλεημοσύνης, δηλονότι, νὰ ἀπομακρύνωμεν τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ διδάσκωμεν τὸν ἀμαθῆ τὸν θεῖον νόμον καὶ τὴν πίστιν, νὰ δίδωμεν καλὴν συμβουλὴν, νὰ ὑπομένωμεν ὅχι μόνον τὴν παρὰ τῶν ἄλλων γινομένην εἰς ἡμᾶς ἀδικίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν συγχωρῶμεν, καὶ νὰ παρακαλῶμεν τὸν πολυεύσπλαγχρον Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν ἐνὸς ἐκάστου.

3. Εἰς τὴν ἐβδόμην ἐντολὴν ἀπαγορεύει ὁ Θεὸς τὴν πορνείαν, τὴν μοιχείαν καὶ πᾶσαν σαρκικὴν ἀκαθαρσίαν²⁹¹, καὶ προσέτι ὅλα ὅσα οἰδοῦν ἀφορμὴν εἰς τὴν σαρκικὴν ἡδυπάθειαν, ὅποια εἶναι ἡ μέθη²⁹², ἡ ἀργία, ἡ αἰσχρολογία, οἱ χοροὶ, τὰ ἀπρεπῆ μέτωρα καὶ τ' ἄστεμνα τραγῳδία²⁹³, ἡ ἀνάγνωσις τῶν σκανδαλωδῶν βιβλίων, καὶ οἱ αἰσχροὶ λογισμοί²⁹⁴.

²⁸⁷) Πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ματθ. κεφ. ε. στίχ. 22. ²⁸⁸) Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί. Α'. Ἰωάν. κεφ. γ'.

στίχ. 15. ²⁸⁹) Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ἢ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Λουκ. κεφ. ζ'. στίχ. 31. ²⁹⁰) Μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. . . Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Ῥωμ. κεφ. ιδ'. στίχ. 18, 21.

²⁹¹) Φεύγετε τὴν πορνείαν. Α'. Κορ. κεφ. ζ' στίχ. 18.

²⁹²) Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ· ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτεία. Ῥεσ. κεφ. ε, στίχ. 18.

²⁹³) Μὴ δὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν. . . Αἰσχρότης καὶ μωρολογία, ἡ εὐτραπέλεια, τὰ οὐκ ἀνήκοντα. Ῥεσ. κεφ. ε. στίχ. 3, 4.

²⁹⁴) Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἡδὴ ἑμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ματθ. κεφ. ε. στίχ. 28.

Ἀπὸ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν γεννῶνται φρικτὰ ἀποτελέσματα· οἷον,

α.) Λήθη, ἥτοι ἀλησμονησία τοῦ Θεοῦ.

β.) Σκοτισμὸς τοῦ νοός.

γ.) Διαστροφή τῆς θελήσεως.

δ.) Φοβεραὶ καὶ αἰσχυραὶ σωματικαὶ ἀρρώστιαι²⁹⁵.

ε.) Ὁργὴ τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτιμωρήθησαν τὰ Σόδομα, καὶ Γόμορρά.

4. Εἰς τὴν ὁγδόην ἐντολὴν ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς μηδεὶς μηδενὸς μηδὲν μὴ ἐπάρη, μήτε φανερῶς, μήτε κρυφίως· νὰ μὴ κρύψῃ τὸ εὐρεθὲν πρᾶγμα²⁹⁶, νὰ μὴ δώσῃ καταφύγιον εἰς τὸν δραπέτην δοῦλον· νὰ μὴ ἀφήσῃ τὰ ζῶά του νὰ βόσκωσιν εἰς ξένον χωράφιον, λιβάδιον, ἢ περιβόλιον²⁹⁷, νὰ μὴ σφετερισθῇ ξένον τόπον· εἰς τὴν πώλησιν, ἀγορὰν καὶ ἀλλαγὴν νὰ μὴ ἀπατᾷ κανένα· νὰ μὴ κρατῇ τὸν μισθὸν τῶν ἐργατῶν²⁹⁸· νὰ μὴ κλέπτῃ τὰ βασιλικὰ, ἐκκλησιαστικὰ, ἢ ἄλλα χρήματα, καὶ νὰ τὰ κρύπτῃ. Ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς ἁμαρτάνουσιν.

α.) Οἱ λησται, οἵτινες ἐκδύνουσι δυναστικῶς τὸν ἄλλον· οἱ κλέπται, οἵτινες κλέπτουσιν οἴκους, ἐργαστήρια, σιταποθήκας, ἐπαύλεις, ἰχθυοτροφεῖα, κήπους, δάση, χορτοβολῶνας, καὶ τὰ λοιπὰ· οἱ λαθρέμποροι καὶ ἱερόσυλοι, οἵτινες ζημιόνουσι τὸ κράτος, εἰσάγοντες καὶ ἐξάγοντες κρυφίως πραγματείας, ἢ κλέπτοντες τὸν βασιλικὸν θησαυρὸν, ἢ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ σκεύη, ἢ τῶν μοναστηρίων τὰ κειμήλια, ἢ τῶν νοσοκομείων τὰ ἀφιερῶματα· ἀλλ' ἀπανθρωπότεροι ἀπ' ὅλους τοὺς κλέπτας εἶνε ὅσοι κλέπτουσι τι εἰς τὴν πυρκαϊάν, καὶ κατασταίνουσι τὸν ταλαίπωρον εἰς ἐσχάτην πτωχείαν.

β.) Οἱ ἀσυνεῖδητοι πωληταί, οἵτινες εἰς τὴν μεγίστην τοῦ ἄλλου ἀνάγκην, π. χ. εἰς καιρὸν πείνας, δὲν πωλοῦσι τὸν σῖτον, εἰμὴ εἰς μεγάλην τιμὴν, ἢ ζητοῦν νὰ λάβωσι δι' αὐτὸν ἀντάλλαγμα οἶκον, ἢ τόπον, ἢ ἵππον, ἢ ἄλλο πρᾶγμα. Μὲ τούτους συναριθμοῦνται καὶ ὅσοι εἰς ἄκραν τινὸς δυστυχίαν ὑπόσχονται νὰ τὸν δώσωσι βοήθειαν, μὲ βαρυτάτας ὁμῶς

²⁹⁵) Ὁ κολλώμενος πόρναις τολμηρότερος ἔσται· σῆψις καὶ σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτὸν, καὶ ἡ ψυχὴ τολμηρὰ ἐξαρθήσεται. Σειρ. κεφ. ιθ'. στίχ. 2, 3.

²⁹⁶) Ψυχὴ ἐὰν ἀμάρτη. . . Ἡ εὕρεν ἀπόλειαν, ἢ ψεύσεται περὶ αὐτῆς. Λευϊτ. κεφ. γ' στίχ. 2, 3. ²⁹⁷) Ἐξ. κεφ. κβ'. στίχ. 5.

²⁹⁸) Οὐαί. . . παρ' ᾧ [ὁ] πλησίον αὐτοῦ ἐργάζεται δωρεάν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἐποδώσῃ αὐτῷ. Ἱερεμ. κεφ. κβ'. στίχ. 23.

συμφωνίας, ἂν καὶ ἦτον εὐκολον εἰς αὐτοὺς νὰ τὸ κάμωσι· καὶ ὅσοι βλέποντες τοῦ ἄλλου τὴν ἀνάγκην, δὲν τὸν δανείζουσιν ἀλλέως χρήματα, ἢ ἄρτον, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, εἰμὴ μόνον μὲ πολὺν τόκον²⁹⁹, κρατοῦσι τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰς παρακαταθήκας³⁰⁰, καὶ μὲ ἄλλους παρομοίους τρόπους ἀδικοῦσι φανερὰ τὸν πλησίον.

γ.) Προσέτι ἀμαρτάνει ἐναντὶον ταύτης τῆς ἐντολῆς, ὅστις σφετερίζεται. ξένον πρᾶγμα μὲ ἀπάτην. Ὁ τοιοῦτος δὲ σφετερισμὸς γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους· τουτέστιν ὅταν τις ἀπατᾷ εἰς τὸ μέτρον ἢ εἰς τὸ ζύγιον³⁰¹, ἢ πωλῇ ἀχρεῖον πρᾶγμα ἀντὶ καλοῦ π. χ. μιγνύη πίτυρα εἰς τὸν ἄρτον, καὶ ὕδωρ εἰς τὸν οἶνον· ἢ δίδῃ ψευδὲς νόμισμα ἀντὶ ἀληθινοῦ· μάλιστα δὲ ὅστις παραχαράσσει τὸ νόμισμα, ἢ ὅστις συνάγει περισσότερα εἰσοδήματα ἀπὸ τὰ διωρισμένα, πλάσσει ψευδεῖς ὁμολογίας, ἀπρδείξεις καὶ διαθήκας, καὶ διὰ τούτων σφετερίζεται τὰ ξένα υπάρχοντα, ἢ, προσποιούμενος ὅτι εἶνε πλησιέστερος συγγενῆς τοῦ ἀποθανόντος, γίνεται κληρονόμος. Εἰς τοῦτο συγκαταλέγονται καὶ ἐκεῖνοι, ὅσοι μισθωμένοι μὲ καλὴν πληρωμὴν, δουλεύουσιν ἀπίστως καὶ ἀμελῶς, καὶ ἐξοδεύουσι τὸν καιρὸν ἀργῶς³⁰². ὁμοίως καὶ οἱ δόλιοι ἐπαῖται, ὅσοι, ὑγιεῖς ὄντες, καὶ μὴ ἔχοντες χρεῖαν, προσποιῶνται ἀρρώστιας καὶ πενίαν, καὶ ἐπεινοοῦσι δυστυχίαν τινα, ὅτι τάχα τοὺς ἔκαυσε πυρκαϊά, ἢ τοὺς ἐξεγύμνωσαν λησταί, ἢ ζητοῦσιν ἐλεημοσύνην εἰς ὄνομα ἄλλων, π. χ. διὰ νοσοκομεῖον, διὰ ὀρφανοτροφεῖον, ἢ διὰ ἐξαγορὰν αἰχμαλώτων. Ὅχι ὀλιγώτερον πρέπει νὰ συναριθμῶνται εἰς τούτους τοὺς ἄρπαγας καὶ ὑποκριτάς, ὅσοι ὑπὸ πρόσχημα ψευδοῦς ἀγιότητος ἐξαπατῶσι τὸν ἀπλοῦν λαὸν νὰ δίδῃ ἐλεημοσύνην. Ὅμοιοι μὲ αὐτοὺς εἶνε καὶ οἱ κόλακες καὶ συκοφάνται, οἵτινες μὲ τὰς κολακειᾶς των καὶ μὲ τὰς συκοφαντίας προσπαθοῦν δολίως νὰ κερδήσωσιν ὅ,τι ἂν δυνηθῶσι³⁰³. Ταῦτα πάντα, ὅσα λαμβάνουσιν αὐτοί, πρέπει νὰ λογίζωνται κλεμμένα.

²⁹⁹) Ἐὰν ἀργύριον ἐκδανείσῃς τῷ ἀδελφῷ τῷ πενιχρῷ παρὰ σοί, οὐκ ἔσῃ αὐτὸν κατεπείγων, οὐκ ἐπιθήσεις αὐτῷ τόκον. Ἐξ. κεφ. κβ'. στίχ. 23.

³⁰⁰) Ψυχὴ ἢ ἂν ἀμάρτη, παριδὼν παρίδῃ τὰς ἐντολάς Κυρίου, καὶ ψεύσῃται τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἐν παραθήκῃ. Λευϊτ. κεφ. ζ'. στίχ. 2.

³⁰¹) Ζυγὰ δίκαια, καὶ στάθμια δίκαια, καὶ χεῖς δίκαιος ἔσται ἐν ὑμῖν. Λευϊτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 36. ³⁰²) Ὁ μὴ λώμενος αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀδελφός ἐστι τοῦ λοικαινομένου ἑαυτοῦ. Παρ. Σολ. κεφ. ιη'. στίχ. 9. — Μὴ γίνου... νοθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου. Σερ. κεφ. δ'. στίχ. 29. ³⁰³) Ληκοόμεν τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτους.

δ.) Παρόμοια μὲ τούτους ἀμαρτάνουσιν ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς οἱ ἄρχοντες, οἵτινες γυμνώνουσι τοὺς ὑποκειμένους των, καὶ οἱ δυνατοί, οἵτινες ἀρπάζουσιν ἀπὸ τοὺς ἀδυνάτους βιαίως τὰ ὑπάρχοντά των, οἰκίας, δούλους, τόπους καὶ τὰ λοιπά· ἢ τοὺς βιάζουσι νὰ πωλήσωσιν εἰς αὐτοὺς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι δὲν θέλουν νὰ πωλήσωσιν, ἢ νὰ τοὺς τὸ πωλήσωσιν εὐθηνότερα· ἢ ἀναγκάζουσι τοὺς ἐργάτας εἰς περισσοτέρας ἐργασίας, ἔξω τῆς συμφωνίας καὶ τῆς πληρωμῆς· ἢ δυναστικῶς μηχανεύονται νὰ ὑποδουλώσωσι τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους, ἢ αὐτεξουσίως μεταχειρίζονται τὰ ξένα πράγματα.

ε.) Εἰς τὸν αὐτὸν κατάλογον κατατάσσονται προσέτι ὅσοι κριταὶ δωροδοκοῦνται, καὶ ἐπομένως εἴτε δικαίως, εἴτε ἀδίκως κρίνουσι, πάντοτε κλέπται λογιζονται⁵⁰¹· ἢ ὅσοι ἀποβάλλοντες τοὺς ἀξίους ἀνθρώπους, προβιθάζουσιν εἰς ἀξίας τοὺς ἀναξίους καὶ ἀνεπιτηδεῖους· διότι τοιουτοτρόπως στεροῦσι τρὺς ἀξίους, βλάπτουσι τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, καὶ φέρουσι μεγάλην ζημίαν εἰς τὸν δημόσιον θησαυρόν.

ς.) Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ οἱ πρόεδροι τῶν ἐκκλησιῶν, οἵτινες ἐπὶ χρήμασι χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἱερεῖς καὶ ἄλλους κατωτέρου βαθμοῦ καὶ αὕτη ἡ παρανομία καλεῖται σιμωνισμός. Ἐν γένει δὲ κλέπτουσι καὶ ὅλοι, ὅσοι, ἔχοντες ὅποιονδήποτε ἐπάγγελμα, ἢ παντελῶς δὲν ἐκπληροῦσι τὰ καθήκοντά των, ἢ τὰ ἐκτελοῦσι μὲν, ὅμως ἀμελῶς καὶ ἀπίστως. Καὶ οὕτως ἡ ὁγδόη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ προστάσσει νὰ ἀποδίδωμεν εἰς ἕκαστον τὸ δίκαιον⁵⁰⁵, νὰ ἐπιστρέφωμεν τὸ ἥρπασμένον, καὶ νὰ ἱκανοποιῶμεν τὴν ζημίαν καὶ ἀδικίαν, ἡ ὁποία ἔγεινεν εἰς τὸν πλησίον.

5. Ἡ ἐννάτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ μᾶς διδάσκει νὰ μὴ ψευδομαρτυρῶμεν κατὰ τοῦ ἄλλου, μηδὲ νὰ διαβάλλωμεν ψευδῶς. Προσέτι μᾶς διδάσκει νὰ μὴ συκοφαντῶμεν, νὰ μὴ ἀτιμάζωμεν, νὰ μὴ περιγελῶμεν, νὰ μὴ κατακρίνωμεν, νὰ μὴ παρεξηγῶμεν τῶν ἄλλων τοὺς λόγους, καὶ νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ παντὸς ψεύδους καὶ ἀπάτης. Ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς ἀμαρτάνουσι.

α.) Πᾶς ψεῦστης ἐν γένει⁵⁰⁶.

μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. Τοῖς τοιοῦτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσι. Θεσ. Β'. κεφ. γ'. στίχ. 11, 12. ⁵⁰⁴) Οὐ ποιήσατε ἄδικον ἐν κρίσει. Λευϊτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 35. ⁵⁰⁵) Ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς. Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στίχ. 7.

⁵⁰⁶) Οὐ κλέψετε, οὐ ψεύσεσθε. Δευτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 11.

β'). Ὅστις ἐγκαλεῖ ψευδῶς τινα εἰς τὸ κριτήριον⁵⁰⁷, ἢ διαβάλλει ἄλλον ἀπὸ ἐβелоκακίαν⁵⁰⁸.

γ'). Ὅστις περιπαίζει τὸν ἄλλον, ἢ σκώπτει προφανῶς ἢ πλαγίῳ φυσικά τινα ἐλαττώματα τοῦ σώματος ἢ τοῦ νοός του⁵⁰⁹.

δ'). Ὅστις φέρει ἀνγισυρίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διαβολὴν του, καὶ σκανδαλίζει τοὺς ἄλλους⁵¹⁰.

Καὶ οὕτω προστάσσει ἡ ἐννάτη ἐντολὴ νὰ λέγωμεν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν⁵¹¹, καὶ νὰ ὑπερασπιζώμεθα τὴν τιμὴν ἐνὸς ἐκάστου⁵¹².

6. Ἡ δεκάτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ διδάσκει ὅχι μόνον νὰ μὴ πράττη τις τὸ κακόν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ τὸ στοχάζεται, μηδὲ νὰ ἐπιθυμῇ μηδενὸς κακόν· διότι ἐκ τῶν κακῶν λογισμῶν δύναται πολλὰ εὐκόλως νὰ ἀκολουθήσῃ κακὸν ἔργον.

Διὰ τῆς δεκάτης ἐντολῆς ὑπαγορεύει ὁ Θεὸς νὰ ἔχωμεν καθαρὰν καρδίαν⁵¹³, νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν τὰ πάθη μας⁵¹⁴, καὶ νὰ μὴ ἐπιθυμῶμεν ξένον πρᾶγμα. Ἐντεῦθεν γνωρίζομεν

α.) Ὅτι ὁ Θεὸς μόνος εἶνε Κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς τῶν καρδιῶν ἡμῶν⁵¹⁵.

β'). Ὅτι αἱ τῆς καρδίας ἡμῶν ἐπιθυμίαι ὅλαι εἶνε γνωσταὶ εἰς τὸν Θεόν⁵¹⁶.

γ'). Ὅτι οἱ θεῖοι νόμοι εἶνε πληρέστεροι καὶ ἐντελέστεροι τῶν ἀνθρωπίνων, οἵτινες ἀποβλέπουσι μόνον τὰς ἐξωτερικὰς ἡμῶν πράξεις, ὅχι ὅμως καὶ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐγκαρδίους ἐπιθυμίας⁵¹⁷.

δ'). Καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκκόψωμεν αὐτὴν τὴν ῥίζαν τῆς ἁμαρτίας, τουτέστι, πᾶσαν κακὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας ἡμῶν⁵¹⁸.

⁵⁰⁷) Μάρτυς ψευδῆς, οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Παρ. Σολ. κεφ. ιθ'. στίχ. 5.

⁵⁰⁸) Μὴ καταλαήτῃ ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ἰακ. κεφ. δ'. στίχ. 11.

⁵⁰⁹) Περίελε σεαυτοῦ σχολιδὸν στόμα, καὶ ἄδικα χεῖλη μακράν ἀπὸ σοῦ ἄψωσαι. Παρ. Σολ. κεφ. δ'. στίχ. 21. ⁵¹⁰) Ψέθυρον καὶ δίγλωστον καταράσασθε· πολλοὺς γὰρ εἰρήνεύοντας ἀπώλεσαν. Σειρ. κεφ. κη'. στίχ. 13. ⁵¹¹) Ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. Ἐφεσ. κεφ. δ'. ς. 24.

⁵¹²) Ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρίνε δίκαιως· διακρίνε δὲ πένθη καὶ ἀσθενή. Παρ. Σολ. κεφ. λά. στίχ. 9. ⁵¹³) Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁρῶνται. Ματθ. κεφ. ε' στίχ. 8. ⁵¹⁴) Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Γαλάτ. κεφ. ε' στίχ. 24. ⁵¹⁵) Καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ. . . Κατευθύνει καρδίας Κύριος. Παρ. Σολ. κεφ. κá. στίχ. 1, 2. ⁵¹⁶) Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει· καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν, αὐτὸς οἶδε πάντα. Παρ. Σολ. κεφ. κδ'. στίχ. 12.

⁵¹⁷) Οἶδαμεν ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τῇ ἁμαρτίαν. Ῥωμ. κεφ. ζ' στίχ. 14. ⁵¹⁸) Ἐκαστος πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος, καὶ δελεαζόμενος. Εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίχτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει θάνατον. Ἰακ. κεφ. á. στίχ. 14, 15.

ΚΕΦΑΛ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ.

Εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ εἶνε ἀναγκαῖα ἡ συνέργεια τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἥτις, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο καλόν, ἀποκτᾶται διὰ τῆς ἐν-
θέρμου προσευχῆς.

Ἡ προσευχὴ εἶνε ἀπότασις τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ τὴν ψυχωφελεῖ ἀγαθὰ. Ἐκαστος χρεω-
στεῖ νὰ προσεύχεται πρὸς τὸν Θεόν μὲ βεβαίαν πεποίθησιν εἰς τὸν υἱὸν
τοῦ Θεοῦ⁵¹⁹. Ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τίποτε ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ὅλα τὰ ἐλ-
πίζομεν ἀπὸ τὸν Θεόν⁵²⁰. Πρέπει οὖν νὰ προσευχώμεθα διὰ ἡμᾶς αὐτοὺς
καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐξαιρέτως δὲ διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ βασιλείως,
διὰ τὴν εὐστάθειαν τῆς πατρίδος, διὰ τοὺς πνευματικούς καὶ πολιτικούς
διοικητάς· διότι ἡ κοινὴ αὐτῶν εὐημερία εἶνε καὶ ἡ ἰδική μας μερικὴ εὐ-
τυχία⁵²¹. Δυνάμεθα δὲ ἐν παντὶ καιρῷ⁵²² καὶ τόπῳ⁵²³ νὰ προσευχώμεθα,
Ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ προσευχώμεθα, τοῦτο μᾶς προεγράφη εἰς τὴν κυρια-
κὴν προσευχὴν, ἥτις εἶνε αὕτη.

« Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου
• ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρα-
• νῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
• σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς
• ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
• πειρασμόν· ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ὅτι σοῦ ἐστιν
• ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν⁵²⁴.

Ἡ κυριακὴ δὲ προσευχὴ διαιρεῖται εἰς προοίμιον, εἰς ἑπτὰ αἰτή-
ματα, καὶ εἰς ἐπίλογον.

Α'. Τὸ προοίμιον εἶνε· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς⁵²⁵.
Μὲ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς διδάσκει ὁ σωτὴρ νὰ πλησιάζωμεν διὰ τῆς προ-
σευχῆς εἰς τὸν Θεόν, ὅχι ὡς δοῦλοι πρὸς δεσπότην μετὰ φόβου, ἀλλ' ὡς
τέκνα πρὸς πατέρα μετὰ θάρρους, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε κοινὸς ἡμῶν πατὴρ⁵²⁶,
καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι ἡμεῖς, οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν, εἴμεθα ἀδελφοί.

Β'. Τὰ ἑπτὰ αἰτήματα εἰς τὴν κυριακὴν προσευχὴν εἶνε τὰ ἑξῆς·

⁵¹⁹ Ἀμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει
ὑμῖν. Ἰωάν. κεφ. ις'. στίχ. 23. ⁵²⁰ Χωρὶς ἐμοῦ (τοῦ Θεοῦ) οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.
Ἰωάν. κεφ. ιε'. στίχ. 5. ⁵²¹ Παρακαλῶ οὖν πρώτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευ-
χάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν
ὑπεροχῇ ὄντων. Α'. Τιμὸθ. κεφ. β' στίχ. 1, 2. ⁵²² Ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι. Δουκ.
κεφ. κά. στίχ. 36.—Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Α'. Θεσσαλ. κεφ. ε'. στίχ. 17.

⁵²³ Βούλομαι προσεύχεσθε τοὺς ἀνδρας ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ. Α'. Τιμὸθ. κεφ. β'.
στίχ. 8. ⁵²⁴ Ματθ. κεφ. ς'. στίχ. 9—13. ⁵²⁵ Ματθ. κεφ. ς'. στίχ. 9. — ⁵²⁶ Εἰς
Θεὸς ὁ πατὴρ πάντων. Ἐφεσ. κεφ. δ'. στίχ. 6.

δ. Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου⁵²⁷. Ἐνταῦθα ζητοῦμεν νὰ ἀγιάζηται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ παρ' ἡμῶν καὶ δι' ἡμῶν. Παρ' ἡμῶν μὲν ἀγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅταν ζῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ δι' ἡμῶν δὲ πάλιν ἀγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅταν διὰ τῆς θεαρέστου πολιτείας, καὶ διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος παρακινῶμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ δοξάζωσι τὸν οὐράνιον πατέρα.

β'. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου⁵²⁸. Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν νὰ ᾔνη μετ' ἡμῶν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν διὰ νὰ ζήσωμεν θεαρέστως, καὶ ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανίου μακαριότητος.

γ'. Γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς⁵²⁹. Ἐνταῦθα παρακαλοῦμεν νὰ ἐκπληρόνωμεν πάντοτε καὶ ἐν παντί τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου πατρὸς, καὶ νὰ ὑποτάσσωμεν τὴν θέλησιν ἡμῶν εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ θέλησιν καὶ καθὼς οἱ ἄγγελοι εἰς τὸν οὐρανὸν δοξάζουσιν αὐτόν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς νὰ τὸν δοξάζωμεν.

δ'. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον⁵³⁰. Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς χαρίξῃ ὁ οὐράνιος πατήρ καθ' ἐκάστην τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρόσκαιρον ἡμῶν ζωὴν, καὶ νὰ πληθύνῃ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, καὶ νὰ εὐλογῇ τοὺς κόπους ἡμῶν.

ε. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν⁵³¹. Ἡμεῖς, ἁμαρτάνοντες πᾶσαν ὥραν, παρακαλοῦμεν νὰ ᾔνη ὕλεως πρὸς ἡμᾶς ὁ οὐράνιος πατήρ καὶ νὰ μᾶς συγχωρῇ τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια ἁμαρτήματα, καθὼς καὶ ἡμεῖς θέλομεν μετὰ χαρᾶς νὰ συγχωρῶμεν τὰς γινομένας εἰς ἡμᾶς παρὰ τῶν ἄλλων ἀδικίας.

ς'. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν⁵³². Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν νὰ ἀποδιώξῃ ὁ οὐράνιος πατήρ ἀπὸ ἡμᾶς, ὅλους τοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ σαλεύσωσι τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα καὶ πίστιν ἡμῶν.

ζ'. Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ⁵³³. Διὰ τούτου παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ οὐράνιος πατήρ ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἀφορμὴν, ἐλκύουσαν ἡμᾶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Γ'. Ὁ ἐπίλογος τῆς κυριακῆς προσευχῆς εἶνε ὁ ἀκόλουθος, Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν⁵³⁴. Οὗτος ὁ ἐπίλογος περιέχει τὴν πίστιν ἡμῶν διότι πιστεύομεν, ὅτι ὁ οὐράνιος πατήρ, ὡς παντοδύναμος, δύναται τὰ πάντα, καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ὡς πανάγαθος, θέλει μᾶς δώσει ἅλα τὰ ἀγαθὰ.

⁵²⁷) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 9. ⁵²⁸) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 10. ⁵²⁹) Ματθ. κεφ. ζ'. ς. 10.

⁵³⁰) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 11. ⁵³¹) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 12. ⁵³²) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 13. ⁵³³) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 13. ⁵³⁴) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 33.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

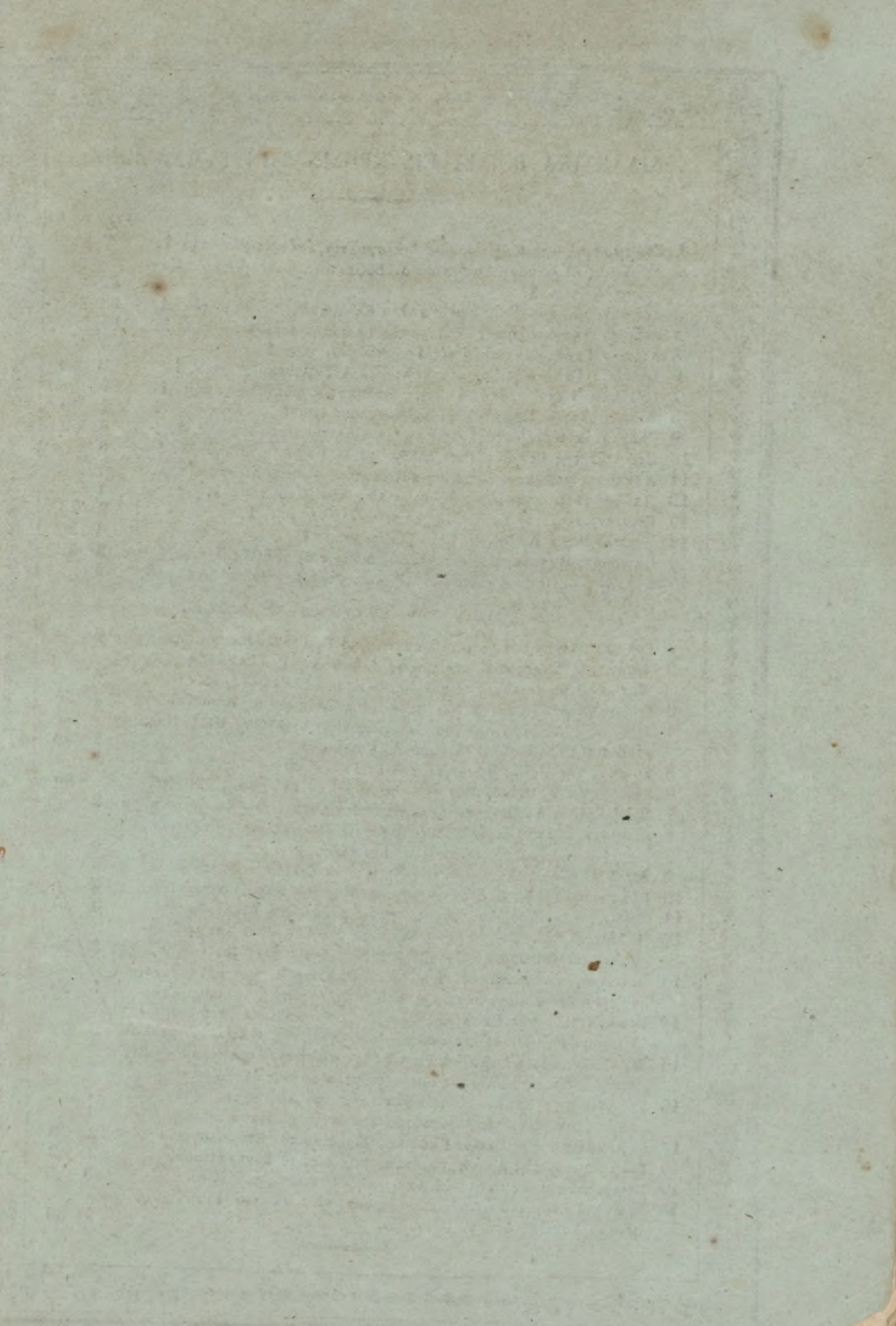
Περὶ τῆς φυσικῆς θεογνωσίας.

	Σελ.
ΚΕΦ. Α'. Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως	1
ΚΕΦ. Β'. Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας	3
ΚΕΦ. Γ'. Περὶ θεοσεβείας	7

ΜΕΡΟΣ Β'.

Περὶ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θεογνωσίας.

ΚΕΦ. Α'. Περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς πίστεως	11
Περὶ τοῦ Βαπτίσματος.	28
Περὶ τοῦ Μύρου	29
Περὶ τῆς Εὐχαριστίας	30
Περὶ τῆς Μετανοίας	32
Περὶ τῆς Ἱεροσύνης	33
Περὶ τοῦ Γάμου	34
Περὶ τοῦ Εὐχελαίου	35
ΚΕΦ. Β'. Περὶ τοῦ Θείου νόμου	39
Περὶ τῶν δέκα ἐντολῶν	—
Ἐντολὴ Α'.	—
Β'.	—
Γ'.	—
Δ'.	—
Ε'.	40
Ζ'.	—
Η'.	—
Θ'.	—
Ι.	—
ΚΕΦ. Γ'. Περὶ τῆς κυριακῆς προσευχῆς	44

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

Δραχ. Απ.

1	Γραμματική ὑπὸ Κ. Μ. Κούμα διὰ σχολεῖα, ἔκδοσις νέα. τόμ. 1.	7
2	Λεξικὸν Ἑλληνικὸν Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου ἐκδοθὲν ὑπὸ Δ. Κορομηλά. τόμ. 1.	32
2	Λεξικὸν Ἑλληνο-Γαλ: καὶ Γαλλο-Ἑλληνικὸν τοῦ ἰδίου. τόμ. 1.	18
4	Λεξικὸν τῆς καθ' ἑμᾶς Ἑλληνικῆς Γλώσσης τοῦ ἰδίου. τόμ. 1.	15
5	Λεξικὸν Γαλλοἑλληνικὸν εἰς 16. τοῦ ἰδίου τόμ. 1.	5
6	Στοιχεῖα Γαλλικῆς Γραμματικῆς ὑπὸ Α. Σαμουράκη, τόμ. 1.	3: 50
7	Γαλλικὴ Ἑγκυκλ. ἐκδ. β ^α με προσθήκας ἢ διορθώσεις. τόμ. 1.	6
8	Ἀνθρωπολογία Σωματολογ: ἢ Ψυχολογ: ὑπὸ Ν. Χορτάκη. τ. 1.	1: 50
9	Γεωγραφία Μαθηματικὴ Φυσικὴ καὶ Πολιτικὴ τοῦ ἰδίου. τ. 1.	3: 50
10	Στοιχεῖα τῆς Γενικῆς Ἱστ. Λεβῆ, ὑπὸ Κ. Παπαδόπουλου τ. 1.	6
11	Ἀλγέβρης μαθῆμ. τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου βαθμοῦ Χ. Βάφα. τ. 1.	4
12	Μαθήματα Στοιχειώδους Ἀριθμητικῆς τοῦ ἰδίου. τόμ. 1.	4
13	Γεωμετρίας στοιχειώδη μαθήματα τοῦ ἰδίου. τόμ. 1.	2: 25
14	Συμπλήρωμα Ἀριθμητικῆς τοῦ ἰδίου. τόμ. 1.	3: 25
15	Πλάτωνος Μητροπ. Μόσχας Ὁρθόδ. Διδασκ. ΣΤΕΡΕΟΥΤΥΠ. τόμ. 1.	2: 50
16	Παράλ. βίου Πλετάρχ. ὑπὸ Κοραΐ, ἐκδ. Φιλῆμ. ἢ Κορομηλά, τ. 6.	42

Εἰς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων.

1	Γραμματικὴ τῆς Ἑλλ. γλώσσης ὑπὸ Γ. Γενναδίου.	2
2	Ἑλληνικὴ Χρησμάθεια εἰς τόμ. 3 ὑπὸ Α. Ρ. Παγκαζῆ, ἔκδοσις 4 ^η με προσθήκας καὶ διορθώσεις, ΣΤΕΡΕΟΥΤΥΠΟΣ.	6
3	Περὶ Ἑλληνικῆς συντάξεως Περίοδος πρώτη ὑπὸ Κ. Ἀσωπίου.	2: 50
4	Ὁρθόδοξος Διδασκαλία ἥτοι σύνοψις τῆς Χριστιαν. Θεολογίας, ἔκδοσις ΣΤΕΡΕΟΥΤΥΠΟΣ, ὑπὸ Α. Κορομηλά.	2: 50
5	Σύνοψις τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ὑπὸ Γ. Γενναδίου	1: 50
6	Κατήχησις ἢ Ὁρθόδ. Διδασκ. τῆς Ανατολ. Ἐκκλησ. ΣΤΕΡΕΟΥΤ.	80
7	Στοιχειώδης Ἀριθμητικὴ Γεράκη, ἔκδοσις πέμπτη ἐπηρευμένη.	2
8	Γεωγραφία στοιχειώδης, Μαθηματικὴ, Φυσικὴ καὶ Πολιτικὴ, Ἀρχαία καὶ Νεωτέρα ὑπὸ Ἰ. Π. Κοκκῶν.	3
9	Ἄτλας Σχολαστικὸς ὑπὸ Γ. Θ. Παγώντος διὰ τὰ Ἑλλ. Σχολεῖα.	5: 25
10	Πρακτικὴ Ἀριθμ. ὑπὸ Χ. Βάφα, ἐπηρευμένη καὶ προσεπιδιορθ.	2
11	Σύνοψις Γεν. Ἱστορ. μεταφ. ἐκ τοῦ Γερμαν. ὑπὸ Γ. Γενναδίου.	3: 50
12	Ἐπιτομὴ Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τὸν Γολδσμιθ καὶ τὰς ἀρχαίας πηγὰς ὑπὸ Α. Ρ. Παγκαζῆ, ἔκδοσις δευτέρα,	3: 50
13	Ἐπιτομὴ Ἑλληνικῆς Μυθολογίας ὑπὸ Κωνσταντίνου Κοντογιάν, τὸ τρίτον ἀναθεωρηθεῖσα καὶ ἐπαυξηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰδίου.	3: 50
14	Γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἐρανισθεῖσα ἐκ διαφόρων δοκιμῶν Γάλλων Γραμματικῶν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Σαμωράκη.	3: 50
15	Ἑγκυκλοπαίδεια Γαλλικὴ ἐκ τῶν δοκιμωτέρων λογογράφων καὶ ποιητῶν τῆς Γαλλίας, ἔκδοσις δευτέρα ὑπὸ Α. Ρ. Παγκαζῆ.	6
16	Στοιχεῖα τῆς Γαλλικῆς Γραμματικῆς τοῦ Λωμωντὸς μεταφρασθέντα καὶ τροποποιηθέντα ὑπὸ Στεφάνου Α. Παπᾶ.	1
17	Γραμματικὴ τῆς Λατιν. Γλώσσης Οὐλέριχς τὸ Ἑτυμολογικόν	2: 50
18	Γραμματικὴ τῆς Λατιν. Γλώσσης τοῦ ἰδίου, τὸ Συντακτικόν.	2: 50
19	Στοιχειώδη μαθήματα τῆς Λατινικῆς Γλώσσης τοῦ ἰδίου.	3
20	Πρώτη Τροφὴ τοῦ ὕγιους ἀνθρώπινου νοῦς ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γ. Γενναδίου.	1: 50

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ στοιχείων καὶ προφορᾶς αὐτῶν.

ΤΑ στοιχεία τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τὰ ἐφεξῆς εἰκοσιπέντε

A, a, ἄ.	N, n, ἐν.
B, b, μπέ.	O, o, ὀ.
C, c, τζέ.	P, p, πέ.
D, d, ντέ.	Q, q, κοῦ.
E, e, ἔ.	R, r, ἔρ.
F, f, ἔφ.	S, s, ἔς.
G, g, γκέ.	T, t, τέ.
H, h, ἄ, χά.	U, u, οῦ.
I, i, ἱ.	V, v, βαῦ.
J, j, ἰώτ.	X, x, ἱξ.
K, k, κά.	Y, y, ὑψιλόν.
L, l, ἔλ.	Z, z, τζέτ.
M, m, ἔμ.	

Ἡ προφορὰ τῆς Λατινικῆς διαφέρει ἀπὸ τὴν τῆς ἀπλῆς Ἑλληνικῆς κατὰ τοῦτο, ὅτι πᾶν στοιχεῖον ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ προφορὰν, ὥστε διὰ μόνῃς τῆς προφορᾶς νὰ διακρίνονται τὰ διαφόρως γεγραμμένα. Ὅχι μόνον ἐν ἑκάστῳ τῶν φωνηέντων καὶ διφθόγγων ἔχει διακεκριμένον τινὰ ἦχον, ἀλλὰ καὶ τὰ διπλᾶ σύμφωνα διαφέρουν τῶν ἀπλῶν κατὰ τὴν προφορὰν, οἷον equus, ἵππος—aequus, ἴσος; ceri, ἔλαβον—coeri, ἤρχισα. vello, καλύπτω—vello, τίλλω. coma, κόμη—comma, κόμμ. anus, γραῖα—annus, ἔτος, καὶ ἄλλα πολλά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1. Τὸ c προ συμφώνων καὶ πρὸ τῶν φωνηέντων a, o, u προφέρεται ὡς k' caput (κάπουτ), κεφαλὴ. Πρὸ τῶν e, i, y, ἄ, εἰ, ᾠ ὡς τζ' circulus (τζίρκουλος), κύκλος.

2. Τὸ e προφέρεται σκοτεινότερον τοῦ Ἑλληνικοῦ e ὡς τὸ Γερμανικὸν e εἰς τὸ Ehre, ἢ τὸ Γαλλικὸν céder.

3. Τὸ h, ἐπέχον τόπον τοῦ δασέως πνεύματος, προφέρεται ὡς τὸ Γερμανικὸν h μὲ πυκνὸν πνευματισμὸν, ἀπαλώτερον ὅμως τοῦ Ἑλληνικοῦ χ. vehor (βέχωρ), ὀχούμαι.

4. Τὸ k εἶναι ἄχρηστον, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπέχει πανταχοῦ τὸ c. Οἱ παλαιότεροι Λατῖνοι τὸ μετεχειρίζοντο μάλιστα εἰς τὰ μετὰ τοῦ ca ἀρχίζοντα ὀνόματα π. χ. karut ἀντὶ τοῦ carut.

5. Τὸ q, πάντοτε ἠνωμένον μὲ τὸ u, προφ. κβ. quæro (κβαίρω), ζητῶ.

6. Τὸ s μεταξὺ φωνηέντων προφ. ὦς ζ. τὸ δὲ διπλοῦν ss ὦς σσ. Οὕτω διαφέρει τὸ casus (κάζους), πτώσις, ἀπὸ τὸ cassus (κάσσους), κενός.

7. Τὸ y καὶ z εὐρίσκονται μόνον εἰς τὰς Ἑλληνικὰς λέξεις, καὶ τὸ μὲν y προφέρεται ὡς Γερμανικὸν ue ἢ Γαλλικὸν u' lyra, λύρα. Τὸ δὲ z ὡς τζ. zona (τζῶνα), ζώνη.

8) Τὸ ng προφέρεται ὡς γγ' angulus (ἄγγουλος), γωνία. Τὸ δὲ ngu, ἐπομένου φωνήεντος, ὡς γγδ' anguis (ἄγγις), ὄφις.

9. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ κύρια ὀνόματα καὶ εἰς ἄλλας λέξεις, ἐρανισθείσας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς, ἰσοδυναμεῖ τὸ b μετὰ τοῦ β, τὸ c μετὰ τοῦ κ, τὸ g μετὰ τοῦ γ. τὸ h μετὰ τοῦ δασέως πνεύματος, καὶ τὸ η μετὰ τοῦ μακροῦ ē, π. χ.

Hebrus (χέμπρους) Ἑβρος. Hebe (χέμπε, Ἥβη).

Gelon (γκέλων) Γέλων. Gæprus (τζύπρους) Κύπρος.

10. Τὸ θ γράφεται διὰ τοῦ th καὶ προφέρεται ὡς t, τὸ φ διὰ τοῦ ph καὶ προφέρεται ὡς f, τὸ χ διὰ τοῦ ch καὶ προφέρεται ὡς τὸ Ἑλληνικόν, π. χ.

Teseus (τέσεους) Θησεύς, philosophia (φιλοζόφια) φιλοσοφία, Charon Χάρων.

11. Τὸ δασυνόμενον ῥ Ἑλληνικῶν λέξεων γράφεται Λατινιστὶ rh, οἷον

Pyrrhus, Πύρρος, rhombus (ρόμπους), ῥόμβος.

12. Αἱ δίφθογγοι au καὶ eu προφέρονται ὡς ταχέως προφερόμενα ἄου καὶ ἔου, ἢ αὐ ὡς αι, ἢ αὐ ὡς Γερμανικὸν œ ἢ Γαλλικὸν eu, τὰς Ἑλληνικὰς διφθόγγους μεταβάλλουν οἱ Λατῖνοι κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα

Τὸ αι εἰς αὐ Φαῖδρος, Phædrus (φαίδρους).

» ει εἰς μακρόν e ἢ i' Λύκειον, Lyceum (Λυτζέουμ), Νεῖλος, Nilus.

» οι εἰς αὐ Βοιωτία, Bœotia (μπειώτια) (νίλους)

» αυ εἰς αὐ Γλαῦκος, Glaucus (γλάουκος)

» ευ εἰς eu Βῦρος, Eurus (έουρους).

» ου εἰς u' Μοῦσα, Musa (Μούζα)

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τονισμοῦ.

Ὁ τονισμὸς τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι κανονικὸς, καὶ ὁ τόνος πάσης λέξεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τῆς παραληγούσης συλλαβῆς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λατῖνοι οὔτε γράφουν τοὺς τόνους, οὔτε διακρίνουν εἰς τὸ γράφειν τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα, ἀπαιτεῖται ἀπὸ μὲν τοὺς ἀρχαρίους προσοχὴ, ἀπὸ δὲ τοὺς προχωρημένους σπουδὴ τῆς μετρικῆς. Τὰ γενικώτερα συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰ ἐξῆς.

1. Ἡ λήγουσα δισυλλάβων ἢ πολυσυλλάβων λέξεων δὲν τονίζεται πᾶσα δισύλλαβος λαμβάνει ἐπομένως τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν.

fuga (φούγα) φυγή, pater (πάτερ) πατήρ.

2. Πᾶσα πολυσύλλαβος λέξις, βραχυπαράληκτος οὔσα, προπαροξύνεται ἢ δὲ ποσότης τῆς ληγούσης εἶναι ἀδιάφορος ὡς πρὸς τὸν τονισμόν. hilāris (χίλαρις) ἱλαρός, Socrātes (σώκρατες) Σωκράτης.

3. Πᾶσα πολυσύλλαβος λέξις, οὔσα εἴτε φύσει εἴτε θέσει μακροπαράληκτος, παροξύνεται.

ferentes (φερέντες) φέροντες, incautus (ινκάουτος) ἀφύλακτος.

poëta (ποῆτα) ποιητής, Homērus (χομέρους) Ὅμηρος (*).

4. Τὰ ἐγκλιτικά ne, que, ve, καὶ ce καταβιβάζουν τὸν τόνον τῆς προηγούμενης λέξεως εἰς τὴν λήγουσαν αὐτῆς.

Apollo Musaque (μουζάκθε), ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Μοῦσα.

5. Οἱ κανόνες περὶ μακρῶν καὶ βραχέων ὁμοιάζουν ἐν γένει μὲ τοὺς τῆς Ἑλληνικῆς. Ἰδιαιτέρος δὲ τῆς Λατινικῆς κανὼν εἶναι, ὅτι φωνῆς πρὸ φωνήεντος βραχύνεται.

filius (φίλιους) υἱός, corgūo (κόρόουω) καταπίπτω.

Τὸ h δὲν θεωρεῖται ὡς σύμφωνον.

Contrāho (κόντραχο) συναίρω.

6. Ἐξιχιρῶνται ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῆς πέμπτης κλίσεως:

diēi (ντιέϊ) ἡμέρας,

καὶ ἡ ἀνώμαλος γενικὴ εἰς ius:

uniūs (ούνιους) ἐνός, aliūs (άλιους) ἄλλου.

καὶ τὸ fio π. χ. patefio, ἀνοίγομαι, patefiunt, patefiam, κτλ.

7. Εἰς Ἑλληνικὰς λέξεις ἡ μὲν ποσότης τῶν φωνηέντων φυλάττεται, ὁ δὲ τόνος υπόκειται εἰς τοὺς κανόνας τῆς Λατινικῆς καὶ διὰ τοῦτο μεταβάτεται συχνάκις, π. χ.

Agēsilaus (ἀγεσιλάους) Ἀγησίλαος. Iphigenīa, Ἰφιγένεια.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα, καθὼς ἡ ἐπικὴ τῶν Ἑλλήνων, τρεῖται τοῦ ἄρθρου τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι τὰ ἐξῆς.

Κλιτά.

Ὄνομα οὐσιαστικόν,

nomen substantivum.

Ὄνομα ἐπίθετον,

nomen adjectivum.

Ἀντωνυμία,

pronomen.

Ῥῆμα

verbum.

(*) Προπαροξύνεται λοιπὸν πᾶσα λέξις, ἔχουσα ἐπὶ τῆς παραληγούσης τὸ σημεῖον τῆς βραχύτητος (—), παροξύνεται δὲ, ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς τὸ τῆς μακρότητος (—), εἴον ἢ pagina, musice, terrigenum, ἀνάγνωσε πάγινα, μουζίτζε, τερρίγενομ, τὰ δὲ viarum illabus, Aeneas, ἀνάγνωσε φιλιάμπους, αἰγας.

Ἐπίρρημα,	Ἀκλίκα. adverbium.
Πρόθεσις,	praepositio.
Σύνδεσμος,	conjunctio.
Ἐπιφώνημα,	interjectio.

Περὶ στιγμῆς καὶ ἄλλων σημείων.

Ἡ τελεία στιγμή, punctum (.), ἢ ὑποστιγμή, comma (,), τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον, signum interrogationis (?), καὶ τὸ ἐπιφωνηματικόν, signum exclamationis (!), συμφωνοῦν κατὰ τὴν χρῆσιν μετὰ τὰ ἀνάλογα Ἑλληνικὰ σημεῖα. Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν μέσην στιγμήν (·) διαίρουσιν οἱ Λατίνοι εἰς δύο· εἰς κῶλον, colon (:), καὶ ἡμίκῶλον, semicolon (;), τῶν ὁποίων τὸ μὲν κῶλον (:) εἶναι εὐχρηστον μεταξὺ μεγαλητέρων προτάσεων καὶ ἀποδόσεων, καὶ ὅπου ἀναφερόμεν ξένους, λόγους αὐτολεξεῖ ἢ πράγματα, χρησιμεύοντα εἰς ἀπάριθμησιν ἢ ἀκριβεστέραν περιγραφὴν τῶν προηγούμενων. Τὸ δὲ ἡμίκῶλον (;) μεταχειρίζονται πρὸς διαστολὴν διεξοδικωτέρων ἀντιθέσεων, συμπερασμάτων, περιορισμῶν, ἐξηγήσεων κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛ. Δ.

Ὄνομα Οὐσιαστικόν (Nomen substantivum).

Τὸ οὐσιαστικὸν ὄνομα ὑποδιαίρεται εἰς κύριον (proprium) καὶ προσηγορικόν (appellativum).

Εἰς πᾶν ὄνομα παρατηροῦνται τὰ τέσσαρα ταῦτα· γένος (genus) ἀριθμός (numerus), πτώσις (casus), κλίσις (declinatio).

Περὶ γένους.

Γένη εἶναι τρία· ἀρσενικόν (masculinum), θηλυκόν (femininum), οὐδέτερον (neutrum).

Τὸ γένος παντὸς ὀνόματος φαίνεται ποτὲ μὲν ἐκ τῆς καταλήξεως, ὡς σημειώνεται εἰς τὰς κλίσεις, ποτὲ δὲ ἐκ τῆς σημασίας κατὰ τοὺς ἐφεξῆς γενικοὺς κανόνας.

1. Ἀρσενικά εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν, ἐθνῶν καὶ ἀρσενικῶν ὄντων, ὁμοίως τὰ τῶν ἀνέμων, ποταμῶν καὶ μηνῶν, ἐπεὶ δὲ τὰ ventus, fluvius καὶ mensis εἶναι ἀρσενικά.

2. Θηλυκά εἶναι τὰ τῶν γυναικῶν καὶ θηλυκῶν ὄντων, ὁμοίως τὰ τῶν δένδρων, πόλεων, νήσων καὶ χωρῶν, ἐπεὶ δὲ τὰ arbor, urbs, insula καὶ terra ἢ regio εἶναι θηλυκά.

3. Κοινοῦ γένους εἶναι, ὅσα δύνανται νὰ σχημαίνωσιν, εἴτε ἄνδρα, εἴτε γυναῖκα, π. χ. heres, ὁ καὶ ἡ κληρονόμος.

4. Οὐδέτερα εἶναι τὰ ἄκλιτα, τὰ ἀπαρέμματα, τὰ στοιχεῖα, καὶ αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας ἀναφέρουν οἱ Ἕλληνες διὰ τοῦ οὐδετέρου ἄρθρου, π. χ. ultimum vale, τὸ τελευταῖον ὑγίαινε.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Περὶ ἀριθμοῦ, πτώσεως καὶ κλίσεως.

1. Ἀριθμοὶ εἶναι δύο· ἐνικός (singularis) καὶ πληθυντικός (pluralis). Ὁ δυϊκός (dualis) λείπει.

Πτώσεις εἶναι ἑξ' ὀνομαστική (nominativus), γενική (genitivus), δοτική (dativus), αἰτιατική (accusativus), κλητική (vocativus), ἀφαιρετική (ablativus). Ἡ ἀφαιρετική σημαίνει ἐν γένει ὄργανον, μέσον, χρόνον, ὕλην, αἰτίαν κ. τ. λ. καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν σύνταξιν μετὰ τῶν ἀφαιρέσιν τινα σημαίνοντων ῥημάτων.

3. Αἱ κλίσεις εἶναι πέντε καὶ διακρίνονται κατὰ τὴν ἐνικὴν γενικὴν. Ἡ τῆς πρώτης εἶναι α, τῆς δευτέρας ι, τῆς τρίτης ις, τῆς τετάρτης υς, τῆς πέμπτης ῥι. Τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς ὁμοίας πτώσεις, ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν λήγουν εἰς α.

Σχῆμα τῶν πέντε κλίσεων.

Ἐνικῶς.

	α	β	γ	δ	ε
Ὀν.	a	us, er, um,	a, e, i, o, y, c, l,	us,	u es
			n, r, s, t, x,		
Γεν.	ae	i	is	us,	u ei
Δοτ.	ae	o	i	ui,	u ei
Αἰτ.	am	um	em (οὐδ. ὡς ἡ ὄν.)	um,	u em
Κλ.	a	e, er, um	ὡς ἡ ὄν.	us,	u es
Ἀρ.	ā	o	e(i)	u	u e

Πληθυντικῶς.

	α	β	γ	δ	ε
Ὀν.	ae	i, a	es, a (ia)	us,	ua es
Γεν.	arum	orum	um (ium)	um	erum
Δοτ.	is	is	ibus	ibus	ebus
Αἰτ.	as	os, a	es, a (ia)	is,	ua es
Κλ.	ae	i, a	es, a (ia)	is,	ua es
Ἀρ.	is	is	ibus	ibus	ebus

ΚΕΦΑΛ. ΣΤ'.

Πρώτη κλίσις.

+ Κατὰ τὴν α. κλίσιν κλίνονται τὰ εἰς α λήγοντα, ὅτα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς ae, π. χ. via ἡ ὁδός.

Ἐνικῶς.

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	via	viae
Γεν.	viae	viarum
Δοτ.	viae	viis
Αἰτ.	viam	vias
Κλ.	viā	viae
Ἀρ.	viā	viis

Οὕτω κλίνονται.

statua, ἀγαλμα.
hora, ὥρα.
porta, πύλη.

mensa, τράπεζα.
rosa, ῥόδον.
pagina, σελίς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ. *ἢ ὡς*

1. Ἀρχαῖος καὶ ποιητικὸς σχηματισμὸς τῆς γενικῆς εἶναι εἰς αἰ, π. χ. terrāi ἀντὶ τοῦ terrae, τῆς γῆς.

2. Ἡ ἀνώμαλος γενικὴ familias ἀντὶ τοῦ familiae εὐρίσκεται πέντοτε ἠνωμένη μετὰ τὰ pater, mater, filius καὶ filia, π. χ. paterfamilias, ὁ οἰκοδεσπότης.

3. Τὰ πατρωνυμικά καὶ ἄλλα τινὰ συναίρουσιν ποιητικῶς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς um π. χ. terrigenum ἀντὶ τοῦ terrigenarum, τῶν γηγενῶν.

4. Ὀλίγα τινὰ θηλυκά· dea, ἡ θεὰ, filia, ἡ θυγάτηρ, nata, ἡ παῖς, equa ἡ ἵππος, mula, ἡ ἡμίονος, anima, ἡ ἀναπνοή κτλ. σχηματίζουσιν ἐκτὸς τῆς συνηθούς πληθυντικῆς δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς εἰς is, καὶ ἄλλην σπανιώτεραν εἰς ābus πρὸς διάκρισιν τῶν ἀρσενικῶν τῆς δευτέρας, οἷον· cum filiis et filiabus, μετὰ τῶν υἱῶν καὶ θυγατέρων, ἀντὶ τοῦ cum filiis et filiis. Οὕτω καὶ deabus, natabus, equabus, mulabus, animabus, κτλ. *ὡς ἦν*

5. Τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς as κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην Λατινικὴν κλίσιν, λαμβάνουσιν δὲ εἰς τὴν κλητικὴν a, εἰς τὴν αἰτιατ., am καὶ an.

Τὰ εἰς es σχηματίζουσιν τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν εἰς æ, τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς e. Τὰ εἰς e τὴν δοτικὴν εἰς æ, τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς e, τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν κλίσιν.

	ὁ Αἰνείας	ὁ Ἀγχίστης	ἡ μουσική
Ὀν.	Aenēas	Anchises	musice
Γεν.	Aeneae	Anchisae	musices
Δοτ.	Aeneae	Anchisae	musicae
Αἰτ.	Aeneam καὶ an	Anchisen	musicen
Κλ.	Aenea	Anchise	musice
Ἀφ.	Aenea	Anchise	musice

6. Πολλὰ τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἔχουσιν καὶ Λατινικὸν σχηματισμὸν, προτιμώμενον ἀπὸ τοὺς πεζογράφους, π. χ. musica, γεν. musicae κτλ. grammatica, æ, ἡ γραμματικὴ.

7. Τὰ περισσώτερα εἰς es ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἢ κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην Λατινικὴν, οἷον Xerxes, is, Miltiades, is.

Γένος.

8. Τὰ εἰς a καὶ e λήγοντα εἶναι θηλυκά. Ἐξαιρεῖται τὸ Hadria, ὁ Ἀδριατικὸς κόλπος· ἡ δὲ ὁμώνυμος πόλις Hadria εἶναι θηλυκή. Ἐκτὸς τούτου εἶναι ἀρσενικά κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα, τὸ agricola, ὁ γεωργός, nauta, ὁ ναύτης, καὶ τὰ τοιαῦτα. *ὡς ἦν*

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Δευτέρα Κλίσις.

Κατὰ τὴν δευτέραν κλίνονται τὰ εἰς er, us καὶ um, ὅσα σχηματίζουν τὴν γενικὴν εἰς i.

Ἐνικῶς.

Ὀν	ὁ κύριος	ὁ παῖς	ὁ ναὸς
Γεν.	dominus	puer	templum
Δοτ.	domini	pueri	templi
Αἰτ.	domino	puero	templo
Κλ.	dominum	puerum	templum
Ἀφ.	domine	puer	templum
	domino	puero	templo

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	domini	pueri	templa
Γεν.	dominōrum	puerorum	templorum
Δοτ.	dominis	pueris	templis
Αἰτ.	dominos	pueros	templa
Κλ.	domini	pueri	templa
Ἀφ.	dominis	pueris	templis

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἑφεξῆς.

hortus, κήπος	gener, eri, γαμβρός	bellum, πόλεμος
lupus, λύκος	socer, eri, πενθερός	vitium, ἐλάττωμα
populus, λαός	ager, gri, ἀγρός	vinum, οἶνος
cervus, ἔλαφος	liber, bri, βιβλίον,	studium, σπουδή.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1. Κατὰ τὸ puer κλίνεται καὶ τὸ vir, γεν. viri, ὁ ἀνὴρ, καὶ τὸ ἐπίθετον satur, γεν. satūri, κορεστός.

2. Τῶν εἰς er ληγόντων τὰ πλειότερα ἀποβάλλουν τὸ e εἰς τὰς πλάγιας πτώσεις, π. χ. agri, agro κ. τ. λ.

3. Ἡ κλητικὴ τῶν εἰς ius ληγόντων κυρίων ὀνομάτων ἔχει i ἀντὶ τοῦ ie Virgilius, ὁ Οὐίργιλιος, κλ. Virgili, Ὁμοίως τὰ filius, υἱός genius, ὁ δαίμων, meus, ἐμός, σχηματίζουν, fili geni, mi.

4. Ἡ πληθυντικὴ γενικὴ συναρεῖται ἐνίοτε εἰς um π. χ. deum, liberum, nummum, sestertium, ἀντὶ τῶν deorum, liberorum, nummorum, sestertiorum.

5. Τὸ deus, ὁ θεός, ἔχει τὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν. Ὁ πληθυντικὸς κλίνεται οὕτως.

Ὀν.	dei, dii καὶ ἐκ συναρρέσεως di
Γεν.	deorum καὶ deum
Δοτ.	deis, diis καὶ dis
Αἰτ.	deos
Κλ.	dei, dii καὶ di
Ἀφ.	deis, diis καὶ dis

6. Τὸ locus σχηματίζει δύο πληθυντικούς· κατὰ τὴν διαφορετικὴν ση²μασίαν· loca, σημαίνει τόπους, loci, χωρὶς βιβλίων. Τὸ caelum ἔχει ἀρσενικὸν πληθυντικόν, ἄγουν· caeli, οἱ οὐρανοί.

7. Τὰ Ἑλληνικά εἰς ος καὶ ον λήγοντα κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν Λατινικὴν, φυλάττουν δὲ συχνάκις, μάλιστα εἰς τοὺς ποιητάς, καὶ τὸν Ἑλληνικὸν σχηματισμὸν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς, π. χ. Delus καὶ Delos, ἡ Δῆλος, γεν. Deli, αἰτ. Delum καὶ Delon.

8. Τὰ εἰς εὖς λήγοντα κλίνονται ὁμοίως κατὰ τὴν δευτέραν εἰς eus, ἡ δὲ κλητικὴ φυλάττει τὴν Ἑλληνικὴν κατάληξιν eu π. χ. Orpheus, Orphei, Orpheo, Orpheum, Orpheu, Orpheo. Οἱ ποιηταὶ σχηματίζουν καὶ Ἑλληνικῶς γεν. Orpheos, δοτ. Orphei, αἰτ. Orphea.

Γένος,

9. Ἀρσενικά εἶναι τὰ εἰς us καὶ er, οὐδέτερα τὰ εἰς um.

Τὰ Ἑλληνικά ὀνόματα φυλάττουν τὸ ἀρχικὸν γένος.

10. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐφεξῆς θηλυκὰ εἰς us

alvus, κοιλία

colus, ἡλακάτη

humus, γῆ

vannus, λιμὸς.

11. Οὐδέτερα εἰς us εἶναι· pelagus, τὸ πέλαγος, virus, τὸ φαρμάκιον. Vulgus, ὁ λαός, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οὐδετέρου, σπανίως ἀρσενικοῦ γένους.

~~οὐκ ἔστιν ἐν τῇ κλίσει~~

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Τρίτη κλίσις.

Σχηματισμός τῆς γενικῆς.

Κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν κλίνονται τὰ λήγοντα εἰς a, e, o, c, l, n, r, s, t, x, ὅσα σχηματίζουν τὴν γενικὴν εἰς is. Ὁ ἐκ τούτων τῶν καταλήξεων σχηματισμὸς τῆς γενικῆς εἶναι ποικίλος καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπρόσδιόριστος. Διὰ τοῦτο ἀναφερόμεν ἐδῶ μόνον τοὺς συνθησοτέρους σχηματισμούς.

1. Τὰ εἰς a σχηματίζουν τὴν γενικὴν εἰς ātis· poëma, poëmālis· ποίημα.

2. Τὰ εἰς e σχημ. is· mare, maris, θάλασσα.

3. Τὰ εἰς o σχημ. ōnis· leo, leōnis, ἢ īnis· homo, homīnis.

4. Τὰ εἰς l σχημ. lis· sol, solis, ἥλιος, consul, consūlis, ὕπατος.

5. Τὰ εἰς en σχημ. enis· ren, renis, νεφρός, ἢ īnis· carmen, carmīnis· ᾠδή.

6. Τὰ εἰς ar σχημ. āris· lar· laris· ὁ ἐφέστιος θεός.

7. Τὰ εἰς er σχημ. ēis· mulier, muliēris, ἡ ἀποβάλλουσα τὸ e· pater, patris, πατήρ.

8. Τὰ εἰς or σχημ. ōris· amor, amōis, ἀγάπη, ἢ ōris· arbor, arbōris δένδρον.

9. Τὰ εἰς ur σχημ. ūris· fulgur, fulgūris, ἀστραπή, ἢ ōris· robur, robōris, ῥωμαλεότης.

10. Τὰ εἰς as σχημ. ātis· aetas, aetātis, ἡλικία.

11. Τὰ εἰς es ἢ ἰσοσυλλάβως εἰς is· nubes, nubis, νεφέλη, ἡ πολυσυλλάβη.

ὥς εἰς διαφορούς καταλήξει· eques, equitis, ἵππεύς, abies, abiētis ἐλάτη, quies, quīētis, ἡσυχία, obses, obsidis, ὄμηρος, merces, mercēdis, μισθός.

12. Τῶν εἰς is τὰ πλειότερα εἶναι ἰσοσύλλαβα· civis, γεν. civis, πολίτης. Ἄλλα εἶναι περιττοσύλλαβα· lapis, lapidis, πέτρα, cinis, cinēris, στάκη.

13. Τὰ εἰς os σχημ. ōtis· nepos, nep·tis, ἔγγονος, ἡ ōris flos, floris, ἄθος.

14. Τῶν εἰς us τὰ θηλυκὰ σχημ. ūtis· javentus, javentūtis, νεότης. Τὰ οὐδέτερα ēris· foedus, foedēris, συνθήκη, ἡ ōris· tempus, tempōris, καιρός, ἡ uris, jus, juris, δικαίωμα.

15. Τὰ εἰς aus σχημ. audis· laus, laudis, ἔπαινος.

16. Τὰ εἰς ns καὶ rs μεταβάλλουν τὸ s εἰς tis· mons, montis, ὄρος, ars, artis, τέχνη.

17. Τὰ εἰς bs, ps, ms σχηματίζουν dis, pis, mis· plebs, plebis, λαός, hiems, hiemis, χειμών.

18. Τὰ εἰς x προηγούμενου συμφώνου σχημ. cis· arx, arcis, ἀκρόπολις.

19. Τὰ εἰς ex σχημ. icis, judex, judīcis, δικαστής, ἡ gis, rex, regis, βασιλεύς.

20. Τὰ εἰς ix, ox, ux σχημ. icis, ōcis, ūcis· nurtix, nutrīcis, ἡ τροφός, vox, vocis, φωνή, dux, ducis, στρατηγός.

21. Τοὺς σπανιωτέρους σχηματισμοὺς θέλουν διδάξει τὰ λεξικά. Ἐκ τῶν ἀνωμαλιωτέρων ἀναφέρονται τὰ iter γεν. itinēris, ἡ πορεία. Jupiter, ὁ Ζεὺς, γεν. Jovis, τοῦ Διὸς, bos, bovis, βούς.

22. Τὰ εἰς i καὶ y παράγονται ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ εἶναι ἀκλιτὰ καὶ πλεῖστα, οἶον, gummi, τὸ κόμμι.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Παραδείγματα τῆς τρίτης κλίσεως.

ΑΡΣΕΝΙΚΑ.

Ἐνικῶς.

	ὁ ἀδελφός	τὸ χρῶμα	ἡ ὁμιλία
Ὀν.	frater	color	sermo
Γεν.	fratris	colōris	sermōnis
Δοτ.	fratri	colori	sermoni
Αἰτ.	fratrem	colorem	sermonem
Κλ.	frater	color	sermo
Ἀφ.	fratre	colore	sermono

Πληθυντικῶς.

	fratres	colores	sermones
Ὀν.	fratres	colores	sermones
Γεν.	fratrum	colorum	sermonum
Δοτ.	fratribus	coloribus	sermonibus
Αἰτ.	fratres	colores	sermones
Κλ.	fratres	colores	sermones
Ἀφ.	fratibus	coloribus	sermonibus

Ἐνικῶς.

	ὁ στρατιώτης	ὁ τεχνίτης	ἡ χλὴν
᾽Ον.	miles	artifex	anser
Γεν.	militis	artificis	anseris
Δοτ.	militi	artifici	anseri
Αἰτ.	militem	artificem	anserem
Κλ.	miles	artifex	anser
᾽Αφ.	milite	artifice	ansere

Πληθυντικῶς.

	milites	artifices	anserēs
᾽Ον.	milites	artifices	anserēs
Γεν.	militum	artificum	anserum
Δοτ.	militibus	artificibus	anseribus
Αἰτ.	militēs	artificēs	anserēs
Κλ.	militēs	artificēs	anserēs
᾽Αφ.	militibus	artificibus	anseribus

ΘΗΛΥΚΑ.

Ἐνικῶς.

	ἡ ἔδρα	τὸ πρόβατον	ἡ ἀρετὴ
᾽Ον.	sedes	ovis	virtus
Γεν.	sedis	ovis	virtūtis
Δοτ.	sedī	ovi	virtuti
Αἰτ.	sedem	ovem	virtutem
Κλ.	sedes	ovīs	virtus
᾽Αφ.	sede	ove	virtute

Πληθυντικῶς.

᾽Ον.	sedes	oves	virtutes
Γεν.	sedium	ovium	virtutum
Δοτ.	sedibus	ovibus	virtutibus
Αἰτ.	sedes	oves	virtutes
Κλ.	sedes	oves	virtutes
᾽Αφ.	sedibus	ovibus	virtutibus

Ἐνικῶς.

	τὸ μέρος	ἡ ἐταιρία	ἡ ῥίζα
᾽Ον.	pars	societas	radix
Γεν.	partis	societātis	radicis
Δοτ.	parti	societati	radici
Αἰτ.	partem	societatem	radicem
Κλ.	pars	societas	radix
᾽Αφ.	parte	societate	radice

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	partes	societates	radices
Γεν.	partium	societatum	radicum
Δοτ.	partibus	societatibus	radicibus
Αἰτ.	partes	societates	radices

Κλ.	partes	societates	radices
Ἀφ.	partibus	societatibus	radicibus

ΟΥΔΕΤΕΡΑ:

Ἑνικῶς.

	τὸ αἶνιγμα.	τὸ δίκτυον.	τὸ σῶμα.
Ὅν.	ænigma	rete	corpus
Γεν.	ænigmātis	retis	corpōris
Δοτ.	ænigmati	reti	corpore
Λίτ.	ænigma	rete	corpus
Κλ.	ænigma	rete	corpus
Ἀφ.	ænigmate	reti	corpore

Πληθυντικῶς.

Ὅν.	ænigmata	retia	corpora
Γεν.	ænigmātum	retium	corpōrum
Δοτ.	ænigmatibus	retibus	corporibus
Λίτ.	ænigmata	retia	corpora
Κλ.	ænigmata	retia	corpora
Ἀφ.	ænigmatibus	retibus	corporibus

Ἑνικῶς.

	τὸ ὄνομα.	τὸ ζῶον.	τὸ παράδειγμα.
Ὅν.	nomen	animal	exemplar
Γεν.	nomīnis	animālis	exemplāris
Δοτ.	nomini	animali	exemplari
Λίτ.	nomen	animal	exemplar
Κλ.	nomen	animal	exemplar
Ἀφ.	nomine	animali	exemplari

Πληθυντικῶς.

Ὅν.	nomina	animalia	exemplaria
Γεν.	nominum	animalium	exemplarium
Δοτ.	nominibus	animalibus	exemplaribus
Λίτ.	nomina	animalia	exemplaria
Κλ.	nomina	animalia	exemplaria
Ἀφ.	nominibus	animalibus	exemplaribus

ΚΕΦΑΛ. Ι'.

Σημειώσεις περὶ τῶν πτώσεων τῆς τρίτης Κλίσεως.

1. Ἀἰτιατικῇ. α) τινὰ ἰσοσύλλαβα εἰς ἰς σχηματίζουσιν ἐκτὸς τῆς εἰς ἐμ αἰτιατικῆς καὶ τὴν εἰς ἰμ' οἶον· navis, ναῦς, navem καὶ navim, οὗτω· puppis, πρύμνη, clavis, κλεις, febris, πυρετός, turris, πύργος, securis, ἀξίνη. Τὸ sitis, δίψα, καὶ ὀλίγα ἄλλα σχηματίζουσιν μόνον ἰμ. β) τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς ἰς λήγοντα μεταβάλλουσιν τὸ ἰν εἰς ἰμ, οἶον· poë-

sis, ποίησις, αἵτ. poësim. Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζουν im καὶ τινε λατινικά ὀνόματα ποταμῶν καὶ πόλεων, οἷον Tiberis, ὁ Τίβερις, αἵτ. Tiberim. γ') τὸ vis, δύναμις, ἔχει ἐνικὸν μὲν ἑλλειπτικόν ὄν vis, αἵτ. vim, ἀφ. vī, πληθυντικὸν δὲ ὁλόκληρον ὄν. vires, γεν. virium, δοτ. viribus, κτλ.

2. Ἀφαιρετική. Τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς ἰ ἀντὶ τοῦ e σχηματίζουν α) ὅσα ἔχουν αἰτιατικὴν εἰς im navi puppi, poësi. β) τὰ οὐδέτερα εἰς e, al καὶ ar mare, θάλασσα, animal ζῶον, exemplar, παράδειγμα ἀφ. mari, animali, exemplari γ') τὰ ἐπίθετα εἰς is, e καὶ τὰ εἰς er, is, e, dulcis, dulce, γλυκὺς, celeber, bris, bre, περίφημος ἀφ. dulci, celebri. Οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρχικῶς τοιαῦτα ἐπίθετα, ὡς τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν καὶ ἄλλα, οἷον September (ὑπονοεῖται meesis), ὁ Σεπτέμβριος (μὴν), annalis (liber) τὸ χρονικὸν (βιβλίον), ἀφαιρ. Septembri, annali. δ') τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς e καὶ ἰ σχηματίζουν τὰ μονοκτάληκτα ἐπίθετα καὶ τὰ συγκριτικά, οἷον prudens, φρόνιμος, ἀφαιρετικὴ prudente καὶ prudenti, prudentior φρονιμώτερος, ἀφαιρετικὴ prudentiore καὶ prudentiori.

3. Ὀνομαστική καὶ πληθυντική. Τὴν ὄν. καὶ κλητ. πληθυντικὴν εἰς ia ἀντὶ τοῦ a σχηματίζουν α) τὰ εἰς e, al, καὶ ar, maria, animalia, exemplaria. β) ὅλα τὰ οὐδέτερα ἐπίθετα ἐξαιρουμένων τῶν συγκριτικῶν dulcia, γλυκέα prudentia, φρόνιμα, ὁμῶς συγκρ. dulciora, prudentiora Ἐξαιρεῖται καὶ τὸ vetus, παλαιός, vetera.

4. Γενική καὶ πληθυντική. Τὴν γενικὴν πληθ. εἰς ium ἀντὶ τοῦ um σχηματίζουν α) τὰ εἰς e, al καὶ ar οὐδέτερα marium, animalium, exemplarium. β) τὰ ἱσοσύλλαβα εἰς es καὶ is. οἷον avis, τὸ πτηνόν, γεν. avis, πληθ. γεν. avium nubes, is, nubium, νεφέλη κ. τ. λ. Ἐξαιροῦνται ὀλίγα, οἷον canis, is, canum. γ') τὰ μονοσύλλαβα εἰς s καὶ x προηγούμενου συμφώνου nions, ὄρος, montium, arx, ἀκρόπολις, arcium τῶν ἄλλων μονοσύλλαβων τὰ πλείονερα σχηματίζουν um dux, στρατηγός, ducum. δ) ὅλα τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ τῆς τρίτης κλίσεως, οἷον dulcium, γλυκῶν, prudentium, φρονίμων. Ἐξαιροῦνται τὰ συγκριτικά καὶ ὀλίγα ἄλλα, οἷον dulciorum, γλυκυτέρων, prudentiorum, φρονιμωτέρων, pauperum (pauper), πενήτων. veterum, παλαιῶν. Αἱ μετοχαὶ, τόπον ἐπέχουσιν οὐσιαστικῶν ὀνομάτων, ἐπιδέχονται καὶ τὸ um, οἷον adolescentum, τῶν ἐφήδων. ε) ium καὶ σπανιότερον um σχηματίζουν τὰ εἰς ns καὶ rs λήγοντα δισύλλαβα καὶ πολυσύλλαβα, οἷον cliens, πετάλης, clientium καὶ clientum, cohors, λόχος cohortium καὶ cohortum.

5. Δοτική καὶ πληθυντική. Τὰ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς ma σχηματίζουν τὴν δοτ. καὶ ἀφαιρ. πληθυντικὴν συνηθέστερον εἰς is παρὰ εἰς ibus, οἷον poematis ἀντὶ τοῦ poematibus, τοῖς ποιήμασιν.

6. Αἰτιατική καὶ πληθυντική. Ὅσα ἀρσενικά καὶ θηλυκά ἔχουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς ium, σχηματίζουν ἐκτός τῆς ὁμαλῆς αἰτιατι-

κῆς εἰς es καὶ τὴν παλαιὰν εἰς eis ἢ is, οἶον· omneis ἢ omnis, πάντας ἀντὶ τοῦ omnes.

Τὸ bos, bovis, βοῦς, κλίνεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· ὄν. αἰτ. καὶ κλητ. boves, γεν. boum, δοτ. καὶ ἀφαιρ. bobus καὶ bubus. τὸ sus, suis, ὄς, ἔχει δοτ. καὶ ἀφαιρ. πληθ. suibus καὶ subus.

Τ'. Ἑλληνικὰ ὀνόματα. α) Οἱ ποιηταί, ἐνόησε καὶ οἱ πεζογράφοι μεταχειρίζονται ἀντὶ τῶν Λατινικῶν καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς σχηματισμοὺς εἰς τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς παραληφθέντα ὀνόματα, οἶον· Pallādos, τῆς Παλλάδος, ἀντὶ τοῦ Palladis, Sappho, τῆς Σαπφοῦ, ἀντὶ τοῦ Sapphōni Agamemnona, τὸν Ἀγαμέμνονα, ἀντὶ τοῦ Agamemnonem, Sappho, τὴν Σαπφώ, ἀντὶ τοῦ Sapphonem, ποῦσιν ἀντὶ τοῦ ποῦσιν, phalangas, τὰς φάλαγγας, ἀντὶ τοῦ phalanges. Συνήθη καὶ εἰς πεζὸν λόγον εἶναι τὰ αἶρα, καὶ aethēra ἀέρα, αἰθέρα ἀντὶ τῶν aërem aetherem. β) Ἐνια εἰς er λήγοντα κύρια ὀνόματα ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ης σχηματίζουσιν ἐκτός τῆς εἰς is γενικῆς καὶ τὴν εἰς i, Neocles, ὁ Νεοκλῆς, γεν. Neoclis καὶ Neocli.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς Τρίτης Κλίσεως.

1. Ἀρσενικὰ εἶναι τὰ λήγοντα εἰς o, or, os, er, καὶ τὰ περιττοσύλλαβα εἰς es, οἶον· homo, minis ἄνθρωπος, amor, ōris, ἀγάπη, flos, floris, ἄνθος, aër, aëris, ἀήρ, pes, pedis, ποῦς.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐφεξῆς·

α) Ἐκ τῶν εἰς o εἶναι θηλυκά· τὰ εἰς do, go καὶ τὰ ῥηματικὰ εἰς io, οἶον· magnitudo, inis, μέγεθος, origo, inis, γένεσις, lectio, iōnis, ἀνάγνωσις, ὁμοίως καὶ τὸ caro, carnis, κρέας. Ὀλίγα τῶν εἰς do, ὡς τὸ ordo, inis, τάξις φυλάττουν τὸ ἀρσενικὸν γένος.

β) Ἐκ τῶν εἰς os εἶναι θηλυκά· dos, dotis, ἡ προῖξ, cos, cotis, ἀκόνη· οὐδέτερον εἶναι τὰ os, γεν. ossis, τὸ ὀστοῦν, καὶ os, oris, τὸ στόμα.

γ) Ἐκ τῶν εἰς er εἶναι οὐδέτερον· τὰ ver, veris, ἀνοιξίς, cadāver, ēris, πτώμα, papāver, μήκων, καὶ ὀλίγα ἄλλα.

δ) Ἐκ τῶν εἰς es περιττοσύλλαβων εἶναι θηλυκά· quies, ἡ requies, iētis, ἡσυχία, merces, ēdis, μισθός, compres, ēdis, δεσμὸς, seges, ētis σπόρος· οὐδέτερον εἶναι τὸ aes, aeris, χαλκός.

2. Θηλυκὰ εἶναι τὰ λήγοντα εἰς as, is aus, x, τὰ ἰσοσύλλαβα εἰς es, καὶ τὰ εἰς s προηγουμένου συμφώνου, οἶον· veritas, atis, ἀλήθεια, onis, πρόβατον, fraus, ἀπάτη, lux, φῶς, nubes, νεφέλη, mors, rtis, θάνατος,

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐφεξῆς·

α) Ἐκ τῶν εἰς as εἶναι ἀρσενικὸν τὸ Ῥωμαϊκὸν νόμισμα as, ssis, καὶ τὰ σύνθετα αὐτοῦ, οὐδέτερον δὲ τὸ vas, vasis, ἀγγεῖον.

β) Ἐκ τῶν εἰς is εἶναι πολλὰ ἀρσενικά, οἶον· τὰ ἰσοσύλλαβα amnis, ποταμός, axis, ἄξων, collis, λόφος, crinis, θροῖξ, ensis, ξίφος, ignis, πῦρ, mensis, μῆν, orbis, κύκλος, panis, ἄρτος, piscis, ἰχθύς, καὶ τὰ περιττο-

σύλλαβα lapis, pīdis, πέτρα, pulvis, vēris, κόνις, sanguis, gāinis, αίμα,
καί άλλα. Καινοῦ γένους εἶναι τὰ finis, γεν. finis, τέλος, καί cinis, nē-
ris, στάκτη.

γ') Ἐκ τῶν εἰς x εἶναι ἀρσενικά τὰ εἰς ex, οἶον· grex, gregis, ἀγέλη.
Τὰ δὲ lex, legis, νόμος, supellex, lectilis, τὰ σκεύη, nex, necis, φόνος,
fæx, fæcis, ἡ τρυγία, φυλάττουσι τὸ θηλυκὸν γένος.

δ') Ἐκ τῶν εἰς ns εἶναι ἀρσενικά τὰ mons, ὄρος, pons, γέφυρα, fons,
πηγή, dens, ὁδός.

3. Ο ὅ δ ε τ ε ρ α εἶναι τὰ λήγοντα εἰς a, e, c, l, n, t, ar, ur, us, οἶον·
poēma, ποίημα, mare, θάλασσα, lac, lactis, γάλα, mel, γεν. mellis,
méli, nomen, inis, ὄνομα, caput, itis, κεφαλὴ, calcar, κέντρον, fulgur,
ἀστραπή, jus, γεν. juris, τὸ δίκαιον, genus, ěris, γένος.

Ὶξαιροῦνται τὰ ἐφεξῆς·

ά') Ἐκ τῶν εἰς l, n, r, ὀλίγα ἀρσενικά ὡς· sal, ἅλας, sol, ἥλιος, ren;
νεφρός, pecten, inis, κτεῖς, vultur, γύψ.

β') Ἐκ τῶν εἰς us εἶναι ἀρσενικά· lepus, lepōris, λαγός, muris, mu-
ris, μῦς, θηλυκά δὲ τὸ sus, suis, ὄς, καί ὅσα ἐκ τῶν δισυλλάβων καὶ
πολυσυλλάβων φυλάττουσι τὸ u εἰς τὴν γενικὴν, οἶον· vitus, ūtis, ἀρετὴ,
juventus, ūtis, νεότης.

4. Τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα φυλάττουσι τὸ ἀρχικὸν των γένος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Τετάρτη κλίσις.

Κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν κλίνονται ὅσα ὀνόματα εἰς us σχηματίζουν
τὴν γενικὴν εἰς us καὶ ὅσα λήγουσι εἰς u, τὰ ὅποια εἶναι ἀκλιτα εἰς τὸν
ἐνικὸν ἀριθμόν.

Ἐνικῶς.

Ὀν.	δ καρπός	τὸ κέρατον.
Γεν.	fructus	cornu
Δοτ.	fructui	cornu
Αἰτ.	fructum	cornu
Κλ.	fructus	cornu
Ἀφ.	fructu	cornu

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	fructus	cornua
Γεν.	fructuum	cornuūm
Δοτ.	fructibus	cornibus
Αἰτ.	fructus	cornua
Κλ.	fructus	cornua
Ἀφ.	fructibus	cornibus

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς:

gradus,	βῆμα,
exercitus,	στράτευμα,
motus,	κίνησις,
magistratus,	ἀρχή.

genti,	γόνατον
tonitru,	βροντή,

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1. Ὀνόματά τινα σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν εἰς ubus ἀντὶ τοῖbus, ὡς acus, βελόνη, lacus, λίμνη, artus, μέλος, specus, σπήλαιον, tribus, δῆμος· acūbus, lacubus, artubus, specubus, tribubus, καὶ ἄλλα τινά. Τὸ portus, λιμὴν, σχηματίζει portibus καὶ portubus.

2. Τὸ domus, οἶκος, κλίνεται κατὰ τὰς δύο κλίσεις, τὴν δευτέραν καὶ τετάρτην, ἐξαιρουμένων τῶν καταλήξεων· me, tu, mi, mis· ἤγουν· γεν. domus, τοῦ οἴκου δοτ. domui καὶ domo, αἰτ. domum, κλ. domus, ἀφ. domo, πληθυντικῶς ὄν. domus, γεν. domuum καὶ domorum, δοτ. domibus, αἰτ. domos καὶ domus, ἀφ. domibus. Τὸ domi σημαίνει ἐπὶ ῥῆματι κωδ. οἶκοι, οἰκοῖ.

Γένος.

3. Ἀρσενικά εἶναι τὰ εἰς us λήγοντα, ἐξαιρουμένων τῶν θηλυκῶν· acus, βελόνη, domus, οἶκος, manus, χεῖρ, porticus, στοά, tribus, δῆμος, idus, γέν. iduum, ἡ δεκάτη τρίτη ἢ δεκάτη πέμπτη τοῦ μηνός.

4. Οὐδέτερα εἶναι τὰ εἰς u.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Πέμπτη κλίσις.

Κατὰ τὴν πέμπτην κλίσιν κλίνονται τὰ εἰς es λήγοντα, ὅσα σχηματίζουν τὴν γενικὴν εἰς ei.

Ἐνικῶς.

Πληθυντικῶς

Ὀν.	ἡ ἡμέρα	dies
Γεν.		diēi
Δοτ.		diēi
Αἰτ.		diem
Κλ.		die
Αφ.		die

dies
diērum
diebus
dies
pies
diebus

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς.

res,	παῖγμα	facies,	ὄψις
species	εἶδος	fides,	πίστις

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τὸ e τῆς ἐνικῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς εἶναι μακρόν, ὅταν προηγῇται

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΑΤΤΕ

φωνῆεν, ὡς faciēi, τῆς ὄψεως, βραχὺ δέ, ὅταν προηγήται σύμφωνον fidei, τῆς πίστεως.

Γένος

2. Τὰ ὀνόματα τῆς πέμπτης κλίσεως εἶναι θηλυκὰ ἐκτὸς τῶν ἀρσενικῶν· dies ἡμέρα, καὶ meridiēs, μεσημβρία. Ὁ ἐνικός τοῦ dies εἶναι ἐνίοτε καὶ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα ὅταν σημαίνῃ προθεσμίαν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'.

Ἀνώμαλος κλίσις.

Ἐδῶ ἀνήκουν τὰ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ πτώσεις ἑλλειπτικά ἢ πλεονάζοντα, καὶ τὰ ἀλλάσσοντα σημασίαν ἢ γένος εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Διάφορα τοιαῦτα ἀναφερόμεν εἰς τὰς περὶ κλίσεων σημειώσεις, ὡς domus, vis, καὶ ἄλλα.

1. Πολλὰ ἀφηρημένα περιληπτικά καὶ ἄλλα ὀνόματα δὲν ἐπιδέχονται πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς pietas, εὐσέβεια, aurum, χρυσός.

2. Ἄλλα δὲν ἔχουν εὐχρηστον ἐνικόν, ὡς· arma, τὰ ὅπλα, divitiae, τὰ πλούτη, nuptiae, ὁ γάμος. Οὕτω πολλὰ ὀνόματα ἡμερῶν καὶ ἑορτῶν· calendae, ἡ πρώτη τοῦ μηνός, Saturnalia, τὰ Κρόνια, ἡ ἑορτὴ τοῦ Κρόνου, Olympia, τὰ Ὀλύμπια, natalicia, τὰ γενέθλια.

3. Ἄλλα εἶναι εὐχρηστά μόνον εἰς ὀλίγας πτώσεις, οἷον· κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τὰ nihil, μηδὲν, fas, ὅσιον, nefas, ἀνόσιον κατ' ὄνομα καὶ ἀφαιρετικὴν· fors, τύχη, ἀφ. forte κατὰ τύχην.

4. Πολλάκις τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐπιδέχεται διάφορον κλίσιν, οἷον· elephantus, i, καὶ elephas, antis, ὁ ἐλέφας, paupertas, atis, καὶ pauperies, ei, πενία, senectus, utis, καὶ senecta, ae, γῆρας.

5. Ἄλλα ἐπιδέχονται μόνον ὀλίγας πτώσεις ἄλλης κλίσεως, οἷον· τὸ τῆς δευτέρας laurus, i, σχηματίζει κατὰ τὴν τετάρτην τὰ ἐξῆς· γεν. laurus, ἀφ. lauru, πληθ. ὄν. καὶ αἰτ. laurus. Δύο πληθυντικούς σχηματίζουν· jocus, παίγνιον, joci καὶ joca, τὸ locus ἰδ. ἀνωτ. Κεφ. Ζ. 5.

6. Ἐκ τινων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν γίνεται πληθυντικός οὐδέτερος, ἐξ οὐδετέρων πληθυντικός ἀρσενικός ἢ θηλυκός, οἷον, Tartarus, i, ὁ Τάρταρος, Tartara, orum, τὰ Τάρταρα, coelum, ὁ οὐρανός, πλ. coeli epulum, ἐστίασις, epulae. Τὸ vas, vasis, ἀγγεῖον, σχηματίζει τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν· vasa, vasorum.

7. Ὁ πληθυντικός πολλῶν ὀνομάτων διαφέρει τοῦ ἐνικοῦ κατὰ τὴν σημασίαν, οἷον· aetes, is, ναός — aedes, ium, οἰκία. castrum, φρούριον — casta, orum, τὸ στρατόπεδον. copia, εὐπορία — copiae, στρατεύματα.

8. Τὰ respublica, ἡ πολιτεία, καὶ jusjurandum, ὁ ὅρκος, γράφονται μὲν ἡνωμένα, κλίνονται δὲ ὡς ὀνόματα μετ' ἐπιθέτου, ἥγουν· respublica, γεν. καὶ δοτ. reipublicae, αἰτ. rempublicam, ἀφ. republica, jusjurandum, γεν. jurisjurandi, δοτ. jurijuranto, κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ' ἄτ ἰσὺ κατ' ἐνὸς ὀνόματι

Ὄνομα ἐπιθετόν (nomen adjectivum).

Τὰ ἐπιθετά διαιροῦνται κατὰ τὰς καταλήξεις εἰς τρεῖς τάξεις· τρικατάληκτα, δικατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα.

1. Τὰ τρικατάληκτα, κλινόμενα κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν κλίσιν· λήγουν εἰς us, a, um, καὶ εἰς er, era, erum.

α) εἰς us, a, um

	καλός	καλή	καλόν
Ὀν.	bonus	bona	bonum
Γεν.	boni	bonae	boni
Δοτ.	bono	bonae	bono
Αἰτ.	bonum	bonam	bonum
Κλ.	bone	bona	bonum
Ἀφ.	bono	bona	bono

Πληθυντικῶς.

	boni	bonae	bona
Ὀν.	boni	bonae	bona
Γεν.	bonorum	bonarum	bonorum
Δοτ.	bonis	bonis	bonis
Αἰτ.	bonos	bonas	bona
Κλ.	boni	bonae	bona
Ἀφ.	bonis	bonis	bonis

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἑφεξῆς·

altus, alta, um, ὕψηλός

longus, longa, iongum, μακρός

sanctus, sancta, senctum, ἅγιος.

β') εἰς er, era, erum.

Ἐνικῶς.

	ἐλεύθερος	ἐλεύθερα	ἐλεύθερον
Ὀν.	liber	libera	liberum
Γεν.	liberi	liberae	liberi
Δοτ.	libero	liberae	libero
Αἰτ.	liberum	liberam	liberum
Κλ.	liber	libera	liberum
Ἀφ.	libero	libera	libero

Πληθυντικῶς.

	liberi	liberae	libera
Ὀν.	liberi	liberae	libera
Γεν.	liberorum	liberarum	liberorum
Δοτ.	liberis	liberis	liberis
Αἰτ.	liberos	liberas	libera
Κλ.	liberi	liberae	libera
Ἀφ.	liberis	liberis	liberis

(ΓΡΑΜΜ. ΟΥΑΕΡΙΧΟΥ)

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς.

prosper, prospera, prosperum, εὐτυχής.

miser, misera, miserum, ἄθλιος.

Τὰ δὲ περισσότερα ἀποβάλλουν τὸ εἰς ὅλας τὰς καταλήξεις ἐκτὸς τῆς ἀρσενικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς, οἷον:

niger, nigra, nigrum, μαῦρος.

γεν. nigri, nigrae, nigri, κτλ.

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς.

pulcher, pulchra, pulchrum, εὐμορφος.

piger, pigra, pigrum, ὀκνηρός.

2. Τὰ δικατάληκτα, κλινόμενα κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν, λήγουν εἰς is καὶ e, τῶν ὁποίων τὸ μὲν is δηλοῖ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν, τὸ δὲ e τὸ οὐδέτερον γένος.

Ἐνικῶς.

	ἀνδρεῖος, ἀνδρεία	ἀνδρεῖον
Ὀν.	fortis	forte
Γεν.	foris	fortis
Δοτ.	forti	forti
Αἰτ.	fortem	forte
Κλ.	fortis	forte
Ἀφ.	forti	forti

Πληθυντικῶς.

	fortes	fortia
Ὀν.	fortes	fortia
Γεν.	fortium	fortium
Δοτ.	fortibus	fortibus
Αἰτ.	fortes	fortia
Κλ.	fortes	fortia
Ἀφ.	fortibus	fortibus

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς:

utilis, utile, ὠφέλιμος, humilis, humile, ταπεινός.

levis, leve, ἐλαφρὸς, brevis, breve, βραχύς.

Σημείωσις. Ἐπίθετά τινα λήγοντα εἰς is, e, ἔχουν διὰ τὴν ἐνικὴν ὀνομ. καὶ κλητ. τοῦ ἀρσενικοῦ τὴν κατάληξιν er, καὶ τρικατάληκτοῦν τοιοῦτοτρόπως μόνον εἰς τὰς δύο ταύτας πτώσεις, ἐν ᾧ αἱ λοιπαὶ κλίνονται κατὰ τὸ fortis, forte, οἷον:

Ὀν. cēlēber, celebris, celebre, περίφημος, γεν. celebris, κτλ.

Ὀμοίως celer, celēris, celēre, ταχύς.

sulūber, sulubris, sulubre, ὑγιεινός.

2. Τὰ μονοκατάληκτα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν, ἔχοντα μίαν κατάληξιν διὰ τὰ τρία γένη. Μόνον τὸ οὐδέτερον διαφέρει τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς τὰς τρεῖς ὁμοίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ.

Ἐνικῶς.

Ὀν.	εὐτυχής, εὐτυχής	φρόνιμος, φρονίμια, φρόνιμον.
Γεν.	felix	prudens
Δοτ.	felīcis	prudētis
Αἰτ.	felici	prudēti
Κλ.	felicem οὐδ. felix	prudētem οὐδ. prudens
Ἀφ.	felix	prudens
	felici καὶ felice	prudēti καὶ prudēte

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	felices οὐδ. felicia	prudentes οὐδ. prudentia
Γεν.	feliciūm	prudētium
Δοτ.	felīcibus	prudētibus
Αἰτ.	felices οὐδ. felicia	prudentes οὐδ. prudentia
Κλ.	felices οὐδ. felicia	prudentes οὐδ. prudentia
Ἀφ.	feliciūm	prudētibus

Οὕτως κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς·

audax, audācis, τολμηρός, vehēmens, vehementis, σφοδρός·
anceps, ancipitis, ισόρρόπος, sollers, sollertis, ἀγχίνους.

ΚΕΦΑΛ. ΙΣΤ'Α

Βαθμοὶ συγκρίσεως (gradus comparationis)

Οἱ βαθμοὶ τῆς συγκρίσεως εἶναι τρεῖς· θετικὸς (positivus), συγκριτικὸς (comparativus), ὑπερθετικὸς sumperlativus).

1. Ὁ μὲν συγκριτικὸς δικαταληκτεῖ, ἔχων τὰς καταλήξεις or διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, us διὰ τὸ οὐδέτερον, καὶ κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν. Ὁ δὲ ὑπερθετικὸς τρικαταληκτεῖ εἰς—ssimus,—ssima,—ssimum. Αὗται αἱ καταλήξεις προθέτονται εἰς ἐκείνην τὴν πῶσιν τοῦ θετικοῦ, ἥτις λήγει εἰς i, δηλαδὴ εἰς τὴν δοτικὴν τῆς τρίτης καὶ τὴν ἀρσενικὴν γενικὴν τῆς δευτέρας κλίσεως οἶον·

altus, γεν. alti, συγκρ. altior, altius, ὑπερθ. altissimus, a, um
utilis, δοτ. utili, συγκρ. utilior, ὑπερθ. utilissimus, a, um.
felix, δοτ. felici, συγκρ. felicior, felicius, ὑπερθ. felicissimus, a, um

2. Ὅσα τῶν εἰς er ληγόντων ἐπιθέτων φυλάττουν τὸ e εἰς τὴν γενικὴν, τὸ φυλάττουν καὶ εἰς τὸν συγκριτικόν, οἶον·

miser, γεν. miseri, συγκρ. miserior, miserius,

τὰ δὲ ἄλλα τὸ ἀποβάλλουν, οἶον·

pulcher, γεν. pulchri, συγκρ. pulchrior, pulchrius.

4. Ὅλα τὰ εἰς er λήγοντα σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθέσεως τοῦ—rimus εἰς τὴν κατάληξιν ταύτην, οἶον·

miser—miserimus. celer—celerrimus.

Ὁ συγκριτικὸς κλίνεται οὕτως·

Ἐνικῶς.

	ἀρσ. καὶ θηλ.		οὐδέτερον
᾽Ον.	altior		altius
Γεν.	altiōris		altiōris
Δοτ.	altiori		altiori
Αἰτ.	altiozem		altius
Κλ.	altior		altius
᾽Αφ.	altiore (ri)		altiore (ri)

Πληθυντικῶς.

᾽Ον.	altiores		altiora
Γεν.	altiorum		altiorum
Δοτ.	altioribus		altioribus
Αἰτ.	altiores		altiora
Κλ.	altiores		altiora
᾽Αφ.	altioribus		altioribus

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ.

α) Ἐπιθετά τινα εἰς ilis σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν διὰ μεταβολῆς τῆς καταλήξεως ταύτης εἰς illimus, οἶον·

facilis, εὐκόλος, facillimus. Οὕτω καὶ τὰ ἐφεξῆς·

difficilis, δύσκολος, similis, παρόμοιος, dissimilis, ἀνόμοιος, gracilis, ἱσχνός, humilis, ταπεινός, ὡσαύτως imbecillis, ἀνανδρος—imbecillius.

β) Τὰ εἰς dicus, ficus, volus λήγοντα σχηματίζουν τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν ἀπὸ παλαιὸν τινα τύπον εἰς dicens, ficens, volens, οἶον. maledicus, συγκρ. maledicendior, ὑπερθ. maledicentissimus· benevolus, benevolentior, benevolentissimus. Οὕτω καὶ munificus. μεγαλόδωρος, magnificus, μεγαλοπρεπής.

γ) Ὅσα ἐπιθετά ἔχουν φωνῆν πρὸ τῆς καταλήξεως us, περιφράζουν πρὸς ἀποφυγὴν κακοφωνίας τὸν συγκριτικὸν διὰ τοῦ magis, μᾶλλον (πλέον), τὸν ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime, μάλιστα (ὁ πλέον), οἶον· pius, εὐσεβής, συγκρ. magis pius, ἀντὶ piior, ὑπερθ. maxime pins, ἀντὶ piissimus. Οὕτως· idoneus, ἐπιτήδειος, arduus, ἀνωρεής.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Ἀνώμαλος σύγκρισις.

Τ. Ἀνωμάλους βαθμοὺς τῆς συγκρίσεως σχηματίζουν τὰ ἐφεξῆς·

	θετικὸς	συγκριτικὸς	ὑπερθετικὸς
bonus	καλός	melior, us	optimus, a, um
malus,	κακός	pejor	pessimus
magnus,	μέγας	major	maximus
parvus,	μικρός	minor	minimus
multus,	πολύς	ἐν. ἀρσ. καὶ θηλ. λείπει.	plurimus

οὐδ. plus, πληθ. plu-	πληθ. plurimi καὶ ple-
res, a	rique
frugalior	frugalissimus
nequior	nequissimus
divitior ἢ ditior	divitissimus ἢ ditis
	simus

2. Τὰ ἐφεξῆς ἔχουν ἢ σπάνιον θετικόν, ἢ ἐπὶ ῥήματι υποθέτεται ὡς

θετικός,		
extra (exter) ἔξω	exterior, ἐξώτερος	extrēmus ἢ extimius
infra (inferus) ὑποκάτω	inferior, κατώτερος	infimus ἢ imus
supra (superus) ὑπεράνω	superior, ἀνώτερος	suprēmus ἢ summus
post (posterus) ὕστερον	posterior, ὕστερος	postrēmus ἢ postūmus
citra, ἐπιτάδε	citerior, ἐγγύτερος	citimus
ultra, πέραν	ulterior, πορρώτερος	ultimus, ἔσχατος
intra, ἐντός	interior, ἐνδότερος	intimus
propre, πλησίον	propior, πλησιέστερος	proximus

3. Τινὰ ἐπίθετα δὲν ἔχουν θετικόν, οἶον·

— — —	deterior, χειρὼν	deterimus
— — —	potior, κρείττων	potissimus

4. Ἄλλα δὲν ἔχουν συγκριτικόν, οἶον·

vetus, παλαιός	— — —	veterrimus
sacer, ἱερός	— — —	sacerrimus

5. Ἄλλα δὲν ἔχουν εὐχρηστον ὑπερθετικόν, οἶον·

senex, γεν. senis, γέρων	senior	— — —
juvenis, νέος	junior	— — —

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'.

Ὄνομα ἀριθμητικόν (nomen numerale).

1. Ἀντὶ χαρακτήρων ἀριθμητικῶν μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι τὰ ἐφεξῆς σημεῖα ἢ κεφαλαῖα στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου·

I	σημαίνει	1	V	σημαίνει	5
X	=	10	L	=	50
C	=	100	D	=	500
M	=	1000			

Ἐκ τούτων συνθέτουνται οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ κατὰ πρόσθεσιν οἶον.

II = 2, VI = 6, XI = 11, XXXIII = 33, LX = 60, DCC = 700, MDCCCXXXV = 1885.

Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὁ μικρότερος ἀριθμὸς, εὐρισκόμενος πρὸ μεγαλητέρου, σημαίνει ἀφαιρέσιν, οἶον· IV = 4, IX = 9, XL = 40, IC = 99.

2. Ἐκ τῶν ἀναγλυμμένων ἀριθμητικῶν τὰ τοιαῦτα πρῶτα ἀριθμητικὰ

Ἑλληνικῶς.

Πλαθοντικῶς.

Ὀν.	εἷς, μία, ἓν	uni, unæ, una
Γεν.	unus, una, unum	unorum, unarum, unorum
Δοτ.	uni	unis
Αἰτ.	unum, unam, unum	unus, unas, una
Ἀφ.	uno, una, uno	unis

Τὰ duo καὶ tres (δύο καὶ τρεῖς) εἶναι φυσικὰ πλαθοντικά.

Ὀν.	duo, duæ, duo	tres (ἀρσ. καὶ θηλ.) tria
Γεν.	duorum. arum, orum	trium
Δοτ.	duobus, abus, obus	tribus
Αἰτ.	duos ἢ duo, duas, duo	tres, tria
Ἀφ.	duobus, abus, obus	tridus

Τὰ λοιπὰ εἶναι ἄκλιτα ἕως τοῦ centum. Τὰ δὲ 200, 300, κτλ. κλι-
νονται. Τὸ mille εἶτε mile εἶναι ἄκλιτον ἐπίθετον, οἷον· mille milites, χί-
λιοι στρατιῶται. γεν. mille militum. δοτ. mille militibus κτλ. Τὸ δὲ
millia εἶτε milia, χιλιάδες, εἶναι οὐσιαστικὸν ὄνομα καὶ ἀπαιτεῖ γενικὴν,
οἷον· duo milia militum, δύο χιλιάδες στρατιωτῶν γεν. duorum milium
militum, δοτ. duobus milibus militum κτλ. (*),

3. Τὰ ἀπλήρυτα ἀριθμητικὰ ἀρμόζουσιν εἰς τὸ ἐρωματικὸν quod? πόσοι,
καὶ εἶναι τὰ ἐφεξῆς·

1 I	unus	30 XXX	triginta
2 II	duo	40 XL	quadraginta
3 III	tres	50 L	quingenta
4 IV	quatuor	60 LX	sexaginta
5 V	quinque	70 LXX	septuaginta
6 VI	sex	80 LXXX	octoginta
7 VII	septem	90 XC	nonaginta
8 VIII	octo	99 IC	undecentum
9 IX	novem	100 C	centum
10 X	decem	101 CI	centum et unus
11 XI	undecim	200 CD	ducenti, æ, a
12 XII	duodecim	300 CCC	trecenti
13 XIII	tredecim	400 CCCC	quadringenti
14 XIV	quatuordecim	500 D	quingenti
15 XV	quindecim	600 DC	sexcenti
16 XVI	sedecim	700 DCC	septingenti
17 XVII	decem et septem	800 DCCC	octingenti

(*)· Ἐνίοτε μεταχειρίζονται καὶ τὰ διανεμητικά, οἷον· bina milia militum, δύο
χιλιάδες στρατιωτῶν· dena milia, δέκα χιλιάδες κτλ. ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ ἐπιρρηματικά,
οἷον· bis mille milites, δισχιλίοι στρατιῶται κτλ.

18 XVIII	decem et octo ἢ duodevi-	800	DCCC	nongenti
	[ginti]	1000	M	ἢ CCLX mille
19 XIX	decem et novem ἢ un-	2000	MM	duo milia
	[deviginti]	3000	III	quinque milia
20 XX	viginti	10000	CCCLXX	decem milia
21 XXI	unus et viginti ἢ vigin-	100000	CCCCLXXX	centum milia
	(ti unus 1,000,000	CCCCLXXX		decies cen-
29 XXIX	undetriginta			(tena milla

4. Τὰ τακτικά ἀριθμητικά εἶναι ἐπιθετά τρικατάληκτα καὶ ἀρμύζουσι εἰς τὸ ἐρωτηματικὸν quotus? πόστος: primus, α, um, ὁ πρῶτος, (prior, prius, ὁ πρότερος), secundus εἴτε alter, ὁ δεύτερος, tertius, quartus, quintus, sextus, septimus, octavus, nonus, decimus, undecimus. duodecimus, tertius, decimus, nonus decimus (undevicesimus), vicesimus (vigesimalis), vicesimus primus, vicesimus secundus (vicesimalis alter), trecesimus, quadragesimus, quinquagesimus, sexagesimus, septuagesimus, octogesimalis, nonagesimus, centesimalis, ducentesimalis, millesimalis, bis millesimalis, quinquies millesimalis, centies millesimalis.

Ἐκ τούτων σχηματίζονται τὰ εἰς ānus, σημαίνοντα τὴν τάξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει τις, οἷον primānus, τῆς πρώτης τάξεως, τοῦ πρώτου τάγματος, secūtanus, tertianus κ.τ.λ.

Τὰ ἐπιρρήματα τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν λήγουσι εἰς um καὶ ο, οἷον primum εἴτε primo. πρῶτον ἢ κατὰ πρώτην φοράν, secundum εἴτε secundo, tertium εἴτε tertio κ.τ.λ.

5. Τὰ διανεμητικά (distributiva) ἀνά ἕνα, ἀνά δύο, ἀνά τρεῖς (κάθε φοράν ἢ ἕκαστος ἀπὸ ἕνα, ἀπὸ δύο, ἀπὸ τρεῖς) ἐκφράζονται ἐπιθετικῶς, οἷον singuli, ac, a, bini, terni, quaterni, quini, seni, septēni, octōni, novēni, deni, undeni, duodeni, terni deni, viceni, triceni, quadrageni, quinquageni, sexageni, septuageni, octogeni, nonageni, centēni, ducenteni εἴτε ducenti, trecenteni (trecenti) κ.τ.λ.

6. Τὰ πολλαπλασιαστικά εἶναι ἐπιθετά μονοκατάληκτα εἰς plex γεν. plīcis, οἷον simplex, ἀπλοῦς, duplex, triplex, quadruplex. Ἐκ τούτων σχηματίζονται τὰ ἀναλογικά simplus, α, um, duplus, διπλάσιος, triplus, quadruplus,

7. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα ἀρμύζουσι εἰς τὸ ἐρωτηματικὸν quoties? πόσakis; οἷον semel, ἅπαξ, bis, ter, quater, quinquies, sexies, septies, octies, novies, decies, undecies, terdecies, vicies, semel et vicies, tricies. quadragies, quinquagies, sexagies, septuagies, octogies, nonagies, centies, ducenties, milies, bis milles, centies milles.

Σημείωσις. Κατὰ τὸ unus κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς ἀόριστα ἀριθμητικά: ullus, α, um, κανείς, γεν. ullius, δοτ. ulli, αἰτ. ullum, am, um, ἀφ. ullo, α, ο, nullus, ius, οὐδείς solus, ius, μόνος: totus, ius, ὅλος: alius, alia, aliud, ἄλλος; γεν. alius, δοτ. alii, alter, era, erum, ἕτερος;

Γεν. alterius, δοτ. alteri uter, utra, um, γεν. utrius, πότερος, neuter, οὐδέτερος, uterque, ἐκάτερος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'.

Ἀντωνυμία (pronomen).

Αἱ ἀντωνυμίαι διαίρουνται εἰς προσωπικὰς (personalia), κτητικὰς (possessiva), δεικτικὰς (demonstrativa), ἀναφορικὰς (relativa) καὶ ἐρωτηματικὰς (interrogativa).

1. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου εἶναι ego, tu, nos, vos. Τὸ τρίτον πρόσωπον δὲν ἔχει ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, καὶ ὁ πληθυντικὸς ὁμοιάζει μὲ τὸν ἐνικόν· εἶναι δὲ εὐχρηστον μάλιστα εἰς ἔκφρασιν αὐτοπαθείας, καθὼς τὸ Ἑλληνικὸν ἑαυτὸν ἑαυτοῦς.

Ἐνικῶς.

	ἐγὼ	σύ	
Ὅν.	ego	tu	λαίπει
Γεν.	mei	tui	sui οὗ
Δοτ.	mihi	tibi	sibi οὗ
Αἰτ.	me	te	se ἑ
Κλ.	λαίπει	tu	λαίπει
Ἀφ.	me	te	se ἑ

Πληθυντικῶς.

	ἐγὼ	σύ	
Ὅν.	nos	vos	λαίπει
Γεν.	(nostri (ἡμῶν))	vestri (ὁμῶν)	sui
	(nostrum (ἐξ ἡμῶν))	vestrum (ἐξ ὁμῶν)	
Δοτ.	nobis	vobis	sibi
Αἰτ.	nos	vos	se
Κλ.	λαίπει	vos	λαίπει
Ἀφ.	nobis	vobis	se

2. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι παράγονται ἀπὸ τὰς γενικὰς τῶν προσωπικῶν καὶ κλίνονται ὡς ἐπίθετα τρικατάληκτα· meus, a, um, ἐμός, tuus, a, um, σός, suus, a, um, ὁ, ἡ, τὸ, ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν· noster, tra, trum, ἡμέτερος, vester, tra, trum, ὑμέτερος. Ἡ μόνη ἀνώμαλος πτώσις εἶναι ἡ ἀρσενικὴ κλητικὴ mi' οἶον· mi amice, φίλε μου,

3. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι· α) is, ea, id. Ταύτης τῆς ἀντωνυμίας τὴν μὲν ἐκκὴν ὀνομαστικὴν μετὰ χειρὶ ζονται ἐπὶ ἐμφάσει, καθὼς τὰ ἐκεῖνος καὶ οὗτος δέ. Αἱ δὲ πλάγιαι πτώσεις δηλοῦν τὰ αὐτοῦ, αὐτῆς ἢ τὰ τῆς ἀπλῆς ἐγκλιτικῆς τοῦ, τῆς, τὸν, τὴν κτλ.

Ἑνικῶς.

Ὀν.	is	eā	id
Γεν.	ejus (του)	ejus (της)	ejus (του)
Δοτ.	ei	ei	ei
Αἰτ.	eum (τον)	eam (τὴν)	id (τὸ)
Ἀφ.	eo	eā	eo

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	ii, ei	eā	eā
Γεν.	eorum (των)	earum (των)	eorum (των)
Δοτ.	iis, eis	iis, eis	iis, eis
Αἰτ.	eos (τους)	eas (τας)	ea (τα)
Ἀφ.	iis, eis	iis, eis	iis, eis

Σημείωσις. Διὰ τῆς προσθέσεως τοῦ dem γίνονται ἐκ τῶν is—dem ea—dem, id,—dem τὰ idem, eādem, idem, γεν. ejusdem, δοτ. eīdem, αἰτ. eundem, eandem (ἀντὶ τῶν eumdem) οὐδ. idem, ἀφ. eōdem, eādem, Πλ. ὄν. īdem, eadem, eādem κτλ.

β.) hic, hæc, hoc, οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

Ἑνικῶς.

Ὀν.	hic	hæc	hoc
Γεν.	hujus	hujus	hujus
Δοτ.	huic	huic	huic
Αἰτ.	hunc	hanc	hoc
Ἀφ.	hoc	hac	hoc

Πληθυντικῶς.

Ὀν.	hi	hæc	hæc
Γεν.	horum	harum	horum
Δοτ.	his	his	his
Αἰτ.	hos	has	hæc
Ἀφ.	his	his	his

Σημείωσις. Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ ce σύνθετον: hiece, hæce, hocce, γεν. hujusce, καὶ τὰ ἐκ τῶν iste, ille καὶ τοῦ hic σύνθετα. ἤγουν istie, istæc, istoc, ἢ istuc, καὶ illic, illæc, illoc ἢ illuc. Σημειώσθων ὅμως, ὅτι εἶναι εὐχρηστα μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου. istæc, illæc.

γ.) ille, illa, illud, ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο.

Ἑνικῶς.

Ὀν.	ille	illa	illud
Γεν.	illius	illius	illius
Δοτ.	illi	illi	illi

Αἰτ.	illūm	illam	illud
Αφ.	illo	illa	illo
Πληθυντικῶς,			
Ὀν.	illi	illæ	illa;
Γεν.	illorum	illarum	illorum
Δοτ.	illis	illis	illis
Αἰτ.	illos	illas	illa
Αφ.	illis	illis	illis

Σημειώσεις. Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ iste, ista, istud, οὗτος, αὐτὸς τοῦτι, καὶ τὸ ipse, ipsa, ipsum, αὐτός (ὁ ἑδιος). Τοῦτο τὸ τελευταῖον διαφέρει μόνον κατὰ τὴν οὐδετέραν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν· ipsum ἀντὶ τοῦ ipsud.

4. Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἶναι qui, quæ, quod, ὁ ὅποιος; ἡ ὁποία, τὸ ὅποιον.

Ἐνικῶς,			
Ὀν.	quī	quæ	quod
Γεν.	cujus	cujus	cujus
Δοτ.	cui	cui	cui
Αἰτ.	quem	quam	quod
Αφ.	quo	qua	quo

Πληθυντικῶς,			
Ὀν.	quī	quæ	quæ
Γεν.	quorum	quarum	quorum
Δοτ.	quibus	quibus	quibus
Αἰτ.	quos	quas	quæ
Αφ.	quibus	quibus	quibus

5. Ὡς ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία χρησιμεύει ἡ ἀναφορικὴ quī, quæ, quod, οἷον· qui vir? ποῖος ἀνὴρ; quæ femina? ποία γυνή; quod vitium? τί ἐλάττωμα; γεν. cujus viri? cujus feminae? cujus vitii? Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν καὶ δευτέρους σχηματισμούς· quis? quid? τίς, τί· τοὺς ὁποίους μεταχειρίζονται οὐσιαστικῶς, π. χ. quis venit? τίς ἔρχεται; quid dicis? τί λέγεις;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

α) Τὰ μετ' ἀκλίτων μορίων σύνθετα κλίνονται ὡς τὰ ἀσύνθετα, οἷον· quicunque, ὁποῖος καὶ ἂν, quaecunque, quodcunque, γεν. cujuscunque. Quidam, κάποιος, quaedam, quoddam καὶ quiddam, γεν. cujusdam. Ὁμοίως· quisque, ὁ καθείς· quilibet, ὁποῖοςδήποτε. Τὰ δὲ quisquis, ὅστιςοῦν, καὶ unusquisque, εἷς ἕκαστος κλίνουν καὶ τὰ δύο μέρη.

β) Τὸ aliquis, aliqua, aliquid καὶ aliquod, τίς, τί (ἐγκλ.) πλθ. aliqui,

aliquae, aliqua, διαφέρει τοῦ quis μόνον κατὰ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ θηλυκοῦ καὶ τὴν πληθυντικὴν τοῦ οὐδετέρου, ἥγουν· aliqua ἀντὶ τοῦ aliquae. Μετὰ τὰ μόρια· si, ne, nisi, num, quo, quanto, ἀποβάλλεται τὸ ali, ὅσον· si quis. ἐάν τις, ἀντὶ τοῦ si aliquis· quanto quis, ὅσω τις, κ. π. λ.

ΚΕΦΑΛ. Κ'.

Ῥῆμα (verbum).

1. Τὰ τοῦ ῥήματος παρεπόμενα εἶναι· τύπος (forma), διάθεσις ἢ γένος (genus), ἐγκλισις (modus), χρόνος (tempus), ἀριθμός (numerus), πρόσωπον (persona), συζυγία (conjugatio).

2. Τύποι εἶναι δύο· ἐνεργητικὸς (activum), παθητικὸς (passivum).

3. Κατὰ τὰς διαθέσεις διαιρεῖται τὸ ῥῆμα τοῦ μὲν ἐνεργητικοῦ τύπου εἰς δύο· μεταβατικὸν (transitivum), ὅσον· amo amicum, ἀγαπῶ τὸν φίλον, καὶ οὐδέτερον (neutrum), ἢ ἀμετάβατον (intransitivum), ὅσον· vivo, ζῶ, τοῦ δὲ παθητικοῦ τύπου εἰς τρία· α) κυρίως παθητικὸν μεταβατικοῦ ῥήματος, ὅσον· amor ab amico, ἀγαπῶμαι ἀπὸ τὸν φίλον. β) ἀποθετικὸν (deponens) μὲ οὐδετέραν σημασίαν, ὅσον· morior, ἀποθνήσκω γ) ἀποθετικὸν μὲ μεταβατικὴν σημασίαν, ὅσον· hortor amicum, παραινῶ τὸν φίλον.

Σημειώσεις. Ῥήματα παθητικὰ μὲ μέσσην σημασίαν εἶναι σπάνια, ὅσον· delector, εὐφραίνομαι, ἀντὶ τοῦ me delecto, εὐφραίνω ἑμαυτόν. Εὐρίσκονται καὶ ὀλίγα οὐδέτερα, ἔχοντα παθητικὸν σχηματισμὸν τῶν παρωχημένων χρόνων καὶ ὀνομαζόμενα διὰ τοῦτο οὐδετεροπαθητικὰ (neutropassiva), περὶ τῶν ὁποίων βλ. κεγ. ΚΣΤ'. τελ.

4. Ἐγκλίσεις εἶναι τέσσαρες· ὀριστικὴ (indicativus), ὑποτακτικὴ (conjunctivus), προστακτικὴ (imperativus), ἀπαρέμφατος (infinitivus).

5. Χρόνοι εἶναι· ἔξ· ἐνεστώς (praesens), παρατατικὸς (imperfectum), μέλλων (futurum), παρακείμενος (perfectum), ὑπερσυντελικὸς (plusquamperfectum), μέλλων τετελεσμένος (futurum exactum). Ὁ παρακείμενος ἔχει δύο σημασίας, τὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀορίστου καὶ τὴν τοῦ κυρίως παρακειμένου. Ἡ μετοχὴ (participium) ἔχει τὴν αὐτὴν χρῆσιν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς. Τὸ Γερούδιον (Gerundium) ἐπέχει τὸν τόπον τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ἀπαρέμφατος. Περὶ τοῦ σουπίνου (supinum) βλ. τὴν σύνταξιν· ἔχει δὲ σημασίαν Ἑλληνικῆς ἀπαρέμφατος εἰς τινὰς περιστάσεις.

6. Αἱ συζυγαί εἶναι τέσσαρες καὶ διακρίνονται κατὰ τὰ τοῦ ἐνεστώτος· ἀπαρέμφατα, ἔχοντα τὰς ἐφεξῆς καταλήξεις.

I are II ere III ere IV ire.

Τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς λέγουν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον·

ο, as II eo, es III o, is IV io, is.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π. ΠΑΛΑΤ.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ'.

Σχηματισμός χρόνων.

Οι ἀρχικοί χρόνοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ λοιποὶ παράγονται, εἶναι ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς, ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς, τὸ σουπῖνον καὶ ὁ ἐνεστώς τῆς ἀπαρεμφράτου, καὶ ἔχουν τὰς καταλήξεις ταύτας.

	ἐνεστώς	παρακείμενος	σουπῖνον	ἀπαρέμφατος
I	o	avi	ātum	āre
II	eo	ui	ītum	ēre
III	o	i ἢ si	tum	ēre
IV	io	īvi	ītum	īre

Οἱ ἀρχικοί χρόνοι τῶν παθητικῶν (καὶ ἀποθετικῶν) ῥημάτων εἶναι τρεῖς· ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς, ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς, καὶ ὁ ἐνεστώς τῆς ἀπαρεμφράτου.

	ἐνεστώς	παρακείμενος	ἀπαρέμφατος
I	or	atus sum	āri
II	eor	ītus sum	ēri
III	or	tus sum	i
IV	ior	ītus sum	iri

Σχηματισμός τῶν παραγῶγων χρόνων.

1. Ἀπὸ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς amo, moneo, scribo, audio, παράγονται.

α) ἐνεστ. ὀριστ. παθητ. τὸ ο μεταβάλλεται εἰς or amor, moneor

β) ἐνεστ. ὑποτ. ἐνεργ. τὸ ο τῆς I μεταβάλλ. εἰς em amo—amem· τὸ ο τῶν ἄλλων συζυγιῶν εἰς am moneo—moneam.

γ) ἐνεστ. ὑποτ. παθ. τὸ m τοῦ προηγουμένου μεταβάλλ. εἰς r' amer, monear.

δ) παρατ. ὀριστ. ἐνεργ. τὸ ο τῆς I μεταβάλλ. εἰς abam' amo—amabam. Τὸ eo τῆς II εἰς ebam' moneo—monebam. Τὸ ο τῆς III καὶ IV εἰς ebam' scribo—scribebam, audio—audiebam.

ε) παρατ. ὀριστ. παθ. τὸ m τοῦ προηγουμένου μεταβ. εἰς r' amabar, monebar.

ς') μέλλ. ἐνεργ. τὸ ο τῆς I μεταβ. εἰς abo, τὸ eo τῆς II εἰς ebo, τῶν δὲ ἄλλων τὸ ο εἰς am' amo—amabo, moneo—monebo, scribo—scribam, audio—audiam.

ζ') μέλλ. παθ. τὸ bo τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος μεταβ. εἰς bor τὸ am εἰς ar' amabor, monebor, scribar, audiar.

η) μετοχῆς ἐνεστ. τὸ ο τῆς I μεταβ. εἰς ans' amo—amans. Τὸ eo τῆς II εἰς ens' moneo—monens. Τὸ ο τῆς III καὶ IV εἰς ens' scribo—scribens, amdo, audiens,

θ) Γερούνδιον· τὸ s τῆς μετοχῆς μεταβ. εἰς dum' amans—amandum, monens—monendum, scribens—scribendum, audiens—audiendum.

ι) μετοχῆς μέλλ. παθητ. τὸ dum τοῦ Γερουνδίου μεταβ. εἰς dū, da, dum, amandus, a, um.

2. Ἀπὸ τὸν παρακείμενον τῆς ὀριστικῆς amavi, monui, scripsi, audiui παράγονται.

α) παρακ. ὑποτ. ἐνεργ. τὸ i μεταβ. εἰς ērim amavi—amaverim, monui—monuerim, scripsi—scripserim, audiui—audiverim.

β) ὑπερσ. ὀριστ. τὸ i μεταβ. εἰς ēram amavi—amaveram.

γ) ὑπερσ. ὑποτ. τὸ i μεταβ. εἰς issem amavi—amavissem.

δ) μέλλ. τετελεσμ. τὸ i μεταβ. εἰς ēro amavi—amavero.

ε) ἀπαρέμφ. παρακ. τὸ i μεταβ. εἰς isse amavi—amavisse.

3. Ἀπὸ τὸ σουπῖνον amatum, monitum, scriptum, auditum, παράγονται.

α) μετοχῆς μέλλ. ἐνεργ. τὸ um μεταβ. εἰς ūrus, a, um amatum—amaturus, monitum—moniturus, scriptum—scripturus, auditum—auditurus.

β) μετοχῆς παρακ. παθ. τὸ um μεταβ. εἰς us, a, um amatum—amatus, a, um, monitum—monitus, a, um.

4. Ἀπὸ τὸν ἐνεστώτα τῆς ἀπαρεμράτου τοῦ ἐνεργητικοῦ παράγονται

α) ἡ ὁμόφωνος προστακτικὴ παθ. amāre, monēre, scribere, audire.

β) προστ. ἐνεργ. τοῦ re ἀποβάλλεται ama, mone, scribe, audi.

γ) ἀπαρεμφ. ἐνεστ. παθητ. τὸ e I, II, καὶ IV μεταβάλλεται εἰς i amare—amari, monēre—moneri, audire—audiri τὸ δὲ ēre τῆς III εἰς i scribere—scribi.

δ) παρατ. ὑποτ. ἐνεργ. εἰς τὸ re προσθίτεται m. amare—amarem, monēre—monerem.

ε) παρατ. ὑποτ. παθητ. τὸ m τοῦ προηγουμένου μεταβάλλεται εἰς r amarer, monerer,

ΚΕΦΑΛ. ΚΒ'.

Βοηθητικὸν ῥήμαξ esse εἶναι.

Τὸ esse ὀνομάζεται βοηθητικόν. ἐπειδὴ χρησιμεύει ὡς βοήθημα εἰς τὸν σχηματισμὸν τινων χρόνων τῶν ἄλλων ῥημάτων.

Ὅριστικῇ.

Ἐνεστ. Ἐν. sum, es, est

Πλ. sumus, estis, sunt.

Παρατ. Ἐν. eram, eras, erat

Πλ. eramus, eratis, erant.

Μέλλ. Ἐν. ero, eris, erit

Πλ. erimus, eritis, erunt.

Παρακ. Ἐν. fui, fuisti, fuit

	Πλ.	fuimus, fuistis, furcunt ἢ fuēra.
Ἰππορ.	Ἐν.	fuēram, fueras, fuerat
	Πλ.	fuerāmus, fueratis, fuerant.
Μέλλ. τστ.	Ἐν.	fuēro, fueris, fuerit
	Πλ.	fuerīmas, fueritis, fuerint.
Ἰποτακτικῇ.		
Ἐνσπ.	Ἐν.	sim, sis, sit
	Πλ.	sīmus, sītis, sīnt.
Παρατ.	Ἐν.	essem, esses, esset ἢ forem, fores, foret
	Πλ.	essēmus, essetis, essent ἢ forent.
Παρακ.	Ἐν.	fuērim, fueris, fuerit
	Πλ.	fuerīmus, fueritis, fuerint.
Ἰππορ.	Ἐν.	fuissem, fuisses, fuisset
	Πλ.	fuissēmusi fuissetis, fuissent.

Προστακτικῇ.

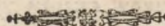
Ἐν.	6'. πρσ. es καὶ esto, γ'. πρ. esto.
Πλ.	6'. πρσ. este καὶ estōte, γ'. πρ. suntō.
Ἀπαρέμφατον.	

Ἐνσπ.	esse
Παρακ.	fuisse
Μέλλ.	fore ἢ futurum, am, um (πλ. futuros, as, a) esse.

Μετοχῇ.

Ἐνσπ.	ens, γεν. entis (ἔχρηστος).
Μέλλ.	fatūrus, a, um.

Σημ. Οὕτω σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα, οἷον· adsum, adfui, ades^{se}, παρῆναι· abesse, ἀπῆναι· deesse, ἐλλείπειν· obesse, βλάπτειν· praes^{se}, ἐπιστατεῖν. Μετοχαὶ τοῦ ἐνεστώτος δὲν ὑπάρχουν, εἰ μὴ τὰ absens ἀπών, καὶ praesens, παρών. Τὸ prosum, ὠφελῶ, παρενθεται δ μετὰ τὸ pro ὅπου ἀκολουθεῖ φωνῆσιν, οἷον· ἐνεσπ. prosum, prodes, prodest, prosūmus, prodestis, prosunt, παρατ. prodēram, μέλλ. prodēro, προστ. prodes, ἀπαρ. rémφ. prodesse.

ΚΕΦΑΛ. ΚΓ'.

Πίναξ τῶν τεσσάρων σφυγιῶν.

1. Ἐνεργητικόν.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

I	II	III	IV
		Ἐνεστώς.	
ἀγαπῶ	νουθετῶ	γράφω	ἀκούω
Ev. amo	moneo	scribo	audio

	amas	mones	scribis	audis
	amat	monet	scribit	audit
Πλ.	amāmus	monēmus	scribimus	audimus
	amatis	monetis	scribitis	auditis
	amant	monent	scribunt	audiunt

Παρατακίς.

	ἡγάπων	ἐνουθέτουν	ἔγραφον	ἤκουον
Έν.	amābam	monēbam	scribēbam	audiebam
	amabas	monebas	scribebas	audiebas
	amabat	monebat	scribebat	audiebat
Πλ.	amabāmus	monebāmus	scribēbāmus	audiebāmus
	amabatis	monebatis	scribebatis	audiebatis
	amabant	monebant	scribebant	audiebant

Μέλλων.

	θα ἀγαπήσω	θα νουθετήσω	θα γράψω	θα ἀκούσω
Έν.	amabo	monēbo	scribam	audiam
	amabis	monebis	scribes	audies
	amabit	monebit	scribet	audiet
Πλ.	amabimus	monebimus	scribēmus	audiebimus
	amabitis	monebitis	scribetis	audietis
	amabunt	monebunt	scribent	audient

Παρακείμενος.

	ἡγάπησα	ἐνουθέτησα	ἔγραψα	ἤκουσα
Έν.	amavi	monuī	scripsi	audivi
	amavisti	monuisti	scripsisti	audivisti
	amavit	monuit	scripsit	audivit
Πλ.	amavimus	monuimus	scripsimus	audivimus
	amavistis	monuistis	scripsistis	audivistis
	amaverunt	monuerunt	scripsērunt	audivērunt

Ἰππερσυντακίς.

	εἶχα ἀγαπήσει	— νουθετήσει.	— γράψει	— ἀκούσει
Έν.	amaveram	monueram	scripseram	audiveram
	amaveras	monueras	scripseras	audiveras
	amaverat	monuerat	scripserat	audiverat
Πλ.	amaverāmus	monuerāmus	scripserāmus	audiverāmus
	amaveratis	monueratis	scripseratis	audiveratis
	amaverant	monuerant	scripserant	audiverant

Μέλλων τετελεσμένος.

	θα ἡγάπησα	θα ἐνουθέτησα	θα ἔγραψα	θα ἤκουσα
Έν.	amavēro	monuēro	scripsēro	audivēro
	amaveris	monueris	scripseris	audiveris
	amaverit	monuerit	scripserit	audiverit

Πλ. amaveir'mus	monuer'mus	scripserim'us	audiver'mus
amaveritis	monueritis	scripseritis	audiveritis
amaverint	monuerint	scripserint	audiverint

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνστώς.

νὰ ἀγαπῶ	νὰ νουθετῶ	νὰ γράφω	νὰ ἀκούω
*Ἐν. amem	moneam	scribam	audiam
ames	moneas	scribas	audias
amet	moneat	scribat	audiat
Πλ. amēmus	moneāmus	scribāmus	audiāmus
ametis	moneatis	scribatis	audiatīs
ament	moneant	scribant	audiant

Παρατατικός.

*Ἐν. amarem	monērem	scriberem	audīrem
amares	moneres	scriberes	audires
amaret	moneret	scriberet	audiret
Πλ. amarēmus	monerēmus	scriberēmus	audiōmus
amaretis	moneretis	scriberetis	audiretis
amarent	monerens	scriberent	audirent

Παρακείμενος.

*Ἐν. amavērim	monuērim	scripsērim	audivērim
amaveris	monueris	scripseris	audiveris
amaverit	monuerit	scripserit	audiverit
Πλ. amaverimus	monuerimus	scripserimus	audiverimus
amaveritis	monueritis	scripseritis	audiveritis
amaverint	monuerint	scripserint	audiverint

Ἰππερουντελικός.

*Ἐν. amavissem	monuissē	scripsissem	audivissem
amavisses	monuisses	scripsisses	audivisses
amavisset	monuisset	scripsisset	audivisset
Πλ. amavissemus	monuissēmus	scripsissemus	audivissemus
amavissetis	monuissetis	scripsissetis	audivissetis
amavissent	monuissent	scripsissent	audivissent

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

*Ἐν. 2. ἀγάπησε	νουθετήσε	γράψε	ἀκούσε
amā	mone	scribe	audi
ἀγάπα	νουθετεί	γράφε	ἀκούε
amāto	monēto	scribato	audito
3. amāto	monēto	scribato	audito

Πλ. 2. ἀγαπήσετε	νουθετήσετε	γράψετε	ἀκούσετε
amate	monēte	scribite	audite
ἀγαπάτε	νουθετεῖτε	γράφετε	ἀκούετε
amatōte	monetōte	scribitōte	auditōte
3. amanto	monento	scribunto	audiumto

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ.

ἀγαπᾶν	ντεουθεῖν	γράφειν	ἀκούειν
Ἑν. amāre	monēre	scribere	audire
Παρ. amavisse	monuisse	scripsisse	audivisse
Μλ. amaturum	moniturum	scripturum	auditurum
(am, um) esse	(am, um) esse	(am, um) esse	(am, um) esse

ΓΕΡΟΥΝΑΙΟΝ.

τοῦ ἀγαπᾶν	τοῦ νουθετεῖν	τοῦ γράφειν	τοῦ ἀκούειν
Γεν. amandi	monendi	scribendi	audiendi
Δοτ. amando	monendo	scribendo	audiendo
Αἰτ. amandum	monendum	scribendum	audiendum
Ἄρ. amando	monendo	scribendo	audiendo

ΣΟΤΗΡΙΟΝ.

εἰς τὸ νὰ ἀγαπῶ	— νὰ νουθετῶ	— νὰ γράφω	— νὰ ἀκούω
amātum	monitum	scribitum	auditum

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἐνεστώς,

ἀγαπῶν	νουθετῶν	γράφων	ἀκούων
amans, ntis	monens, ntis	scribens, ntis	audiens, ntis

Μέλλον.

ἀγαπήσων	νουθετήσων	γράψων	ἀκούσων
amatūrus,	monitūrus,	scriptūrus,	auditūrus
a, um	a, um	a, um	a, um

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐφεξῆς.

I. κατὰ τὸ amo.

laudo, laudavi, laudatum, laudare, ἐπαινεῖν.

voco, vocavi, vocatum, vocare, ἐπαινεῖν.

vitupero, vituperavi, vituperatum, vituperare, φέγειν.

labōro, laboravi, laboratum, laborare, κατασκευάζειν.

II. κατὰ τὸ moneo

noceo, nocui, nocitum, nocere, βλάπτειν.

terreo, terrui, territum, terrere, εκπλήττειν.

praebeo, prae bui, prae bitum, prae bere, προσφέρειν.

inhibeo, inhibui, inhibitum, inhibere, ἐμποδίζειν.

III. κατὰ τὸ scribo·

dico, dixi, pictum, dicere, λέγειν·

vinco, vici, victum, vincere, νικᾶν.

claudio, clausi, clausum, claudere, κλείειν.

lego, legi, lectum, legere, ἀναγιγνώσκειν.

IV. κατὰ τὸ audio·

munio, munivi, munitum, munire, περιτετιχίζειν.

punio, punivi, punitum, punire, τιμωρεῖν.

custodio, custodivi, custoditum, custodire, φυλάττειν.

erudio, erudivi, eruditum, erudire, ἐκπαιδεύειν.

2. Παθητικόν.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς.

ἀγαπῶμαι	νουθετοῦμαι	γράφωμαι	ἀκούομαι
ἐν. amor	moneor	scribor	audior
amāris	monēris	scribēris	audīris
amātur	monētur	scribītur	audītur
πλ. amāmur	monēmur	scribīmur	audīmur
amamini	monemini	scribimini	audimini
amantur	monentur	scribuntur	audiuntur

Παρατατικός,

ἡγαπῶμην	ἐνουθετούμην	ἐγραφόμην	ἡκούμην
ἐν. amābar	monēbar	scribebar	audiēbar
amabāris	monebāris	ocribebāris	audiebāris
(re)	(re)	(re)	(re)
amabatur	monebatur	scribebatur	audiebatur
πλ. amabamur	monebamur	scribebamur	audiebamur
amabamini	monebamini	scribebamini	audiebamini
amabantur	monebantur	scribebantur	audiebantur

Μέλλων.

θὰ ἀγαπηθῶ	θὰ νουθετηθῶ	θὰ γραφθῶ	θὰ ἀκουσθῶ
ἐν. amābor	monēbor	scribar	audiar
amabēris(re)	monebēris(re)	scribēris(re)	aupiēris(re)
amabitur	monebitur	scribetur	audietur
πλ. amabimur	monebimur	scribemur	aupiemur
amabimini	monebimini	scribimini	audiemini
amabuntur	monebuntur	scribentur	audientur

Παρακείμενος.

ἡγαπήθην	ἐνουθετήθην	ἐγράφη	ἡκούσθην
ἐν. amatus	monitus	scriptus	auditus
a, um	a, um	a, um	a, um
			es
			est

Πλ.	amati}	moniti}	scripti}	auditi}	sumus
	ae, a)	ae, a)	ae, a)	ae, a)	estis
					sunt

Ἰπερσυντελικός.

	εἶχα ἀγαπήθῃ, —	νοουθετηθῇ, —	γράφθῃ, —	ἀκούσθῃ	
Εν.	amatus}	monitus}	scriptus}	auditus}	eram
	a, um)	a, um)	a, um)	a, um)	eras
					erat
Πλ.	amati}	moniti}	scripti}	auditi}	erāmus
	ae, a)	ae, a)	ae, a)	ae, a)	erātis
					erant

Μέλλων τετελεσμένος.

	θὰ ἡγαπήθην,	θὰ ἐνουθετήθην,	θὰ ἐγράφην.	θὰ ἡκούσθην	
Εν.	amatus}	monitus}	scriptus}	auditus}	ero
	a, um)	a, um)	a, um)	a, um)	eris
					erit
Πλ.	amati}	moniti}	scripti}	auditi}	erimus
	ae, a)	ae, a)	ae, a)	ae, a)	eritis
					erunt

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚ.

Ἐνεστώ.

	νὰ ἀγαπῶμαι	νὰ νοουθετῶμαι	νὰ γράφωμαι	νὰ ἀκούωμαι	
Εν.	amē	monear	scribar	audiar	
	amēris(re)	moneāris (re)	scribāris (re)	audiāris (re)	
	ametur	moneatur	scribatur	audiatur	
Πλ.	amemur	moneamur	scribamur	audiamur	
	amemini	moneamini	scribamini	audiamini	
	amentur	moneantur	scribantur	audiantur	

Παρατατικός.

	ἀμᾶρ	μονῆρ	scribēr	audir	
Εν.	amārēis(re)	monērēis (re)	scribērēis (re)	audirēis (re)	
	amaretur	moneretur	scriberetur	audiretur	
Πλ.	amaremur	moneremur	scriberemur	audiremur	
	amaremini	moneremini	scriberemini	audiremini	
	amarentur	monerentur	scriberentur	audirentur	

Παρακείμενος.

Εν.	amatus}	monitus}	scriptus}	auditus}	sim
	a, um)	a, um)	a, um)	a, um)	sis
					sit

Πλ.	amati) ae, a)	moniti) ae, a)	scripti) ae, a)	auditi) ae, a)	simus sitis sint
-----	------------------	-------------------	--------------------	-------------------	------------------------

Ἰπαρασυντελικός.

Ἐν.	amatus) a, um)	monitus) a, um)	scriptus) a, um)	auditus) a, um)	essera esses esset
Πλ.	amati) ae, a)	moniti) ae, a)	scripti) ae, a)	anditi) ae, a)	essamus essētis essent

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐν. 2. ἀγαπήσου	νουθετήσου	γράψου	ἀκούσου
amāre	monēre	scribere	audire
ἀγαπῶ	νοέθεστοῦ	γράφου	ἀκούου
amātor	monētōr	scribitor	auditor
3. amator	monetor	scribitor	auditor
Πλ. 2. ἀγαπηθῆτε	νουθετηθῆτε	γραφθῆτε	ἀκουσθῆτε
amamini	monemini	scribimini	additumini
ἀγαπάσθε	νουθετεῖσθε	γράφεσθε	ἀκούεσθε
amaminor	moneminor	scribiminor	audiminor
3. amantor	monentor	scribuntor	audiuntor

ΔΙΑΡΕΜΦΑΤΩΝ.

ἀγαπάσθε	νουθετεῖσθε	γράφεσθαι	ἀκούεσθαι
Ἐν. 3. amari	monēri	scribi	audiri
Παρ. amatum	monitum	scriptum	auditum
am, um esse	am, um esse	am, um esse	am, um esse
Μέλ. amatum iri	monitum iri	scriptum iri	auditum iri

ΣΟΡΙΠΙΩΝ.

νά ἀγαπηθῶ	νά νουθετηθῶ	νά γραφθῶ	νά ἀκουσθῶ
amatu	monitu	scriptu	auditu

ΜΕΤΟΧΗ.

Πρ. ἀγαπηθείς	νουθετηθείς	γραφθείς	ἀκουσθείς
amatus	monitus	scriptus	auditus
a, um	a, um	a, um	a, um
Μλ. ἀγαπητέος	νουθετητέος	γραφτέος	ἀκουστέος
amandus	monendus	scribendus	audiendus
a, um	a, um	a, um	a, um

Οὕτω κλίνονται καὶ οἱ ἐξ ἧς παθητικοί.

I. κατὰ τὸ amor

lauder, laudatus sum, laudari, αἰπαινέσθαι.

vocor, vocatus sum, vocari, καλεῖσθαι.

vituperor, vituperatus sum, vituperari, ψέγεσθαι.
 laboror, laboratus sum, laborari, κατασκευάζεσθαι.
 II. κατὰ τὸ moneor
 admoneor, admonitus sum, admoneri, παραινέσθαι.
 terreor, territus sum, terreri, ἐκπλήττεσθαι.
 praebeor, praebitus sum, praebere, προσφέρεισθαι.
 inhibeor, inhibitus sum, inhiberi, ἐμποδίζεσθαι.

III. κατὰ τὸ scribor

dicor, dictus sum, dici, λέγεσθαι.
 vincor, victus sum, vinci, νικᾶσθαι.
 claudor, clausus sum, claudi, κλείεσθαι.
 legor, lectus eum, legi, ἀναγινώσκεισθαι.

IV, κατὰ τὸ audior

munior, munitus sum, muniri, περιτιχεῖσθαι.
 punior, punitus sum, puniri, τιμωρεῖσθαι.
 custodior, custoditus sum, custodiri, φυλάττεσθαι.
 erudior, eruditus sum, erudiri, ἐκπαιδεύεσθαι.

Σ η με (ω σ ι ς α) Εἰς τὸν παρακείμενον τῆς πρώτης συζυγίας γίνε-
 ται ἐκ τοῦ avi καὶ ave, ὅπου ἀκολουθεῖ r ἢ s, διὰ συγκοπῆς μακρὸν a.
 Τοιοῦτοτρόπως δύνανται νὰ μεταβάλλωνται π. χ. τὰ amavisti, amavissen,
 amaverim, εἰς amasti, amassem, amārim κτλ. Σπανιωτέρα εἶναι ἡ τοιαύ-
 τη συγκοπὴ εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην, π. χ. norunt ἐκ τοῦ novērunt.
 Εἰς δὲ τὴν τετάρτην δύναται νὰ ἀποβάλληται τὸ v τοῦ παρακειμένου
 καὶ τῶν λοιπῶν χρόνων π. χ. audji, audierunt, ἀντὶ τοῦ audivi, audive-
 runt. Τὸ δὲ ii συναίρεται καὶ μακρὸν i, π. χ. audisti, audissem, ἀντὶ
 τοῦ audiisti, audiissem.

β') Τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου σχηματίζεται καὶ εἰς
 ere ἀντὶ τοῦ erunt, π. χ. amavēre, ἀντὶ τοῦ amaverunt, ὁμοίως· mo-
 nuere, scripsēre, audivere.

γ') Τὰ dico, λέγω, duco, ὀδηγῶ, facio, ποιῶ, fero, φέρω, ἀποβάλλουν
 τὸ e τῆς ἐνεργητικῆς προστακτικῆς, ἔχουν· die, duc, fac, fer.

δ') Ἀντὶ τοῦ iis τοῦ δευτέρου προσώπου τῶν παθητικῶν χρόνων εἶναι
 εὐχρηστος καὶ ἡ εἰς re κατάληξις οἷον· amare, amēre, amabare κτλ. ἀντὶ
 τῶν amaris, ameris, amabaris.

ε') Ὁ παθητικὸς παρακείμενος, ὑπερσυντελικὸς καὶ τετελεσμένος μέλ-
 λων σχηματίζονται καὶ μετὰ τῶν fui. fueram, fuero, ἀντὶ τῶν sum
 eram, ero, π. χ. amatus fui ἀντὶ τοῦ amatus sum, amatus fueram ἀντὶ
 τοῦ amatus eram, amatus fuero ἀντὶ τοῦ amatus ero. Μάλιστα δὲ διὰ
 τὸν τετελεσμένον μέλλοντα προτιμᾶται ὁ μετὰ τοῦ fuero σχηματισμός.

ς') Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος τινῶν ῥημάτων σχηματίζεται
 καὶ εἰς undus, οἷον· potiundus, faciundus, ἀντὶ τῶν potiendus faciendus.

ζ') Τὰ εἰς ἰο ρήματα τῆς τρίτης ἀποβάλλουν τὸ ἰ ὅπου ἀκολουθεῖ ἄλλο ἰ, ὁμοίως καὶ πρὸ τοῦ ε τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς ἐνικῆς προστακτ. καὶ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος, ὅον· accipere, λαμβάνειν, ἐνεσ. accipio, accipis, accipit, accipimus, accipitis, accipiunt· παρατ. accipiebam· μέλλ. accipiam· μετοχ. accipiens· γερούνηδ. accipiendi· προστακτ. accipe· (παρὰκ. accēpi· σουπίνον acceptum) παθ. ἐνεστ. accipior, accipēris, accipitur· ὑποτ. accipiaris κτλ. Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς.

interficio, interfēci, interfectum, interficere, φονεύω.

rapio, rapui, raptum, rapere, ἀρπάζω.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ'.

Ἀποθετικά ρήματα.

Ἀποθετικά ὀνομάζονται τὰ ρήματα μὲ παθητικὸν σχηματισμὸν καὶ σημασίαν μεταβατικὴν ἢ οὐδετέραν. Ἡ χρῆσις τῶν ἀποθετικῶν συμφωνεῖ μὲ τὴν τῶν τοιούτων ρημάτων τῆς ἀπλῆς γλώττης, π. γ. imitor aliquem, μιμουμαι τινά. Ἐκτὸς ὅλων τῶν χρόνων τοῦ παθητικοῦ λαμβάνουν τὰ ἀποθετικά καὶ τὸ γερούνηδιον καὶ σουπίνον τοῦ ἐνεργητικοῦ. Προσθέτεται δὲ εἰς τὰς μετοχὰς καὶ ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ τοῦ μέλλοντος εἰς urus, ἡ δὲ μετοχὴ εἰς andus καὶ endus λαμβάνει παθητικὴν σημασίαν. Ὅμοίως σχηματίζονται ἐκ τούτων δύο ἀπαρέμφρατ' αὐτοῦ μέλλοντος μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν σημασίαν.

Παραδείγματα.

Ἐνεστώς.

παραίνῳ

φοβοῦμαι

ἀκολουθῳ

κολακεύῳ

hortor,

vereor,

sequor,

blandior

Πεπραχήμενος.

hortatus sum, veritus sum, secutus sum, blanditus sum.

ΑΠΑΕΜΦΡΑΤΟΝ.

Ἐνεστ. hortari, verēri, sequi, plandiri

Παρ. hortatum—veritum—secutum—blanditum

Μλ. ἐνργ. hortaturum—veriturum—secuturum—blanditurum esse.

Μλ. παθ. hortandum—verendum—secquendum—blandiendum esse.

ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΝ.

hortandi,

verendi,

sequendi,

qlandiendi.

ΣΟΥΠΙΝΟΝ.

hortatum,

veritum,

secutum

blanditum

hortatu,

veritu,

secutu,

blanditu

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἐνεστ. hortans, verens, sequens, blandiens

Παρ. hortatus, veritus, secutus, blenditus

Μλ. ἐνργ. hortaturus, veriturus, secuturus, blanditurus.
 Μλ. παθ. hortandus, verendus, sequendus, blandiendus.

ΚΕΦΑΛ. ΚΕ'

Κατάλογος πῶν κατὰ παρακείμενον καὶ συμπύγον ἀνωμάτων ἐνημάτων.

I. ΠΡΩΤΗ ΣΥΖΥΓΙΑ.

crepo, crepui, crepitum, crepare ἤχῳ. Ὡσαύτως: discrepo, διαφέρω.
 cubo, cubui, cubitum, κοίτομαι. Ὡσαύτως: accubo, κατακλίνομαι ἐπὶ
 δειπνῶ.

do, dēdi, dātum, dāre, δίδω. Ὡσαύτως: τὰ μετὰ δισυλλάβων προθέσεων
 σύνθετα, οἷον: circumdo, circumdēdi, circumdātum, circum-
 dāre, περικύκλῳνω: venundo, πῶλῳ. Τὰ δὲ μετὰ μονοσυλ-
 λάβων σύνθετα εἶναι τῆς τρίτης συζυγίας, οἷον: addo addidi,
 additum, addere, προσθέτω, ὁμοίως: condo, κτίζω, reddo,
 ἀποδίδω.

domo, domui, domitum, δαμάζω: perdomo, καταδαμάζω.

frico, friui, frictum, (catum), τρίβω.

juvo, juvi, jutum. (juvatum) βοηθῶ. Ὡσαύτως: adjuvo.

lavo, lavi, lautum, (lotum, lavatum), λούω.

mico, micui, πάλλομαι, στιλβῶ. Τὸ dimin'co, μάχομαι εἶναι ἑκαλόν.

plico, plicui (avi), plictum (atum), πτύσσω, διπλώνω. Ὡσαύτως: ex-
 plico, cui (cavi), citum, ἀναπτύσσω, ἐξηγῶ.

seco, secui, sectum, κόπτω: dissecō, διατέμνω.

sono, sonui, sonitum, ἤχῳ: consōno, συμφωνῶ.

sto, stēti, stātum, stare, ἵσταμαι. Ὁμοίως: τὰ μετὰ δισυλλάβων σύνθετα:

antesto, antestēti, antestatum, antestare, ὑπερέχω. Τὰ δὲ με-

τὰ μονοσυλλάβων σύνθετα ἔχουν stiti εἰς τὸν παρακείμενον,

οἷον: consto, censtēti, eonstatum, συγκίσταμαι. Τὸ δὲ praesto,

παρέχω, ἔχει praestiti, praestitum.

ΚΕΦΑΛ. ΚΣΤ'.

II. ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΖΥΓΙΑ.

algeo, alsī, algere, εἶμαι ψυχρός.

ardeo, arsi, arsum, καίω.

augeo, auxi, auctum, αὐξάνω.

caveo, cavi, cautum, φυλάττεσθαι, εὐλαβεῖσθαι. Ὡσούτως, praecaveo,
 προφυλάττωμαι.

censeo, censui, censum, νομίζω, recenseo, ἐξετάζω ἐπικρίνω:

cio, civi, citum, cēre, καὶ κατὰ τὴν τετάρτην: cio, civi, citum, cīre;

κινῶ Ὡσαύτως: excicio, excivi, excitum, exciire, καὶ excio,

- excivi, excitum, excire, ἀνακινῶ, ἐκκαλῶ. Τὸ μὲν excitus σημαίνει ἀνακινήθει, τὸ δὲ excitus, ἐκκληθείς.
- deleo, delēvi, pelatum, ἐξαλείφω, ἀφανίζω.
- doceo, docui, doctum, διδάσκω. Ὡσαύτως· edōceo.
- fateor, fassus sum, fateri, ὁμολογῶ· ὁμοίως· confiteor, confessus sum; confiteri. ὁμολογῶ· profiteor, ἐπαγγέλλομαι.
- faveo, favi, fautum, εὖνοῶ.
- ferveo, fervi (ferbui), πυρῶνω βράζω.
- fleo, flevi, fletum, κλαίω.
- foveo, fovi, fotum, θάλλπω.
- frigeo, frixi, frigō, κρύδνω.
- fulgeo, fulsi, ἀστράπτω.
- haereo, haesi, haesum, κολλῶμαι. Ὡσαύτως· cohaereo, συνάπτομαι.
- indulgeo, iadulsi, indultum, συγχωρῶ, παρορῶ.
- jubeo, jussi, fustum, διατάττω.
- luceo, luxi, φέγγω.
- lugeo, lūxi, πενθῶ, λυποῦμαι.
- manco, mansi, mansum, μένω. Ὡσαύτως· remāneo, μένω ὀπίσω.
- misceo, miscui, mixtum (mistum), μίγνυω, ἀνακατόνω.
- misereor, miser·tus (misertus) sum, εὐσπλαχνίζομαι.
- mordeo, momordi, morsum, δάκνω.
- moveo, movi, motum, κινῶ. Ὡσαύτως· admōveo, admōvi, admōtum, προσάγω.
- mulceo, mulsi, mulsum, θέλγω.
- neo, nevi, netum, κλώθω, γνέθω.
- oleo, ἄχρηστον. Ἐκ τούτου· adolesco, adolevi, adultum, μειρακίζομαι; αὐξάνω· aboleo (abolesco), abolevi, abolitum, ἀκυρῶ, ἀναιρῶ· obsoleo(esco), evi, etum, ἔxoleo(esco), evi, etum, παλαιοῦμαι.
- paveo, pavi, φοβοῦμαι, τρέμω.
- pendeo, pependi, pensum, κρέμαμαι.
- pleo, ἄχρηστον. Ἐκ τούτου· compleo, complevi, completum, ἀναπληρῶνω· impleo, expleo, γεμίζω.
- prandeo, prandi, pransum, ἀριστῶ γευματίζω, (pransus. ἐνεργητ. γευ·ματίζας).
- reor, ratus sum, reri, νομίζω, ἐγκρίνω.
- rideo, risi, risum, γελῶ. Ὡσαύτως· derīdeo, derīsi, derīsum, καταγελῶ;
- sedeo, sedi, sessum, κάθημαι. Ὁμοίως· obsīdeo, obsēdi, obsessum, πολιορκῶ.
- spondeo, sponendi sponsum, ὑπόσχομαι. Ὁμοίως· respondeo, respondi, responsum, ἀποκρίνομαι.
- strideo, stridi, συρίττω, τρύζω.
- suadeo, suasi, suasum, συμβουλεύω· persuadeo, καταπειθω.

teneo, tenui, tntum, κρατῶ κατέχω· Ὀμοίως· abstineo, abstinui, abstentum, abstinere, ἀπέχω· contineo, περιέχω· attineo, pertineo, ἀνήκω.

tergeo, tersi, tersum, σμήχω σπογγίζω.

tondeo, totondi, tonsum, κουρέω· Ὀμοίως· detondeo, detondi, detonsum, ἀποκείρω.

torqueo, torsi, tortum, στρεβλώνω.

torreo, torrui, tostum, φρύγω, ξηραίνω.

turgeo, tursi, ὀγκοῦμαι φουσκονομαι.

urgeo, ursi, ἐπίκειμαι, βιάζω.

video, vidi, vīsum, βλέπω, Ὡσαύτως· invideo, φθονῶ, praevideo, προβλέπω.

voveo, novi, votum, εὐχομαι.

Οὐδετεροπαθητικά. (βλ. Κεφ. Κ'. 3 σημ.)

audeo, ausus sum, audere, τολμῶ. Ἀντὶ τοῦ ausus sim κτλ. εὐρίσκειται καὶ ausim.

gaudeo, gavisus sum, gaudere, χαίρομαι.

soleo, solitus sum, solere, συνηθίζω.

ΚΕΦΑΛ. ΚΖ'.

III TRITH SYZYGIA.

Σχηματισμός τῶν ἀρχικῶν χρόνων. Κανόνες.

α) Τὰ εἰς uo λήγοντα σχηματίζουν τὸν μὲν παρακείμενον εἰς uι τὸ δὲ σουπίνον εἰς ūtum οἶον·

acuo, acui, acūtum, acuere, ἀκονίζω.

β) Τὰ λοιπὰ λαμβάνουν si διὰ τὸν παρακείμενον, tum διὰ τὸ σουπίνον.

Τὰ σύμφωνα c, g, h, qu, συναιροῦνται μὲν μετὰ τοῦ si εἰς x, τρέπονται δὲ πρὸ τοῦ tum εἰς c, οἶον·

duco, duxi, ductum, ducere, ὀδηγῶ.

rego, rexi, rectum, regere, διοικῶ.

traho, traxi, tractum, trahere, σύρω.

coquo, coxi, coctum, coquere, μαγειρεύω.

Τὸ b πρὸ τοῦ si καὶ tum τρέπεται εἰς p, οἶον·

scribo, scripsi, scriptum, scribere, γράφω.

Τὰ εἰς do σχηματίζονται εἰς si, sum, ὅταν προηγῇται φωνήεν, οἶον·

claudio, clausi, clausum, claudere, κλείω.

Τὰ εἰς udo σχηματίζονται εἰς ndi, nsum, οἶον·

accendo, accendi, accensum, accendere, ανάπτω.

Τὰ εἰς mo λαμβάνουν msi, mtum ἢ εὐφωνίας χάριν mpsi, mptum, οἶον·

sumo, sumsi ἢ sumpsi, sumtum ἢ sumptum, sumere, λαμβάνω.

γ) Ῥήματά τινα τῆς τρίτης, καθὼς καὶ ὀλίγα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας, λαμβάνουν διπλασιασμὸν εἰς τὸν παρακείμενον καὶ φυλάττουν αὐ-

τὸν εἰς τοὺς ἐκ τοῦ παρακειμένου παραγωγούς χρόνους, οἷον· cado—cecidi, ceciderim, cecideram, cecidissem, eecidero, cecidissem.

δ') Ἐπειδὴ δὲ τὰ περισσώτερα ῥήματα τῆς τρίτης συζυγίας διαφέρουν τῶν ἄνω κανόνων, ἀναφέρομεν ἐδῶ καὶ τὰ εὐχρηστα ὁμαλὰ κατ' ἀλφάβητον.

accendo, accendi, accensum, ἀνάπτω. Ὡσαύτως· incendo, succendo.

accerso, ἢ arcesso, ivi, itum, μεταπέμπομαι.

acuio, acui, acūtum, ἀκονίζω.

adipiscor, adeptus sum, adipisci, ἐπιτυχάνω.

ago, egi, actum, ἄγω, πράττω. Ὁμοίως· abigo, abēgi, abactum, ἀπαλάυνω· subigo, ὑποτάσσω· cogo (ἐκ τοῦ coigo), coēgi, eoactum, cogere, συνάγω, ἀναγκάζω,

alo, alui, altum (aliturum), τρέφω.

ango, anxi, ἄγχω.

arguo, argui, argutum, ἐλέγχω.

bibo, bibi, bibitum, πίνω. Ὁμοίως· imbibo.

cado, cecidi, casum, πίπτω. Ὁμοίως· occido, occīdi, occāsum, occidere, δύω. Χωρὶς σουπίνου· concido, συμπίπτω· incido, ἐμπίπτω· accidit, συμβαίνει.

caedo, cecīdi, caesum, κόπτω. Ὁμοίως· concido, concīdi, concīsum, συγκόπτω· occido, φονεύω.

cano, cecīni· cantum, ᾄδω, τραγουδῶ. Τὸ δὲ succino, ἔχει succinui, succentum, συμφωνῶ.

capesso, capessivi, capessitum, ἐπιχειρῶ.

capio, cepi, captum, λαμβάνω, παίρνω. Ὁμοίως· accipio, accēpi, accēptum, λαμβάνω· recipio, excipio, suscipio, δέχομαι.

carpo, rpsi, rptum, δρέπω· decerpo, ἀποδρέπω.

cedo, cessi, cessum, ὑποχωρῶ· accēdo, πλησιάζω· abscēdo, ἀναχωρῶ· succedo, διαδέχομαι.

cello, ἄχρηστον· excello, excellui, excelsum, ἐξέχω· Τὸ δὲ percello, κατὰ ταπλήττω, percūli, perculsum.

cerno, crevi, cretum, διακρίνω· decerno, ἀποφασίζω,

cingo, cinxi, cinctum, ζώνω.

slaudo, si, sum, κλείω. Ὁμοίως· exclūdo, exclūsi, sum, ἀποκλείω.

colo, colui, sultum, γεωργῶ, περιποιῶμαι· ὡσαύτως· incolō, κατοικῶ· compesco, compescui, κατακρατῶ.

como, compsi, comptum, κοσμῶ.

congruo, congrui, συμφωνῶ.

consūlo, consului, consultum, συμβουλευῶ, συμβουλεύομαι.

coquo, coxi, coctum, μαγειρεύω.

cresco, crevi, cretum, αὐξάνω.

credo, credīdi, creditum, πιστεύω.

cudo, cudi, cusum, σφρηλατῶ.

cupio, īvi, ītum, ěre, ἐπιθυμῶ.

curro, cucurri, cursum, τρέχω· accuro, accurri, καὶ accucurri, προστρέχω· ὡσαύτως· concurro.

defendo, defendi, defensum, ἀμύνω, ὑπερασπίζω.

dego, degi, διατρίβω.

demo, dempsi, demptum, ἀφαιρῶ.

depso, depsi, pepsitum, δέψω, ζυμώνω.

dico, dixi, dictum, λέγω· interdico, ἀπαγορεύω.

disco, didici, μαθάνω.

divido, divisi, divisum, διαιρῶ.

(do), βλ. Κεφ. ΚΒ'.

duco, duxi, ductum, ὀδηγῶ· indūco, εἰσάγω.

emo, emi, emptum, ἀγοράζω. 'Ομοίως· adēmo, adēmi, ademptum, ἀφαιρῶ.

(edo), βλέπω, Κεφ. Δ'.

expergiscor, experrectus sum, ἀνεγείρομαι, ἐξυπνῶ.

facesso, facessivi, facessitum, κάμνω, παρέχω.

facio, fēci, factum, ποιῶ. 'Ὡς παθητικὸν χρησιμεύει τὸ fio, factus sum, fieri. 'Ομοίως κλίνονται τὰ μετὰ ῥημάτων σύνθετα, οἷον. patefacio, patefēci, patefactum, ἀνοίγω, παθητ. patefio, patefactus sum, patefierī· labefacio, διασείω. Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα κλίνονται· perficio, perfēci, perfectum, παθ. perficior, ἐκτελῶ. interficio, φονεύω. Τὰ μετ' ὀνομάτων εἶναι τῆς I, οἷον· aedifico, aedificavi, οἰκοδομῶ. Ἀντὶ τοῦ fecerim, fecero, ἔλεγον οἱ παλαιότεροι faxim, faxo.

fallo, fefelli, falsum, ἀπατῶ.

fero, tuli, latum, ferre, φέρω. Οὕτως· affero, attūli, allatum, affere, προσφέρω. βλ. Κεφ. ΔΔ'.

fido, fīsus sum, σίπερε, ἐμπιστεύομαι. Τοῦτο εἶναι τὸ μόνον οὐδετεροπαθητικὸν τῆς τρίτης συζυγίας.

figo, fixi, fixum, πηγνύω, κολλῶ. Οὕτως· affigo, προσκολλῶ.

findo, fidi, fissum, σχίζω. Ὡσαύτως· diffindo, diffidi, διασχίζω.

fingo, finxi, fictum, πλάττω.

flecto, flexi, flexum, κάμπτω.

figo, σπάνιον. confīgo, conflixī, confictum, μάχομαι.

fluo, fluxi, fluxum, ῥέω.

fodio, fodi, fossum, σκάπτω· effodio, effōdi, effossum, ἀνασκάπτω.

frango, fregi, fractum, διακλῶ, τσακκίζω· confringo, confrēgi, confractum, συντρίβω.

fremo, fremui, fremitum, μορμυρίζω, γογγύζω.

frendo, frendi, fressum (fresum), τρίζω.

frigo, frixi, frictum (frixum), φρύγω, ψήνω.

fruo, fructus (fruitus) sum, frui, ἀπολαύω.

- fugio, fugi, fugitum, φεύγω· effugio, effugi, effugitum, ἀποφεύγω.
fundo, fudi, fusum, χύνω· profundo, profudi, profusum, ἄσωτεύομαι.
fungor, functus sum, ἐπιτελῶ.
furo, furere, μαινομαι.
gemo, gemui, gemitum, στενάζω.
gero gessi, gestum, φερῶ. πράττω. congēro, συνάγω.
gigno, genui, genitum, γεννῶ.
glisco, gliscere, ἐκτείνεσθαι.
glubo, psi, ptum, φλοῖζω, ξεφλουδίζω.
gradior, gressus sum, βαίνω· egredior, egressus sum, egrēdi, ἐξέρχομαι.
hisco, hiscere, χάσκω.
ico, ici, ictum, πλήττω.
imbuo, ui, utum, βρέχω πληρῶ.
incesso, incessivi, προσβάλλω, ἐφορμῶ.
induo, ui, utum, ἐνδύω.
jacio, jeci, jactum, ῥίπτω. 'Ομοίως· abjicio, abjēci, abjectum, ἀποβάλλω;
ἀπορρίπτω· adjicio, προσθέτω· trajicio, περνῶ.
jungo, junxi, junctum, ζευγνύω· conjungo, ἐνώνω· sejungo, χωρίζω.
invehor, invectus sum, invehī, ἐπιπλήττω.
irascor, (ratus sum), irasci, θυμόνωμαι.
labor, bapsus sum, πίπτω· γλυστρῶ· collābor, collapsus sum, collābi,
κρημνίζομαι.
laccio, ivi, itum παροξύνω, ἐρεθίζω.
laedo, laesi, laesum, βλάπτω. 'Ομοίως· elido, elisi, elisum, ἐκθλίβω.
lambo, lambi, λείχω, γλείφω.
lego, legi, ectum, ἀναγινώσκω· collīgo, cellēgi, collectum, συλλέγω· do-
ligo, eligo, ἐκλέγω. Τὰ δὲ intelligo, ἐννοῶ, negligo, ἀμελῶ,
καὶ diligo, ἀγαπῶ, σχημ. τὸν παρακ. εἰς exi.
lingo, linxi linctum, λείχω.
linquo, linqui. 'Ομοίως· relinquo, reliqui, relictum, ἐγκαταλλείπω. Τὸ re-
linquus σημαίνει ἐπιλοιπος.
lino, levi, litum, ἀλείφω· illīno, illevi, illitum.
loquor, locūtus εἶτε loquūtus sum, ὁμιλῶ· allōquor, προσαγορεύω.
ludo, lusi, lusum, παίζω· illūdo, περιπαίζω.
luo, lui, lutum, πληρόνω, ἀπολύω.
mando, mandi, μασσῶ.
mergo, mersi, mersum, καταβυθίζω.
meto, messui, messum, θερίζω.
metuo, metui, φοβοῦμαι.
miniscor, ἄχρηστον. comminiscor, eommentus sum, πλάττω.
mingo, minxi, minctum, κατουρῶ.
minuo, ui, utum, σμικρύνω,

mitto, misi, misum, στέλλ· dimitto, dimisi, dimissum, ἀποπέμπω.

molo, molui, molitum, ἀλέθω.

morior, mortuus sum, mori, (μετοχ· μέλλ. moriturus) ἀποθνήσκω.

mungo, munxi, munctum, ἀπομύπτω· συνθέςτερον emungo.

naniscor, nactus sum, nancisci, ἐπιτυγχάνω.

nascor, natus sum, γεννῶμαι· renascor, renatus sum, ἀναγεννῶμαι.

necto, nexi, (nexui) nexum, πλέκω.

nitor, nisus (nixus) sum, στηρίζομαι· adnitor, πασχίζω.

nosco, novi, nōtum ἀρχίζω· νά γνωρίζω. Οὕτως· ignosco, συγχωρῶ. Τὸ
δὲ cognosco· cognitum.

nubo, nupsi, nuptum, ὑπανδρεύομαι· obnībo, περικαλύπτω.

nuo, ἄχρηστον· abnuo, ui, utum, ἀπονεύω, ἀρνούμαι· annuo, κατανεύω.

obliviscor, oblitus sum, λησμονῶ.

occūlo, occului, occultum, κρύπτω.

offendo, offendi, offensum, προσκρούω, ἐπηρεάζω.

paciscor, pactus, sum, συμφωνῶ.

pando, pandi, passum, ἐκτείνω.

pango, panxi, pactum, καὶ pepigi, pactum, πηγνύω. Τὰ σύνθετα δια-
φέρουν· compingo, pēgi, pactum.

parco, peperi, parciūm, καὶ parsi, parsum, φείδομαι.

pario, pepēri, partum, γεννῶ, τίκτω.

pasco, pavi, pastum, βόσκω.

patior, passus sum, πάσχω. Ὀμοίως· perpetior, perpersus sum, perpēti,
ὑποφέρω.

pecto, pexi, pectum, κτενίζω.

pello, pepūli, pulsum, ἀποδιώκω· appello, appuli, appulsum, προσορμίζω· expello, ἐξωθῶ.

pendo, pependi, pensum, ζυγίζω· enpendo, expendi, expensum, ἐξοδεύω.

peto, petivi (petii), detitum, ζητῶ.

pinso, pinsui, pinsitum, (pinsi, pistum), συντρίβω, στουμπίζω.

pingo, pinxi, pictum, ζωγραφῶ.

plango, planxi, planctum, θρηνῶ.

plaudo, plausi, plausum, κροτῶ.

plecto, ἄχρηστον· amplector, amplexus sum, ἐναγκαλιζομαι, ἀγκαλιάζω.
Ὀμοίως· complexor.

pluo, plui, συνίθως, pluit, βρέχει.

pono, posui, positum, θέτω· antepōno, προτιμῶ· compono, συνθέτω.

posco, peposci, ζητῶ, ὡσαύτως· exposco, expoposci.

prehendo, ἢ prendo, prehendi, prehensum, λαμβάνω, πιάνω.

premo, pressi, pressum, πιέζω· comprimo, essi, essum, συνθλίβω· de-
primo, καταπαύω.

proficiscor, profectus sum, πορεύομαι.

promō, prompsi, promptum, ἐβγάζω, προφέρω' deprōmo ὁμοίως.

psallo, psalli, ψάλλω.

pungo, pupūgi, punctum, στίζω' τὰ σύνθετα' intērpungo, διαστίζω' interpunxi.

quæro, quæsi, quæsītum, ζητῶ' conquīro, conquisi, conquistum, ἀναζητῶ.

quatio, puassi, quassum, τείω' concutio, cussi, cussum, τινάσσω.

queror, questus sum, παραπονοῦμαι, ὁμοίως' conquēror.

quiesco, quievi, quietum, ἡσυχάζω' conquiesco, ἀναπαύομαι.

rado, rasi, rasum, ξύω' abrādo, abrāsi, abrāsum, ἀποξύω.

rapio, rapui, raptum, ἀρπάζω' arripio, arripui, arreptum, κᾶταλαμβά-
νω' eripio, ἀφαρπάζω.

rego, rexi, rectum, διοικῶ, ὀρθώνω' corrīgo, correxi, eorrectum, διορ-
θώνω' dirīgo, διευθύνω' pergo (ἐκ τοῦ perrigo), perrexi per-
rectum, ἐξακολουθῶ' surgo, surrexi, ctum, ἐξανίσταμαι.

repo, psi, ptum, ἐρπύζω' adrēpo, προσέρπω.

rodo, rosi, rosum, περιτρώγω' abrōdo, ōsi, ōsum, ἀποτρώγω.

rumpo, rupi, ruptum, ῥηγνύω, τσακίζω' corrumpo, corrūpi, corruptum,
διαφθείρω.

ruo, rui, ruitum, πίπτω, κρηνίζομαι. Τὰ δὲ σύνθετα diruo, ui, ūtum,
κατασκάπτω.

sapio, sapui, σωφρονῶ' desīpio, παραφρονῶ, μαίνομαι.

scabo, scabi, ξύω.

scando, scandi, scansum, ἐμβαίνω' adscendo, endi, ensum, ἀναβαίνω'
descendo, καταβαίνω.

scalpo, psi, ptum, ἀποξέω, γλύφω.

scindo, scidi, scissum, σχίζω' concindo, conscīdi, conscisum, διασχίζω.

scribo, psi, ptum, γράφω' describo, περιγράφω.

sculpo, psi, ptum, γλύφω.

sequor, secūtus καὶ sequutus sum, ἀκολουθῶ' exsequor, exsecūtus sum,
exsedui, ἐκτελῶ' adsequor, ἐπιτυχάνω.

sero, sevi, satum, σπείρω' ὁμοίως' consēro, consēvi, consītum.

sero (serui, sertum) ἀραδιάζω' ὁμοίως' consēro, censerui, consertum,
συμπλέκω' desēro, ἐγκαταλείπω' ὅθεν' desertus, ἔρημος.

sido, sidi, καθίζω. Τὰ δὲ σύνθετα' consido, consēdi, consessum.

sino, sivi, situm, συγχωρῶ' desino, desi, desītum, παύομαι.

sisto, stiti, καὶ steti, statum, ἵστημι, βραδύνω. Τὰ σύνθετα' consisto,
constīti, constitum, ἐπέχω, σταματῶ.

solve, solvi, solūtum, λύω' absolvo, ἀπολύω.

spargo, sparsi, sparsum, σκορπίζω' dispergo, ersi, ersum, διασκορπίζω.

specio, ἄχρηστον. conspicio, conspexi, conspectum, βλέπω, παρατηρῶ.

sperno, spreui, spretum, ἀπόποιοῦμαι, περιφρονῶ.

spuo, spui, sputum, πτύω.

statuo, ui, utum, κατασταίνω· destituo, ἐγκαταλείπω.

sterno, stravi, stratum, στρώνω· consterno, καταστρώνω.

sternuo, sternui, sternutum, παρνίζομαι.

stinguo, σπάνιον· exstinguo, nxi, nctum, σβύνω.

strepo, strepui, strepitum, ἀποτελῶ κτύπον, θορυβῶ.

sterto, stertui ἢ sterti, ῥέγγω, ῥογχαλλῶ.

strido, stridi, τρίζω, ψιθυρίζω.

stringo, nxi, ictum, σφίγγω· constringo, συσφίγγω.

struo, struxi, structum, συνάπτω, κτίζω· construo, κατὰσκευάζω.

suesco, suevi, suetum, συνηθίζω τινά· consuesco, συναθίζω.

sugo, suxi, suctum, μυζῶ, βυζάνω.

sumo, sumpsi, sumptum, λαμβάνω· consumo, δαπανῶ.

suo, sūi, sutum, ῥάπτω.

tango, tetigi, tactum, ἀπτομαι· attingo, attigi, attactum, ἐφάπτομαι.

tego, texi, tectum, σκεπάζω· contēgo, κατασκεπάζω.

temno, συνηθέστερον· contemno, mpsi, mptum, καταφρονῶ.

tendo, tetendi, tensum ἢ tentum, τεντώνω· extendo, extendi, tum καὶ

sum, ἐκτείνω.

tergo, tersi, tersum, σμήχω, σπογγίζω.

terro, trivi, tritum, τρίβω· conteroi contrivi, contritum, συντρίβω.

texo, texui, textum, ὑφαίνω.

tingo, (tinguo), tinxi, tinctum, βάπτω.

traho, traxi, tractum, τραβῶ, σύρω· contraho, συναίρω.

tremo, tremui, τρέμω.

tollo, sustūli, sublātum, tollere, ἀναιρῶ, φονεύω.

tribuo, ui, utum, δίδω, νέμω· contribuo, συνεισφέρω.

trudo, trusi, trusum, ὠθῶ, σπρώχνω· extrudo, extrūsi, sum, ἐξώθῶ.

tundo, tutūdi, tunsum ἢ tusum, κτυπῶ, ὠθῶ· contundo, ἐοντιῶ, con-

tūsum.

ulciscor, ultus sum, τιμωρῶ, ἐκδικουμαι.

ungo, (ungun) unxi, unctum, ἀλείφω.

uro, ussi, ustum, καίω· combūro, κατακαίω.

utor, usus sum, μεταχειρίζομαι· abūtor, καταχρῶμαι.

vado, σπάνιον, ὑπάγω· invādo, vāsi, vāsum, προσβάλλω.

veho, vexi, vectum, ὀχῶ· inveho, εἰσκομίζω.

vello, velli (vulsi), vulsum, τίλλω, διασπῶ· divello, χωρίζω.

vergo, vergere, κλίνω, ῥέπω.

verro, verri, versum, σαρώνω.

verto, ti, sum, στρέφω· animadverto (ἐκ τοῦ animum adverto), προσέχω.

verscor, vesci, τρέφομαι.

vinco, vici, vietum, νικῶ.

viso, visi. ἐπισκέπτομαι.

vivo, vixi, victum, ζῶ.

volvo, volvi, volūtum, κυλινδῶ· envolvo, ἀνελίττω ἀνοίγω.

vomo, vomui, vomitum, ἐμῶ, ξερνῶ.

Ἐναρκτικά ῥήματα.

Τὰ ἐναρκτικά ῥήματα (inchoativa), ὅσα παράγονται ἀπὸ ἄλλα ῥήματα, φυλάττουν τὸν παρακείμενον, ἐνίοτε καὶ τὸ σουπίνον τοῦ ῥιζικοῦ ῥήματος, π. χ.

πρωτοτ. valeo, vallui, valūtum, valere, ὑγιαίνω.

ἐναρκτ. convalesco, convalui, convalūtum, convalescere, ἀναλαμβάνω.

πρωτοτ. vivo, vixi, victum, vivere, ζῶ.

ἐναρκτ. revivisco, revixi, revictum, reviviscere, ἀναζῶ.

πρωτοτ. taceo, tacui, tacitum, tacere, σιωπῶ.

ἐναρκτ. conticesco, conticui, conticescere, γίνομαι σιωπηλός.

Τὰ ἐξ ὀνομάτων παράγωγα ἐναρκτικά ἢ δὲν ἔχουν παρακείμενον, ἢ σχηματίζουν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς β'. συζυγίας, οἷον ἐκ τοῦ maturus, ὥριμος.

ἐναρκτ. maturesco, maturui, maturescere, ὠριμάζω.

ΚΕΦΑΛ. ΚΗ'.

ΠΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΖΥΓΙΑ.

amicio, amictum (χωρὶς παρακ.), ἐνδύω.

aperio, aperui, apertum, ἀνοίγω, ὁμοίως· operio, σκεπάζω. Τὰ λοιπὰ σχηματίζουν παρακ. pēri, οἷον reperio, repēri, repertum, εὐρίσκω,

experior, expertus sum, δοκιμάζω.

farcio, farsui, fartum, γεμίζω, παχύνω.

fulcio, fulsi, fultum, στηρίζω.

haurio, hausi, haustum, ἀντλῶ.

metior, mensussum, μετρῶ.

ordior, orsus sum, ἀρχίζω.

orior, ortus sum, γίνομαι, ἀνατελλῶ. Ὁ ἐνεστ. κατὰ τὴν γ'. oritur. μετοχ. ἐνεργ. μέλλ. oriturus. (oriundus, γενεαλογούμενος).

raucio, rausi, rausum, βραγχῶ, βραχνιάζω.

salio, salui (salii), saltum, πηδῶ. Τὰ σύνθετα δὲν ἔχουν σουπίνον, οἷον desilio, desilui, desilire, καταπηδῶ.

sancio, sanxi, sanctum (sancitum) κυρῶ, διατάττω.

sarcio, sarsi, sartum, ἐπισκευάζω.

sentio, sensi, sensum, αἰσθάνομαι, νομίζω, ὁμοίως· eonsentio, συμφωνῶ.

sepelio, sepelivi, sepultum, θάπτω.

sepiō, seqsi, seqtum, περιφράττω.

venio, veni, ventum, ἔρχομαι, ὁμοίως· invēniō, invēni, inventum, εὐρίσκω.

vincio, vinxi, vinctum, δένω.

ΚΕΦΑΛ. ΚΘ'.

Ανώμαλα ῥήματα.

Ἄνωμαλα ῥήματα ὀνομάζονται κατ' ἐξοχὴν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐκτὸς τῶν ἀρχικῶν χρόνων λαμβάνουσι καὶ ἄλλους ἀνωμάλους σχηματισμούς.
possum, δύναμαι.

Τὸ possum (pot-es) εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ potis (δυνατός) καὶ sum, ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ἐνεστώς.

Ἐν. possum, pōtes, potest		possim, possis, pōssit,
Πλ. possumus, potestis, possunt.		possimus, possitis, pōssint.

Παρατατικός.

Ἐν. potēram, poterās, poterat,		possem, posses, posset,
Πλ. poterāmus, poterātis, poterant.		possemus, possetis, possent.

Μέλλον.

Ἐν. potēro, poteris, poterit
Πλ. poterimus, poteritis, poterunt,

Παρακείμενος.

Ἐν. potui, potuisti, potuit,		potuerim, potueris, potuerit
Πλ. potuimus, potuistis, potuerunt.		potuerimus, potueritis, potuerint,

Ἰπερσυντελικός.

potueram κ. τ. λ.

Μέλλον τελεσιμίνος

potuero, κ. τ. λ.

potuissem κ. τ. λ.

Ἀπαρίμματα.

ἐνεστ. posse, παρακ. potuisse.

Σημείωσις. Ἡ μετοχὴ potens, δυνατός, ἔχει σημασίαν ἐπιθέτου.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

edo, τρώγω.

Τὸ edo, edi, esum, edere κλίνεται κατὰ τὴν γ'. συζυγίαν, λαμβάνει δὲ εἰς τοὺς ἐφεξῆς χρόνους δύο σχηματισμούς, τῶν ὁποίων ὁ δεύτερος ὁμοιάζει μὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ es ἀρχίζοντας τύπους τοῦ sum.

Ἐνεστ. ὀριστικῆς.

Ἐν. edo, edis, edit

es est

Πλ. edimus, editis, edunt

— estis

Προστακτικῆς.

Ἐν. ede, edito, edito

es, eslo, esto

Πλ. edite, editote, edunto

este, estote

Παρατ. Ἰποτακτικῆς.

ederem, ederes, ederet

essem, esses, esset

ederemus, ederetis, ederent

essemus, essetis, essent

Ἀπαρίμματα.

edere καὶ esse

Παθητικόν.

Ἐνεστ. ὀριστικῆς.

3. πρ. editur καὶ estu.

Οὕτω κλίσονται καὶ τὰ σύνθετα, ὡς comēdo, comēdi, comēsum, comedere.

ΚΕΦΑΛ. ΔΑ'.

fero φέρω.

Τοῦτο τὸ ῥήμα συνίσταται ἐκ τριῶν ἐλλειπτικῶν ῥημάτων καὶ κλίνεται εἰς τὰ λοιπὰ ὁμαλῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· fero, tuli, latum, ferre, πλήν ὅτι εἰς τινὰς χρόνους γίνεται συγκοπὴ τοῦ βραχέος ε καὶ ἰ κατὰ τὰ ἐφεξῆς.

Ἑνεργητικόν.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑνεστώς.

Ἑν. fero, fers, fert

feram, feras, ferat

Πλ. ferimus, fertis, ferunt.

feramus, feratis, ferant.

Παρατατικός.

Ἑν. ferebam, as, at

ferrem, ferres, ferret

Πλ. ferebamus, atis, ant

ferrēmus, ferretis, ferrent

Μέλλων.

feram, feres κ. τ. λ'

(laturus sim)

Παρακείμενος.

tuli, tulisti κ. τ. λ.

tulerim, is κ. τ. λ'

Ἰπερσυντελικός.

tuleram, as κ. τ. λ.

tulissem, es κ. τ. λ'

Μέλλ. τετελεσμ.

tulero, is, κ. τ. λ'

Προστακτική.

Ἀπαρέμφата.

Ἑν. 2. πρ. fer, ferto

ferre

3. πρ. ferto

tulisse

Πλ. 2. πρ. ferte, fertote

laturum, am, um, esse

3. πρ. ferunto

Γερούνδιον.

Μετοχή.

ferendi, do, dum, do

Ἑνεστ. ferens, entis

Σουπίνον.

Μέλλ. laturus, a, um

latum

Ὡσαύτως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα.

aufero, abstuli, ablātum, auferre, ἀφαιρῶ.

affero, attuli, allātum, afferre, προσφέρω.

confero, contuli, collatum, conferre, συνάγω.

differo, distuli, dilatum, differre, διαφέρω.

effero, extuli, elatum, efferre, ἐκφέρω.

infero, intuli, illatum, inferre, εἰσφέρω.

suffero, sufferre, ὑποφέρω.

Σημείωσις. Ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπίνον τοῦ suffere χρησιμεύουν εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ tollo, sustul, sublatum, tollere, ἀναιρῶ.

Παθητικόν.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑνεστώς.

Ἑν. feror, ferris, fertur,

ferar, feraris, feratur

Πλ. ferimur, ferimini, feruntur,

feramur, feramini, ferantur.

Παρατατικός.

Εν. ferebar, baris, batur | ferrer, ferrēris, ferretur
Πλ. ferebamur, bamini, bantur. | ferremur, ferremini, ferrentur.

Μέλλων.

ferar, ferēris κ. τ. λ. | (ferendus, sim κ. τ. λς

Παρακείμενος.

latus sum κ. τ. λ. | latus sim κ. τ. λ.

Ἰπερσυντελικός.

latus eram κ. τ. λ. | latus essem κ. τ. λ.

Μέλλ. Τετελεσµ.

latus era κ. τ. λ.

Προστακτική.

Μετοχή.

Εν. 2. πρ. ferre, fertor

Παρακ. latus, a, um

3. πρ. fertor,

Μέλλ. ferendus, a, um

Πλ. 2. πρ. ferimini, feriminor

Σουπίνον.

3. πρ. feruntor

latu

Απαρέµφρατα.

Ενεστ. ferri

Παρακ. latum, am, um, esse

Μέλλ. latum iri

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ παθητικά· afferor, allātus sum, afferri, προ-
φέροµαι· auferor, ablatus sum, auferri, ἀφαιροῦμαι κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛ. ΔΒ'.

1. volo, volui, velle, θέλω.

2. nolo, nolui, nolle, δὲν θέλω.

3. malo, malui, malle, προτιμῶ.

Τὸ μὲν nolo εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ non καὶ velle, τὸ δὲ malo ἐκ τοῦ
magis (μᾶλλον) καὶ velle.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Ενεστώς.

Εν. volo,

nolo,

malo,

vis,

non vis,

mavis,

vult,

non vult,

navult,

Πλ. volūmus,

nolūmus,

malūmus,

vultis,

non vultis,

navultis,

volunt

nolunt.

malunt.

Παρατατικός.

volebam κτλ.

nolebam κτλ.

malebam κτλ.

Μέλλων.

Εν velam, es, et

nollam, es, et,

malam, es, et,

Πλ. volēmus, etis, ent

nolēmus, etis, ent.

malēmus, etis, ent

Παρακείμενος.

volui κτλ.

nolui κτλ.

malui κτλ.

Ἰππερσυντελικός.

volueram κτλ.

nolueram κτλ.

malueram κτλ.

Μέλλων τετελεσμένος.

voluero κτλ.

noluo κτλ.

maluo κτλ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς.

Ἐν. velim,

nolim,

malim,

velis,

nolis,

malis,

velit,

nolit,

malit,

Πλ. velimus,

nolimus,

malimus,

velitis,

nolitis,

malitis,

velint.

nolint.

malint,

Παρατατικός.

Ἐν. vellem, es, et,

nollem, es, et,

mallem, es, et,

Πλ. vellēmus, etis, ent.

nollēmūs, etis, ent.

mallēmūs, etis, ent.

Παρακείμενος.

voluerim κτλ.

noluerim κτλ.

maluerim κτλ.

Ἰππερσυντελικός.

voluissem κτλ.

noluissem κτλ.

maluissem κτλ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

λείπει

Ἐν. noli, nolito, nolito

λείπει

Πλ. nolite, nolitote, nolunto.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ.

Ἐνεστ. velle,

nolle,

malle,

Παρ. voluisse.

noluisse.

maluisse.

ΜΕΓΟΧΗ.

volens, entis, θέλων nolens, entis, μὴ θέλων τὰ ἐπίλοιπα λείπουν.

ΚΕΦΑΛ. ΑΓ'.

εο, ὑπάγω.

Τὸ εο, ivi, itum, ire κλίνεται κατὰ τὴν τέταρτην συζυγίαν καὶ διαφέρει εἰς μόνον τὸν ἐνεστώτα καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγώγους χρόνους.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς.

Ἐν. eo, is, it,

eam, eas, eat,

Πλ. īmus, ītis, eunt.

eamus, eatis, eant.

Παρατατικός.

Ἐν. ibam, ibas, ibat,

irem, ires, iret,

Πλ. ibamus, ibatis, ibant.

iremus, iretis, irent.

Μέλλων.

Ἐν. ibo, ibis, ibit

(iturus sim)

Πλ. ibimus, ibitis, ibunt.

Παρακαίμενος.

ivi, κτλ.

iverim κτλ.

Ἰπερσυντελικός.

iveram, κτλ.

ivissem, κτλ.

Μέλλων τετελεσμένος.

ivero κτλ.

Προστακτική.

Γερόνδιον.

Ε. 2. πρ. i, ito,

eundi, eundo κτλ.

3. πρ. ito,

Σουπίνον.

Πλ. 2. πρ. ite. itote,

itum.

3. πρ. eunto.

Μετοχή.

Ἀπαρέμφατον.

Ἐνεστ. iens, γεν. euntis.

Ἐνεστ. ire

Μέλλ. iturus, a, um.

Παρ. ivisse

Μέλ. iturum, am, um, esse.

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα, ἀποβάλλουν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὸ ν τοῦ παρακαίμενου, ὅσον
abeo, abii, abītum, abīre, ἀναχωρῶ.
exeo. exii, exitum, exīre ἐξέρχομαι.
redeo, redij, reditum, redīre, ἐπιστρέφω.

ΚΕΦΑΛ. ΔΔ'.

1. queo, δύναμαι.

2. nequeo, δὲν δύναμαι.

Ταῦτα τὰ δύο ῥήματα κλίνονται κατὰ τὸ εο. Ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶν εἶναι σπανία εἰς τοὺς πεζογράφους, ἐκτός τοῦ ἐνεστώτος.

Ἐνεστ. ὄριστ. queo, quis, quit, quīmus, quitis, pueunt, ὑποτ. queam, queas κτλ.

Παρατ. ὄριστ. quibam κτλ. ὑποτάκτ. quirem κτλ.

Μέλλ. quibo κτλ.

Παρακ. quivī κτλ.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕ'.

fio, γίνομαι.

Τὸ fio, factus sum, fieri, θεωρεῖται ὡς παθητικὸν τοῦ facio, feci, factum, facere, κάμνω. Ὁ μὲν ἐνεστώς καὶ οἱ ἐκ τοῦ ἐνεστώτος παράγωγοι χρόνοι κλίνονται κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν, ὁ δὲ παρακαίμενος καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ παράγωγοι κλίνονται ὡς παθητικοί. Ἀνώμαλόν εἶναι τὸ ἀπαρέμφατον fieri καὶ ὁ παρατατικὸς τῆς ὑποτακτικῆς fierem.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ,

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐν. fio, fis, fit,

Ἐνεστώς.

fiam, fias, fiat,

Πλ. fimus, fitis, fiunt.

fiamus, fiatis, fiant.

ΣΙΒΝΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤ

Ἐν, fiebam, bas, bat,
Πλ. fiebamus κτλ.

Παρατατικός.

fierem, fieres fiere,
fierēmus, fieretis, fierent.

Μέλλων.

fiam, fies κτλ.

Παρακείμενος.

factus sum κτλ.

factus sim κτλ.

Ἰπερσυντελικός.

factus eram κτλ.

factus essem κτλ.

Μέλλων τετελεσμένος.

factus ero ἢ fuero κτλ.

Ἀπαρέμματα.

Ἐνεστ. fieri,
Παράκ. factum (am, um) esse,
Μέλλ. factum iri.

Μετοχή.

Παρ. factus, a, um
Μέλλ. faciendus, a, um, ποιητέος.

Σημ. Ἡ προστακτικὴ β, σίτο κτλ. εἶναι ἄχρηστος.

ΚΕΦΑΛ. ΑΣΤ'.

Ῥήματα ἑλλειπτικά.

1. ajo, λέγω, καταβλάω.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐν. ajo, ais, ait,
Πλ. — — ajunt

Ἐνεστώς.

— — ajas, ajat
— — ajant.

Παρατατικός.

Ἐν. ajebam, ajebas, ajebat,
Πλ. ajebamus, ajebatis ajebant.

λείπει.

Παρακείμενος.

Ἐν. — — ait.

τὰ λοιπὰ λείπουν.

2. inquam, φημί.

Τὸ inquam μεταχειρίζονται παρενθετικῶς μετὰ μίαν ἢ πλείοτέρας λέξεις λόγου αὐτολεξεῖ ἀναφερομένου.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς.

Ἐν. inquam, inquis, inquit,
Πλ. inquitimus, inquitis, inquitunt.

— — inquinas, inquit,
— — inquitatis inquitant,
τῆς ὑποτακτικῆς τὰ λοιπὰ λείπουν

Παρατατικός.

Ἐν. inquiebam, bas, bat,
Πλ. inquiebamus, batis, bant.

Μέλλων.

Ἐν. — — inquires, inquiet, — —

Παρακείμενος.

Ἐν. inquisti, inquit,
Πλ. — — inquistis,

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐν. inquire, inquire.

Πλ. inquire, inquire.

ΚΕΦΑΛ. ΑΖ'.

1. memini, meminisse, μέμνημαι, ἐνθυμούμαι.

2. odi, odisse, μισῶ.

3. novi, novisse, γνωρίζω.

4. coepi, coepisse, ἤρχισα.

Ταῦτα τὰ ῥήματα εἶναι μὲν παρακείμενοι κατὰ τὸν σχηματισμὸν, ἔχουν δὲ τὰ τρία πρῶτα σημασίαν ἐνεστώτων. Ὁμοίως λαμβάνει ὁ ὑπερσυντελικὸς σημασίαν παρατατικοῦ, ὁ τετελεσμένος, Μέλλων σημασίαν ἀπλοῦ Μέλλλοντος, π. χ. odi, μισῶ, oderam, εἰμίσουν, odero, θὰ μισήσω. Τὸ novī, ἐπιδέχεται καὶ συνίησιν εἰς διαφόρους τύπους.

Παρακείμενος ἑριστικῆς.

Ἐν. memini	odi	novi	coepi
meministi	odisti	novisti (nosti)	coepisti
meminit	odit	novit	cepit
Πλ. meminimus	odimus	novimus	cepimus
meministis	odistis	novistis (nostis)	cepistis
meminērunt	oderunt	noverunt (norunt)	coeperunt

Ὑπερσυντελικός.

ἐνθυμούμην	εἰμίσουν	ἐγνώριζον	εἶχα ἀρχίσει
memineram	oderam	noveram (noram)	coeperam

Μέλλων.

θὰ ἐνθυμηθῶ	θὰ μισήσω	θὰ γνωρίσω	θὰ ἤρχισω
meminero	odero	novero noveris	coepero
κτλ.	κτλ.	(noris)	λτλ.

Παρακείμενος ὑποτακτικῆς.

meminerim	oderim	noverim (norim)	coeperim
κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.

Ὑπερσυντελικός.

meminisset	odisset	novisset (nossem)	cepisset
κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.

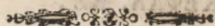
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐν. 2. πρ. me- (mento	λείπει	λείπει	λείπει
Πλ. 2. πρ. me- (mentote	---	---	---

ΑΥΑΡΕΜΦΑΤΟΝ.

meminisse	odisse	novisse (nosse)	cepisse
-----------	--------	-----------------	---------

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ εσπρί σχηματίζει καὶ ταυτοσήμαντον παθητικὸν παρὰκειμενον, *coepus sum*, εὐχρηστον δὲ μόνον μετὰ παθητικῶν ἀπαρεμφάτων, π. χ. *amari coepus est*, ἤρχισε νὰ ἀγαπηθῇ. Οἱ ἐνεστώτες, *nosco*, γινώσκω, καὶ *esurio*, ἀρχίζω ἀπρηχαιώθησαν.

ΚΕΦΑΛ. ΛΗ'.

Ῥήματα ἀπρόσωπα,

1. Ῥήματα ἀπρόσωπα (*impersonalia*) ὀνομάζονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων μόνον τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ εἶναι εὐχρηστον, ὡς *oportet hæc facere* δεῖ ταῦτα πράττειν *me pœnitet facti*, μεταμέλει μοι τῆς πράξεως, μετανοῶ διὰ τὴν πράξιν. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι καὶ τὰ ἐφεξῆς.

(*me*) *piget*, *piguit* (*pigitum est*), *pigere*, μὲ κακοφαίνεται.

(*me*) *pudet*, *pudivit* (*pudivitum est*), ἐντρέπομαι.

(*me*) *tædet*, *tæduit*, ἄχθομαι, δυσαρεστοῦμαι.

(*me*) *miseret*, *miseruit* (*miseritum est*), εὐσπλαχνίζομαι.

(*mea*) *interest*, *interfuit*, *interesse*, μὲ μέλει (διαφέρει μοι).

(*mea*) *refert*, *retulit*, (*referre*, μὲ μέλει.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ προσωπικὸν *intersum*, σημαίνει παρευρίσκομαι· τὸ δὲ *refero*, ἀναφέρω.

2. Τὰ ἐξῆς σχηματίζουν καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ, καὶ ἐπιδέχονται ὡς ὑποκειμενον ἐνίοτε τὰς οὐδετέρας ἀντωνυμίας, ὡς *quæ cuique libent*, ὅ,τι ἀρέσκει τὸν καθένα.

libet (*lubet*), *libuit* (*libidum est*), ἀρέσκει.

licet, *licuit* (*licitum est*), ἐξεστι, συγχωρεῖται.

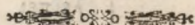
decet, προσήκει· *dedecet*, εἶναι ἀπρεπές.

liquet, εἶναι δῆλον, φανερόν.

3. Πολλὰ προσωπικὰ ῥήματα λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ ὡς ἀπρόσωπα, ὡς *fit*, γίνεταί. *accidit*, συμβαίνει, *me fallit*, *fugit*, μὲ λανθάνει κτλ.

4. Τὰ *pluit*, βρέχει, *grandinat*, πίπτει χάλαζα· *fulminat*, ἀστράπτει. *lucescit*, διαυγάζει, χαράζει, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξηγοῦνται διὰ τοῦ ὑπεννοουμένου *deus* ἢ *cælum*, τὰ ὅποια καὶ προσθέτονται συχνάκις, π. χ. *pluit deus*, ὁ θεὸς βρέχει.

5. Πολλὰ οὐδετέρα ῥήματα σχηματίζουν καὶ τρίτον πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ μὲ ἀπρόσωπον σημασίαν, ὡς *itur*, ὑπάγουν, *vivitur*, ζοῦν· ζῇ τις, *curritur*, τρέχουν, *ventum est*, ἦλθον.

ΚΕΦΑΛ. ΛΘ'.

Ἐπιρρήμα (*adverbium*).

Τὰ περισσώτερα ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἐπιδέχονται τοὺς αὐτοὺς βαθμοὺς τῆς συγκρίσεως. Παραγωγή καὶ σύγκρισις γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

1. Τὰ τρικατάληκτα ἐπιθετα (εἰς us, a, um, καὶ er; a, ūm,) μεταβάλλουν τὴν πτωτικὴν κατάληξιν εἰς e, ὀλίγα τινὰ εἰς o, οἶον· altus' ὑψηλός, γεν. alti—ἐπίρρ. alte, ὑψηλῶς. pulcher, ὡραῖος· γεν. pulchri—pulchre, ὡραῖα· liber, ἐλευθερός, γεν. liberi—libere, ἐλευθερῶς. rarus—raro, σπανίως. creber—crebro, συχνάκις.

2. Τὰ εἰς ans καὶ ens, μεταβάλλουν τὴν πτωτικὴν κατάληξιν εἰς er; τὰ δὲ λοιπὰ τῆς τρίτης κλίσεως εἰς iter, οἶον. sapiens, σοφός, γεν. sapientis, ἐπίρρ. sapienter, σοφῶς. felix, εὐτυχής, γεν. felicis—feliciter, εὐτυχῶς. celer, ταχύς, γεν. celeris—celeriter, ταχέως.

3. Τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων τινῶν ἐπέχει τόπον ἐπιρρήματος, οἶον· facile, εὐκόλως impune, νηποινεῖ, ἀτιμώρητα· multum, πολὺ· paullum, ὀλίγον. Οἱ ποιεῖται μεταχειρίζονται ἐκτός τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸν πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου μετὰ σημασίας ἐπιρρήματικῆς. Ἀνάματα εἶναι τὰ bene, καλῶς· audacter, τολμηρῶς· difficulter, δυσκόλως· magis, μάλλον.

4. Ὡς συγκριτικός τοῦ ἐπιρρήματος χρησιμεύει ὁ ἐνικός τοῦ οὐδετέρου, ὁ δὲ ὑπερθετικός σχηματίζεται ὁμαλῶς εἰς e, οἶον· liberius; ἐλευθερώτερον· liberrime, ἐλευθερώτατα. fortius, ἀνδρειότερον· fortissime, ἀνδρειότατα. malius, κάλλιον· optime, κάλλιστα.

ΚΕΦΑΛ. Μ'.

1. Τῶν μὴ ἐξ ἐπιθέτων παραγῶγων ἐπιρρήμάτων τὰ εὐχρηστότερα εἶναι· non, haud, δὲν, ὅχι, pane, fere, σχεδόν· vix, μόλις· ne—quidem; οὐδέ· nimis, λίαν, παραπολύ· parum, ὀλίγον· satis, ἄλλως, ἀρκετά. sic, ita, οὕτως· tam, τόσον· forsan, ἴσως. quando, πότε· nunc, τώρα· tunc, tum; τότε· jam, ἤδη· nondum, μὴκέτι, ὅχι ἀκόμη.

unquam, ποτέ· nunquam, μηδέποτε· saepe, Πολλάκις· semper, ἀεὶ; πάντοτε· diu, πολὺν χρόνον· rursus πάλιν. heri, χθές· hodie, σήμερον· cras, αὔριον· nuper, νεωστί· olim, τὸ πάλαι· mox, εὐθύς· tandem, τέλος πάντων.

nusquam, μηδαμοῦ, usquam, που (ἐγκλ.), πουθενά.

2. Εἰς τὰ σχετικὰ τοπικά ἐπιρρήματα διακρίνουν οἱ Λατῖνοι, καθὼς καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, τὴν κίνησιν ἀπὸ τὴν στάσιν, π. χ. ubi sumus? ποῦ (ἐν τίνι τόπῳ) εἰμεθα; quo currunt? ποῦ (ποῖ, εἰς ἣν πρὸς τίνα τόπον) τρέχουν; unde venis? πόθεν ἔρχεσαι; Ἡ χρῆσις αὐτῶν φαίνεται ἀπὸ τὸν ἐξῆς πίνακα.

Στάσις ἐν τόπῳ	Κίνησις εἰς τόπον	Κίνησις ἀπὸ τόπου
Ἔρωτ. ubi? ποῦ;	quo? ποῖ;	unde? πόθεν;
(ποῦ εἶσαι;).	(ποῦ ὑπάγεις;)	

Ἀόριστ. alicubi, ποῦ(κά- που εἶναι)	aliquo, ποῖ (κάπου ὑπάγει)	alicunde ποθεν (ἀπὸ κάποιον τόπ.)
Δεικτ. hic, ἐνταῦθα (ἐδῶ εἶναι)	huc, αὐτόσε, δεῦρο (ἐδῶ ἔρχεται).	hinc, ἐντεῦθεν (ἀπ' ἐδῶ)
illuc, ἐκεῖ.	illuc, ἐκεῖσε	illinc, ἐκεῖθεν
Ἀόρ. Δεικ. ibi, ἐκεῖ	eo, ἐκεῖσε	inde, ἐκεῖθεν
Ἀναφορ. ubi, ὅπου	quo, ὅποι	unde, ὁπόθεν
Καθ. ubique, ubivis	quovis,	undique
πανταχοῦ.	πανταχοῦσε	πανταχοθεν

ΚΕΦΑΛ. ΜΑ'.

Πρόθεσις (præpositio).

Αἱ προθέσεις συντάσσονται ἅλλαι μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἅλλαι δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς, ἅλλαι δὲ κατὰ τὴν διάφορον σημασίαν ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς.

1. Μετ' αἰτιατικῆς.

ad, πρὸς, ὡς, παρὰ, εἰς	circiter, περὶ, περίπου.
apud, παρὰ τινι, πλησίον	contra, κατὰ τινος, ἐναντίον
ante, πρὸ	erga, πρὸς τινα
adversus ἢ adversum, κατὰ τινος,	extra, ἐκτός, ἔξω
πρὸς τινα.	infra, ὑποκάτω.
cis ἢ citra ἐδῶθεν, ἐπὶ τάδε.	inter, μεταξὺ
circa ἢ circum, περὶ τινα	intra, ἐντός, ἔσω
juxta, πρὸς τινι, σιμὰ	prope, πλησίον
ob, διὰ τι, ἐξ αἰτίας	propter, διὰ τι, ἐξ αἰτίας, πλησίον
penes, ἐπὶ τινι, εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός	secundum, μετὰ τινα, κατὰ τινα
per, διὰ τινος, διὰ μέσου	supra, ἐπάνω, ὑπὲρ
pone, ὀπίσω	trans, ἐκείθεν, πέραν
post, μετὰ τινα	versus, πρὸς τινα, ὡς εἰς
præter, παρὰ τινα, ἐκτός	ultra, πέραν, ἔξω.

2. Μετ' ἀφαιρετικῆς.

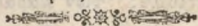
a, ab, abs, ἀπὸ (a πρὸ συμφώνων, ab	de, ἀπὸ (ἀπ' ἐπάνω), περὶ τινος
πρὸ φωνέντων, abs πρὸ τοῦ te)	e, ex, ἐξ, ἀπὸ μέσα (e πρὸ συμ-
absque, χωρὶς	φώνων, ex πρὸ συμφώνων καὶ
coram, ἐνώπιον.	φωνέντων)
præ, ὡς πρὸς, διὰ τι	sine, χωρὶς
pro, πρὸ, ἀντί, ὑπὲρ τινος.	tenu, ἕως.
cum, μετὰ τινος, σὺν	

3. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

in μετ' αἰτ. σημαίνει κίνησιν εἰς τι, κατὰ τινος.	
μετ' ἀφ. σημαίνει στάσιν εἰς, ἐν τινι.	

sub	μετ' αἰτ. κίνησιν ὑποκάτω. ὑπό τι χρονικῶς· πρὸς· μετ' ἄφ. στάσιν ὑπὸ, ὑποκάτω τινός.
super	μετ' αἰτ. ὑπὲρ, ἐπάνω, ἐπὶ στάσεως καὶ κινήσεως· μετ' ἄφ. περί τινος.
subter	μετ' αἰτ. καὶ σπανίως μετ' ἄφ. σημ. ὑποκάτω.

Σημείωσεις. Τὸ cum προστίθεται ἐγκλιτικῶς εἰς μὲν τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας πάντοτε, οἷον· quocum, nobiscum, κτλ., εἰς δὲ τὰς ἀναφορικὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἷον· quocum, quibuscum, κτλ. Τὸ versus καὶ tenuis θέτονται μετὰ τὸ ὄνομα, οἷον. Oceanum versus.

ΚΕΦΑΛ. ΜΒ'.

Σύνδεσμος (cojunctio).

1. Συμπλεκτικοὶ καὶ διαζευκτικοὶ (copulativæ et disjunctivæ).
et, καί—que (ἐγκλ.)—τε· atque, ac, καί· καθὼς καί· etiam, καί, προσέτι· quoque, καί (προθετικῶς)· tum—tum ἢ quum—tum, τόσον—ὅσον καί· neque, nec (ἀντι τοῦ et non), οὔτε· aut, ἢ, ἐπὶ ἀντιθέσεως· vel, ἢ, ἐπὶ ἀδιαφόρων· sive, ἢ, εἴτε ἐπὶ ταύτοσημάντων.

2. Συγκριτικοὶ (comparativæ).

ut, uti, ὡς, καθὼς· velut, καθὼς· tanquam, ὡσανεὶ, ὡσάν· quasi, τρόπον τινά·

3. Ὁμολογητικοὶ (concessivæ).

etsi, etiamsi, ἂν καί· quamquam, quamvis, καίπερ, μολονότι· quidem, μὲν.

4. Ἐναντιωματικοὶ (adversativæ).

sed, ἀλλά· autem, δέ· verum, vero, ὅμως· at, ὡς τόσον· tamen, μολοντοῦτο· attamen, ἀλλ' ὅμως.

5. Ὑποθετικοὶ (conditionales).

si, εἰ, ἐάν· nisi, εἰ μὴ, ἐάν· denique, ἐάν· λοιπόν· sin, ἐάν· δέ.

6. Συλλογιστικοὶ (conclusivæ).

ergo, ἄρα, ἐπομένως· itaque, igitur, λοιπόν· διὰ τοῦτο· ideo, διὰ τοῦτο· quapropter, quare, quamobrem, ὅθεν.

7. Αἰτιολογικοὶ (causales et finales).

nam, enim, γάρ, διότι· namque, etenim, καὶ γάρ· quia, ἐπειδὴ· quod, ὅτι, διότι· quum, ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ· quoniam (ἐκ τοῦ quum jam) ἐπειδὴ· δηλαδὴ, ἀφ' οὗ μάλιστα· ut ἢ uti, ἵνα· ὅπως, ὥστε· ne, μὴ, ὅπως μὴ, neve ἢ neu (ἀντι τοῦ et ne), μὴτε (μὴτε νά)· quin, quominus, μὴ (τοῦ νά, νά μὴ).

8. Χρονικοὶ (temporales).

quum ὅτε, ἀφ' οὗ· tum—quum, τότε τότε—ὅτε· ut, καθὼς· postquam, ὕστερον, ἀφ' οὗ· priusquam, πρὶν· dum, ἐν ᾧ, ἕως· donec, ἕως ὅτου· quoad, μέχρις οὗ, ἐφ' ὅσον.

9. Ἐδῶ ἀνήκουν καὶ τὰ ἐρωτηματικὰ μόρια, οἷον·

num, μήχαρι, μήπως (ἄρα)—ne (ἐγκλ.), δέν· nonne, μήπως δέν (ἄρα μὴ)· an, ἂν, ἢ· utrum—an, πότερον—ἢ· annon, ἢ δέν· nec ne, ἢ ὅχι.

ΚΕΦΑΛ. ΜΓ'.

Ἐπιφώνημα (interjectio).

Τὰ συνηθέστερα ἐπιφωνήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τὰ ἐφεξῆς·
 ο, ὦ· io, iō· vae, οὐαί· hei (hei mihi), οἱ (οἱμοί)· heu, eheu, φεῦ· pro
 (proh), ὦ, φεῦ· arage, ἀπαγε· euge, εὖγε·

ΚΕΦΑΛ. ΜΔ'.

Περὶ λέξεων σχηματισμοῦ.

Ὁ ἐκ τῆς ῥίζης σχηματισμὸς τῶν παραγῶγων λέξεων ὑπόκειται εἰς
 πολλὰς ἀνωμαλίας, καὶ εἶναι ὑπόθεσις ἰδιαιτέρως ἐρεύνης. Ἐδῶ ἀναφέρον-
 ται μόνον οἱ εὐχρηστότεροι σχηματισμοὶ, συγκρινόμενοι μὲ τὰς ἀναλό-
 γους καταλήξεις Ἑλληνικῶν παραγῶγων.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

1. Γινόμενα ἐξ ἄλλων ὀνομάτων.

α) Τὰ ὑποκοριστικὰ φυλάττουν τὸ γένος τοῦ πρωτοτύπου καὶ
 σχηματίζονται κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.

1) Τὰ εἰς us, a, um καθαρὰ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας μεταβάλλουν
 τὰς καταλήξεις ταύτας εἰς ōlus, ola, olum, τὰ λοιπὰ εἰς ūlus, a, um,
 τὰ δὲ λοιπὰ εἰς er τῆς δευτέρας λαμβάνουν ellus, οἶον·

malleus, σφύρα—malleolus, σφυρίον.

filia, θυγάτηρ—filiola, θυγάτριον.

praedium, ἔπαυλις—praediolum, ἐπαύλιον.

hortus, κήπος—hortulus, κηπίον.

ara, βωμὸς—arula, βώμαξ.

libber, βιβλίον—libellus, βιβλιάριον.

2) Τὰ τῆς τρίτης εἰς er καὶ εἰς us καὶ ἄλλα τινὰ προσθέτουν εἰς ταύ-
 τας τὰς καταλήξεις cūllus, a, um, οἶον·

frater, ἀδελφός—fraterculus, ἀδελφίδιον.

mater, μήτηρ—matercula, μητράριον.

corpus, σῶμα—corpuseulum, σωματίον.

flos, ἄνθος—flosculus, ἀνθύλλιον,

cor, καρδιά—corculum, καρδίον.

3) Τὰ εἰς es καὶ is ἰσοσύλλαβα προσθέτουν, ἀποβαλλομένου τοῦ s, τὰς
 καταλήξεις culus, cula, οἶον·

piscis, ἰχθύς—pisciculus, ἰχθύδιον.

vulpes, ἀλώπηξ—vulprecula, ἀλωπέκιον.

4) Τὰ εἰς ο μεταβάλλουν τὴν κατάληξιν ταύτην εἰς unculus, uncula, οἶον

homo, ἄνθρωπος—homunculus, ἀνθρωπάριον.

oratio, λόγος—oratiuncula, λογιδίον.

5) Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἀπαντῶνται καὶ ἐξαίρεσις, καὶ τὰ πλείστα
 ὀνόματα δὲν κατὰ ττονται εἰς ἀκριβεῖς κανόνας· γίνεταί δὲ ἡ παραγωγή
 ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ τῆς γενικῆς.

asinus, ὄνος—assellus, ὄναριον.

baculus, ῥάβδος—bacillus, ῥαβδίον.

lapis, ἰδὶς, λίθος—lapillus, λιθάριον.

pons, γέφυρα—ponticulus, γεφύριον.

adolescens, νεανίας—sdolescentulus, νεανίσκος.

β') Τὸ ium (ία, εἶα) φανερώνει τὴν κατάστασιν ἢ σχέσιν, εἰς τὴν ὅποιαν εὐρίσκεται τὸ πρωτότυπον, οἷον

consors, σύντροφος—consortium, συντροφία, κοινωνία.

sacerdos, ἱερεὺς—sacerdosium, ἱερατεία.

γ') τὸ etum (ών) ἀναφαίνει τόπον κατάφυτον δένδρων ἢ φυτῶν ἐνός εἶδους, οἷον

vinum, οἶνος—vinetum, ἀμπελών.

olīva, ἐλαία—olivatum, ἐλαιών.

2. Γινόμενα ἐξ ἐπιθέτων.

Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις εἶναι itas, ἢ etas (ὅπου προηγείται τὸ i), ia, itudo, itia, καὶ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ὅ τ η ς, ὅ τ η ς, ἱ α, εἱ α, σὺ ν η. Αἱ καταλήξεις αὗται ἐπέχουν τὸν τόπον τῆς πτωτικῆς καταλήξεως τοῦ ἐπιθέτου, οἷον

atrox, atrōcis—atrocitas, ὀμότης.

pīus—pīetas, εὐσέβεια.

clemens, clementis—clementia, πραότης.

magnus—magnitudo, μέγεθος.

justus—justitia, δικαιοσύνη.

Ἡσαύτως sapientia, σοφία beatitudo, εὐδαιμονία avaritia, φιλαργυρία.

3. Γινόμενα ἐκ ῥημάτων.

α') Τὸ ἔμφυχον ὑποκειμενον τοῦ ῥήματος ἐμφαίνεται διὰ τῆς καταλήξεως or, ἥτις λαμβάνει τὸν τόπον um τοῦ σουπίνου, (Ἑλλ. ὅ τ η ς, ὅ τ η ς, π ω ρ. ε υ ς), οἷον

amo, amatum—amator, ἐραστής.

moneo, monitum—monitor, παραινέτης, παραινέτης.

scribo, scriptum—scriptor, συγγραφεὺς.

audio, auditum—auditor, ἀκροατής.

Ἡσαύτως victor, νικητής, νικήτωρ cursor, δρομεύς orator, ῥήτωρ.

Πολλὰ ἐκ τῶν εἰς tor σχηματίζουσιν καὶ θηλυκὸν ὄνομα εἰς trix (τρία, πειρά, τρις), οἷον amatrix, γεν. tricis, ἐράστρια, victrix, νικήτρια.

β') Ἡ πράξις τοῦ ῥήματος ἐκφράζεται ἀφρημένως διὰ τῶν καταλήξεων io, γεν. iōnis, καὶ us, γεν. us, (σ ο ς, μ ο ς, μ α). Καὶ αὗται αἱ καταλήξεις λαμβάνουν τὸν τόπον τοῦ um τοῦ σουπίνου. Τινὰ ῥήματα σχηματίζουσιν καὶ τὰ δύο παράγωγα, ἐνίοτε μὲ μικρὰν διαφορὰν τῆς σημασίας, οἷον

moveo, motum—motio, κίνησις motus, κίνημα.

audio, auditum—auditio, ἀκρόασις auditus, ἀκοή.

Ὁμοίως imitatio, μίμησις lectio, ἀνάγνωσις fletus, κλαυθὸς, κλαῦς α), cursus, δρόμος,

γ') Οὐσιαστικῶς ἐμφαίνει τὴν πράξιν ἢ κατάστασιν τοῦ ῥήματος ἢ κατάληξις οἱ, προστεθειμένη εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ ῥήματος, (καθὼς τὰ τοιαῦτα Ἑλληνικὰ εἰς η, α, ος), οἶον

amare—amor, ἀγάπη.

horrere—horror, φρίκη.

timere—timor, φόβος.

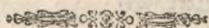
spendere—spendor, φέγγος.

δ') Ἄλλα ῥηματικά ὀνόματα σχηματίζονται εἰς men, mentum(μα), οἶον

fluere—flumen, ῥεῦμα, ποταμός.

ornare—ornamentum, κόσμημα.

frango, fregi—fragmen ἢ fragmentum, κλάσμα, ἀπόσπασμα.

ΚΕΦΑΛ. ΜΕ'.

Ἐπίθετα παράγωγα.

ἢ, Γινόμενα ἐξ ὀνομάτων.

α) Ἡ κατάληξις eus (εος, ους) ἐμφαίνει τὴν ὕλην, οἶον

aurum, χρυσός—aureus, χρυσοῦς.

lignum, ξύλον—ligneus, ξύλινος.

Ἄλλα σχηματίζουν nus καὶ neus (ινος, ινεος), οἶον

quercus, δρῦς—quercus, quernus, querneus, δρύϊνος.

Τὰ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν εἰς ινος φυλάττουν τὸ inus, οἶον

cedrinus, κέδρινος—crystallinus, κρυστάλλινος.

β') Τὸ ἀνῆκον εἰς τι ἐμφαίνουν αἱ γενικαὶ καταλήξεις icus (ικός, ικός, ιακός), ius (ιος), ilis, alis, aris, οἶον

civis, πολίτης—civicus, civilis, πολιτικός.

pater—patrius, πάτριος, πατρικός.

rex, regis—regius, regalis, βασιλικός.

consul, ὕπατος—consularis, ὑπατικός.

fluvius, ποταμός—fluvialis, ποτάμιος.

γ') Τὰ εἰς ζωα ἀνήκοντα ἔχουν τὴν κατάληξιν īnus (ειος), οἶον

equinus, ἵππειος—asininus, ὄνειος.

δ') Τὸ arius ἀποβλεπεί εἰς τὸ ἐπάγγελμα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταίχθονται τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικῶς, οἶον

aes, aeris, χαλκός—ararius, χαλκουργός.

carbo, ἀνθραξ—carbonarius, ἀνθρακεύς (καρβουνάρης).

ε) Τὸ osus (ώδης) ἐμφαίνει πλησμονήν, ἐνίοτε καὶ ὁμοιότητα, οἶον

arēna, ἄρμος—arenosus, ἀρμώδης.

dolus, δόλος—dolosus, δολερός, δολβείς.

monstrum, τέρας—monstrosus, τερατώδης.

globus, σφαῖρα—globosus, σφαιροειδής.

ς') Τὸ lentus (ulentus, olentus), (Ἑλλ. ἴσις, ἥεις, ὀεις, γεν. εντός) ἐμφαίνει πλησμονήν. Εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ ens, γεν. entis, ἀντὶ τοῦ entus.

vinum—vinolentus, οινόεις, φίλινος.

fraus, ἀπάτη—fraudulentus, ἀπατηλός.

corpus—corpulentus, σωματώδης.

sanguis, αἷμα—sanguinolentus, αἱματώεις, αἱματηρός.

vis—violentus ἢ violens, βίαιος, βιαστικός.

ζ') Τὰ ἐκ κυρίων ὀνομάτων παράγωγα λήγουν εἰς anus. inus, ensis; ius, οἶον·

Roma—Romānus, Ῥωμαῖος.

Capitolium—Cspitolīnus, Καπιτωλῖνος.

Athenæ—Atheniensis, Ἀθηναῖος.

Gallus—Gallīcus, Γαλλικός.

Σημεῖωσις. Τὰ Ἑλληνικὰ κύρια ὀνόματα εἰς εὐς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα ἐπίθετα λαμβάνουν συχνάκις τὴν κατάληξιν ensis, τὰ δὲ λοιπὰ φυλάττουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς Ἑλληνικὰς καταλήξεις, οἶον·

Phocensis, e—ὁ Φωκεὺς καὶ Φωκικός.

Pythagorēus, Πυθαγόρειος· Lesbīus, Λέσβιος, Smyrnæus, Σμυρναῖος.

2. Γινόμενα ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων.

Τὰ ὑποκοριστικὰ ἐπίθετα σχηματίζονται κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὑποκοριστικῶν οὐσιαστικῶν. (βλ. Κεφ. ΜΑ'. 1.) τὰ μὲν ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ θετικοῦ, τὰ δὲ ἐκ τοῦ οὐδετέρου συγκριτικοῦ.

α') Ἐκ μὲν τοῦ ἀρσενικοῦ θετικοῦ, οἶον·

parvus, μικρὸς—parvulus, μικρούτσικος (Δωρ. μικκύλλος).

pulcher, ὡραῖος—pulchellus, ὡραιούτσικος.

pauper, πτωχός—pauperculus, πτωχούλης.

levis, ἐλαφρὸς—leviculus, ὑπόκουρος, κάτι ἐλαφρό.

β') Ἐκ τοῦ οὐδετέρου συγκριτικοῦ, οἶον·

minor, us—minusculus, ὀλίγον τι μικρὸς ἢ ὀλίγον τι μικρότερος.

melior, us—meliusculus, καλοῦτσικος ἢ κάτι καλῆτερος.

levior, us—leviusculus, κάτι ἐλαφρότερος.

3. Γινόμενα ἐκ ἐρημάτων.

α) Τὸ bundus, (abundus, ebundus, ibundus) ἐκφράζει τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστώτος μὲ ἔμφασιν ἢ αὐξήσιν τῆς σημασίας, οἶον·

errans—errabundus, πολὺ πλανώμενος, πολυπλανής.

Ἰσαύτως· lacrimabundus, πολλὰ δακρύων· lætabundus, περιχαρής· tremebundus, περίτρομος· furibundus, περιμανής.

β') Τὸ idus, ἔχει γενικὴν σημασίαν. οἶον·

frigeo—frigīdus, ψυχρός.

tumeo—tumidus, ὀγκώδης, φουσκωμένος.

γ') Τὸ bilis, (abilis, ibilis), σπανιώτερον īlis (Ἑλλ. τὸς, ἡμος) ἐκφράζει τὸ δυνατόν ἢ εὐκόλον νὰ γείνη, ἢ τὴν εἰς τι ἐπιτηδειότητα, οἶον·

numerābilis, ὀριθμητός· affābilis, εὐπροσήγορος· utilis, χρήσιμος·

mutābilis, μεταβλητός, εὐμετάβολος· docilis, εὐδίδακτος, εὐμαθής.

δ') Τὸ αχ ἐμφαίνει τὴν πρὸς τι κλίσιν ἢ ἔξιν, ('ΕΛΛ. λος), οἷον
teneo, κρατῶ—tenax, φειδωλός.

Ἵσαύτως: fallax, ἀπατηλός: mendax, ψευδωλός: edax, πολυφάγος: lo-
quax, φλόκαρος: audax, τολμηρός, θαρρῶλεός.

ε) Πολλὰ ἐπιθέτα σχηματίζονται διὰ τῆς καταλήξεως τῆς μετοχῆς
τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς atus. σπανιώτερον itus, utus, χωρὶς νὰ
εὐρεθῶσιν ἄλλοι χρόνοι τοῦ ῥήματος, οἷον: dentatus, ὀδοντωτός: aeratus,
χαλκήρης: cornutus, ἔχων κέρατα: candidatus, (candidus), λευκοφόρος,
ζητῶν ὑπούργημα.

ς') Τῆς μετοχῆς ὁ ἐνεστώς καὶ παρακείμενος ἐπιδέχονται ἐνίοτε ἐπι-
θετικὴν σημασίαν, καὶ σχηματίζουν τότε καὶ τοὺς βαθμοὺς τῆς συγκρί-
σεως, οἷον:

patiens. πάσχων καὶ ὑπομονητικός—patientior, patientissimus,
doctus, πεπαιδευμένος καὶ σοφός—doctior, doctissimus.

Ἵσαύτως: temperans καὶ temperatus ἐγκρατής, καὶ ἄλλα.

ΚΕΦΑΛ. ΜΣΤ'.

Ῥήματα παράγωγα.

1. Γινόμενα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων).

Αἱ καταλήξεις τῶν τοιούτων παραγῶγων, δηλαδὴ τὰ are, ere, agi,
λαμβάνουν τὸν τόπον τῶν πτωτικῶν καταλήξεων τοῦ πρωτοτύπου.

α) are (αἶν ω, ὦν ω, ὦω, κοινῶς ὦν ω) χρησιμεύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον εἰς παραγῶγὴν μεταβατικῶν ῥημάτων, οἷον:

vulnus, vulneris—vulnerare, πληγῶ.

liber, liberi—liberare, ἐλευθερῶ.

turpis—turpare. αἰσχύνω.

cavus—cavare, κοιλαίνω.

hilaris—exhilarare, ἱλαρῶ, ἱλαρύνω.

β') Τὸ ere (έ ω, εὐ ω), ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐδετέραν σημασίαν,
οἷον:

flos, floris—florere, ἀνθῶ.

frons, frondis—frondere, ἔχω φύλλα.

flavus—flaveo, ξανθίζω, εἶμαι ξανθός.

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Οὕτω διακρίνονται π. χ. τὸ albare, ἀσπρίζω, λευκαί-
νω τι, τοῦ albēre, ἀσπρίζω, εἶμαι λευκός. Εὐρίσκονται ὅμως καὶ πολλὰ εἰς
are μὲ οὐδετέραν καὶ ἄλλα εἰς ere μὲ μεταβατικὴν σημασίαν.

γ') Τὸ agi (εὐ ω) σημαίνει συχνάκις τὸ αἶμα ἐκείνος, ὅστις ἐμφα-
νεται διὰ τοῦ πρωτοτύπου, οἷον:

architectus—architectari, εἶμαι ἀρχιτέκτων.

comes, comitis—comitari, εἶμαι ὁπαδός, συνοδεύω.

adversus—advorsor, ἐναντιοῦμαι.

2. Γινόμενα ἐξ ἄλλων ῥημάτων.

α) Τὰ ὁχμιστικὰ ῥήματα (frequentativa) σχηματίζονται εἰς are

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣ

(άζω, ίζω, ύζω), και τὰ μὲν τῆς πρώτης συζυγίας μεταβάλλουν τὸ etum τοῦ σουπίνου εἰς itare, τὰ δὲ τῶν ἄλλων συζυγιῶν τὸ um τοῦ σουπίνου εἰς are, οἶον·

rogo, rogatum—rogitare, συγχνοζήτω.

clamo, clamatum—clamitare, ἀνακράζω.

salio, saltum—saltare, συχνοπηδῶ, χορεύω.

jacio, jactum—jactare, ῥιπαίζω.

repto, reptum—reptare, ἐρπύζω.

Διάφορα ῥήματα σχηματίζουν ἐκ τοῦ πρώτου ἢ δεύτερον θαμιστικόν, οἶον· saltitare, χορεύω πολὺ· jactitare, ῥιπαίζομαι, καυχῶμαι πολὺ.

Τοῦτο τὸ δεύτερον θαμιστικόν εἶναι ἐνίοτε τὸ μόνον εὐχρηστον, οἶον·

lego, lectum—(lectare εὐχρηστον)—lectitare, ἀναγινώσκω συχνάκις συχνοδιαβάζω.

β') Τὰ ἐφετικά (desiderativa) σχηματίζονται εἰς ūrio, urīre, ἐκ τῆς εἰς urus μετοχῆς, τῆς ὁποίας τὸ μακρὸν u συστέλλεται· (καθὼς τὰ τοιαῦτα Ἑλληνικὰ ἐκ τοῦ μέλλοντος π. χ. πολεμῶ, πολεμήσω, ἐφετ. πολεμήσειω). Τὰ ἐφετικά φυλάττουν τὴν σημασίαν τῆς μετοχῆς, ἐκ τῆς ὁποίας γίνονται, δηλαδὴ σημαίνουν τὸ θέλω, ἐπιθυμῶ ἢ μέλλω νὰ, οἶον· cæno, cænaturus—cænaturio, δειπνησέω, ἐπιθυμῶ νὰ δειπνήσω· edo, esurus—esurio, θέλω νὰ φάγω, πεινῶ.

pario, parturus—parturio, μέλλω νὰ γεννήσω, ὠδίνω.

morior, (mortuus), moriturus—moriturio, θανατιῶ, ψυχομαχῶ.

γ') Τὰ ἐναρκτικά (inchoativa) σημαίνουν ἐναρξιν καταστάσεως· καὶ σχηματίζονται εἰς seo, scēre κατὰ τὸ δεύτερον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος, οἶον· seneco, senes (εἶμαι γέρων)—senesco, γηράσκω.

vlvo, vivis—revivisco, ἀναζῶ.

dormio, dormis—obdormisco, ἀποκοιμῶμαι.

Σημείωσις. Παλλὰ ἐναρκτικά παράγονται καὶ ἀπὸ ὀνόματα οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα, οἶον·

pubes, ἥβη—pubesco, ἡθάσκω.

durus—obduresco, γίνομαι σκληρός.

ruber—rubesco, καὶ erubesco, ἐρυθριῶ, ἐντρέπομαι.

Περὶ σχηματισμῶν τῶν ἀρχικῶν χρόνων τοῦ ἐναρκτικοῦ ῥήματος. βλ. Κεφ. ΚΖ'. τελ.

ΚΕΦΑΛ. ΜΖ'.

Ἐπιρρήματα παράγωγα.

Περὶ τῆς ἐξ ἐπιθέτων παραγωγῆς τῶν ἐπιρρήματων βλ. Κεφ. ΛΘ'. Ἐδῶ ἀναφέρομεν ἀκόμη τοὺς ἐπεξῆς σχηματισμούς·

1. Τὰ εἰς im (δην, ἀδην, δόν, ἠδόν) παράγονται·

α) Ἐκ τοῦ σουπίνου τῶν ῥημάτων, οἶον·

spargo, sparsum—sparsim, σποράδην.

celo, oculo—celatim, occultim, κρύβδην.

β') Ἐκ τῆς γενικῆς τῶν ὀνομάτων. Καὶ τούτων τὰ πλείοτερα λήγουν εἰς atim κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πρώτης συζυγίας, οἷον
 grex, gregis—gregatim, ἀγελῆδόν.
 summa—summātin, συλλήθεδον, ἐν κεφαλαίῳ.
 vir—viritim, κατ' ἄνδρα.
 fur—furtim, κλεμμαδόν, κλεπτικῶς.

2. Tò itus σημαίνει τὸ Ἑλληνικὸν ὁθεν, οἷον
 coelum—coelitus, οὐρανόθεν.
 divinus, θεῖος—divinitus, θεόθεν.
 fundus, ἔδαφος—funditus, ἄρδην, ἐκ θεμελίων.

ΚΕΦΑΛ. ΜΗ'.

Περὶ συνθέσεως λέξεων.

1. Ἡ χρῆσις τῆς δι' ὀνομάτων συνθέσεως εἶναι πολὺ σπανιώτερα εἰς τὴν Λατινικὴν παρὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Καθ' ὅλου τρέπεται ἡ πτωτικὴ κατάληξις τοῦ πρώτου συνθετικοῦ μέρους εἰς βραχὺ i, οἷον
 arma καὶ gero—armiger, ὁπλοφόρος.

pater, tris, καὶ caedo—particida, πατροκτόνος.

breviς καὶ loquor—breviloquus, βραχυλόγος.

aedes καὶ facio—aedifico, οἰκοδομῶ.

Ἐπομένου φωνήεντος ἐκθλίβεται τὸ i, οἷον

magnanimus ἐκ τοῦ magnanimus, μεγαλόφυχος.

2. Ἡ διὰ προθέσεων σύνθεσις εἶναι συχνοτάτη. Μετὰ ἐπιθέτων συνθέτονται μάλιστα τὸ μόριον in καὶ αἱ προθέσεις per, prae, sub.

α) in σημαίνει τὸ στερητικόν α. Τὸ η τρέπεται εἰς m πρὸ τῶν h, p καὶ m' εἰς δὲ τὸ αὐτὸ στοιχεῖον πρὸ τῶν l καὶ r, οἷον:

indoctus, ἀμαθής· imprudens, ἀνόητος.

immemor, ἀμνήμων· illotus, ἄνιπτος.

Σημείωσις. Ἐπειδὴ τὸ in εἰς τὴν μετὰ ῥημάτων σύνθεσιν σημαίνει εἰς ἢ ἐν, συμπίπτει ἐνίοτε ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου μετὰ τὸ διὰ τοῦ ἀρνητικοῦ in σύνθετον π. χ. τὸ inscriptus ὡς μετοχὴ τοῦ inscribo σημαίνει ἐγγεγραμμένος, ἢ ἐπιγεγραμμένος, ἀλλὰ ὡς παράγωγον ἐκ τοῦ ἀρνητικοῦ in καὶ τοῦ ἐπιθέτου scriptus (ἢ τῆς μετοχῆς μετὰ ἐπιθέτου σημασίαν) σημαίνει ἀγραφος.

β') per, σπανιώτερον prae, αὐξάνει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιθέτου, καθὼς τὰ Ἑλληνικὰ παν-, περι-, καὶ τὸ τῆς συνηθείας κατ-, οἷον

perbonus, πάγκαλος· perpulcher, περικαλλής.

perdives, ἢ praedives, παμπλούσιος· perniger, κατὰμαυρος.

γ) sub σημαίνει ὑπὸ-, οἷον

subniger, ὑπομέλας, μαυροδερός.

subrusticus, ὑπάγροικος.

ΚΕΦΑΛ. ΜΘ'.

Σύνθεσις ῥημάτων διὰ προθέσεων.

Εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν προθέσεων καὶ ῥημάτων πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τρία· τὴν σημασίαν τῆς προθέσεως, τὴν τροπὴν τῆς προθέσεως καὶ τὴν τροπὴν τοῦ ῥήματος.

1. Ἐν γένει φυλάττει ἡ πρόθεσις ἐν συνθέσει τὴν ἐκτὸς τῆς συνθέσεως σημασίαν. Αἱ ἐφεξῆς διαφέρουν περισσότερον·

α') *od* σημαίνει το ἀντι-, πρ ο σ-, *oīon*· *offero*, προσφέρω· *oppono* ἀντιθέτω·

β') *præ* σημαίνει· πρ-, *oīon*· *prævideo* προσβλέπω· *prædico*, προλέγω·

γ') *trans* σημαίνει δια-, μετ α-, *transeo*, διαβαίνω· *transporto* μετακομίζω.

Πρὸς τοῦτοις εἶναι εὐχρηστοὶ καὶ αἱ ἐφεξῆς ἀχώριστοι προθέσεις.

δ') *dis* σημαίνει δι- α-, σπανιώτερον *δυ σ-*, *oīon*· *dissolvo*, διαλύω· *displaceo*, δυσαρעστῶ·

ε') *re* σημαίνει π ά λιν ἢ ὀπίσω, ἀπο-, ἀνα-, ἐπανα-, ἢ τὸ τῆς συνηθείας ἐξ ἀνα-, *oīon*· *repello*, ἀποθῶ· *remitto*, ἀναπέμπω· *redeo* (ἐκ τοῦ *re* καὶ *eo*), ἐπανερχομαι.

ς') *se* εἶναι σπανιώτερον καὶ σημαίνει χωρισμόν, *oīon*· *secludo*, ἀποκλείω· *sejungo*, διαζευγνύω, χωρίζω.

2. Ἡ τροπὴ τῆς προθέσεως γίνεται κατὰ τὸ πρῶτον γράμμα τῆς ἐπομένης λέξεως, δὲν ὑπάγεται ὁμως εἰς ἀκριβεῖς κανόνας, καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι ἦσαν ἀσύμφωνοι εἰς πολλὰ, ἄλλοι π. χ. γράφοντες *adlocui*, ἄλλοι *alloqui*. Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης γραμματικῆς, ἐξαρκούσι τὰ ἀκόλουθα·

α') Τὰ τελευταῖα σύμφωνα τῶν *ap*, *od*, *in*, *sub* μεταβάλλονται συχνά· καὶ εἰς τὰ αὐτὰ σύμφωνα τῆς ἐπομένης λέξεως, *oīon*·

ἐκ τοῦ *ad*· *accuro*, *assequor*·

ἐκ τοῦ *od*· *occido*, *offero*.

ἐκ τοῦ *in*· *illudo*, *immitto*.

ἐκ τοῦ *sub*· *suggero*· *suppono*.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Τὸ *cum* ἐν συνθέσει μεταβάλλεται εἰς *con*, καὶ τοῦτο κατὰ τὸ ἀκόλουθον γράμμα εἰς *col*, *cor*, *com*, *oīon*· *confero*, *colligo*, *corrigo*, *commuto*.

β') Τὰ *con* καὶ *in* πρὸ τῶν *b* καὶ *p* τρέπονται εἰς *m*, *oīon*· *imbibo*, *compono*

γ') Τὸ *con* ἀποβάλλει τὸ *n* πρὸ τῶν φωνηέντων· τὸ δὲ *trans* ἐνίοτε τῶν καὶ τὸ *dis* τὸ *s* πρὸ τῶν συμφώνων, *oīon*· *cohaereo* *trajicio*, *dimitto*. Ἄλλας τροπὰς τῶν προθέσεων δεικνύουν καὶ τὰ εἰς τὸ Κεφ. ΛΔ'. ἀναφερόμενα σύνθετα τοῦ *fero*.

3. Ἡ μεταβολὴ τοῦ ῥήματος συνίσταται εἰς τὴν τροπὴν τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος.

Τὰ μὲν πλείοτῃρα φωνήεντα εἶναι ἄτρεπτα εἰς τὴν σύνθεσιν. Τρεπτὰ δὲ εἶναι τὸ βραχὺ α καὶ ε καὶ ἡ δίφθογγος αἰ.

α) Τὸ βραχὺ αὐτὸ τρέπεται εἰς βραχὺ ἰ, οἷον:

cado — concido.

Εξαιρούνται ὀλίγα ὅσον τραῖν — contrahō.

maneo—remaneo, remănes.

Σημειώσεις. Τὸ θέσει μακρὸν α τρέπεται ἐνίοτε εἰς ο, ὡς
sbargo—dispergo.

scando—descendo.

β'. Τὸ βραχὺ εἰ ποτὲ μὲν τρέπεται εἰς βραχὺ ἰ, ποτὲ δὲ μένει ἀτρέπτον, οἷον

teneo—abstineo, abstines.

lego—colligo.

fero—affero.

gero—congero.

γ') Τὸ ἀτρέπεται εἰς ἰ, οἶον:

caedo—concido.

quaero—conquiro.

Εξαιρείται μόνον τὸ haereo, π. γ. cohaereo.

δ') Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὁ δισύλλαβος παρακείμενος καὶ τὸ δισύλλαβον

θον σουπίνον, ἐξαιρουμένων ὀλίγων τιγῶν, ἐκτείνουσι τὰ βασιγέα φωνήε'

τα, ἡ μακρύνουν τὴν ῥιζικὴν συλλαβὴν διὰ προσθέσεως συμφώνου, καὶ οὕτω

τοῦτον τὸν λόγον δὲν ἐπιδέχονται τὴν τροπὴν, οἷον:

colligo, collegi, collectum, colligere.

corrigo, correxī, correctum, corrīgere.

Ὅπου τοῦτο δὲν συμβαίνει, τρέπονται καὶ οἱ εἰρημένοι χρόνοι, οἷον

cohibeo, cohibui, cohibitum, cohibere.

contineo, continui, cohitum, continere.

Σημειώσεις. Τὸ θέσει μακρὸν α τοῦ σουπίνου τρέπεται ἐνίοτε εἰς ο, οἶον

factum—correctum: cantum—succentum,

Ε) Το απαρέμφατον, φυλάττον πάντοτε την ποσότητα του ἐνεστώτος,

καταβάλει και την αυτήν τροπήν, καθώς δείχνουσιν τα ανωτέρω αναφερό-

10. 11. 1918

57) Συνεκρίσιμος των πλεονεκτημάτων αποβάλλεται εις την
ἀντίθετον οἶον: tendo, tetendi, extendo, extendi, etc.

ἐκτείνω, ἐκτείνω, ἐκτείνω—extendo, extendi. Πλεϊστοτέρα παραδείγματα
τοῦτοιον τῶν κανόνων προέβην εἰ κατ' ἄλλαν τῶν ἰσοκρίσεων.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

May 1948

TEADS

2888

100

Dr. J. H. Thompson

Thompson's Hist. Map of 1882
Thompson's Map of 1882
Ex. Thompson's Map of 1882

Thompson's Map of 1882
Thompson's Map of 1882
Thompson's Map of 1882

Thompson's Map of 1882

Thompson's Map of 1883

Thompson's Map of 1883

1883

Thompson's Map of 1883

Thompson's Map of 1883

Thompson's Map of 1883

Thompson's Map of 1883

BIBLIOTHECA
M. G. A. T. A. I. T. E.

